

Datum: 30 oktober 2024

Betreft: Oplegnotitie: Lasten onder Dwangsom inzameling kunststof drankflessen

Aan: Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)

Van: Verpact

Samenvattende conclusies

Lasten onder Dwangsom inzameling kunststof drankflessen

Bijlagen:

1. LoD2: Rapport Verpact/Statiegeld Nederland: Schriftelijke informatie over de wijze waarop deze last is uitgevoerd (2 oktober 2024 met korte actualisatie tot en met 30 oktober 2024)
2. LoD3 + 4: Rapport Ipsos I&O (30 oktober 2024)
3. LoD5 en nadere beschouwing LOD3+4: Rapport PricewaterhouseCoopers (30 oktober 2024)

1. Voorwoord

Statiegeld op kleine plastic drankverpakkingen is ingevoerd in juli 2021. Sindsdien werkt Verpact met volle energie aan het behalen van de wettelijke inzameldoelstelling van 90%.¹ Doordat we deze doelstelling over 2022 niet hebben behaald, hebben we in december 2023 op verzoek van de Inspectie Leefomgeving en Transport (hierna: ILT) een Plan van Aanpak opgesteld waarin staat uitgewerkt hoe wij toegroeien naar 90% inzameling. Zo zijn er sinds 2023 meer dan 1000 nieuwe innamepunten gerealiseerd en hebben we in 2024 een nieuwe landelijke campagne uitgerold gericht op het stimuleren van jongeren om hun statiegeldflessen en -blikjes in te leveren.² Deze inzet heeft effect en daardoor is het inzamelpercentage significant hoger dan in 2022: het inzamelpercentage van kleine en grote plastic drankflessen is gestegen van 68% in 2022 naar 74% in 2023. Voor 2024 is de prognose dat we op circa 78% zullen uitkomen, op basis van concept-inzamelcijfers tot en met het derde kwartaal van 2024.

Op 12 juli 2024 heeft de ILT aan Verpact een vijftal lasten onder dwangsom (LoD) opgelegd, met als reden het tot op heden niet voldoen aan de inzamelnorm. Op 8 augustus 2024 heeft ILT een Wijzigingsbesluit gestuurd met de aangepaste LoD. Deze LoD strekken ertoe dat Verpact specifieke maatregelen dient te nemen, dan wel onderzoek naar specifieke maatregelen dient te doen, ter bevordering van het inzamelpercentage van kleine en grote plastic drankverpakkingen. De inhoud en begunstigingstermijnen van de vijf LoD zijn als volgt:

¹ Art. 6a van het Besluit beheer verpakkingen 2014.

² Zie de campagnewebsite [hier](#).

# last	Titel last	Termijn
1	Uitbreiding en verbetering van de infrastructuur van het statiegeldsysteem met 5.400 extra uitbetalende innamepunten	31 dec '26
2	Beïnvloeding van het consumentengedrag door digitale ondersteuning om de consument te helpen bij het vinden van uitbetalende innamepunten	Vanaf 4 okt '24
3	Onderzoek naar de hoogte van statiegeld	1 nov '24
4	Onderzoek naar de wijze van terugbetaling van verschillende innamepunten	1 nov '24
5	Onderzoek naar de mogelijkheden voor de inname van beschadigde flessen met terugbetaling van het statiegeld	1 nov '24

Leeswijzer

In voorliggend document vindt u allereerst een kort overzicht van de werkzaamheden in het kader van de LoD met verwijzing naar de betreffende bijlagen (hoofdstuk 2). Vervolgens zetten we de conclusies uit alle uitgevoerde onderzoeken bij elkaar om tot conclusies te komen over effectieve, wenselijke en realistische routes om de inzameldoelstelling te behalen.

In bijlage 1 vindt u schriftelijke informatie over de wijze waarop LoD2 is uitgevoerd, waar reeds op 2 oktober 2024 aan is voldaan. In bijlage 1 is deze informatie geactualiseerd. In bijlage 2 vindt u de rapportage van het onderzoek van Ipsos I&O (hierna: Ipsos) ter voldoening van LoD 3 en 4. In bijlage 3 vindt u de rapportage van PricewaterhouseCoopers (hierna: PwC) ter voldoening van LoD 5. In dit rapport heeft PwC ook onderzoek gedaan van LoD 3 en 4, waarin de potentiële impact op de inzameldoelstelling en mogelijke neveneffecten zijn onderzocht.

2. Uitgevoerde werkzaamheden per last

Hieronder staat kort samengevat welke activiteiten zijn uitgevoerd per last en waar de resultaten te vinden zijn. Voor de inhoudelijke voortgang verwijzen we naar de betreffende bijlagen.

2.1 Last 1: Realisatie extra uitbetalende innamepunten

Verpact voert momenteel de uitrol van extra uitbetalende innamepunten uit, conform LoD 1. De doelstellingen uit de last moeten op 31 december 2026 zijn behaald. Via reguliere voortgangsrapportages worden de resultaten met de ILT gedeeld.

2.2 Last 2: Digitale ondersteuning bij vinden uitbetalende innamepunten

Op 2 oktober heeft Verpact de Locatiewijzer gelanceerd, conform LoD 2. De schriftelijke informatie over de wijze waarop LoD2 is uitgevoerd is te vinden in bijlage 1.

2.3 Last 3: Onderzoek naar hoogte statiegeld

Ipsos I&O (hierna: Ipsos) heeft een consumentenonderzoek gedaan waarmee uitvoering is gegeven aan LoD 3 en 4. Het rapport met de resultaten zijn te vinden in bijlage 2. PwC heeft aanvullend een onderzoek uitgevoerd over de resultaten uit het Ipsos-onderzoek, welke te vinden is in deel 2 van bijlage 3.

2.4 Last 4: Onderzoek naar terugbetalingsmethoden van verschillende innamepunten

Ipsos heeft een consumentenonderzoek gedaan waarmee uitvoering is gegeven aan LoD 3 en 4. Het rapport met de resultaten zijn te vinden in bijlage 2. PwC heeft aanvullend een onderzoek uitgevoerd over de resultaten uit het Ipsos-onderzoek, welke te vinden is in deel 2 van bijlage 3.

2.5 Last 5: Onderzoek naar mogelijkheden voor inname beschadigde flessen

PwC heeft het onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor inname van beschadigde flessen. Het rapport met de resultaten is te vinden in deel 1 van bijlage 3.

3. Conclusies

Met het statiegeldsysteem streeft Verpact naar twee centrale doelen: **afname van het zwerfafval** en **toename van hoogwaardige recycling**. Sinds de invoering van statiegeld op kleine drankflessen in juli 2021 is de hoeveelheid kleine plastic flessen in het zwerfafval afgenomen met maar liefst 72% ten opzichte van het basisjaar 2020.³ Statiegeld blijkt dus een zeer effectief middel voor het voorkomen van zwerfafval. Ook zorgt het statiegeldsysteem ervoor dat de kleine plastic flesjes uit het statiegeldsysteem hoogwaardig gerecycled worden.

In 2022 gold voor het eerst de wettelijke inzameldoelstelling van 90% voor kleine en grote plastic flessen. Alhoewel de inzamelpercentages een stijgende lijn laten zien, zijn we er helaas nog niet in geslaagd om die 90% te behalen. Zoals we ook in omringende landen met statiegeld op kleine flesjes zien, kost het tijd om de consument te bewegen tot ander inlevergedrag en is er afhankelijkheid van derden. In ons Plan van Aanpak⁴ (hierna: PvA) staat uitgewerkt op welke wijze we toewerken naar de 90%-doelstelling. Verpact werkt met haar uitvoeringsorganisatie Statiegeld Nederland en andere stakeholders hard aan het uitrollen van dit PvA om te komen tot het gestelde doelpercentage.

Het niet behalen van de 90% inzameldoelstelling was reden voor ILT om Verpact vijf LoD op te leggen. In Last 1 en 2 staan concrete maatregelen die direct zouden moeten leiden tot extra inzameling:

- Last 1: Extra innamepunten.
- Last 2: Digitale ondersteuning voor consumenten in het vinden van innamepunten.

Daarnaast wordt in last 3 tot en met 5 een aantal onderzoeken geëist:

- Last 3: Onderzoek naar hoogte statiegeld.

³ Rijkswaterstaat 2024, Monitoring drankverpakkingen in het zwerfafval - Resultaten tot en met de eerste helft van 2024, p. 2.

⁴ Verpact 2023, Plan van Aanpak verhoging inzameling plastic drankflessen.

- Last 4: Onderzoek naar wijze van terugbetaling.
- Last 5: Onderzoek naar inzamelen van beschadigde flessen.

Hieronder zetten we de conclusies van de uitgevoerde onderzoeken bij elkaar om tot conclusies te komen over effectieve, wenselijke en realistische routes om de inzameldoelstelling te behalen. Ook met inachtneming van de inzichten ten aanzien van potentiële neveneffecten van de genoemde maatregelen. Dit doen we aan de hand van de volgende onderwerpen:

1. Plaatsen van extra innamepunten.
2. Digitale ondersteuning bij vinden uitbetalende innamepunten.
3. Statiegeldbedrag.
4. Wijze van terugbetaling.
5. Inzamelen van beschadigde flessen.
6. Scope van het systeem.

3.1 Plaatsen van extra innamepunten

Het Ipsos consumentenonderzoek toont aan dat een zo kort mogelijk afstand tot het innamepunt voor flessen de belangrijkste drijver is voor het verbeteren van het inzamelgedrag van consumenten.⁵ Zo is bij kleine flesjes het relatieve belang van de afstand tot het inleverpunt op het inlevergedrag 37%, terwijl het relatieve belang van de hoogte van het statiegeld en de wijze van terugbetalen lager is, respectievelijk 25% en 14%. Dit is voor ons de bevestiging dat de gekozen prioriteiten in ons PvA, gericht op uitbreiding van de infrastructuur en gemak, de juiste zijn.

Momenteel lopen wij voor op de planning van ons PvA voor het plaatsen van inzamelinfrastructuur; zo hebben we sinds 1 januari 2023 meer dan 1000 nieuwe innamepunten gerealiseerd, terwijl we onszelf voor deze periode 495 innamepunten als doel hadden gesteld.⁶ Tegelijkertijd merken we dat er een bereidheid nodig is van derde partijen om een statiegeldautomaat op hun terrein toe te staan, waardoor de snelheid van de uitrol niet volledig kan worden beheerst door Verpact. Daarom waarderen we het aanbod⁷ van het Ministerie van IenW om deze partijen aan te moedigen om locaties beschikbaar te stellen.

In LoD 1 verplicht de ILT ons om de doelstellingen in het PvA voor het uitrollen van meer innamepunten te behalen. Wij zijn blij dat de ILT gericht is op het behalen van de 90% inzameldoelstelling en dat de 5400 extra innamepunten (zoals benoemd in LoD1) ten dienste staan van deze inzameldoelstelling. Het realiseren van de benodigde extra infrastructuur is en blijft onze primaire focus in het behalen van de 90%-doelstelling.

3.2 Digitale ondersteuning bij vinden uitbetalende innamepunten

Om te zorgen dat consumenten de (extra) innamepunten ook daadwerkelijk vinden, hebben we op 2 oktober 2024 [de locatiewijzer](#) gelanceerd. De locatiewijzer toont een kaart waar consumenten heel gemakkelijk de

⁵ Bijlage 2: Ipsos I&O 2024, Inlevergedrag kleine en grote statiegeldflessen, p. 46

⁶ Verpact 2023, Plan van Aanpak verhoging inzameling plastic drankflessen, p. 20.

⁷ Verzamelbrief Circulaire Economie, 25 september 2024, p. 2, [link](#).

dichtstbijzijnde inleverpunten kunnen vinden voor hun blikjes en flessen met statiegeld. Ook wordt aangegeven hoe consumenten hun statiegeld krijgen terugbetaald, of ze het statiegeldbedrag kunnen doneren en of het gaat om een inlevermachine, een handmatig inleverpunt of een grote 'bulkmachine'. De site wordt blijvend geoptimaliseerd en geactualiseerd.

3.3 Statiegeldbedrag

ILT heeft als onderdeel van LoD3 een onderzoek gevraagd naar de relatie tussen de hoogte van het statiegeld voor plastic flessen en de inleverbereidheid van consumenten. Dit consumentenonderzoek is uitgevoerd door Ipsos. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de onderzochte inleverbereidheid niet gelijk is aan het inlevergedrag. Zoals door Ipsos zelf aangegeven is het van belang om te blijven realiseren dat: 'Voorgenomen gedrag niet per se gedrag is dat in de praktijk wordt gebracht. Dit heet de *Intention Behaviour Gap*'.⁸

Aanvullend heeft PwC de resultaten uit het Ipsos-onderzoek (t.a.v. de veranderde inleverbereidheid van de consument door een hoger statiegeldbedrag) vertaald naar de potentiële impact op de wettelijke inzameldoelstelling. Ook heeft PwC in kaart gebracht wat er nodig is om deze impact te realiseren en welke neveneffecten hierbij optreden.

In het Ipsos-onderzoek zijn respondenten zowel direct als indirect bevraagd over het effect van de hoogte van het statiegeld op hun inlevergedrag. Uit het onderzoek blijkt dat een hoger statiegeldbedrag leidt tot een grotere inleverbereidheid. Zo geeft ongeveer de helft van de mensen (49%) aan dat ze bij het huidige statiegeldbedrag van 15 cent alle kleine flesjes inleveren. Bij statiegeldbedragen van 25 en 50 cent geven meer mensen aan dat ze alle kleine flesjes zouden inleveren, respectievelijk 53% en 59%. Bij grote flessen zegt een groter deel van de mensen (58%) dat ze bij het huidige statiegeldbedrag van 25 cent alle flessen inleveren. Dit deel van de mensen stijgt naar 63% bij een bedrag van 50 cent en 70% bij een bedrag van een euro.⁹ Dit betekent niet dat er een toename van 12%-punt inlevering plaatsvindt bij het statiegeldbedrag van één euro voor grote flessen: de mensen die aangeven *alle* grote flessen te gaan inleveren, leveren voor een groot deel ook nu al hun flessen in. Daarom is PwC gevraagd om te berekenen welke bijdrage een dergelijke stijging van het statiegeld zou leveren aan het behalen van de 90%-doelstelling, zie de toelichting daarop later in deze paragraaf.

In het Ipsos-onderzoek zijn ook indirecte vragen gesteld (via een zogenaamde vignettenstudie¹⁰) waarmee sociaalwenselijke antwoorden worden voorkomen. Ook hier zien we dat een stijging van het statiegeldbedrag op zowel kleine als grote flessen bij alle leeftijdsgroepen leidt tot een verhoging van de inleverintentie.¹¹

PwC heeft op basis van een internationaal vergelijk onderzocht of er een relatie te vinden is tussen de hoogte van het statiegeld en het inzamelpercentage. Dit vergelijk laat geen verband zien, het statiegeldbedrag in succesvolle landen (>90% inzameling) is niet hoger dan het bedrag in Nederland, ook niet na correctie voor

⁸ Ipsos I&O 2024, Uitgangspuntennota Gedragsonderzoek Statiegeld op PET-flessen, p. 5.

⁹ Bijlage 2: Ipsos I&O 2024, Inlevergedrag kleine en grote statiegeldflessen, p. 38 – 39.

¹⁰ Bijlage 2: Ipsos I&O 2024, Inlevergedrag kleine en grote statiegeldflessen, p. 45 e.v.

¹¹ Bijlage 2: Ipsos I&O 2024, Inlevergedrag kleine en grote statiegeldflessen, p. 47.

koopkracht.¹² Zowel het statiegeldbedrag voor klein PET als groot PET in Nederland is in lijn met andere Europese landen. Bij een statiegeldbedrag hoger dan het huidige bedrag van 15/25 cent (15 cent voor kleine flesjes en 25 cent voor grote flessen) wordt het bedrag in verhouding met de productprijs hoger dan in alle andere EU landen.¹³

Daarnaast heeft PwC op basis van de Ipsos-resultaten berekend dat het inzamelpercentage met 1%-punt toeneemt bij een statiegeldbedrag van 25 cent op kleine flesjes en 25 cent op grote flessen (oftewel: 25/25 cent) en 4%-punt bij een statiegeldbedrag van 50 cent op kleine flesjes en 100 cent voor grote flessen (oftewel: 50/100 cent).¹⁴ Hierbij is uitgegaan dat de gerapporteerde gedragsintentie gelijk is aan het daadwerkelijke gedrag. Met inachtneming van de *Intention Behaviour Gap*¹⁵ zijn de berekende bijdragen aan de inzameldoelstelling (in %-punten) waarschijnlijk een overschatting.

Verder heeft PwC onderzocht wat potentiële neveneffecten zijn van een hoger statiegeldbedrag¹⁶ welke zijn samengevat rond de volgende vier thema's:

Zwerfafval:

- De uitbreiding van het statiegeldsysteem naar kleine flesjes heeft geleid tot een flinke afname (72%) van kleine plastic flesjes in het zwerfafval.¹⁷ Desondanks heeft het er in de grote steden toe geleid dat het aantal zwerfafvalmeldingen is toegenomen doordat openbare bakken op straat worden gelegeerd of opengebroken door statiegeldrapers. In Amsterdam is het aantal klachten over vervuiling van de openbare ruimte toegenomen van 31 duizend meldingen in 2020 tot bijna 60 duizend in 2023.¹⁸ Door een hoger statiegeldbedrag kan deze problematiek verder toenemen. PwC heeft berekend dat dit kan leiden tot substantieel hogere maatschappelijke kosten (voor reiniging zwerfafval en afvalbakschade): ruim 42 miljoen euro bij een statiegeldbedrag van 25/25 cent en tot meer dan 150 miljoen bij 50/50 en 50/100 cent.¹⁹

Milieu-impact:

Uit het Ipsos-onderzoek blijkt dat een deel van de mensen aangeeft minder statiegeldflessen te kopen bij een hoger statiegeldbedrag. Een vijfde van de mensen (19%) voorziet een vermindering van flessenconsumptie bij een statiegeldverhoging naar 25 cent, bij een stijging naar 50 cent is dat een kwart (26%).²⁰ Dit kan leiden tot omzetsderving bij producenten, waardoor er voor producenten een incentive ontstaat om het verpakkingsmateriaal te wijzigen naar een alternatieve verpakking met een hogere milieu-impact. Voor vrijwillig

¹² Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 46 – 47.

¹³ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 81.

¹⁴ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p.55.

¹⁵ Ipsos I&O 2024, Uitgangspuntennota Gedragsonderzoek Statiegeld op PET-flessen, p. 5.

¹⁶ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 57.

¹⁷ Rijkswaterstaat 2024, Monitoring drankverpakkingen in het zwerfafval - Resultaten tot en met de eerste helft van 2024, p. 2.

¹⁸ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 60.

¹⁹ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 63.

²⁰ Bijlage 2: Ipsos I&O 2024, Inlevergedrag kleine en grote statiegeldflessen, p. 40 – 41.

deelnemende producenten wordt het goedkoper om het statiegeldsysteem te verlaten en voor niet-deelnemende producenten wordt het steeds onaantrekkelijker om deel te nemen²¹. PwC heeft berekend dat het verliezen van producenten die op dit moment op vrijwillige basis deelnemen (hoofdzakelijk sap in PET), kan leiden tot een substantiële lagere inzameling van maximaal 6%-punten.²² Daarbovenop kan het er ook voor zorgen dat producenten die nu nog geen onderdeel zijn van het statiegeldsysteem worden afgeschrokken om toe te treden, met een effect van maximaal 15 %-punt op de inzameldoelstelling.²³ Financiële implicaties consument:

- Hoger statiegeld gaat een groter aandeel uitmaken van het initieel beschikbare boodschappenbudget. Voor mensen die leven op de armoedegrens in Nederland kan dit oplopen tot bijna een kwart van het wekelijkse boodschappenbudget.²⁴ In verschillende landen (zoals het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk) wordt de invoering van statiegeld uitgesteld met het argument dat statiegeld zou leiden tot een toename van kosten voor de consument.²⁵

Fraude en veiligheid:

- Een hoger statiegeldbedrag zorgt ervoor dat een lege fles een hogere waarde vertegenwoordigd. De totale waarde aan statiegeldflessen per jaar op de markt wordt met verhoging van het statiegeldbedrag tot viermaal groter.²⁶ Dit vergroot het risico op fraude en criminaliteit op verschillende plekken in de inleverketen.

Voor Verpact heeft het behouden van vrijwillig deelnemende producenten en het aantrekken van nieuwe producenten een hoge prioriteit. De adoptie van het statiegeldsysteem door producenten vormt het fundament onder een effectief statiegeldsysteem. Op basis van de onderzoeken van Ipsos en PwC concluderen wij dat de potentiële inzameltoename door een hoger statiegeldbedrag niet in verhouding staat tot de maatschappelijke risico's en overige nadelige gevolgen. De wetgever heeft gesteld dat het statiegeldbedrag voldoende prikkel moet bieden om in te leveren, maar ook proportioneel moet zijn ten opzichte van de prijs van het product.²⁷ Wij concluderen dat een hoger statiegeldbedrag disproportioneel is ten opzichte van de verkoopprijs van drankflessen.

Gezien de huidige omvangrijke additionele uitrol van innamepunten, waarvan Ipsos heeft laten zien dat dit de meest effectieve maatregel is om het inzamelgedrag te beïnvloeden, zien wij op dit moment geen reden om het statiegeldbedrag op grote en kleine flessen te verhogen.

²¹ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 70 – 73.

²² Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 74.

²³ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 74.

²⁴ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 79.

²⁵ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 80.

²⁶ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 82.

²⁷ Staatscourant 2020 nr. 13521: *“De prikkel om de flessen terug te brengen naar de innamepunten moet hoog genoeg zijn om invloed te hebben op het gedrag van de consument. Tegelijkertijd moet het een proportioneel bedrag zijn ten opzichte van de prijs van het product” en “Mede op basis van analyses van buitenlandse systemen is daarom gekozen voor een minimale hoogte van het statiegeldbedrag voor kleine kunststof flessen met een inhoud tot 1 liter van € 0,15.”*

3.4 Wijze van terugbetaling

De ILT heeft gelast te onderzoeken of er een relatie is tussen de inzamelbereidheid en de wijze van terugbetaling van het statiegeld. In veruit de meeste Europese landen met een statiegeldsysteem kan enkel bij de kassa worden uitbetaald, hier worden inzamelpercentages van 80 tot 92% gerealiseerd.²⁸ Uit het vergelijk met het buitenland wordt geen relatie gezien tussen de wijze van terugbetaling en de inzameling van statiegeldflessen.

Uit het Ipsos consumentenonderzoek blijkt dat consumenten relatief het minste belang hechten aan de wijze van terugbetalen, ten opzichte van afstand tot het inleverpunt en de hoogte van het statiegeld.²⁹ Wanneer consumenten worden gevraagd naar hun voorkeuren voor de wijze van terugbetaling zegt driekwart dat de statiegeldbon hun eerste of tweede voorkeur heeft. Een kwart heeft als eerste voorkeur de teruggave via een bankpas bij de statiegeldautomaat. Teruggave via Tikkie bij de statiegeldautomaat is voor zes procent van de Nederlanders de eerste voorkeursoptie.

De huidige wijze van uitbetaling is in lijn met de voorkeur van de consument, op 96% van alle uitbetalende innamepunten wordt uitbetaald via een statiegeldbon.³⁰ Op out of home locaties biedt Verpact nu terugbetaling via Tikkie aan. Het toevoegen van een extra wijze van terugbetaling (bijvoorbeeld via de bankpas bij de automaat) zou kunnen leiden tot maximaal 1%-punt meer inzameling.³¹

Voor Verpact zijn deze resultaten aanleiding om te onderzoeken of teruggave via de bankpas een kansrijke mogelijkheid is in het Out of Home segment en bij het betrekken van jongeren (als meest uitdagende doelgroep. Hierbij zullen ook eventuele neveneffecten (bijvoorbeeld t.a.v. veiligheid) worden meegewogen.

3.5 Inzamelen beschadigde verpakkingen

ILT heeft een onderzoek opgelegd naar de inzameling van beschadigde verpakkingen. Wanneer we kijken naar andere Europese landen met een statiegeldsysteem, zien we dat de inname grotendeels vergelijkbaar gaat zoals in Nederland. In de meeste landen wordt >90% van de verpakkingen via een Reverse Vending Machine (hierna: RVM) ingezameld en zijn de innamevereisten vergelijkbaar met die in Nederland.³²

In het Ipsos consumentenonderzoek geeft een deel (16%) van de mensen aan dat het ze niet lukt om flessen in te leveren, omdat ze beschadigd zijn.³³ PwC heeft op vier supermarktllocaties pilots uitgevoerd naar het effect van het versoepelen van vormvereisten van RVM's, daarnaast het PwC in een testomgeving testen gedaan met een RVM naar de werking van de innamevereisten en naar misbruikmogelijkheden. In deze pilots zien we dat het versoepelen van de RVM-instellingen zorgt voor een verlaging van het aantal rejects (in de pilots met 21%).³⁴ Het versoepelen van de RVM-instellingen kan leiden tot zo'n 1,8%-punt bijdrage aan de inzameldoelstelling. Echter,

²⁸ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 85.

²⁹ Bijlage 2: Ipsos I&O 2024, Inlevergedrag kleine en grote statiegeldflessen, p. 44.

³⁰ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 89.

³¹ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 91.

³² Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 19.

³³ Bijlage 2: Ipsos I&O 2024, Inlevergedrag kleine en grote statiegeldflessen, p. 28.

³⁴ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 27.

het versoepelen van de instellingen geeft een risico op storingen en misbruik. Een langer lopende pilot is nodig om deze neveneffecten nader te onderzoeken. Daarom zullen wij de lopende RVM-pilot in de supermarkten³⁵ verlengen en verbreden om deze neveneffecten beter in beeld te krijgen.

Daarnaast heeft PwC onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor handmatige inzameling van beschadigde flessen. Op dit moment vindt handmatige inname reeds plaats op locaties als kleine supermarkten en tankstations. Het verruimen van de acceptatie van beschadigde verpakking bij deze huidige handmatige innamepunten kan leiden tot <0,05%-punt bijdrage aan de inzameldoelstelling. Daarnaast heeft PwC ook onderzocht wat het effect zou zijn van het toevoegen van handmatige inzameling voor beschadigde verpakkingen in alle supermarkten, in aanvulling op het versoepelen van de RVM-vormvereisten. Dit zou ongeveer 0,7%-punt bijdragen aan de inzameldoelstelling.³⁶ Hierop is het systeem echter niet meer ingericht. Vanwege de veiligheid van het personeel is er in het verleden voor gekozen om dit via de RVM te laten lopen. Handmatige inname in de supermarkten zal leiden tot onveilige situaties voor het personeel en onhygiënische situaties in de supermarkt en vraagt een groot ruimtebeslag en de inzet van extra personeel. Dit zal leiden tot wegvallen van het draagvlak onder supermarkten en andere innamepunten om deel te nemen aan het statiegeldsysteem. Daarom is het toevoegen van handmatige inzameling bij supermarkten, niet reëel en onwenselijk.

Tot slot heeft PwC additionele wijze van inname onderzocht, namelijk (bulk)inname van beschadigde verpakkingen bij telcentra. Dit zal naar verwachting een beperkt effect hebben op de inzameldoelstelling (<0,05%-punt) en zorgt voor risico's op misbruik. PwC geeft aan dat compacterende RVM's de verpakking "ontwaarden", waardoor statiegeld direct kan worden uitgekeerd zonder additionele telling.³⁷ Wanneer deze verpakkingen weer waarde krijgen, stijgt mogelijk de kans op het niet legaal verkrijgen van deze verpakkingen uit RVM's. Dit risico staat wat ons betreft niet in verhouding tot de berekende bescheiden bijdrage van 0,05%-punt aan de doelstelling.

Het versoepelen van de RVM-vormvereisten en bredere acceptatie bij bestaande handmatige innamepunten lijken daarom de meest effectieve manieren om beschadigde drankflessen op structurele wijze in te nemen. Het verder testen van de RVM's met soepeler vereisten is nodig om uit te wijzen of er negatieve (neven)effecten zijn zoals misbruik en schade. Afhankelijk van de resultaten uit deze test, zullen wij deze twee maatregelen doorvoeren.

3.6 Scope van het systeem

Op dit moment kan 14,5% van de drankverpakkingen niet worden ingezameld via het statiegeldsysteem, en belemmeren ze het behalen van de 90% doelstelling. Grofweg kunnen deze verpakkingen worden ingedeeld in de volgende vier categorieën:

- PET helder (vaak sap)

³⁵ In vier supermarkten staan momenteel RVM's met soepeler vormvereisten. In deze supermarkten wordt onderzocht of het aantal rejets is en wat effecten zijn op misbruik en RVM schade.

³⁶ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 30.

³⁷ Bijlage 3: PwC 2024, Verpact - Onderzoeken Lasten Onder Dwangsom, p. 40.

- PET en HDPE opaak (vaak zuivel)
- HDPE (vaak zuivel)
- PET met afwijkende afmetingen

Het heeft onze grote prioriteit om sapverpakkingen in PET helder flessen in het statiegeldsysteem te integreren. Zo zorgen we ervoor dat de verpakking hoogwaardig gerecycled wordt. Daarom zijn wij in gesprek met de producenten van sap in PET om ze te bewegen om onderdeel te worden van het statiegeldsysteem.

Voor de overige drie categorieën geldt dat het onwenselijk is dat ze via het statiegeldsysteem worden ingezameld. HDPE en opaak flessen belemmeren de hoogwaardige recycling van de PET-flessen door de mix van verschillende kunststoftypen, hetgeen haaks staat op de doelstelling van hoogwaardige recycling en circulariteit. Daarnaast kan zuivel binnen het statiegeldsysteem leiden tot hinderlijke geurvorming in de winkels, met name in combinatie met compacterende RVM's. Ook bemoeilijkt zuivel in de PET-stroom de recycling en dus de circulariteit van het PET-materiaal. Ook de wetgever heeft met dit argument onderbouwd waarom zuivel zijn uitgezonderd van de verplichte inzameling via het statiegeldsysteem.³⁸ Bovendien kunnen de afwijkende vormen (zoals 2 liter HDPE cans voor zuivel en kleine PET-flesjes <100 ml) niet ingezameld worden via de RVM automaten. Daarom worden deze flessen momenteel ingezameld en gerecycled via gebruikelijke inzamelkanalen van Nederlandse huishoudens (via PMD of via nascheiding van restafval).

In andere Europese landen vallen alleen heldere PET-flessen onder het statiegeldsysteem. Daarom pleiten wij ervoor om aan te sluiten bij deze landen en toekomstige EU-wetgeving (zoals de PPWR die zuivel uitsluit), en de afwijkende stromen (qua kunststofmateriaal en formaat) buiten scope van de inzameldoelstelling van het statiegeldsysteem te brengen.

Concluderend:

- Wij behouden onze focus op het uitbreiden van het aantal innamepunten en goede communicatie hierover op o.a. de Locatiewijzer en het uitvoeren van gerichte campagnes. De onderzoeken van Ipsos en PwC onderschrijven dat dit de meest effectieve maatregel is om het inzamelgedrag te beïnvloeden.

³⁸ Staatscourant 2019 [nr. 9730](#): *“Er is gekozen sappen en zuivel uit te zonderen, omdat: - de lagere viscositeit van sappen en zuivel er voor zorgt dat er relatief meer productrestant in de flessen achter blijft, dit maakt de vervuilingsgraad van ingezamelde verpakkingen hoger hetgeen extra reiniging van de ingezamelde verpakkingen nodig maakt voorafgaand aan de recycling; - de hogere mate van bederfelijkheid van de restanten van zuivel en sappen bij de inzameling van flessen geur- en hygiëneproblemen oplevert, hetgeen vooral een probleem kan zijn indien deze worden ingezameld in winkels waar ook levensmiddelen worden verkocht; - het verpakken van sappen en zuivel om andere eigenschappen van de gebruikte flessen vraagt. Daarom wordt voor het verpakken van sappen en zuivel van andere soorten kunststof gebruik gemaakt dan voor het verpakken van frisdrank en water, hetgeen sortering van de ingezamelde verpakkingen nodig maakt voorafgaand aan de recycling; - extra reiniging en extra sortering als gevolg van de aanwezigheid van sappen en zuivel leidt tot hogere kosten in het totale statiegeldsysteem; - ook in het bestaande statiegeldsysteem voor grote kunststof flessen en in veel andere landen met een statiegeldsysteem, flessen van sap en zuivel zijn uitgezonderd van het statiegeldsysteem.”*

- Het vergelijk met andere Europese landen laat zien dat een inzameldoelstelling van >90% haalbaar is met de huidige hoogte van het statiegeldsysteem (15/25 cent). Een hoger statiegeldbedrag is disproportioneel en staat niet in verhouding tot de maatschappelijke risico's en overige nadelige gevolgen. Om deze redenen zien wij op dit moment geen reden om het statiegeldbedrag te verhogen.
- Uitbetaling via een statiegeldbon bij de kassa wordt breed omarmd, en wordt reeds op 96% van de innamepunten gefaciliteerd. Voor de inzameling out of home gaan we onderzoeken wat de mogelijkheden zijn van het doorvoeren van terugbetaling via de bankpas en wat de meest effectieve manier van terugbetalen is om jongeren te bewegen om statiegeldflessen in te leveren.
- Het versoepelen van de vormvereisten van RVM's is de meest effectieve manier om beschadigde verpakkingen op structurele wijze in te zamelen. Wanneer uit de doorlopende pilots met RVM's geen grote neveneffecten of andersoortige belemmeringen blijken, zullen we dit landelijk uitrollen. Dit geldt ook voor het versoepelen van de innamevereisten bij handmatige inzameling.
- Doordat 14,5% van de kunststof drankverpakkingen niet ingezameld kan worden via het huidige statiegeldsysteem, lopen we een groot deel van de drankverpakkingen mis. Omdat we streven naar een zuivere PET-stroom waarbij zoveel mogelijk van verpakking naar verpakking wordt gerecycled, pleiten we ervoor om zuivel niet via het statiegeldsysteem te laten lopen. Dit is een belangrijke voorwaarde om het huidige hoge niveau van circulariteit binnen het statiegeldsysteem te behouden.

LoD 2/ Locatiewijzer

IL&T

**Schriftelijke informatie over de
wijze waarop deze last is
uitgevoerd**

29 oktober 2024

update van informatie zoals gedeeld 2 oktober jl.

Inhoud

1. Executive Summary
2. LoD2 – Randvoorwaarden / specs
3. Toegankelijkheid Locatiewijzer, mobiel als niet mobiel
4. Adres en dichtstbijzijnde locaties inleverpunten
5. Type uitbetalende innamepunt en andere filters
6. Aanpak opname uitbetalende innamepunten
 1. Verschillende soorten innamepunten kennen een verschillende aanpak
 2. Vertaling uitgangpunten ⇔ innamepunten en opname in locatiewijzer
7. Wijzigingen binnen 30 dagen
8. Waar staan we?
9. Vervolg

Appendix Localyse: Beschrijving functionaliteit en technische oplossing

1. Executive summary

Vraag IL&T:

- LOD 2: Realisatie Locatiewijzer terugbetalende inleverpunten, op te leveren uiterlijk 4 oktober a.s. (zie volledige beschrijving LoD 2 op de volgende slide)

Oplossing:

- Localyse als leverancier van het platform
- Integratie in bestaande website Statiegeld Nederland
- Bovenop de gevraagde informatie over inname locaties (adres, type, dichtstbijzijnd) is een aantal extra functionaliteiten en informatie toegevoegd t.b.v. gebruiksgemak
- Scope volledigheid:
 - Binnen 30 dagen nieuwe + wijzigingen in al bestaande inleverpunten zichtbaar maken: Locatiewijzer wordt up to date gehouden via RVM leveranciers en (opgeschoonde) Database Statiegeld
 - Duidelijkheid over 97% correcte weergave en scope zoals beschreven in de 3^e wijzigingsbesluit (zie volgende slide)

Status 29-10:

- Go-live Locatiewijzer per 1 oktober
- Presentatie oplossing IL&T op 2 oktober, inclusief delen van de 1^e versie van de "schriftelijke informatie over de wijze waarop deze last is uitgevoerd"
- Niet vrij toegankelijke locaties - die expliciet geen toestemming verlenen om opgenomen te worden in de locatie wijzer – verwijderd. Er hebben zich tot nu toe geen nieuwe Niet vrij toegankelijke locaties gemeld
- Persbericht over Locatiewijzer op donderdag 3 oktober gepubliceerd
- Verzoek Verpact over verduidelijking voorwaarden => 3^e wijzigingsbesluit
- Correction/ perfection:
 - Identificatie niet vrij toegankelijke inleverpunten via "Oranje" punten
 - Ipad navigatie
 - Toevoegen daadwerkelijke locaties (GPS coördinaten) RVM's bij attractieparken + NS
- Alle digitale adds linken naar de locatiewijzer + plaatsing (betaalde) posts op LinkedIn, Tiktok en Instagram. Laat duidelijke stijging van bezoekers zien.
- Er zijn in de eerste 3 weken na go-live op 1 oktober ruim 36K bezoekers geweest op de Locatiewijzer. Het merendeel kwam via Google zoeken op de pagina terecht.
- Eerste update inleverpunten met wijzigingen in Locatiewijzer doorgevoerd.

Vervolg:

- Correction/ perfection, ook o.b.v. feedback gebruikers
- Onderzoek t.b.v. besluit GoogleMaps en/of mobiele app loopt
- Start opschonen database, m.n. registratie of innamepunten terugbetalen ja/ nee + opnemen van deze inleverpunten in Locatiewijzer
- Onderzoek t.b.v. integraties (API's) tussen RVM leveranciers en Localyse loopt

2. LoD 2 – Randvoorwaarden 1/2

Last 2 – Beïnvloeding van het consumentengedrag door digitale ondersteuning om de consument te helpen bij het vinden van uitbetalende innamepunten

Omschrijving Last

Om de inzamelnorm in de komende jaren dichterbij te benaderen dan in 2022, gelast ik Verpact de locaties van uitbetalende innamepunten elektronisch publiek beschikbaar te maken en in ieder geval beschikbaar te houden totdat Verpact in haar verslaglegging over enig kalenderjaar heeft gerapporteerd dat zij de inzamelnorm behaald heeft.

Randvoorwaarden*

- a) Onder locatie wordt verstaan het adres waar het innamepunt zich bevindt.
- b) Het type uitbetalende innamepunt (RVM, bulkmachine, handmatig uitbetalend innamepunt) moet vermeld worden.
- c) De elektronisch publiek beschikbaar gemaakte informatie in voorwaarde a) en b) samen moet voor minimaal 97% van de gerealiseerde innamepunten correct weergegeven zijn. Nieuwe gerealiseerde innamepunten waarvan nog geen informatie is opgenomen in de elektronisch publiek beschikbaar gemaakte informatie, maar welke innamepunten korter dan 30 kalenderdagen vóór het meetmoment gerealiseerd zijn, worden niet meegenomen in de berekening van het voornoemde minimumpercentage. Wijzigingen van locatie en/of het type uitbetalende innamepunt die nog niet doorgevoerd zijn in de elektronisch publiek beschikbaar gemaakte informatie maar welke wijzigingen in de 30 kalenderdagen vóór het meetmoment geëffectueerd zijn, kwalificeren niet als incorrecte weergave van de elektronisch publiek beschikbaar gemaakte informatie.
 1. Behoudens in de gevallen in voorwaarde c), onder punt 3 en 4, moet Verpact van innamepunten met RVM's de informatie in voorwaarde a) en b) elektronisch publiek beschikbaar maken.

2. Voor handmatige innamepunten geldt dat een locatie elektronisch publiek beschikbaar gemaakt wordt als deze minimaal 6 maanden bij Statiegeld Nederland geregistreerd is en de locatie overeenkomstig de op Verpact voorgeschreven wijze kenbaar gemaakt heeft aan Verpact dat zij statiegeld terugbetaalt aan de consument. Indien Verpact een bericht ontvangt van de locatie dat er geen statiegeld meer terugbetaald wordt, dan dient Verpact binnen 30 kalenderdagen na ontvangst van dit bericht de wijziging door te voeren.
3. Behoudens in de gevallen in voorwaarde c), onder punt 5, vallen uitbetalende innamepunten die niet vrij toegankelijk zijn voor iedere consument buiten deze last. Onder niet vrij toegankelijke uitbetalende innamepunten worden innamepunten verstaan die zich bevinden op de volgende locaties:
 - a. Onderwijsinstellingen
 - b. Kantoren
 - c. Sportcomplexen
 - d. Groothandels
 - e. Vakantieparken
 - f. Locaties waarvoor de consument entreegeld moet betalen of waarvoor de consument moet beschikken over een lidmaatschap, zoals zwembaden attractieparken, dierentuinen, musea, bioscopen, fitnessclubs, enz.

2. LoD 2 – Randvoorwaarden 2/2

Last 2 – Beïnvloeding van het consumentengedrag door digitale ondersteuning om de consument te helpen bij het vinden van uitbetalende innamepunten

4. Als Verpact meent dat een uitbetalend innamepunt, dat zich niet bevindt op een locatie zoals genoemd in voorwaarde c), onder punt 3, aangemerkt moet worden als een niet vrij toegankelijk uitbetalend innamepunt, dan dient Verpact hiertoe een schriftelijk verzoek met onderbouwing in bij de ILT. De ILT beslist hierop binnen 30 kalenderdagen na ontvangst van dit verzoek. Totdat beslist is, wordt het innamepunt of worden de innamepunten waarop het verzoek van Verpact ziet niet meegenomen in de berekening van het minimumpercentage in voorwaarde c). Als de ILT het verzoek afwijst, heeft Verpact 30 kalenderdagen na verzending van het besluit om het innamepunt of de innamepunten elektronisch publiek beschikbaar te maken.
 5. Milieustraten worden gezien als vrij toegankelijke innamepunten.
- d) Tijdelijke (minder dan 7 dagen op dezelfde locatie) innamepunten vallen buiten deze last.
 - e) De locaties moeten via zowel mobiele als niet-mobiele elektronische communicatiemiddelen (mobiele telefoon, tablet, desktopcomputer, enz.) kosteloos en zonder belemmering toegankelijk zijn.
 - f) Een eventueel benodigde (mobiele) applicatie moet gratis te downloaden zijn via de grootste app stores, ten minste in de Google Play Store en Apple App Store; een eventueel benodigde website moet gratis toegankelijk zijn.
 - g) Op basis van de actuele locatie van het elektronische communicatiemiddel van de gebruiker moeten de dichtstbijzijnde locaties weergegeven worden.

In de toelichting bij de last is opgenomen dat last 2 niet voorschrijft dat het aantal RVM's per innamepunt elektronisch publiek beschikbaar gemaakt moet worden. Voor de locatie van een innamepunt met één of meerdere RVM's kan Verpact volstaan met de informatie in voorwaarde a) en b).

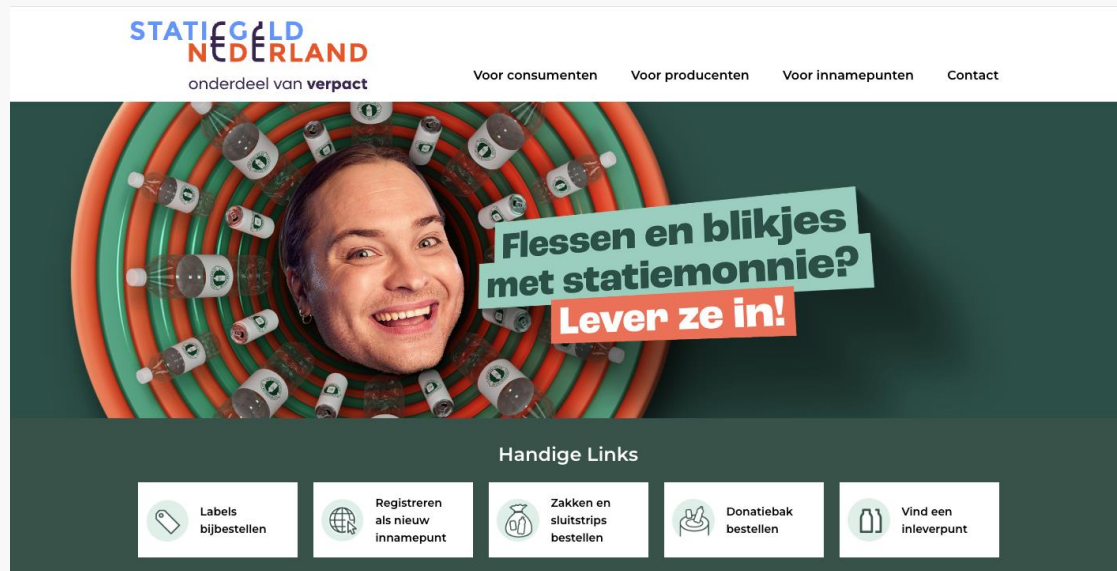
Begunstigingstermijn en dwangsom

Verpact moet deze last uiterlijk op **4 oktober 2024** uitgevoerd hebben. Uiterlijk op de laatste dag van de begunstigingstermijn moet Verpact mij **schriftelijk informeren** over de wijze waarop zij de last uitgevoerd heeft. Voor elke week (waaronder begrepen een gedeelte van een week) na verloop van deze termijn dat Verpact geen uitvoering gegeven heeft aan deze last, verbeurt Verpact een dwangsom van € 3.000.000,- per week met een maximum van € 30.000.000,-.

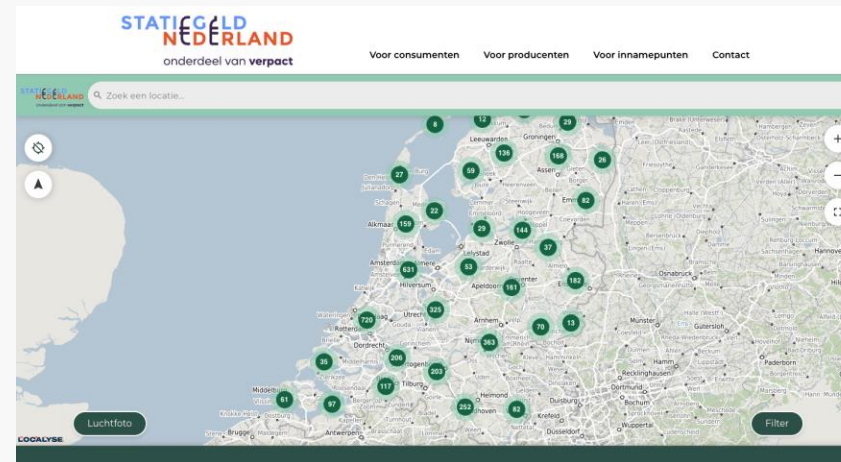
3. Toegankelijkheid Locatiewijzer, mobiel als niet mobiel

Locatiewijzer is voor iedereen toegankelijk via www.statiegeldnederland.nl en beschikbaar voor zowel mobiele als niet-mobiele devices

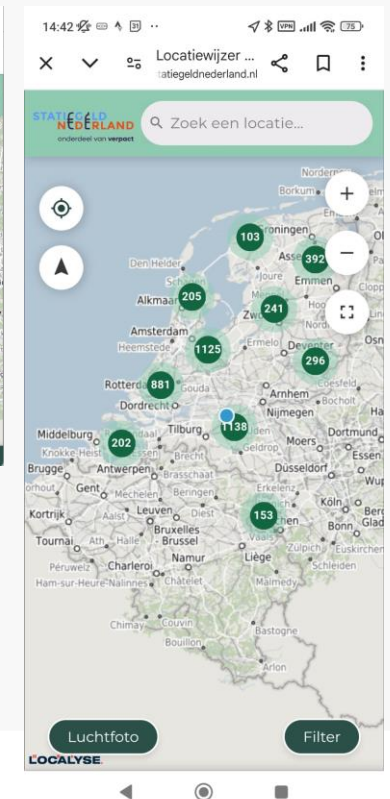
Navigatie via homepage desktop:

Landing pagina Locatiewijzer:

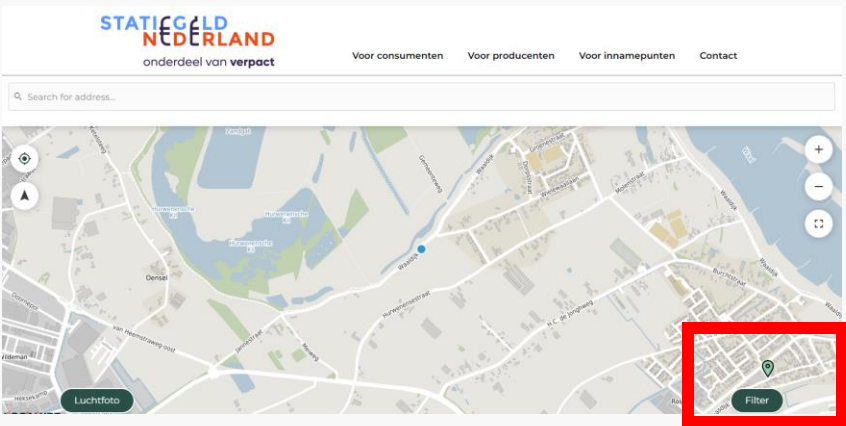
Navigatie via mobiele pagina locatiewijzer:

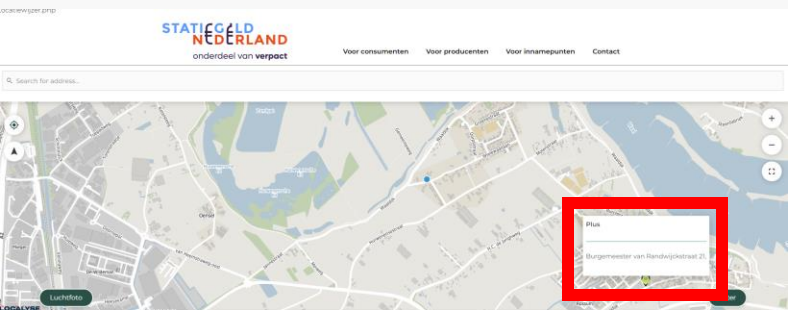
4. Adres en dichtstbijzijnde locaties inleverpunten

Na goedkeuring delen locatie zoom je in. Je ziet dan de dichtstbijzijnde locatie(s). Na klik op de stip zie je het adres van de inleverlocatie en mogelijkheid om de route naar deze locatie te zien

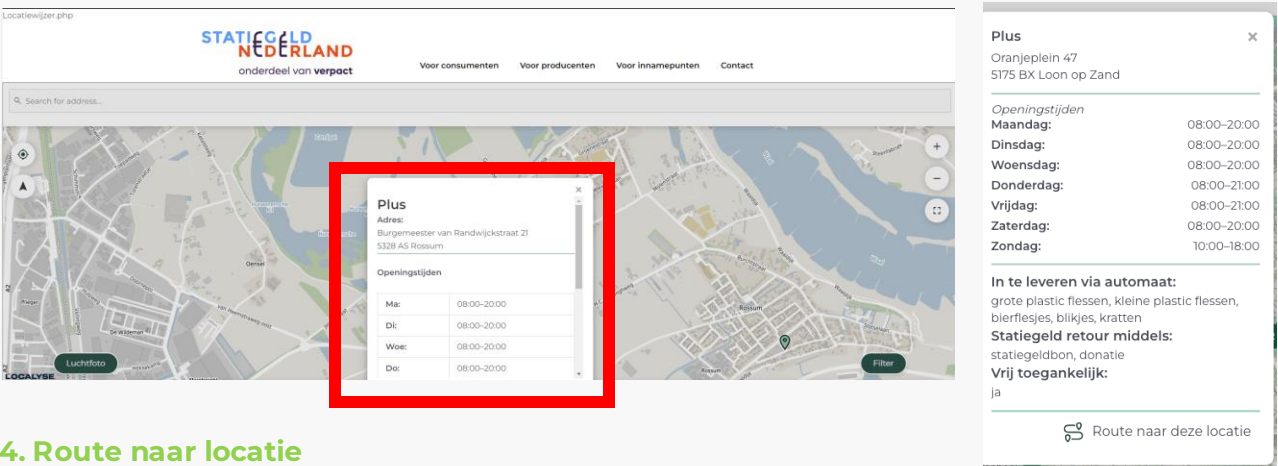
1. Kaart met jouw locatie en terugbetalende inleverpunten

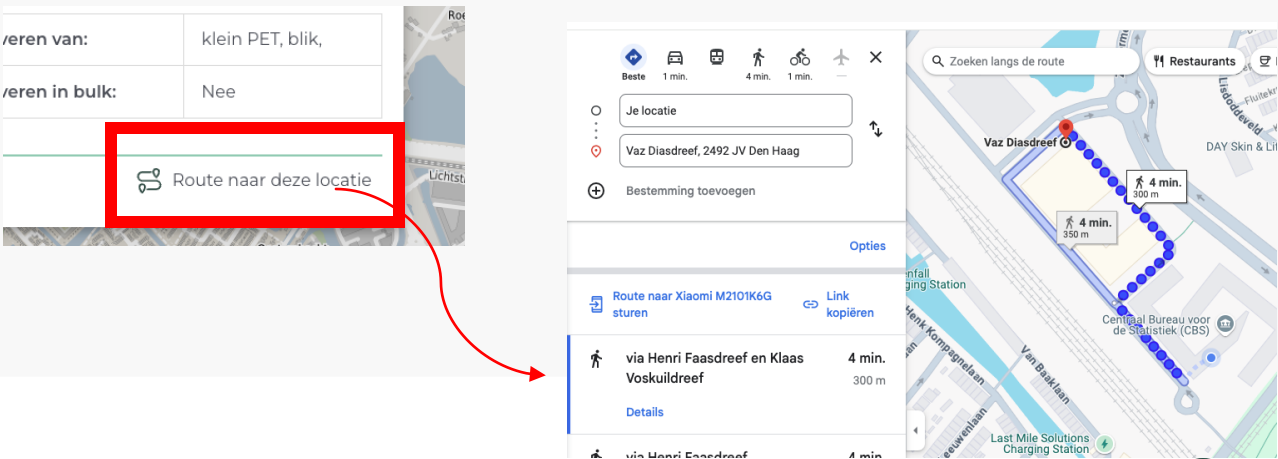
2. Informatie Inleverpunt

3. Detail informatie inleverpunt:

4. Route naar locatie

5. Type uitbetalende innamepunt - en andere filters

Details van het inleverpunt zijn beschikbaar na klik. Daarnaast mogelijkheid om te filteren op verschillende attributen

Beschikbare Details inleverpunt

- Naam inleverpunt;
- Straat, postcode en woonplaats inleverpunt;
- Openingstijden (indien beschikbaar)
- Type inleverpunt
 - Inleverautomaat of Handmatig terugbetalend
- Vrij toegankelijk: ja/ nee
- Indien inleverautomaat aanwezig:
 - Inleverautomaat innamemogelijkheden: grote plastic fles, kleine plastic fles, Blik, bierfles, krat. (Dit i.p.v. Mini RVM of RVM)
 - Bulk machine: ja/nee;
 - Terugbetaling: bon/ Tikkie/ donatie

Sligro Zb Den Bosch x

Ruwekampweg 1
5222 AT 's-Hertogenbosch

Openingstijden

Maandag:	08:30–17:00
Dinsdag:	08:30–17:00
Woensdag:	08:30–17:00
Donderdag:	08:30–20:00
Vrijdag:	08:30–20:00
Zaterdag:	08:30–17:00
Zondag:	Gesloten

In te leveren handmatig:
grote plastic flessen, kleine plastic flessen, bierflesjes, blikjes, kratten

Statiegeld retour middels:
handmatig terugbetalend

Vrij toegankelijk:
nee

Plus x

Oranjeplein 47
5175 BX Loon op Zand

Openingstijden

Maandag:	08:00–20:00
Dinsdag:	08:00–20:00
Woensdag:	08:00–20:00
Donderdag:	08:00–21:00
Vrijdag:	08:00–21:00
Zaterdag:	08:00–20:00
Zondag:	10:00–18:00

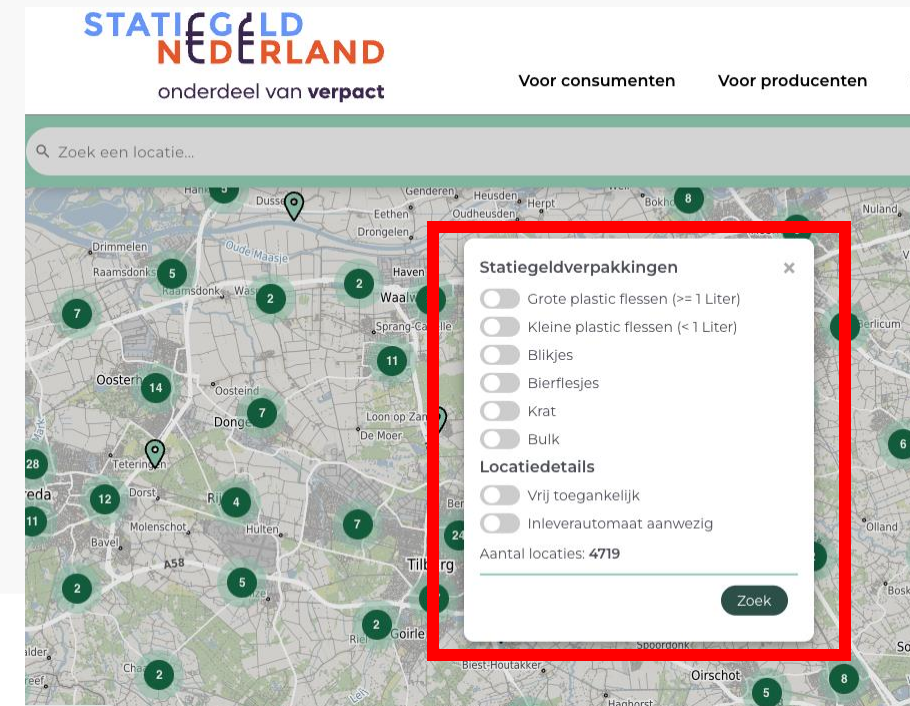
In te leveren via automaat:
grote plastic flessen, kleine plastic flessen, bierflesjes, blikjes, kratten

Statiegeld retour middels:
statiegeldbon, donatie

Vrij toegankelijk:
ja

Filters:

- Inleverautomaat innamemogelijkheden
- Bulk
- Vrij toegankelijk
- Type inleverpunt

6. Aanpak opname uitbetalende innamepunten

1. Verschillende soorten innamepunten kennen een verschillende aanpak

a. Innamepunt Retail en Cash & Carry, zijnde:

- i. supermarkten met een oppervlakte van meer dan 200m² ; en
- ii. Cash & Carry Groothandels, zijnde groothandelsbedrijven waar Statiegeldflessen en Metalen Drankverpakkingen worden verkocht en waar Consumenten Statiegeldflessen en Metalen Drankverpakkingen kunnen inleveren;

b. Innamepunt Out-of-Home, zijnde:

- i. **Stations** als bedoeld in artikel 26 van de Spoorwegwet, waar bemande verkoop van Statiegeldflessen en Metalen Drankverpakkingen plaatsvindt; en
- ii. **Benzinestations** voor het wegverkeer langs rijkswegen als bedoeld in de Regeling toelating veiling benzinestations langs rijkswegen, waar bemande verkoop van Statiegeldflessen en Metalen Drankverpakkingen plaatsvindt.

c. **Cateraar of Cateringlocatie**, zijnde een cateraar of een cateringlocatie met meerdere verkooppunten van Statiegeldflessen en/of Metalen Drankverpakkingen op het terrein of de locatie organiseert de catering zelf, en welke zich middels het inschrijfformulier heeft geregistreerd op de website van Statiegeld Nederland.

d. **Online Bezorgservice**, een online verkooppunt van Statiegeldflessen en/of Metalen Drankverpakkingen waar een Consument Statiegeldflessen en/of Metalen Drankverpakkingen bij aflevering van een bestelling kan inleveren en welke zich middels het inschrijfformulier heeft geregistreerd op de website van Statiegeld Nederland.

e. **Overig Innamepunt**, zijnde elk overig verkooppunt waar verkoop van Statiegeldflessen en/of Metalen Drankverpakkingen plaatsvindt en welke zich middels het inschrijfformulier heeft geregistreerd op de website van Statiegeld Nederland.

Uitgangspunt opname in Localyse: alleen als we zeker zijn dat (een vast) innamepunt statiegeld inneemt EN terugbetaalt

- 1) **Met RVM:** alle innamepunten met een RVM zijn opgenomen met uitzonderingen van twee instanties (te weten een externe cateraar werkzaam in opdracht van kantoren + 1 bioscoop keten met 3 innemende locaties) die tot dusverre (status 30-9) **geen toestemming** geven te worden opgenomen in de Locatiewijzer.
- 2) **Zonder RVM:** alle innamepunten waarvan we zeker zijn dat er ingeleverd kan worden (m.a.w. Statiegeld Nederland heeft afgelopen 6 maanden statiegeld terugbetaald aan dit innamepunt) EN we een bevestiging hebben dat er wordt terugbetaald. Overige innamepunten worden niet mee genomen, totdat we zeker zijn dat er daadwerkelijk wordt ingeleverd én terugbetaald. Dit om te voorkomen dat consumenten onjuist worden ingelicht via de Locatiewijzer.

Op de volgende slide zijn de details van deze aanpak i.r.t. bovenstaande soorten innamepunten opgenomen.

6. Aanpak uitbetalende innamepunten

2. Vertaling uitgangspunten ↔ innamepunten en volledigheid opname in locatiewijzer

Soort innamepunt	Variant	Uitgangspunten locatiewijzer	Bron	Volledigheid (nagenoeg)
Supermarkt > 200m2	Met RVM	Opgenomen	RVM leverancier	Ja
Supermarkt > 200m2	Zonder RVM	Opgenomen indien bekend bij SNL	SRN pack (= ERP/ Database SNL)	Alleen opgenomen indien actief in onze database
Cash & Carry	Met RVM	Opgenomen	RVM leverancier	Ja
Cash & Carry	Zonder RVM	Opgenomen	SRN pack	Alleen opgenomen indien actief in onze database
NS stations	Met RVM	Opgenomen	RVM leverancier	Ja
Bemane tankstations aan de snelweg	Met RVM	Opgenomen	RVM leverancier	Ja
Bemane tankstations aan de snelweg	Zonder RVM	Opgenomen	SRN pack	Alleen opgenomen indien actief in onze database
Overige inname punten	Met RVM	Opgenomen	RVM leverancier	Ja, tenzij inleverpunt geen goedkeuring geeft voor opname in Locatiewijzer
Overige inname punten > statiegeld terugbetalend	Zonder RVM	Opgenomen indien bekend bij SNL	SRN pack, bevestigd door supermarkt formule	Alleen indien bevestiging dat locaties handmatig terugbetalen (in scope op 4 oktober: 2 supermarkt formules)

7. Wijzigingen binnen 30 dagen

Locatiewijzer up to date houden op basis van verschillende bronnen

Indien RVM:

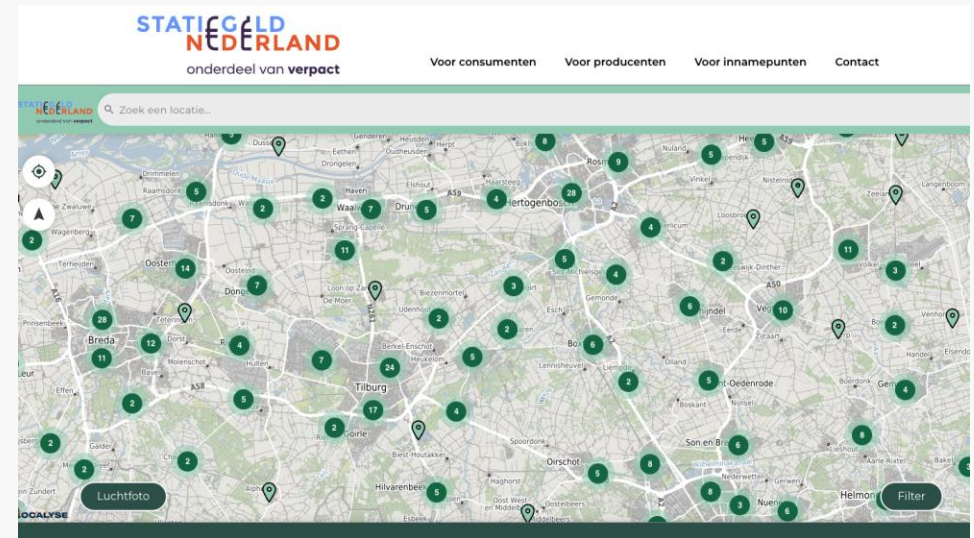
- 2-wekelijkse upload met laatste informatie (nieuw + wijzigingen) rechtstreeks vanuit RVM leveranciers.

Indien Handmatig:

- Innamepunten Supermarkten + Cash & Carry – 2 wekelijkse check via SRN Pack op wijzigingen (nieuw of gestopt)
- Innamepunten Bemande tankstations aan de snelwegen – 2 wekelijkse check via SRN Pack op wijzigingen (nieuw of gestopt)
- Zo snel als mogelijk toewerkend naar een “identifier” in SRN Pack zodat we het rechtstreeks uit deze bron kunnen halen

Lange(re) termijn:

- Overige innamepunten d.m.v. “fact finding” bijvoorbeeld de “Snackbar om de hoek” die toch statiegeld terugbetaald. Op basis hiervan: verrijken van het bestand (SRN Pack) door registratie van deze terugbetalende innamepunten
- Automatische uploads door middel van Integraties (API's) naar Locatiewijzer

8. Waar staan we?

Van 1-10 tot 29-10

- Go-live Locatiewijzer per 1 oktober
- Presentatie oplossing IL&T op 2 oktober, inclusief delen van de schriftelijke informatie over de wijze waarop deze last is uitgevoerd
- Niet vrij toegankelijke locaties - die expliciet geen toestemming verlenen om opgenomen te worden in de locatie wijzer – verwijderd. Er hebben zich tot nu toe geen nieuwe Niet vrij toegankelijke locaties gemeld
- Persbericht over Locatiewijzer op donderdag 3 oktober gepubliceerd
- Verzoek Verpact over verduidelijking voorwaarden => 3e wijzigingsbesluit
- Correction/ perfection:
 - Identificatie niet vrij toegankelijke inleverpunten via “Oranje” punten
 - Ipad navigatie
 - Toevoegen daadwerkelijke locaties (GPS coördinaten) RVM's bij attractieparken + NS
- Alle digitale adds linken naar de locatiewijzer + plaatsing (betaalde) posts op LinkedIn, Tiktok en Instagram. Laat duidelijke stijging van bezoekers zien.
- Er zijn in de eerste 3 weken na go-live op 1 oktober ruim 36K bezoekers geweest op de Locatiewijzer. Het merendeel kwam via Google zoeken op de pagina terecht.
- Eerste update inleverpunten met wijzigingen in Locatiewijzer doorgevoerd.

9. Vervolg

Locatiewijzer

- Blijvende Correction/ perfection, ook o.b.v. feedback gebruikers (o.a. toevoegen feedback knop op Locatiewijzer)
- Besluit GoogleMaps of Mobiele App, mede o.b.v. feedback en traffic. Onderzoek met Localyse "in progress"

SRN

- Project gestart met updaten database Statiegeld Nederland + verdere verfijning van overige innamepunten i.c.m. terugbetalen ja/ nee en opname in Locatiewijzer

Integraties naar Localyse:

- Project gestart t.b.v. automatische updates (Integraties) naar Localyse t.b.v. up to date houden van de data

Communicatie:

- Monitoring bezoekersaantallen + mogelijk aanvullende communicatie als blijkt dat locatie wijzer extra aandacht nodig heeft

Appendix:

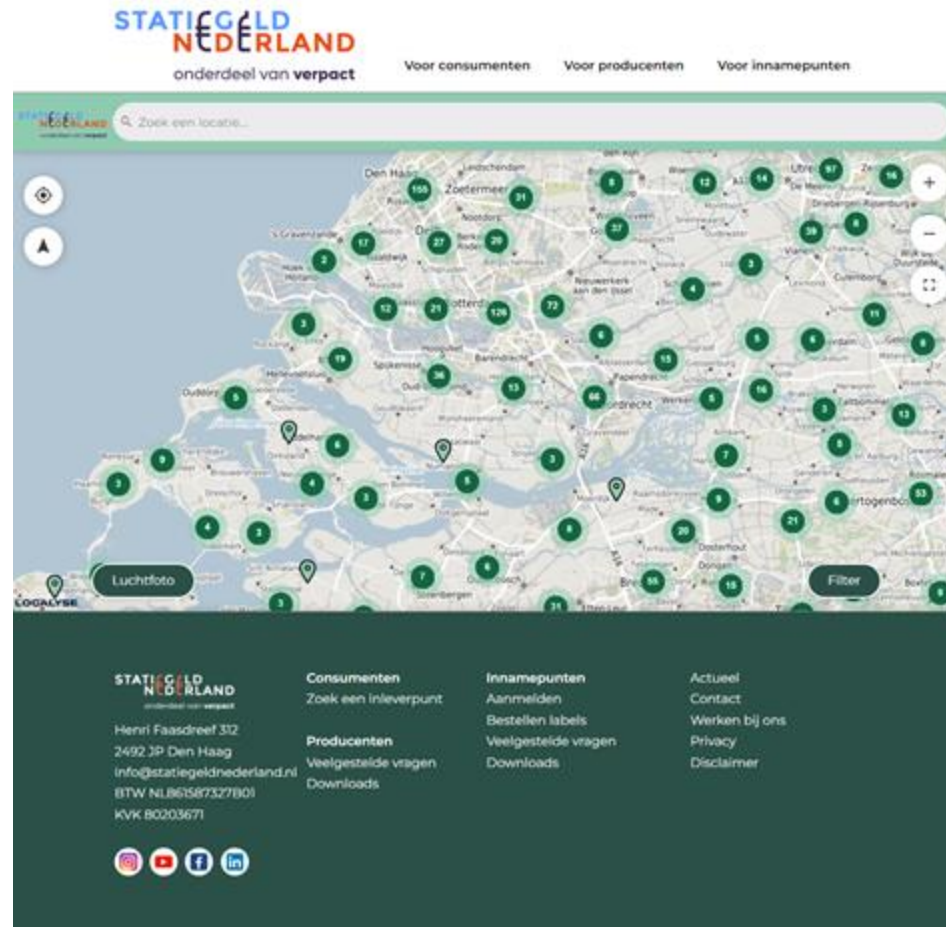
Beschrijving functionaliteit en technische oplossing leverancier

Oplevering kaart Statiegeld Nederland

01/10/2024

Online kaart

- Huidige locatie wordt getoond (als toegelaten) en er wordt op ingezoomd: de gebruiker ziet enkel wat voor hem interessant is
- Punten worden geaggregeerd bij uitzoomen, en uit elkaar gehaald bij inzoomen
- Mobiel bereikbaar

Dashboard

Mobiele versie

Features op de kaart

STATIEGELD NEDERLAND
onderdeel van verpact

Voor consumenten Voor producenten Voor innamepunten

Zoek een locatie...

Zoom naar locatie

Kaart terug naar Noorden

Lichte achtergrondkaart

Mogelijkheid om naar Luchtfoto te gaan

Zoekbalk op adres

Zoom in/uit

Fullscreen

Filter

STATIEGELD NEDERLAND
onderdeel van verpact

Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag
info@statiegeldnederland.nl
BTW NL61587327B01
KVK 80203671

Consumenten
Zoek een inleverpunt

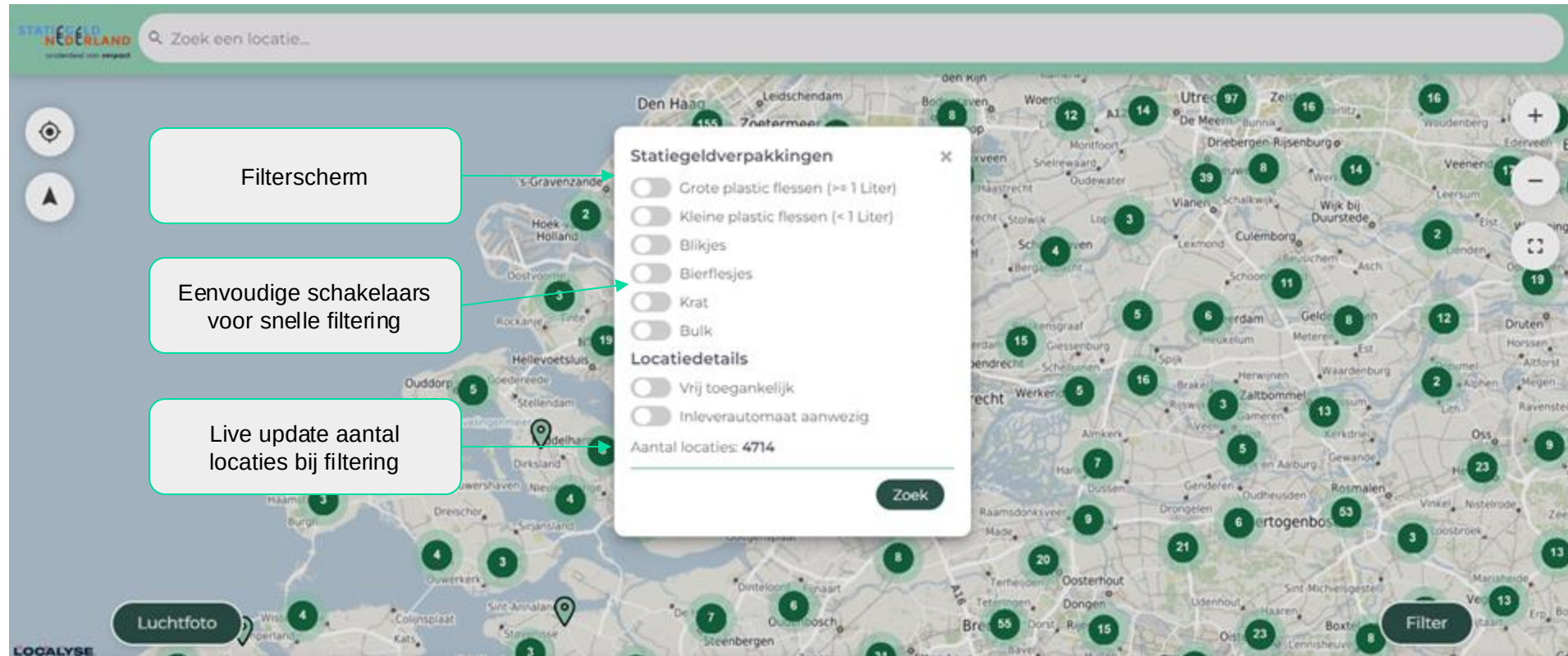
Producenten
Veelgestelde vragen
Downloads

Innamepunten
Aanmelden
Bestellen labels
Veelgestelde vragen
Downloads

Actueel
Contact
Werken bij ons
Privacy
Disclaimer

LOCALYSE

Filterscherm

Retourpunt info

Jumbo X

Bastiaansplein 135
2611 DC Delft

Openingstijden

Maandag:	08:00-22:00
Dinsdag:	08:00-22:00
Woensdag:	08:00-22:00
Donderdag:	08:00-22:00
Vrijdag:	08:00-22:00
Zaterdag:	08:00-22:00
Zondag:	09:00-22:00

In te leveren via automaat:
grote plastic flessen, kleine plastic flessen,
bierflesjes, blikjes, kratten

Statiegeld retour middels:
statiegeldbon, donatie

Vrij toegankelijk:
ja

Route naar deze locatie

Adres

Openingstijden

Specificaties van wat ingeleverd kan worden

Teruggave

Toegankelijkheid

Toon route en/of start navigatie direct in app

LOCALYSE

Luchtfoto

Filter

Back-end

- Een tenant van Onemap met de URL statiegeld.webgis.nl. Dit is de “motor” achter de viewer;
- Een serveromgeving bestaande uit:
 - Een database server
 - 2 servers met de GeoServer kaartserver in high availability configuratie
 - i. bij uitval van één van de servers blijven deze gewoon doorwerken
 - ii. bij piekbelasting zorgen deze door load balancing ook voor de best mogelijke performance

Inlevergedrag kleine en grote statiegeldflessen

Rapportage Ipsos I&O – 29 oktober 2024

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2024/222

Datum

oktober 2024

Opdrachtgever

Stichting Verpact

Auteurs

Melle Conradie
Bram Doms
Maartje van de Koppel
Thijs Lenderink
Nicole Nibbering

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is -met bronvermelding- toegestaan.

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	5
2	Inleiding	13
2.1	Aanleiding en achtergrond	13
2.2	Vragenlijst, steekproef en respons	13
2.3	Leeswijzer	15
3	Huidig inlevergedrag en gedragsbepalers	16
3.1	Inleiding	16
3.2	Gerapporteerd inlevergedrag	16
3.3	Uitkomsten per gedragsbepaler	22
4	Invloed gedragsbepalers op inlevergedrag	34
4.1	Analyse toegelicht	34
4.2	Inlevergedrag kleine flessen	34
4.3	Inlevergedrag grote flessen	36
5	Uitkomsten directe vragen naar statiegeld en teruggave	38
5.1	Inleiding	38
5.2	Statiegeld	38
5.3	Wijze van teruggave statiegeld	42
5.4	Wijze van teruggave in relatie tot inleveren	44
6	Uitkomsten vignettenstudie naar statiegeld en teruggave	45
6.1	Inleiding	45
6.2	Relatieve effecten verschillende aspecten op verwacht inlevergedrag	46
6.3	Effecten verhogen statiegeld bij verschillende per leeftijdsgroep	48
6.4	Effecten andere aspecten per leeftijdsgroep	50

Bijlage 1: gebruikte vragenlijst	56
Bijlage 2: factoren CASI-regressieanalyse	72
Bijlage 3: onderzoeksverantwoording	74
Bijlage 4: gemiddelde inleverintentie vignettenstudie	77
Inleverintentie kleine flessen	77
Inleverintentie grote flessen	78
Bijlage 5: effecten aspecten vignettenstudie naar frequentie flesgebruik	79

1 Samenvatting

Op verzoek van Verpact voerde Ipsos I&O een onderzoek uit onder bijna 6.000 Nederlanders van 12 jaar en ouder die in het afgelopen jaar gebruikmaakten van kleine en/of grote plastic statiegeldflessen (wat geldt voor 96% van de Nederlandse bevolking).

Dit onderzoek is tot stand gekomen mede op aandringen van de Inspectie Leefomgeving en Milieu (ILT). Het doel van het onderzoek is om uit te vinden hoe het inlevergedrag van plastic flessen van consumenten samenhangt met:

- 1 de hoogte van het statiegeld dat consumenten betalen, en;
- 2 de manier waarop ze dat statiegeld terugkrijgen.
 - De vragen over statiegeld en teruggave zijn zowel direct gesteld met rechtstreekse vragen als indirect gesteld via een zogenaamde vignettenstudie. De toegevoegde waarde van deze laatste indirecte methode is dat het de kans op sociaal wenselijke antwoorden vermindert en dat het deels tegemoet komt aan de zogenaamde intention behaviour gap (voorgenomen gedrag is niet per se gedrag dat in de praktijk wordt gebracht, zie hoofdstuk 2).

Consumenten kregen aselekt meerdere situaties voorgelegd (vignetten) waarin we voor kleine en grote statiegeldflessen, de hoogte van het statiegeld en verschillende vormen van teruggave en andere factoren varieerden.

Om de uitkomsten van de hoofdvragen te voorzien van een gedragsmatige context keken we in het onderzoek eerst naar het huidige inlevergedrag van consumenten en de zogenaamde gedragsbepalers (determinanten) die dit inlevergedrag beïnvloeden.

Resultaten huidig gerapporteerd inlevergedrag

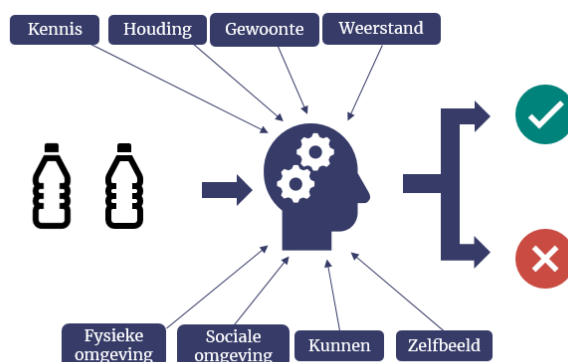
- Een grote meerderheid van de Nederlanders die afgelopen jaar statiegeldflessen gebruikten, zegt minstens eens per 2-3 weken een kleine (68%) of een grote statiegeldfles (75%) te gebruiken.
 - Jongeren van 12 t/m 18 jaar gebruiken naar eigen zeggen het vaakst kleine statiegeldflessen: 18 procent gebruikt ze dagelijks en 45 procent meerdere keren per week. Deels kopen ze die zelf (vooral flessen) en deels krijgen ze die van anderen (vooral de grote flessen).
- Een grote meerderheid van de Nederlanders die statiegeldflessen gebruiken, zeggen ze (bijna) altijd in te leveren. Grote flessen (86%) nog wat vaker dan kleine flessen (74%).
 - Bij beide flestypen zeggen drie op de tien 12- t/m 18-jarigen ze nooit, zelden of soms in te leveren. Twee derde van de jongeren die de flessen niet inleveren, zegt dat anderen dit voor hen doen. De helft van de jongeren die de flessen niet inleveren gooit de flessen ook wel in de prullenbak.
- Nederlanders die statiegeldflessen niet altijd inleveren, doen dit vooral minder in situaties buitenshuis. In de thuissituatie zeggen zes op de tien (58%) 'niet-altijd-inleveraars' hun statiegeldflessen vaak of (bijna) altijd in te leveren. In situaties buitenhuis zegt een kwart (26%) dit vaak of (bijna) altijd te doen.

- Wie de fles thuis gebruikt, zegt de fles in zes op de tien situaties (58%) vaak tot (bijna) altijd in te leveren. Terwijl wie de fles buitenshuis gebruikt, dit in een kwart van de situaties (26%) zegt te doen. Het aandeel dat de fles nooit inlevert, is buitenshuis dubbel zo groot (22%) als thuis (11%).

Gedragbepalers van inlevergedrag

- Aan de hand van de gedragbepalers uit het CASI-model (zie figuur rechts) bespreken we factoren die inlevergedrag beïnvloeden.
- Voor een ruime meerderheid van de Nederlanders (en zeker de ouderen) is het inleveren van plastic flessen met statiegeld een gewoonte (88%). Voor 6 procent is het inleveren nog (helemaal) geen gewoonte.
- Het kennisniveau over statiegeldflessen vertoont een aantal hiaten. Het statiegeldbedrag voor kleine flessen is bijvoorbeeld niet bij iedereen goed bekend: 28 procent denkt dat het statiegeldbedrag 10 cent is in plaats van 15 cent en 17 procent weet het niet. Bij duurzaamheidsaspecten valt op dat 30 procent niet weet of inleveren beter is voor de recycling dan weggooien in een afvalbak op straat en dat een kwart (24%) geen idee heeft of een statiegeldfles bij het plastic afval doen net zo duurzaam is als inleveren.
- Gevraagd naar locaties in de eigen fysieke omgeving waar men statiegeldflessen kan inleveren, noemt men vooral supermarkten. Acht procent geeft aan geen enkele/heel weinig supermarkten in de eigen omgeving te hebben waar dat kan. Van andere locaties zoals sportverenigingen, evenementenlocaties en horeca is minimaal voor de helft van de Nederlanders onbekend of men er met de flessen terecht kan.
- Een vijfde (20%) van de Nederlanders zegt met enige regelmaat te maken te hebben met defecte automaten. Voor 12 procent is dit (heel) vaak. Een kwart van de Nederlanders zegt met enige regelmaat te moeten wachten in een rij om flessen in te leveren (24%). Net zoveel Nederlanders zeggen dat ze (heel) vaak moeten wachten in zo'n rij.
- Qua houding zegt driekwart van de Nederlanders dat ze het inleveren van de flessen zowel nuttig (77%) als goed (75%) vinden. Een klein aandeel is het hier (helemaal) niet mee eens. 5% (helemaal) niet nuttig; 4% (helemaal) niet goed.
- Over de gehele linie onderschrijft een meerderheid de voordelen van inleveren en ervaart een minderheid de nadelen. Zeven op de tien Nederlanders (70%) zijn het (helemaal) eens met de stelling dat het slecht is voor het milieu als ze lege flessen als afval weggooien. Een vergelijkbaar aandeel levert lege flessen in, omdat het hen geld oplevert (66%). Het vaakst zijn Nederlanders het (helemaal) oneens met de uitspraak dat de opbrengst van het statiegeld het niet waard is om flessen in te leveren (78%).
 - Nederlanders van 12 t/m 30 jaar ervaren meer dan oudere Nederlanders redenen om flessen niet in te leveren.
- Als het gaat om kunnen zegt een grote meerderheid van de Nederlanders dat het (heel) makkelijk voor ze is om lege statiegeldflessen in te leveren (77%).
 - Voor mensen van 50+ is dat nog wat sterker het geval (51-70 jaar: 80% (heel) makkelijk; 71+ jaar: 85% (heel) makkelijk).

Gedragbepalers volgens CASI-model.

- Acht op de tien Nederlanders (83%) hebben er vertrouwen in dat het inleveren van plastic statiegeldflessen een gewoonte wordt. Een vergelijkbaar aandeel van 77 procent zegt dat het goed lukt om lege flessen vrijwel zonder deuken op te sparen; 29 procent zegt dat er onvoldoende inleverpunten in hun omgeving zijn om flessen in te leveren.
 - 12- t/m 18-jarigen ervaren vaker drempels bij het inleveren van statiegeldflessen dan anderen. Zo lukt het hen niet altijd om de flessen onbeschadigd in te leveren. Ook vergeten ze vaker om een statiegeldfles in te leveren. 50- plussers zien minder drempels. Het maakt voor hen bv. minder uit of ze meerdere flessen in één keer in kunnen leveren of niet.
- Bijna negen op de tien Nederlanders (87%) willen hun betaalde statiegeld ook weer terugkrijgen. Daarnaast ziet een ruime meerderheid zich – als het gaat om het zelfbeeld – als iemand die afval zo goed mogelijk probeert te scheiden (79%), en vindt driekwart dat het inleveren van plastic statiegeldflessen bij hen past (74%).
- Het terugkrijgen van statiegeld vinden de verschillende leeftijdsgroepen ongeveer even belangrijk. Gemiddeld is het 87 procent. Verder valt op dat 70-plussers – en in mindere mate Nederlanders van 51 tot 70 jaar – het vaker eens zijn met de verschillende uitspraken over het *zelfbeeld*. Ze zien zichzelf vaker dan anderen als iemand die afval probeert te scheiden, duurzaam probeert te leven, een steentje bij wil dragen en het willen doen zoals het hoort. Jongeren van 12 t/m 18 jaar zijn het relatief minder eens met de uitspraken.
- Hoewel in alle leeftijdsgroepen een minderheid weerstand voelt tegen het inleveren van statiegeldflessen, speelt dit meer bij de jongere leeftijdsgroepen, vooral van 12 t/m 18 jaar. Het irriteert hen vaker (10% (helemaal) mee eens)) dan anderen dat het inleveren van flessen van hen gevraagd wordt. Ze zijn er vaker sceptisch over dat inleveren goed is voor het milieu en leidt tot minder zwerfafval op straat. Ook stellen ze het inleveren van statiegeldflessen regelmatig uit (26% (helemaal) mee eens), of geven ze aan dat het er niet van komt om flessen in te leveren. 70-plussers voelen de minste weerstand tegen het inleveren van flessen.
- Voor Nederlanders geldt dat de mensen uit hun sociale omgeving die belangrijk voor hen zijn in meerderheid wel hun statiegeldflessen inleveren. Twee op de vijf Nederlanders (44%) zeggen dat de meesten dit doen, 35 procent zegt dat (bijna) iedereen statiegeldflessen inlevert.
 - Oudere Nederlanders zeggen relatief vaak niet te weten of mensen die ze belangrijk vinden hun flessen wel of niet inleveren. Vooral jongeren t/m 18 jaar denken relatief vaak (51%) dat men ze erop aanspreekt als ze flessen weggooien in plaats van in te leveren.

Invloed van gedragsebepalers CASI-model op inlevergedrag

- Gewoontegedrag en zelfbeeld (past het gedrag en de waarden die daar bij horen bij mij?) hebben een sterke samenhang met het gerapporteerde inlevergedrag van kleine en grote statiegeldflessen.
- Voor kleine flessen heeft daarnaast de overtuiging van voordelen van het inlevergedrag sterke samenhang met de daadwerkelijk inleverfrequentie.
- Bij de gerapporteerde inleverfrequentie van grote flessen is er (naast met gewoontegedrag en zelfbeeld) een sterke samenhang met houding (vindt men inleveren nuttig/leuk/goed?) en of men het gedrag makkelijk kan vertonen. Daarnaast neemt de inleverfrequentie af naarmate men meer foutieve kennis over het inleveren van statiegeldflessen en bijbehorende aspecten heeft.
- In de onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de CASI-analyse samengevat. In paragraaf 4.2 en 4.3 staan de uitgebreidere infographics.

Samenhang gedragsebepalers met inlevergedrag volgens CASI-analyse.

	Gerapporteerde inleverfrequentie kleine flessen	Gerapporteerde inleverfrequentie grote flessen
Gedragsebepalers met <u>sterke significante</u> samenhang met inlevergedrag	Positief: (1) gewoontegedrag, (2) zelfbeeld, (3) overtuiging gewenst gedrag (inleveren)	Positief: (1) gewoontegedrag, (2) zelfbeeld, (3) houding, (4) kunnen Negatief: (5) foutieve kennis
Gedragsebepalers met <u>gemiddelde significante</u> samenhang met inlevergedrag	Positief: (4) kennis, (5) houding, (6) kunnen Negatief: (7) weerstand	Negatief: (6) weerstand
Gedragsebepalers met <u>zwakke significante</u> samenhang met inlevergedrag		Positief: (7) sociale omgeving

Uitkomsten directe vragen naar de hoogte van het statiegeld

- Bij het huidige statiegeldbedrag van 15 cent voor kleine flessen zegt de helft (49%) van de Nederlanders alle flessen in te leveren (hoofdstuk 5). Daarnaast levert een kwart (23%) bijna alle kleine flessen in. Bij een statiegeldbedrag van 25 cent verwachten iets meer Nederlanders (53%) alle kleine flessen in te leveren. Bij een statiegeldbedrag van 50 cent verwacht 59 procent dit.
 - Nederlanders van 50 jaar en ouder hebben bij alle (mogelijke) statiegeldbedragen de hoogste inleverintentie. Bij 12- t/m 18-jarigen stijgt de inleverintentie het snelst: bij 15 cent statiegeld denkt 51 procent (bijna) alle flessen in te leveren, bij 25 cent is dat 58 procent en bij 50 cent is het 69 procent.

- Zes op de tien Nederlanders (58%) zeggen bij het huidige statiegeldbedrag van 25 cent alle grote flessen in te leveren. Wanneer het statiegeldbedrag 50 cent is, is dat 63 procent. Bij 1 euro 70 procent.
 - Van de 50 t/m 70-jarigen denkt 71 procent alle grote flessen in te leveren bij het huidige statiegeldbedrag van 25 cent. Nog eens 18 procent zegt bijna alle flessen in te leveren. Samen is dit 89 procent. Van de 70-plussers levert 91 procent bijna alle of alle flessen in. Een hoger bedrag leidt voor deze groep – naar eigen zeggen – nauwelijks nog tot een hoger inleverpercentage.
 - Van de 12 t/m 18-jarigen schat 59 procent bij 25 cent (bijna) alle grote flessen in te leveren. Bij een bedrag van 50 cent denkt 69 procent dat te doen. Vier op de vijf 12 t/m 18-jarigen (78%) verwachten bij een statiegeldbedrag van 1 euro alle flessen in te leveren.
- We vroegen consumenten ook in hoeverre ze denken dat hogere statiegeldbedragen invloed hebben op hun flessenconsumptie. Bij een verhoging naar 25 cent op kleine flessen verwacht twee derde (67%) even veel te blijven kopen. Een vijfde (19%) voorziet een vermindering. Een deel van de Nederlanders (7%) kan dit niet inschatten of verwacht meer te kopen (8%). Bij een verhoging naar 50 cent statiegeld verwacht 58 procent even veel flessen te blijven kopen.
- Het verwachte effect van mogelijke statiegeldverhogingen is bij grote flessen vergelijkbaar als bij kleine flessen. Bij een verhoging naar 50 cent verwacht 70 procent evenveel statiegeldflessen te blijven kopen en bij een verhoging naar 1 euro verwacht 64 procent dit.

Uitkomsten directe vragen naar de teruggave van statiegeld

- De statiegeldbon geniet van ruim de helft (54%) van de Nederlanders de eerste voorkeur als teruggavewijze voor het statiegeld. Een kwart (22%) heeft voorkeur voor de teruggave via een bankpas bij de statiegeldautomaat. Teruggave via *Tikkie* bij de statiegeldautomaat is voor 6 procent van de Nederlanders de eerste voorkeursoptie.
 - Twee op de vijf de 12- t/m 18-jarigen (38%) noemen terugpinpen als voorkeursoptie. Daarmee is dit in deze leeftijdsgroep de meest gekozen voorkeursoptie, samen met de statiegeldbon (38%). Bij 19-30-jarigen genieten beide opties van ruim een derde (statiegeldbon: 36%; terugpinpen 39%) de voorkeur. Bij elke oudere leeftijdsgroep is de statiegeldbon vaker gekozen dan bij de groep daaronder en is de populariteit van terugpinpen lager. Driekwart (74%) van de 71-plussers geeft de voorkeur aan de statiegeldbon en 7 procent kiest dan voor terugpinpen.
- Er is verdeeldheid over het gebruik van *Tikkie* voor de teruggave van geld: vier op de tien Nederlanders vinden het belemmerend (40%), terwijl een kwart (25%) het niet belemmerend vindt.
 - Een andere teruggavewijze zou – op basis van deze voorgelegde stellingen – vooral bij jongere leeftijdsgroepen de inleveringsbereidheid kunnen vergroten. Hoe jonger men is, des te vaker denkt men gemiddeld meer flessen in te leveren bij teruggave via *Tikkie* en pinpas.
 - Nederlanders van 50 jaar en ouder zien *Tikkie* vaker dan anderen als een belemmering.
 - Lageropgeleiden denken minder dan anderen dat ze meer flessen in zouden leveren wanneer ze het geld via *Tikkie* of via een pinpas terug zouden krijgen. Ook vinden lageropgeleiden *Tikkie* als enige uitbetalingsmethode vaker een belemmering dan andere Nederlanders.

- Een deel van de Nederlanders zegt dat ze meer van hun statiegeldflessen inleveren als ze hun geld ook teruggestort kunnen krijgen via hun pinpas (21%) of via *Tikkie* (13%). Respectievelijk 43 en 53 procent is het hier niet mee eens.
- Of statiegeldbedragen gelijk zijn voor kleine en grote flessen, maakt voor bijna de helft (44%) van de Nederlanders niet uit. Voor een vijfde (22%) heeft dit wel de voorkeur, maar voor drie op de tien (29%) Nederlanders juist niet.

Uitkomsten vignettenstudie naar de hoogte van statiegeld, teruggave, locatie en afstand

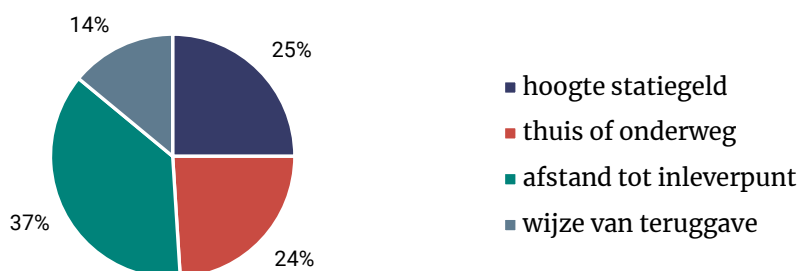
In een vignettenstudie kregen respondenten apart voor een kleine en een grote fles een serie vignetten voorgelegd waarin we het statiegeldbedrag, teruggave en twee andere situationele factoren (locatie en afstand tot een inleverpunt) varieerden (zie de tabel hieronder).

Consumenten vroegen we bij elk vignet aan te geven met welke waarschijnlijkheid ze in die situatie de fles inleveren (de gedragsintentie).

	Hoogte statiegeld	Wijze van teruggave	Locatie	Afstand
Kleine fles	• 15 cent • 25 cent • 50 cent	• Statiegeldbon besteedbaar/inwisselbaar op locatie van aankoop • Geld op bankrekening via bankpas • Geld via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie)	• Thuis • Onderweg	• Binnen 5 minuten • Meer dan 15 minuten
Grote fles	• 25 cent • 50 cent • 1 euro	• Statiegeldbon besteedbaar/inwisselbaar op locatie van aankoop • Geld op bankrekening via bankpas • Geld via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie)	• Thuis • Onderweg	• Binnen 5 minuten • Meer dan 15 minuten

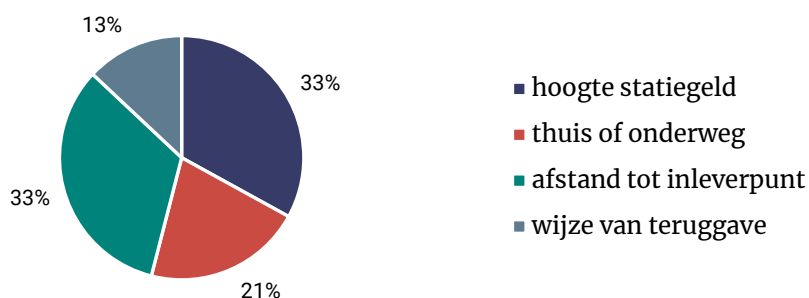
- Bij de kleine flessen bepaalt de afstand tot het inleverpunt het sterkst de gedragsintentie (zie de figuur hieronder). Statiegeld en situatie doen dat ongeveer in gelijke mate. De wijze van teruggave heeft het minst effect in de vignettenstudie.

Relatief belang verschillende aspecten bij inleverintentie kleine statiegeldfles.

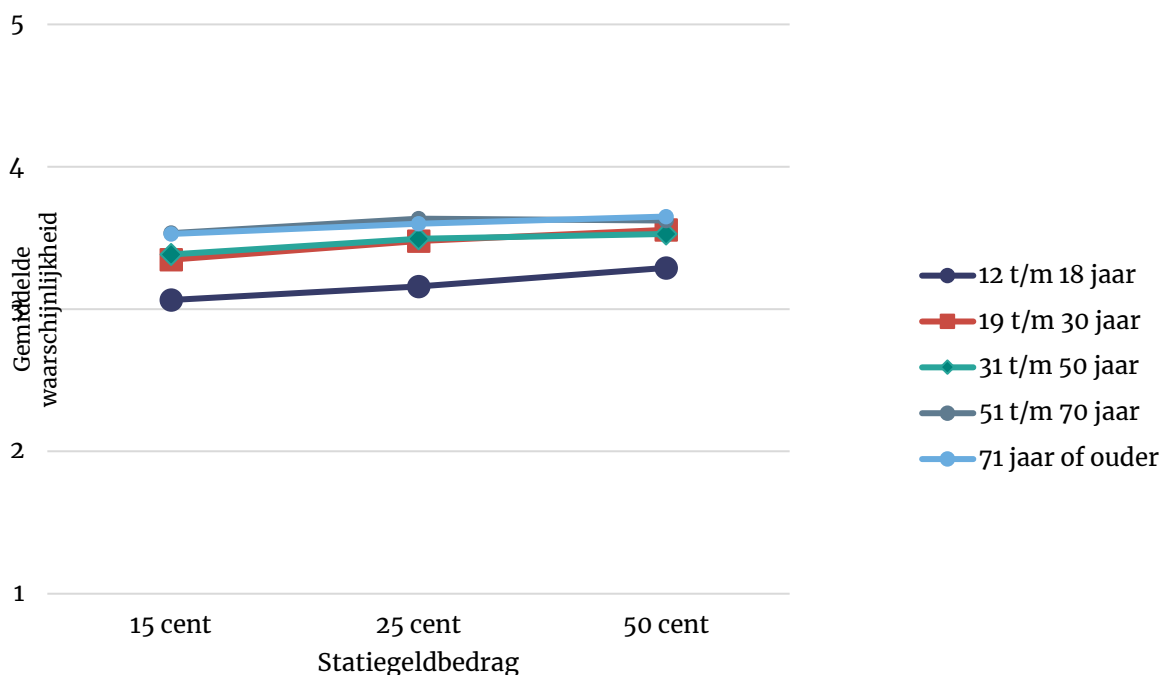
- Bij de grote flessen zijn afstand en de hoogte van het statiegeld samen duidelijk dominant (zie de figuur hieronder). Opnieuw is de wijze van teruggave relatief het minst van invloed.

Relatief belang verschillende aspecten bij inleverintentie grote statiegeldfles.

- De intentie om kleine flessen in te leveren, is bij het huidige statiegeldbedrag lager bij 12- t/m 18-jarigen dan bij andere leeftijdsgroepen (3,1 op een schaal van 1-5 - zie de figuur hieronder). Een stijging van het statiegeldbedrag van 15 naar 25 cent zorgt bij alle leeftijdsgroepen voor een vergelijkbare verhoging van de intentie. Een stijging van 15 naar 50 cent vergroot de intentie meer voor 12- t/m 18-jarigen (van 3,1 naar 3,3) en 19- t/m 30-jarigen (van 3,3 naar 3,6) dan voor 50-plussers. Het inlevergedrag per leeftijdsgroep verschilt daarmee naar verwachting minder bij 50 cent statiegeld dan bij het huidige bedrag van 15 cent.

Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende statiegeldbedragen per leeftijdsgroep.

- Bij grote flessen is eenzelfde soort effect te zien als bij kleine flessen. Een stijging van het statiegeldbedrag van 15 naar 25 cent zorgt bij alle leeftijdsgroepen voor een vergelijkbare verhoging van de inleverintentie. Een verhoging naar een euro zorgt voor een grotere stijging bij 12- t/m 18-jarigen ten opzichte van 50-plussers waardoor het verwachte inlevergedrag meer bij elkaar komt te liggen dan bij 25 cent.
- In alle leeftijdsgroepen is de inleverintentie groter wanneer men thuis een kleine fles heeft, dan wanneer men deze onderweg heeft. Het verschil in de inleverintentie en daarmee het belang van de situatie/locatie is het grootst bij Nederlanders tussen de 19 en 50 jaar. Vooral omdat zij onderweg een lagere intentie hebben dan 51-plussers. Bij 12- t/m 18-jarigen is de inleverintentie zowel thuis als onderweg relatief laag in vergelijking met oudere Nederlanders.
- De inleverintentie voor grote flessen is hoger dan de inleverintentie voor kleine flessen. Het effect van de situatie/locatie is voor de grote flessen vergelijkbaar met dat voor de kleine flessen. In alle leeftijdsgroepen is de inleverintentie groter wanneer men thuis een grote fles heeft, dan wanneer men deze onderweg heeft. De waarschijnlijkheid om in te leveren verschilt tussen onderweg en thuis het meest bij 19-50 jarigen.
- De waarschijnlijkheid van inleveren van kleine flessen neemt voor alle leeftijdsgroepen toe wanneer het inleverpunt dichterbij is (minder dan 5 minuten) in plaats van verder weg (15 minuten of meer). De stijging – en daarmee het belang van afstand – is het grootst bij Nederlanders van 30 jaar of jonger.
- Net als bij kleine flessen is ook bij het inleveren van grote flessen de afstand tot het inleverpunt van belang. De inleverintentie is – misschien weinig verrassend – voor alle groepen groter wanneer het inleverpunt dichterbij is (minder dan 5 minuten) in plaats van verder weg (15 minuten of meer). Voor 12- t/m 18-jarigen is het effect van afstand op de inleverintentie groter dan voor oudere Nederlanders.
- Wanneer we kijken naar de methode van teruggave, dan is de inleverintentie voor kleine flessen het grootst bij terugbetaling via terugpinnen met een betaalpas bij de automaat. In alle leeftijdsgroepen is de waarschijnlijkheid waarmee men zegt in te gaan leveren (in de vignettenstudie) het kleinst bij terugbetaling via een betaalapp. Het negatieve effect van de betaalapp ten opzichte van de andere terugbetaalopties is het grootst bij 50-plussers. Zeventigplussers verschillen van de andere leeftijdsgroepen doordat het voor de inleverintentie niet uitmaakt of ze een statiegeldbon krijgen of dat ze het geld terugpinnen met een betaalpas bij de automaat.
- De wijze van teruggave heeft in vergelijkbare wijze effect op de inleverintentie voor grote flessen. Teruggave via een betaalapp vermindert de inleverintentie het meest ten opzichte van andere opties bij 50-plussers. Net als bij kleine flessen maakt het voor de inleverintentie van 70-plussers voor grote flessen niet uit of ze het geld terugkrijgen via een statiegeldbon of terugpinnen bij de inleverautomaat.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding en achtergrond

Statiegeld Nederland – onderdeel van de Stichting Verpact – is de organisatie die in Nederland verantwoordelijk is voor de inrichting en uitvoering van het statiegeldsysteem voor kleine en grote PET-flessen en blikjes. Doel voor de PET-flessen is de wettelijk vastgestelde inzamelnorm van 90 procent te behalen. Daarom werkt Statiegeld Nederland aan haar Plan van Aanpak dat toeziet op het uitbreiden van het aantal inleverpunten (infrastructuur), het vergroten van de scope van het inzamelsysteem (niet alle plastic flessen vallen nu onder het statiegeldsysteem), en gedragscampagnes gericht op consumenten.

De doelbereiking was over 2022 een innamepercentage van 68 procent voor plastic flessen (groot en klein samen), 22 procent minder dan de wettelijk vastgestelde inzamelnorm¹. Om het inzamelpercentage sneller op het gestelde doel te krijgen, kreeg Verpact vijf keer een Last onder Dwangsom (LoD) opgelegd van de Inspectie Leefomgeving en Milieu (ILT).

In de LoD 3 en 4 legt de ILT de uitvoering van 2 consumentenonderzoeken op die inzicht moeten geven in de te verwachten effecten van mogelijke wijzigingen in:

1. Het statiegeldbedrag voor kleine en grote PET-flessen. Voor kleine flessen gaat het naast de huidige 15 cent, om 25 cent en 50 cent. Voor grote flessen gaat het naast de huidige 25 cent, om 50 cent en een euro.
2. De manier van terugbetalen van het statiegeldbedrag. Voor kleine en grote flessen gaat het om contant, giraal en digitaal (bijvoorbeeld via een Tikkie) of een andere manier.

De ILT gaf daarnaast een aantal randvoorwaarden mee voor het consumentenonderzoek op het gebied van betrouwbaarheid² en representativiteit³.

In dit rapport staan de opzet en de resultaten van het consumentenonderzoek beschreven.

2.2 Vragenlijst, steekproef en respons

Vragenlijst

Het onderzoek kreeg vorm door middel van een online vragenlijst (zie de eerste bijlage van dit rapport). De vragenlijst bestond uit twee delen:

- A. Een meer beschrijvend deel waarbij we aan de hand van het zogenaamde CASI-model (zie hoofdstuk 3 en 4) vragen stelden over gedragbepalers van inlevergedrag van plastic flessen. Doel was om zo de beide voor de ILT te toetsen onderdelen (statiegeld en manier van teruggave) in te bedden in een brede gedragsmatige context.

¹ Over 2023 was de doelbereiking 74%.

² 99 procent betrouwbaarheid en een foutmarge van maximaal 2 procent.

³ Naar leeftijd, geslacht, regio, sociale klasse (geoperationaliseerd door opleiding) en gezinsgrootte (geoperationaliseerd door huishoudenssamenstelling).

- B. Een meer toetsend deel waarin we op twee manieren de vragen van de ILT voorlegden aan de consumenten: a) meer direct door ze te vragen hoe ze reageren op verschillende statiegeldbedragen en verschillende vormen van teruggave (hoofdstuk 5), en b) meer indirect door ze apart voor kleine en grote flessen een serie vignetten voor te leggen waarin statiegeld, teruggave en twee andere situationele factoren (afstand tot een inleverpunt en locatie (thuis/onderweg)) varieerden. Consumenten werd gevraagd bij elk vignet aan te geven met welke waarschijnlijkheid ze in die situatie de fles inleveren (hoofdstuk 6). Het voordeel van de indirecte methode is dat deze –door de minder expliciete vraagstelling– in mindere mate sociaal wenselijke antwoorden faciliteert.⁴ Daarnaast is er zo de mogelijkheid om tegemoet te komen aan de nadelen van de Intention Behaviour Gap⁵: er zit een element in van sociaal-wenselijkheid en zelfoverschatting bij het invullen van vragenlijsten en van gewijzigde omstandigheden tussen het moment van antwoorden en de doorvoering van maatregelen zoals verhoging van het statiegeld. Bij gewijzigde omstandigheden kun je denken aan: meer of minder te besteden, ontwikkeling aantal inleverpunten, ontwikkeling in persoonlijke omstandigheden zoals een verhuizing of een verandering van werk of school.

Steekproef en respons⁶

Het onderzoek werd in september 2024 afgenomen in het I&O Research panel. Om een nog wat substantiëler deel jongeren in het onderzoek te betrekken is een aantal consumenten additioneel uitgenodigd via PanelClix.⁷ Uiteindelijk deden er 5.989 consumenten mee aan het onderzoek.⁸ De mediaan invulduur betrof 15 minuten.

De data zijn gewogen op de door de ILT aangegeven kenmerken en daarmee representatief voor deze kenmerken (algeheel en binnen leeftijdsgroepen).

⁴ [Hiding Sensitive Topics by Design? An Experiment on the Reduction of Social Desirability Bias in Factorial Surveys \(uni-konstanz.de\).](#)

⁵ [The Intention–Behavior Gap – Sheeran – 2016 – Social and Personality Psychology Compass – Wiley Online Library](#)

⁶ Zie de derde bijlage voor en meer uitgebreide onderzoeksverantwoording.

⁷ Het I&O Research panel en het panel van PanelClix zijn gecertificeerd volgens ISO 20252:2019 – Annex A.

⁸ Vragen in het onderzoek zijn alleen voorgelegd aan de respondenten die de vragenlijst starten en bij de screeningsvraag aangaven in de afgelopen 12 maanden statiegeldflessen te hebben gebruikt (96% van de starters). Waar in het rapport Nederlanders staat gaat het dus om Nederlanders die statiegeldflessen gebruiken.

2.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 beschrijven we het huidige inlevergedrag en de gedragsbepalers. In hoofdstuk 4 kijken we naar de gezamenlijke invloed van de gedragsbepalers op het inlevergedrag. In hoofdstuk 5 staan de uitkomsten van de meer directe vragen naar statiegeld en teruggave. Hoofdstuk 6 beschrijft de resultaten van de vignettenstudie. In de eerste bijlage staat de gebruikte vragenlijst, in de tweede de factoren van de CASI-regressieanalyse, in de derde de onderzoeksverantwoording, in de vierde de gemiddelde inleverintentie binnen de vignettenstudie en in de vijfde bijlage de effecten van de aspecten in de vignettenstudie naar frequentie flesgebruik.

3 Huidig inlevergedrag en gedragsebepalers

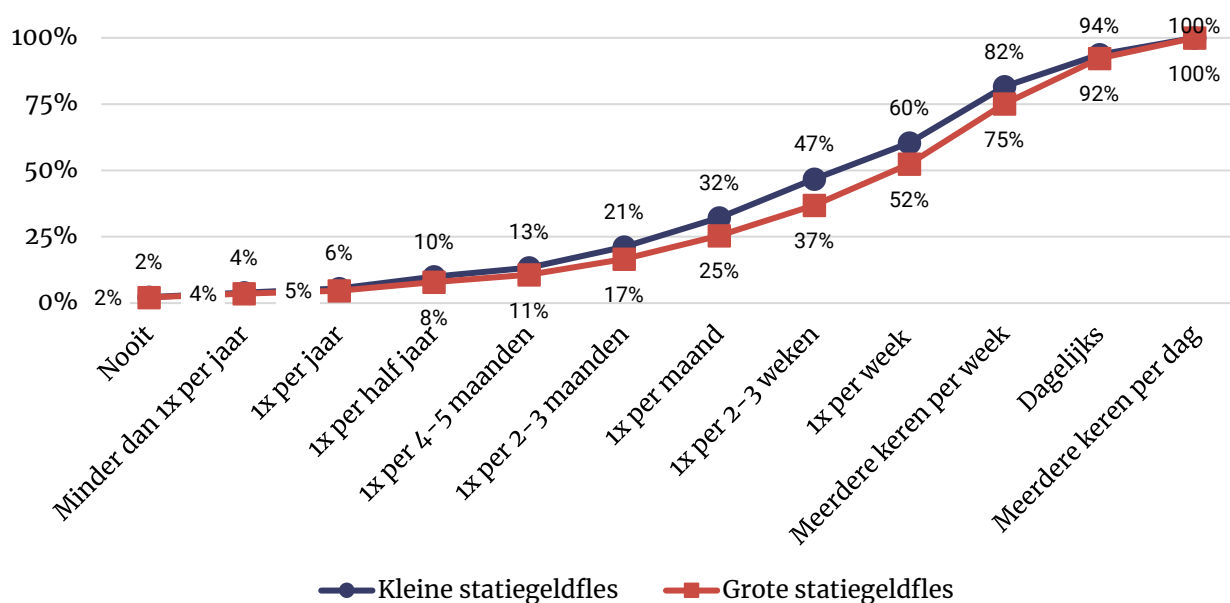
3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk kijken we eerst naar het huidig inlevergedrag (paragraaf 3.2). Hoeveel statiegeldflessen gebruikt men en hoeveel levert men daarvan in? Aan de hand van de gedragsebepalers uit het CASI-model⁹ bespreken we factoren die inlevergedrag beïnvloeden in paragraaf 3.3.

3.2 Gerapporteerd inlevergedrag

Ruim de helft van de Nederlanders die afgelopen jaar statiegeldflessen gebruikten, zegt eens per 2-3 weken of vaker een kleine (68%) of grote statiegeldfles (75%) te gebruiken (Figuur 3.1).

Figuur 3.1 - Hoe vaak gebruik jij één of meerdere van deze producten? (gesteld aan mensen die minimaal in de afgelopen 12 maanden statiegeldflessen gebruiken; n=5.985)

Jongeren meest frequente gebruiker statiegeldflessen

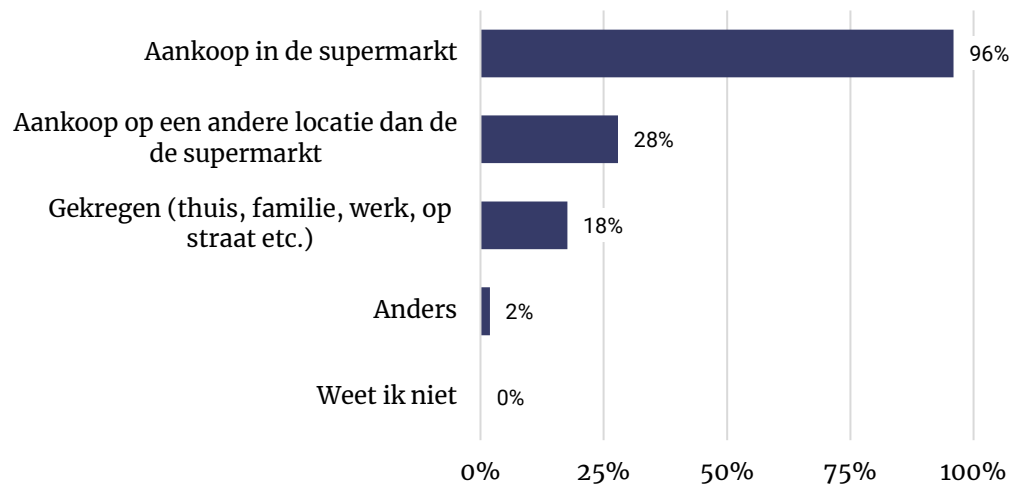
Jongeren van 12 t/m 18 jaar maken naar eigen zeggen het vaakst gebruik van kleine statiegeldflessen: 18 procent gebruikt ze dagelijks en 45 procent meerdere keren per week. Daarna zijn 19 t/m 30-jarigen de meest frequente gebruikers. De oudste leeftijdsgroepen zeggen minder statiegeldflessen te gebruiken: drie op de tien 70-plussers zeggen minder dan eens per maand kleine flessen te gebruiken. Bij grote flessen valt op dat er bij Nederlanders boven de 30 jaar meer dagelijkse gebruikers zijn (22% tot 27% per leeftijdsgroep) dan onder 12 tot en met 18-jarigen (17%) en 19 tot en met 30-jarigen (16%).

⁹ Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/02/01/communicatie-activatie-strategie-instrument-casi>. Zie ook paragraaf 3.3.

Nederlanders die (zeer) sterk stedelijk wonen, zeggen vooral de kleine statiegeldfles wat vaker te gebruiken dan wie niet stedelijk woont. Een vijfde van wie sterk stedelijk woont (20%), gebruikt dagelijks een kleine fles, terwijl dat voor 16 procent geldt voor de Nederlanders die niet stedelijk wonen.

De meeste Nederlanders (96%) kopen hun statiegeldflessen in de supermarkt (Figuur 3.2).

Figuur 3.2 – Hoe kom je aan de plastic statiegeldflessen die je gebruikt? (n=5.985) (meerdere antwoorden mogelijk)

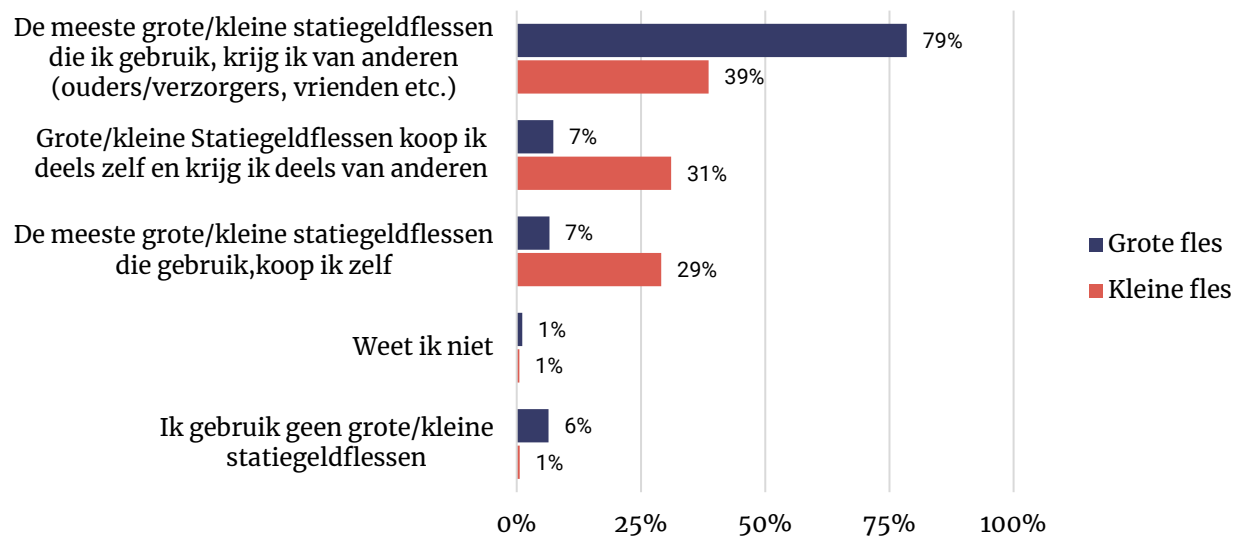
Jongeren krijgen vaak statiegeldflessen van anderen

Zes op de tien (58%) jongeren van 12 t/m 18 jaar krijgen statiegeldflessen van anderen. Dat is meer dan bij alle andere leeftijdsgroepen. 70-plussers doen relatief weinig fles aankopen op andere locaties dan de supermarkt.

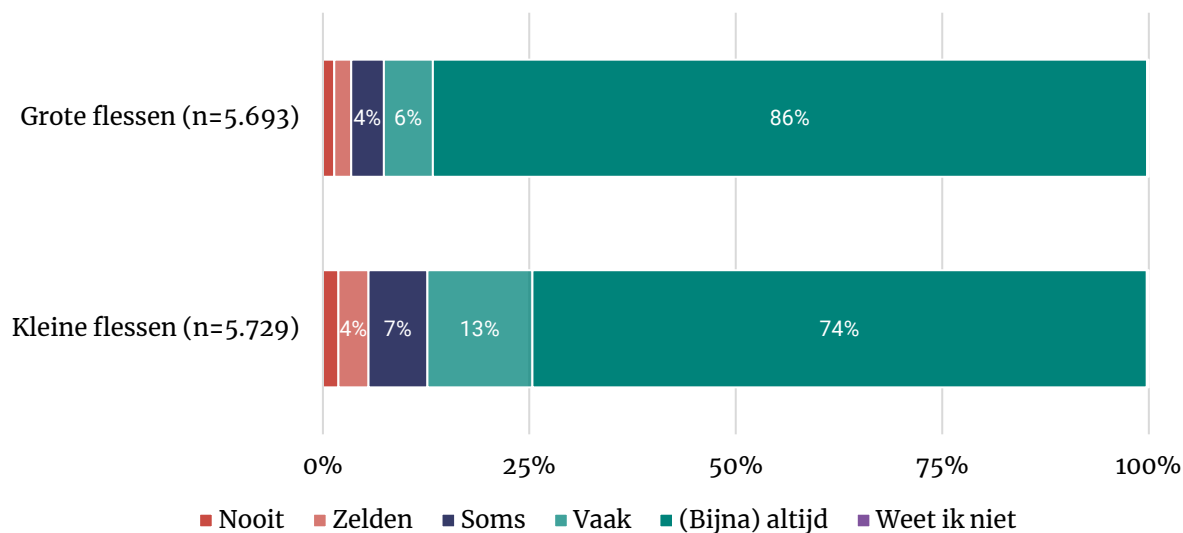
Jongeren die wel eens statiegeldflessen krijgen, krijgen die voornamelijk van ouders/verzorgers, vrienden, etc. Dit geldt vooral voor de grote fles (79%) en in mindere mate voor de kleine fles (39%). Voor kleine flessen is er een verdeeld herkomstbeeld; een derde van de jongeren koopt ze deels zelf en krijgt ze deels van anderen (31%) en een derde koopt de meeste kleine flessen zelf (29%) (Figuur 3.3).

Figuur 3.3 – Je geeft aan dat je ook wel eens statiegeldflessen van anderen krijgt. Wat geldt voor jou? (gesteld aan jongeren (12-18 jaar) die ook statiegeldflessen van anderen krijgen; n=675)

Een grote meerderheid van de Nederlanders die statiegeldflessen gebruiken, zegt de flessen (bijna) altijd ook in te leveren (Figuur 3.4). Voor grote flessen zegt 86 procent ze (bijna) altijd in te leveren, tien procent zegt dit soms tot vaak te doen. Driekwart zegt de kleine flessen (bijna) altijd in te leveren (74%).

Figuur 3.4 – Hoe vaak lever je statiegeldflessen in als je deze hebt gebruikt?
(gesteld voor het type fles dat men gebruikt)

12 t/m 18-jarigen laten flessen vaak door anderen inleveren

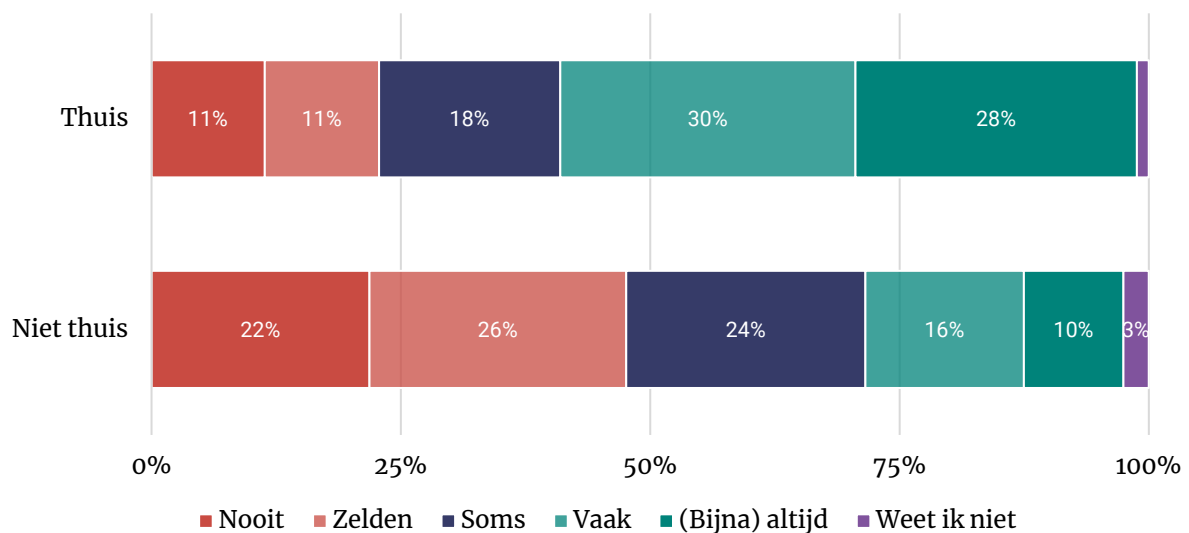

In de (zeer) sterk stedelijke gebieden levert men kleine statiegeldflessen naar eigen zeggen in mindere mate vaak tot (bijna) altijd in (85%) dan in matig stedelijke (92%) en weinig stedelijke gebieden (90%).

In de leeftijdsgroep van 12 t/m 18 jaar zegt men minder vaak grote en kleine flessen in te leveren. Bij beide flestypen zeggen drie op de tien 12 t/m 18-jarigen ze nooit, zelden of soms in te leveren. Twee derde van de jongeren die de flessen niet inleveren, zeggen dat anderen dit voor hen doen (Figuur 3.6).

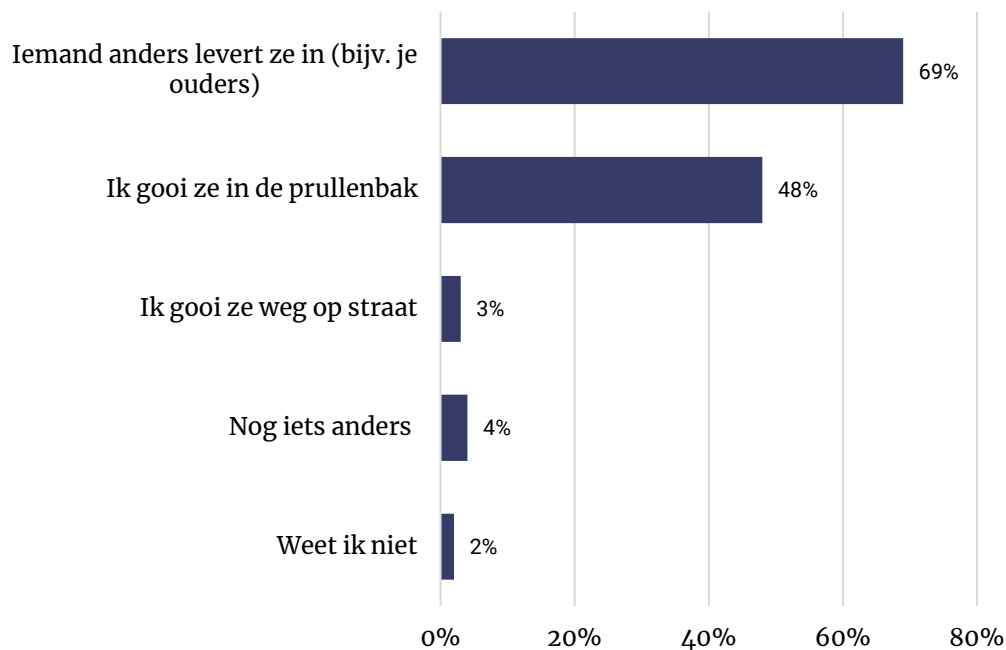
Er is een verschil te zien tussen de locaties waar Nederlanders een statiegeldfles gebruiken, en de mate waarin zij hun fles inleveren (Figuur 3.5). Nederlanders die niet altijd hun statiegeldflessen inleveren, doen dat met name niet wanneer ze ergens anders dan thuis zijn. Van de ‘niet-altijd-inleveraars’ zeggen zes op de tien (58%) de flessen in de thuissituatie vaak tot (bijna) altijd in te leveren. Terwijl Nederlanders die niet altijd alle flessen inleveren, dit in een kwart (26%) van de situaties buitenshuis vaak of (bijna) altijd zeggen te doen. Het aandeel dat de fles nooit zegt in te leveren, is buitenshuis dubbel zo groot (22%) als thuis (11%).

Figuur 3.5 – Je geeft aan dat je niet altijd je statiegeldflessen inlevert. Verschilt dat per situatie? Hoe vaak lever je in de volgende situaties je statiegeldflessen in? (gesteld aan mensen die niet altijd hun statiegeldflessen inleveren; n=906)

Twee derde (69%) van de jongeren die niet altijd hun statiegeldflessen inleveren, zeggen dat anderen (zoals hun ouders) dit voor hen doen (Figuur 3.6). De helft (48%) gooit de flessen in de prullenbak. Ook is er een kleinere groep van drie procent van de jongeren die de flessen weggooit op straat.

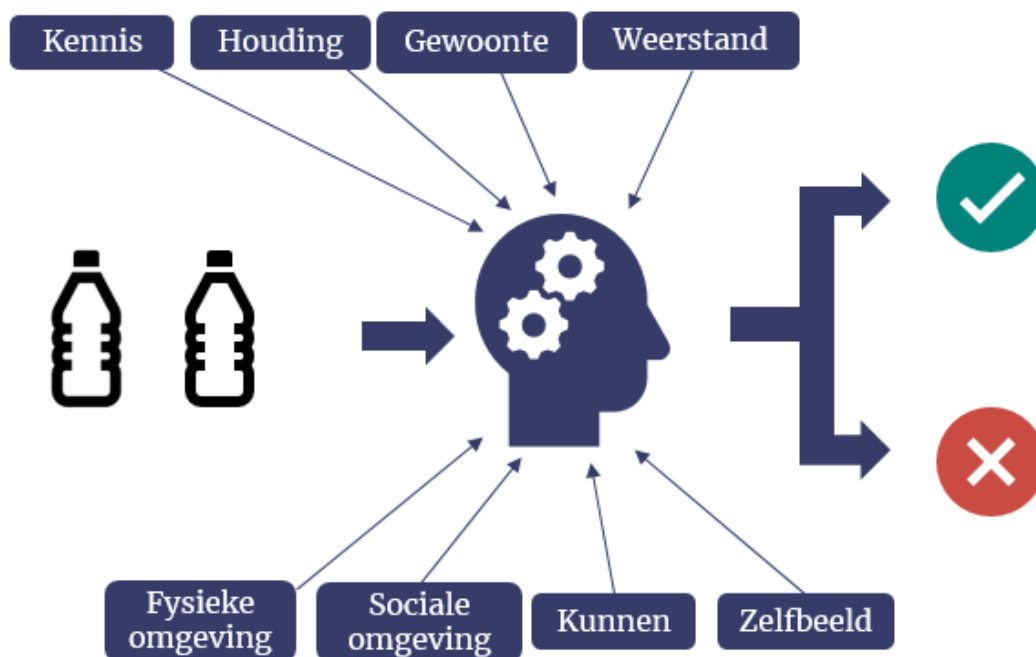
Figuur 3.6 – Je geeft aan dat je niet altijd je statiegeldflessen inlevert. Wat gebeurt er met die flessen?
(gesteld aan jongeren (12-18) die niet altijd hun statiegeldflessen inleveren; n=437)
(meerdere antwoorden mogelijk)

3.3 Uitkomsten per gedragsebepaler

We bespreken in deze paragraaf de acht gedragsebepalers van inlevergedrag (zie Figuur 3.7).

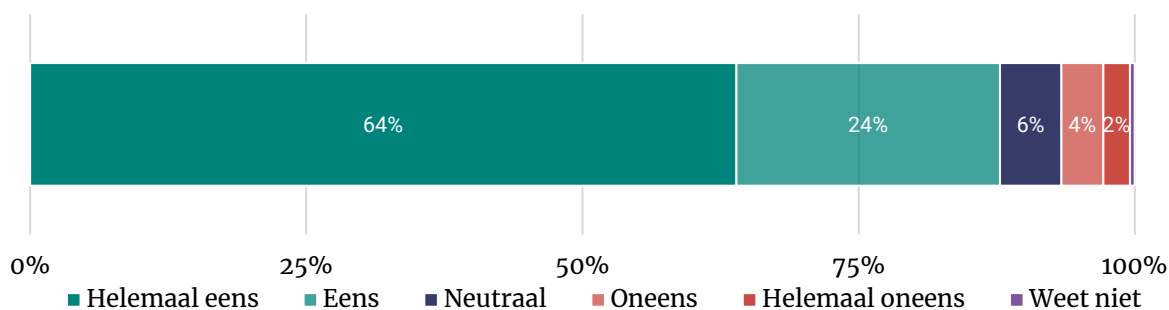
Figuur 3.7 – Schematische weergave van het CASI-model van gedragsebepalers

3.3.1 Automatische reacties (gewoonte)

Voor een ruime meerderheid van de Nederlanders die statiegeldflessen gebruiken, is het inleveren van de flessen volgens hen een gewoonte (88%) (Figuur 3.8). Voor zes procent is het inleveren nog (helemaal) geen gewoonte.

Figuur 3.8 – Het inleveren van plastic statiegeldflessen is voor mij een gewoonte. (n=5.985)

Gewoontegedrag meer ingesleten bij ouderen

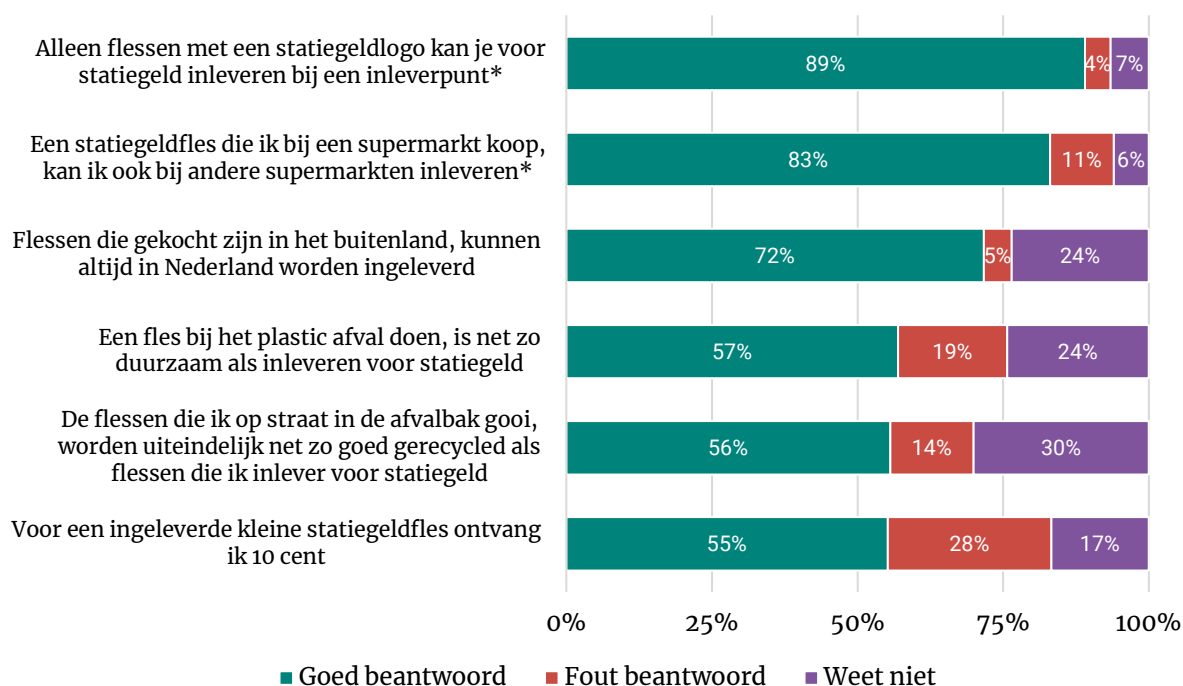

Voor Nederlanders ouder dan 50 jaar is het inleveren van flessen het vaakst een gewoonte: 93 procent is het (helemaal) eens met de stelling. Voor 12 t/m 18-jarigen is het inleveren van flessen minder vaak gewoontegedrag. Zeven op de tien (71%) 12 t/m 18-jarigen ervaren dit wel zo, maar voor 14 procent is het (zeker) nog geen gewoonte.

3.3.2 Kennis

Het kennisniveau over statiegeldflessen vertoont een aantal hiaten. Het statiegeldbedrag voor kleine flessen is bijvoorbeeld niet bij iedereen goed bekend: een kwart (28%) denkt ten onrechte dat dit 10 cent is. De (incorrecte) gedachte dat flessen in de afvalbak uiteindelijk net zo goed gerecycled worden als flessen die men inlevert voor statiegeld (56%) en dat het inleveren van statiegeldflessen bij het plasticafval net zo duurzaam is als inleveren voor statiegeld (57%), leeft bij net iets meer dan de helft van de Nederlanders (Figuur 3.9). Bij vragen over de duurzaamheidsaspecten geven redelijk wat gebruikers (24%-30%) aan het niet te weten.

Figuur 3.9 – Wat weet je van het inleveren van plastic statiegeldflessen? Hierna krijg je verschillende uitspraken te zien. Geef voor iedere uitspraak aan of dit volgens jou waar of niet waar is. Kies 'weet ik niet' als je het niet of niet zeker weet. (n=5.985)

Uitspraken die waar zijn, zijn aangegeven met een *.

Nederlanders boven de 50 scoren minder op de kennisvragen

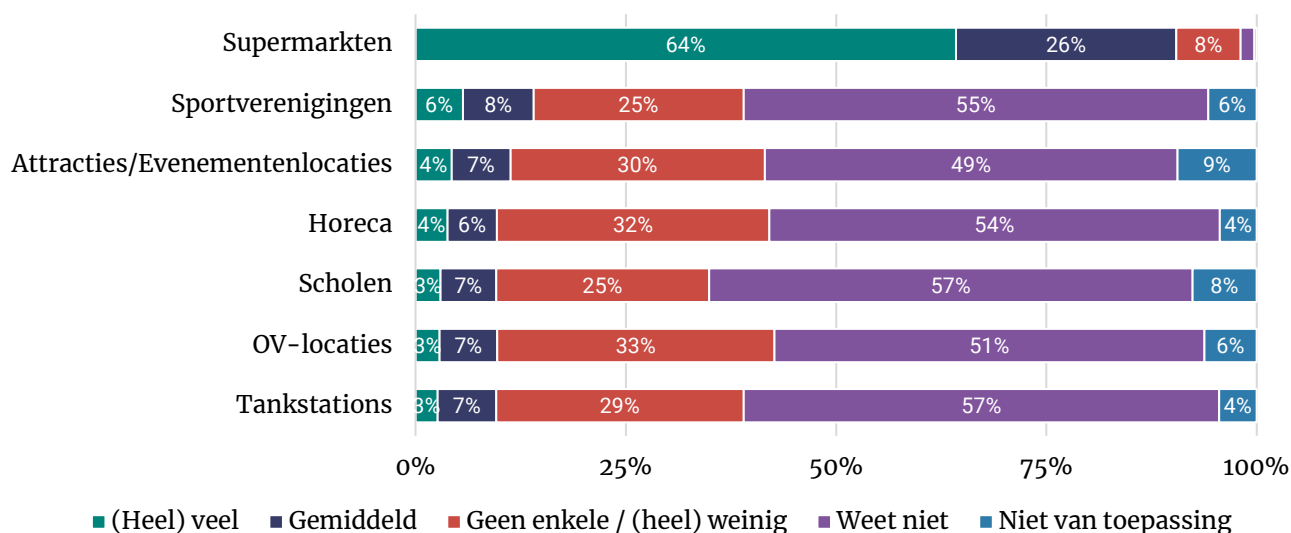
50-plussers – en in het bijzonder 70-plussers – geven minder vaak dan jongere Nederlanders de juiste antwoorden op de kennisvragen. De leeftijdsgroep 19-30 jaar scoort het 'best' op de kennistoets gevolgd door de groep 31-50 jaar.

3.3.3 Fysieke omgeving

Voorzieningen in de fysieke omgeving

Gevraagd naar locaties in de eigen omgeving waar men statiegeldflessen kan inleveren, noemt men vooral supermarkten: die zijn er (heel) veel (64%) of gemiddeld (26%). Acht procent geeft aan geen enkele/heel weinig supermarkten in de eigen omgeving te hebben waar je statiegeldflessen kunt inleveren (Figuur 3.10). Van andere locaties zoals sportverenigingen, evenementenlocaties en horeca is minimaal voor de helft van de Nederlanders onbekend of men daar statiegeldflessen kan inleveren.

Figuur 3.10 – Zijn er in jouw omgeving plekken waar je je statiegeldflessen in kunt leveren? (n=5.985)

50-plussers rapporteren minder vaak (heel) veel supermarkten met inleverpunten

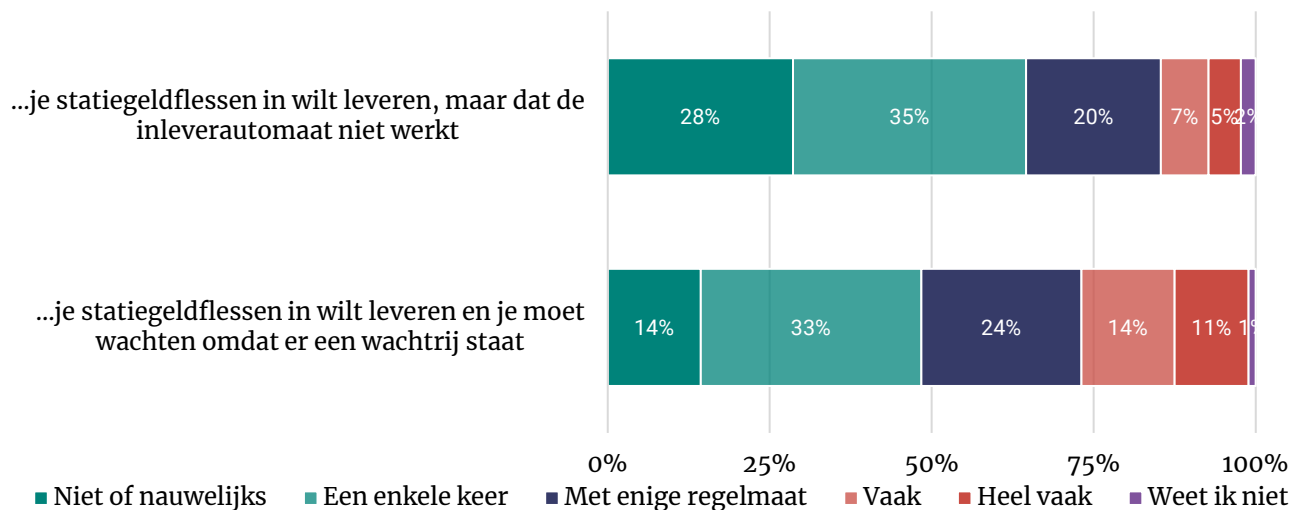
Van de Nederlanders ouder dan 50 jaar vindt 57 procent dat er (heel) veel supermarkten in de omgeving zijn met de mogelijkheid om statiegeldflessen in te leveren. Van de Nederlanders onder de 50 jaar ervaren zeven op de tien een grote aanwezigheid van supermarkten met leverpunten.

Belemmeringen in de fysieke omgeving

Een vijfde (20%) van de Nederlanders zegt dat ze met enige regelmaat te maken hebben met defecte automaten bij het inleveren van flessen (Figuur 3.11). Voor 12 procent is dit (heel) vaak.

Een kwart van de Nederlanders zegt met enige regelmaat te moeten wachten in een rij om hun flessen in te leveren (24%). Net zoveel Nederlanders zeggen dat ze (heel) vaak moeten wachten in een wachtrij als ze flessen inleveren (25%).

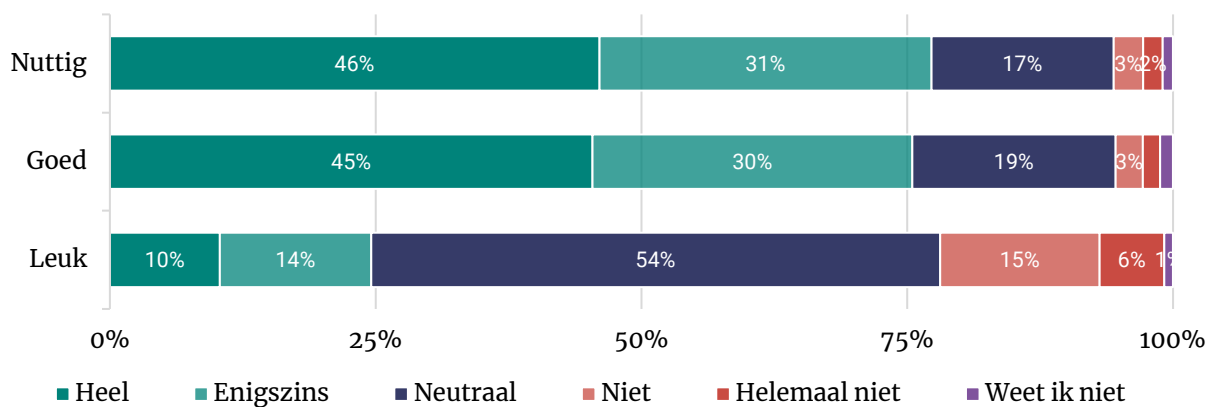
Figuur 3.11 – Hoe vaak komt het voor dat...? (n=5.985)

3.3.4 Houding

Driekwart van de Nederlanders die statiegeldflessen gebruiken, zegt dat ze het inleveren van de flessen zowel nuttig (77%), als goed (75%) vindt (Figuur 3.12). Een klein aandeel is het hier (helemaal) niet mee eens (5% (helemaal) niet nuttig; 4% (helemaal) niet goed). Een meerderheid staat neutraal tegenover de stelling dat het inleveren van plastic statiegeldflessen leuk is (54%).

Figuur 3.12 – Wat vind je van het inleveren van plastic statiegeldflessen? (n=5.985)

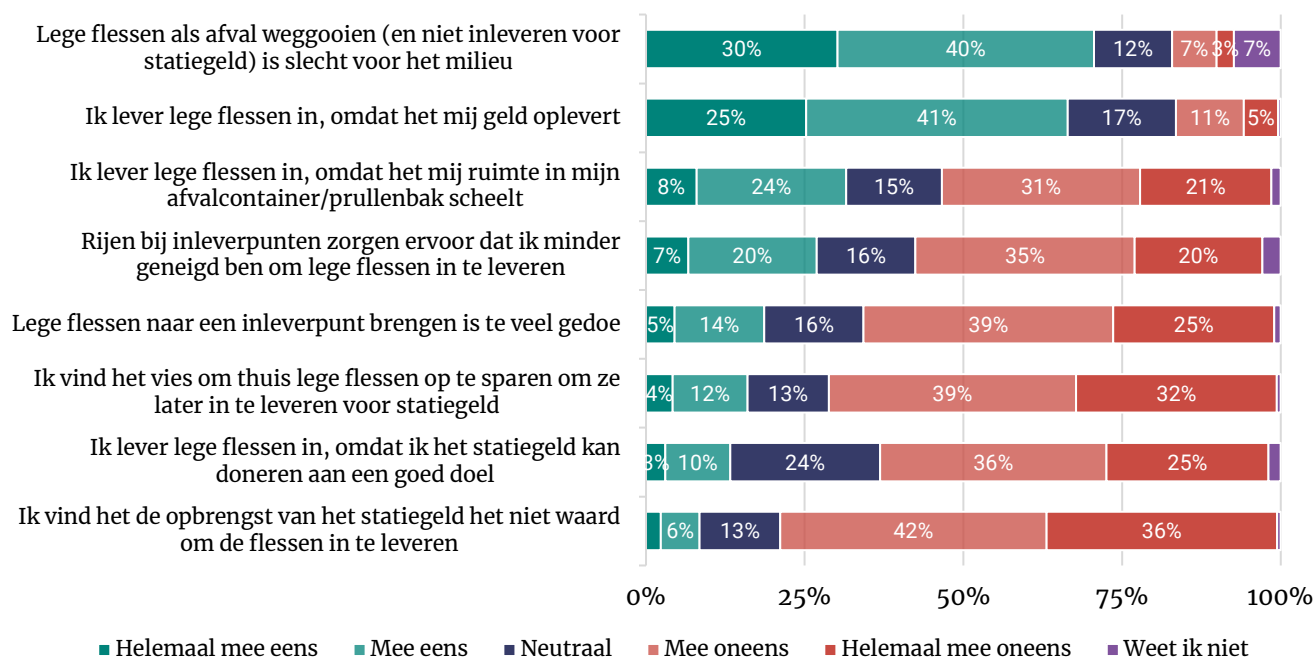
Jongeren hebben vaker positief en negatief gevoel bij inleveren

Nederlanders van 50 jaar en ouder onderschrijven vaker het nut van inleveren dan anderen en vinden het vaker goed dat dit gebeurt. Jongeren van 12 t/m 18 jaar zijn relatief minder neutraal over of het leuk is om statiegeldflessen in te leveren. Vaker dan anderen vinden zij het leuk én tegelijkertijd vinden zij het ook vaker dan anderen niet leuk.

Zeven op de tien Nederlanders (70%) zijn het (helemaal) eens met de stelling dat het slecht is voor het milieu als ze lege flessen als afval weggooien (Figuur 3.13). Een vergelijkbaar aandeel levert lege flessen in, omdat het hen geld oplevert (66%). Het vaakst zijn Nederlanders het (helemaal) oneens met de uitspraak dat de opbrengst van het statiegeld het niet waard is om flessen in te leveren (78%). Over de gehele linie onderschrijft een meerderheid de voordelen van inleveren en ervaart een minderheid de nadelen.

Figuur 3.13 – Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=5.985)

Nederlanders onder de 30 zien vaker redenen om flessen niet in te leveren

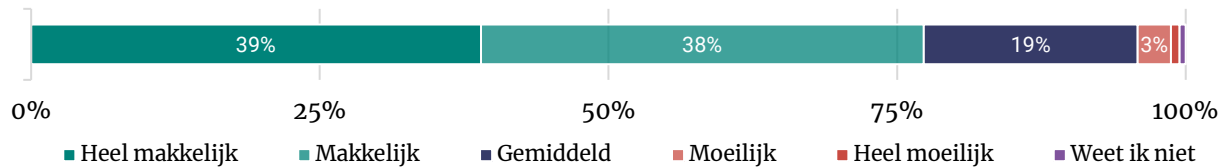

Nederlanders van 12 t/m 30 jaar ervaren meer dan oudere Nederlanders redenen om flessen niet in te leveren. Zo zorgen rijen voor hen meer dan voor anderen voor de neiging om flessen niet in te leveren. Ook vinden ze het inleveren vaker veel gedoe. Daarentegen is het terugkrijgen van statiegeld relatief vaak een reden voor Nederlanders onder de 30 jaar om flessen wel in te leveren. Tegelijkertijd vindt ongeveer 15 procent van de 12-30-jarigen de opbrengsten het niet waard om de flessen in te leveren. Dat is bijna dubbel zoveel als bij alle Nederlanders (8%).

3.3.5 Kunnen

Voor een grote meerderheid van de Nederlanders is het (heel) makkelijk om lege statiegeldflessen in te leveren (77%) (Figuur 3.14).

Figuur 3.14 – Hoe moeilijk of makkelijk is het voor jou om lege statiegeldflessen in te leveren? (n=5.985)

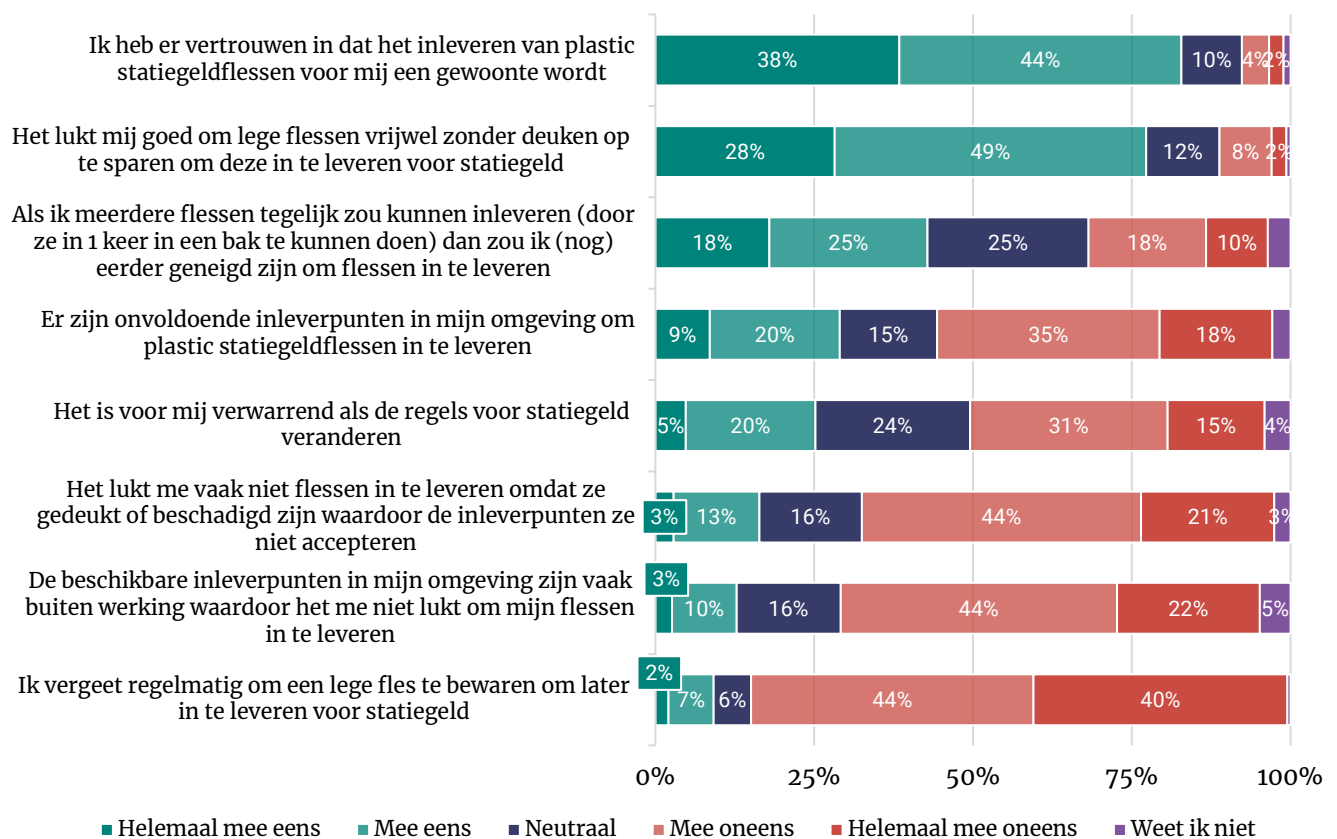
Inleveren is makkelijk voor meeste Nederlanders in alle leeftijdsgroepen

In alle leeftijdsgroepen vindt een ruime meerderheid (70 tot 83% per leeftijdsgroep) het makkelijk om statiegeldflessen in te leveren. Nederlanders van 50 jaar en ouder vinden dit naar verhouding het vaakst (heel) gemakkelijk.

Acht op de tien Nederlanders (83%) hebben er vertrouwen in dat het inleveren van plastic statiegeldflessen een gewoonte wordt (Figuur 3.15). Een vergelijkbaar aandeel van 77 procent zegt dat het goed lukt om lege flessen vrijwel zonder deuken op te sparen, om deze in te leveren voor statiegeld. Daarnaast zegt 29 procent dat er onvoldoende inleverpunten in hun omgeving zijn om flessen in te leveren. Gebrek aan werkende inleverpunten en het vergeten om flessen in te leveren, zijn in beperkte mate redenen om statiegeldflessen niet in te leveren.

Figuur 3.15 – Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=5.985)

Jongeren lukt het relatief vaak niet om flessen onbeschadigd in te leveren

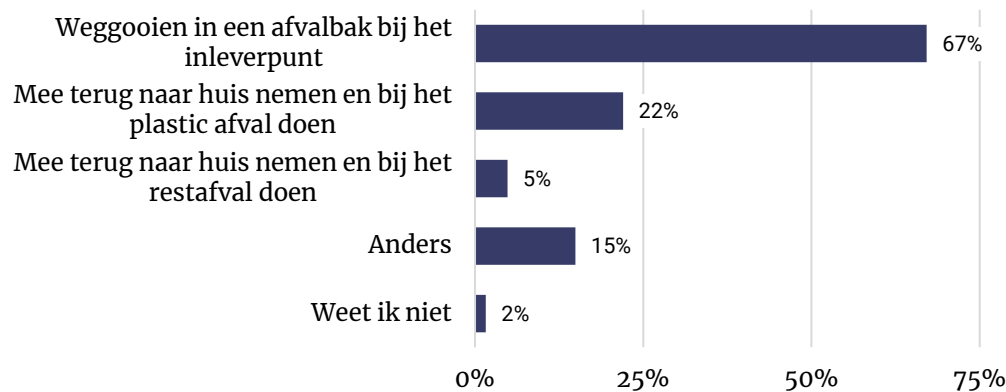

12 t/m 18-jarigen ervaren vaker obstakels bij het inleveren van statiegeldflessen dan anderen. Zo lukt het hen – meer dan oudere Nederlanders – niet altijd om de flessen onbeschadigd in te leveren waardoor de inleverautomaat ze niet accepteert. Ook vergeten ze vaker om een statiegeldfles in te leveren. Naar verhouding ervaren 50-plussers minder drempels. Ze vinden vaker dan jongere Nederlanders dat er voldoende inleverautomaten zijn en het maakt voor hen minder uit of ze meerdere flessen in één keer in kunnen leveren of niet.

Twee derde van de Nederlanders die het niet altijd lukt om flessen onbeschadigd in te leveren, gooit die gedeukte/beschadigde flessen weg in een afvalbak bij het inleverpunt (67%) (Figuur 3.16). Nederlanders boven de 70 jaar nemen de flessen relatief vaak weer mee naar huis (36%).

Figuur 3.16 – Je geeft aan dat het niet altijd lukt om je flessen in te leveren, omdat ze gedeukt of beschadigd zijn en het inleverpunt ze daarom niet accepteert.

Wat doe je met gedeukte/beschadigde flessen die niet geaccepteerd worden?
(meerdere antwoorden mogelijk)
(gesteld aan mensen bij wie het niet altijd lukt om flessen onbeschadigd in te leveren; n=927)¹⁰

¹⁰ Bij de presentatie van dit resultaat is geen rekening gehouden met het inzamelregime dat van kracht is in de gemeente waar de respondent woont.

3.3.6 Zelfbeeld

Bijna negen op de tien Nederlanders zijn het (helemaal) eens met de stelling: als ik statiegeld heb betaald, wil ik dat ook weer terugkrijgen (87%) (Figuur 3.17). Daarnaast ziet een ruime meerderheid zich als iemand die afval zo goed mogelijk probeert te scheiden (79%), en vindt driekwart dat het inleveren van plastic statiegeldflessen bij hen past (74%).

Figuur 3.17 – Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=5.985)

Terugkrijgen statiegeld belangrijk voor alle leeftijden

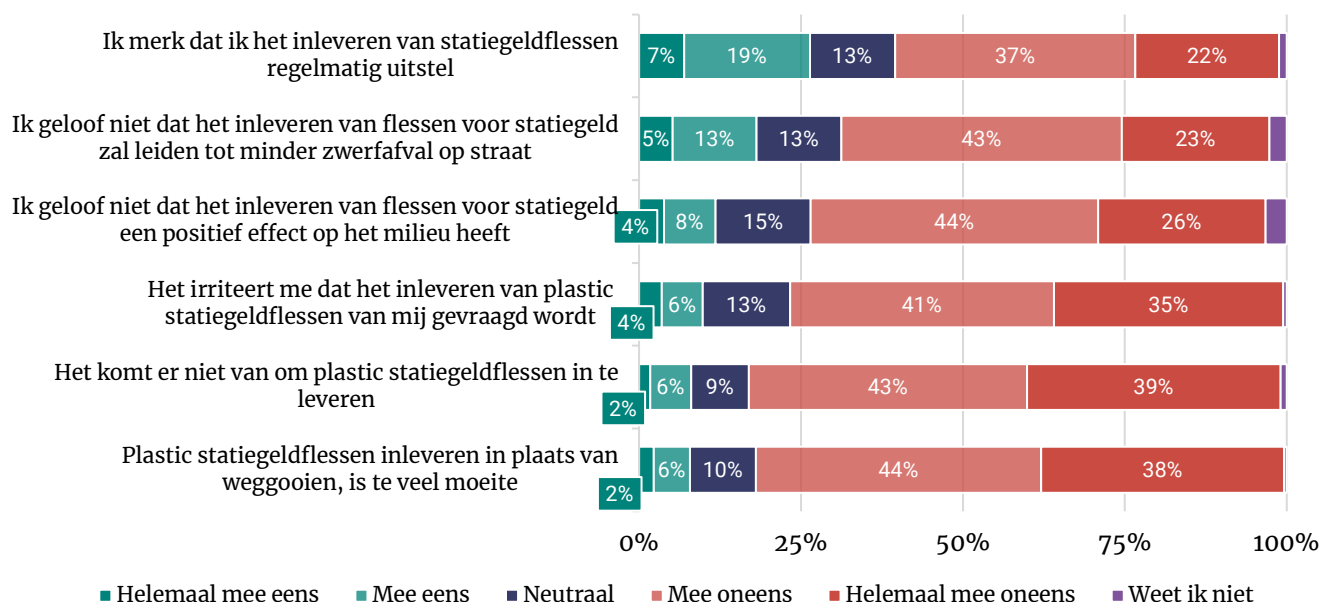

Het terugkrijgen van statiegeld vinden de verschillende leeftijdsgroepen ongeveer even belangrijk. Verder valt op dat 70-plussers – en in mindere mate Nederlanders van 51 tot 70 jaar – het vaker eens zijn met de verschillende uitspraken van de gedragsbepaler *zelfbeeld*. Ze zien zichzelf vaker dan anderen als iemand die afval probeert te scheiden, duurzaam probeert te leven, een steentje bij wil dragen en het wil doen zoals het hoort. Meer dan anderen vinden zij dan ook dat het inleveren van flessen iets is dat bij hen past. Jongeren van 12 t/m 18 jaar staan daar juist tegenover en zijn het relatief minder eens met de uitspraken. Nederlanders van 19 tot 50 jaar zitten hier tussenin.

3.3.7 Weerstand

Een kwart van de Nederlanders (26%) zegt het inleveren van statiegeldflessen regelmatig uit te stellen (Figuur 3.18). Verder is er veel draagvlak voor het inleveren van plastic statiegeldflessen, zo geloven Nederlanders in meerderheid dat het inleveren van statiegeldflessen leidt tot minder zwerfafval op straat en dat het een positief effect heeft op het milieu.

Figuur 3.18 – Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=5.985)

Minderheid ervaart weerstand, daarbinnen jongeren relatief het meest

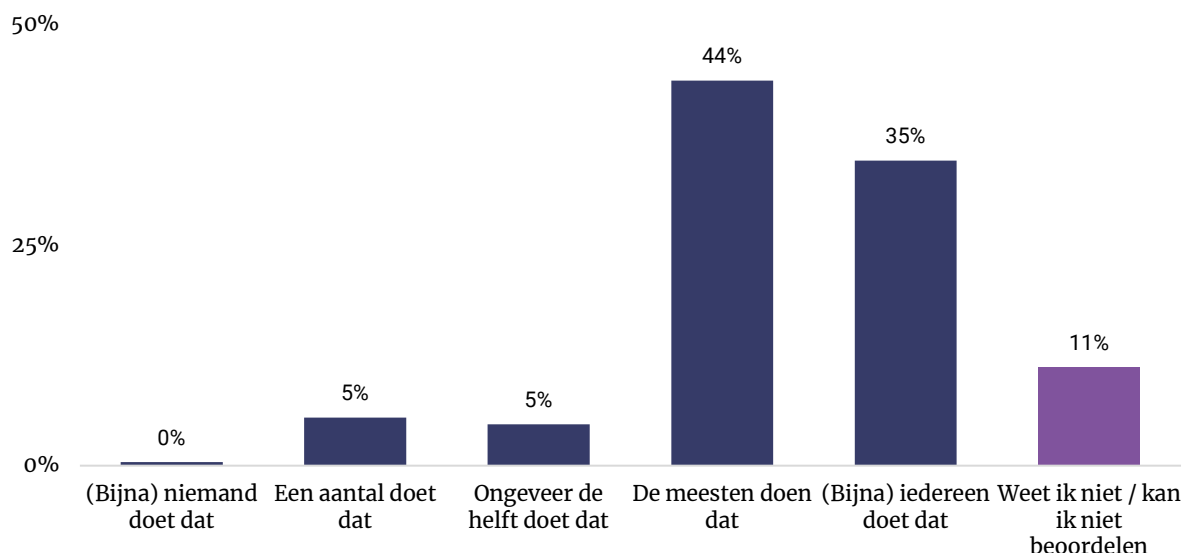

Hoewel in alle leeftijdsgroepen een minderheid weerstand voelt tegen het inleveren van statiegeldflessen, speelt dit meer bij de jongere leeftijdsgroepen. Jongeren van 12 t/m 18 jaar ervaren de meeste weerstand. Het irriteert hen vaker dat het inleveren van flessen van hen gevraagd wordt (aversie in het CASI model). Ze zijn er vaker sceptisch over dat inleveren goed is voor het milieu en leidt tot minder zwerfafval op straat. Ook stellen ze het inleveren van statiegeldflessen regelmatig uit, of geven ze aan dat het er niet van komt om flessen in te leveren (inertia in het CASI model). Elke oudere leeftijdsgroep ervaart iets minder weerstand, 70-plussers voelen de minste weerstand tegen het inleveren van flessen.

3.3.8 Sociale omgeving

Voor Nederlanders geldt dat de mensen die belangrijk voor hen zijn in meerderheid wel hun statiegeldflessen inleveren (Figuur 3.19). Twee op de vijf Nederlanders (44%) zegt dat de meesten dit doen, 35 procent zegt dat (bijna) iedereen statiegeldflessen inlevert.

Figuur 3.19 – Denk je dat mensen die belangrijk voor je zijn, wel of niet hun plastic statiegeldflessen inleveren? (n=5.985)

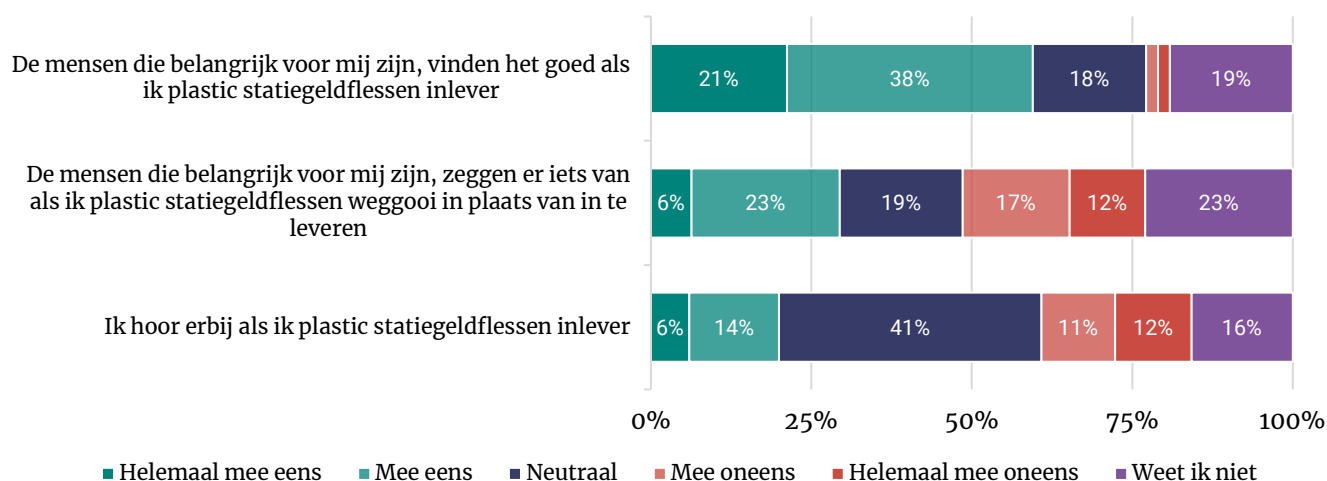
19-50 jarigen zien vaker goede voorbeelden in hun omgeving dan andere Nederlanders

In totaal denkt 79 procent van alle Nederlanders van 12 jaar en ouder dat van de mensen die ze belangrijk vinden, de meesten of iedereen hun statiegeldflessen inleveren. Van de 19-50-jarigen denkt 82 tot 86 procent dit. Oudere Nederlanders zeggen relatief vaak niet te weten of mensen die ze belangrijk vinden hun flessen wel of niet inleveren.

Een meerderheid van de Nederlanders (59%) is het (helemaal) eens met de stelling dat de mensen die belangrijk voor hen zijn, het goed vinden als ze plastic statiegeldflessen inleveren (Figuur 3.20). Het antwoord loopt uiteen bij de vraag of mensen die belangrijk zijn, er iets van zeggen als men plastic statiegeldflessen weggooit in plaats van ze in te leveren: 29 procent is het hier (helemaal) mee eens, tegenover eveneens 29 procent die het hier (helemaal) mee oneens is (en 23 procent die het niet weet).

Figuur 3.20 – Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=5.985)

Jongeren denken meer aangesproken te worden op weggooien

12-18-jarigen en in minder mate 19-30-jarigen denken vaker dan andere Nederlanders dat mensen die ze belangrijk vinden, het goed vinden als ze plastic statiegeldflessen inleveren. Vooral jongeren van 18 jaar en jonger denken ook relatief vaak (51%) dat men ze erop aanspreekt als ze flessen weggooien in plaats van in te leveren. Oudere Nederlanders geven bij deze stellingen meer aan het niet te weten wat anderen zeggen of denken.

4 Invloed gedragsbepalers op inlevergedrag

In dit hoofdstuk gaan we in op de invloed van de CASI-gedragsbepalers op het inlevergedrag voor kleine en grote statiegeldflessen. Hiermee krijgen we inzicht in welke gedragsbepalers een rol spelen bij het vertonen van het gewenste gedrag, het inleveren van statiegeldflessen. We beginnen dit hoofdstuk met een algemene uitleg over de gedragsbepalers en hoe we deze hebben uitgevraagd in de vragenlijst en hebben bewerkt voor de regressieanalyse. In paragraaf 4.2 en 4.3 bespreken we de uitkomsten van de regressieanalyse zelf.

4.1 Analyse toegelicht

Met een factoranalyse onderzochten we welke variabelen het beste bij elkaar passen om de constructen van de gedragsbepalers te meten. Deze stap is gedaan omdat het nodig is om items te groeperen voor de vervolganalyses (zie bijlage 2). Uit de factoranalyses is in sommige gevallen gebleken dat niet alle vragen uit de vragenlijst pasten bij de gedragsbepaler waar ze initieel waren ondergebracht. De lijst met geconstrueerde factoren is te vinden in de bijlage.

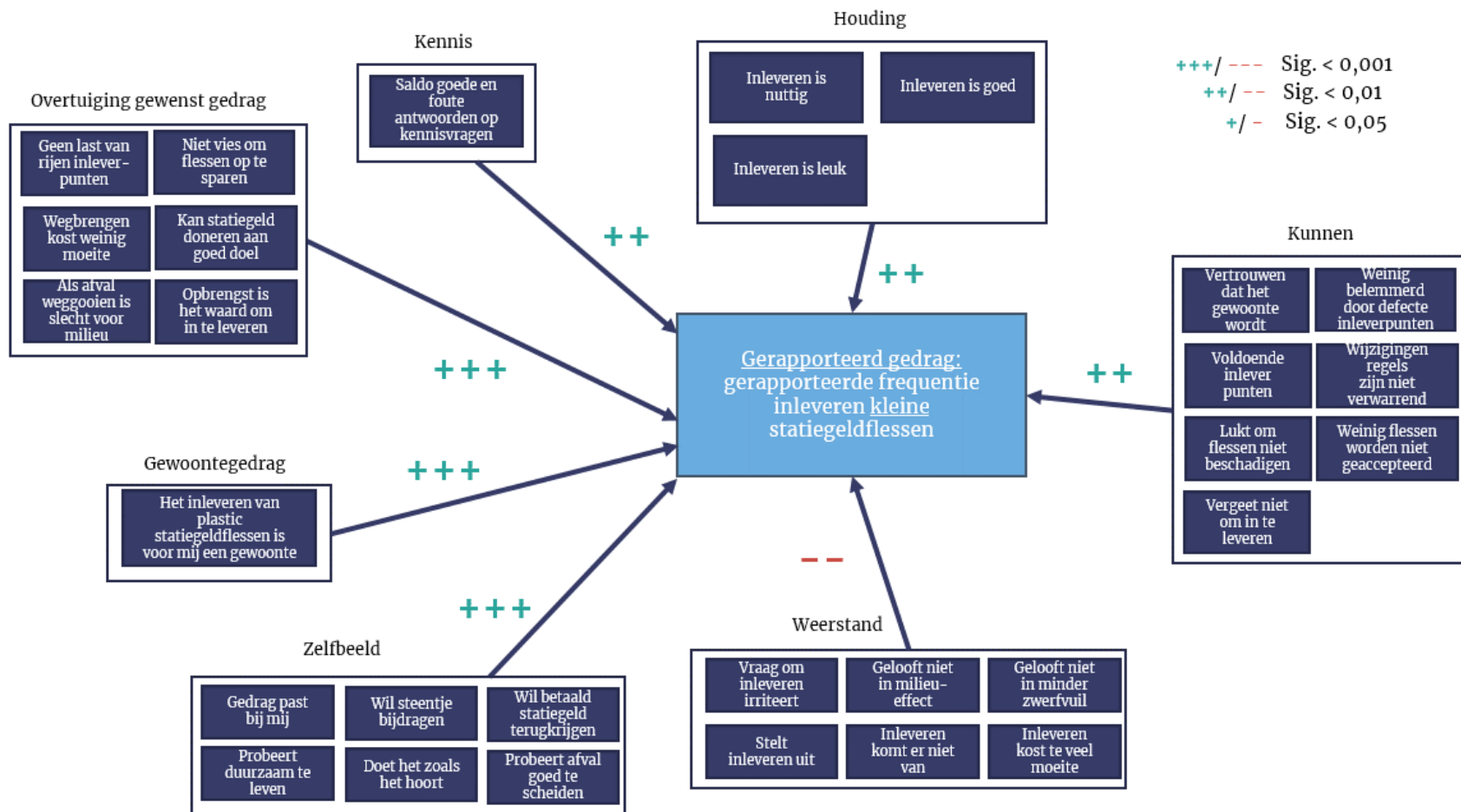
De geconstrueerde factoren zijn gebruikt als input voor een multiple regressieanalyse. Met deze analyse is het mogelijk om binnen een grotere groep gedragsbepalers te bepalen welke gedragsbepalers wel en welke gedragsbepalers niet een significante hoeveelheid variantie voorspellen in het criteriumgedrag: inleveren van kleine en/of grote statiegeldflessen.

4.2 Inlevergedrag kleine flessen

Figuur 4.1 toont de uitkomst van de regressieanalyse voor het inleveren van kleine flessen. De gedragsbepalers die niet significant samenhangen met het inlevergedrag zijn niet weergegeven. Met een plus of min is aangegeven of er een negatief, dan wel positief verband is. Het aantal plusjes of minnetjes geeft de mate van significantie weer.

Uit Figuur 4.1 blijkt dat zes gedragsbepalers positief significant samenhangen met het gerapporteerde inlevergedrag van kleine flessen. De sterkste samenhang is er met de gedragsbepalers zelfbeeld, gewoontegedrag en voor- en nadelen. Een iets minder sterk positief verband is er met kennis, houding en kunnen. Weerstand heeft een negatief verband met het gerapporteerde inlevergedrag. Samen verklaren deze gedragsbepalers voor 36 procent de (variatie in de) gerapporteerde inleverfrequentie.

Figuur 4.1 – Invloed van gedragsebepalers op de gerapporteerde frequentie waarmee men kleine statiegeldflessen inlevert¹¹.

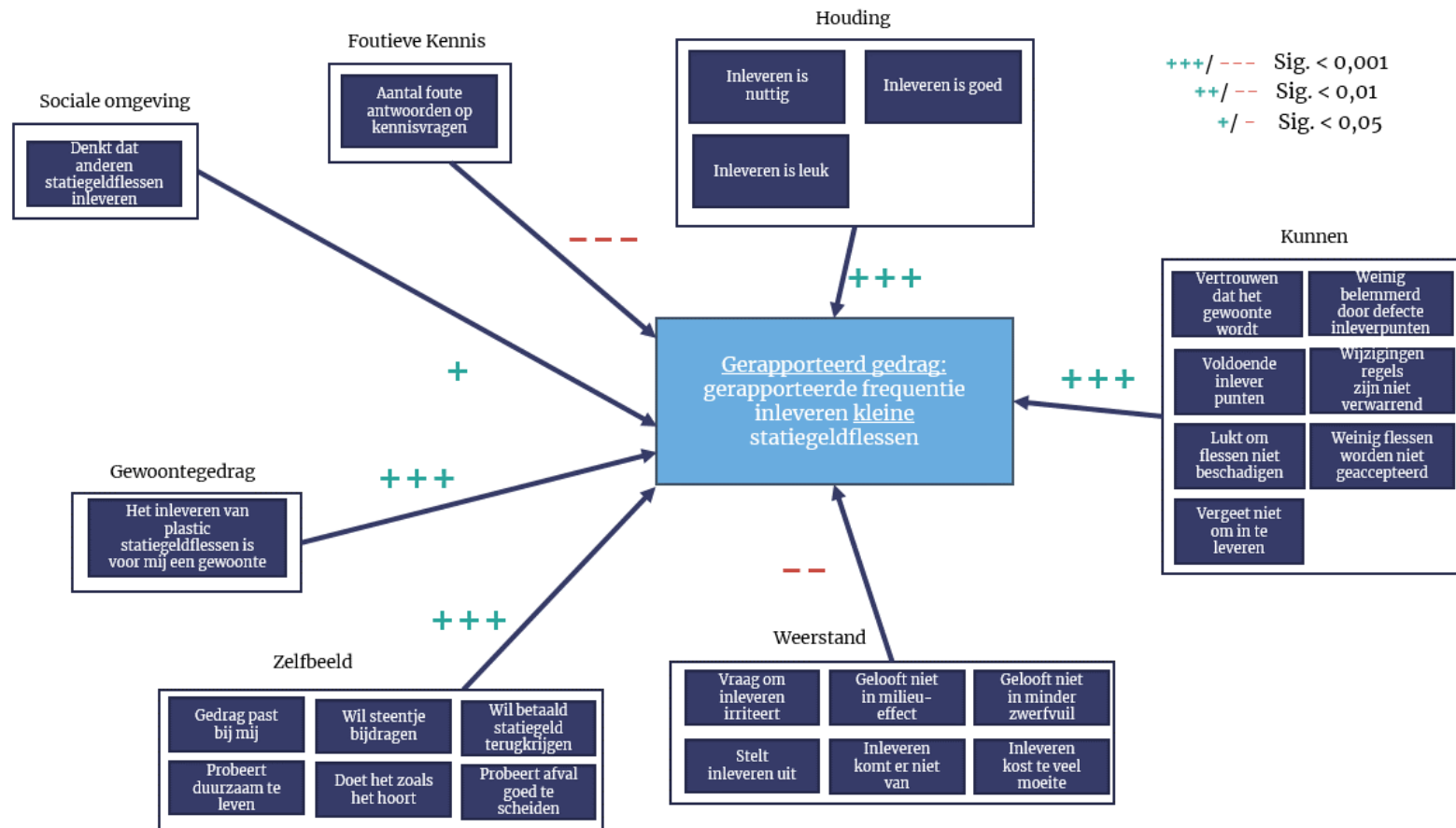
¹¹ Verklaarde variantie (Adjusted R²): 36%. Bovenstaande elementen van de gedragsebepalers verklaren 36% van de (variatie in de) gerapporteerde frequentie voor het inleveren van kleine statiegeldflessen op dit moment.

4.3 Inlevergedrag grote flessen

Figuur 4.2 toont de uitkomst van de regressieanalyse voor het inleveren van grote flessen. De gedragsbepalers die niet significant samenhangen met het inlevergedrag zijn niet weergegeven. Met een plus of min is aangegeven of er een negatief dan wel positief verband is. Het aantal plusjes of minnetjes geeft de mate van significantie weer.

Uit blijkt dat vijf gedragsbepalers positief significant samenhangen met het gerapporteerde inlevergedrag van grote flessen. De sterkste samenhang is er met de gedragsbepalers kunnen, houding, gewoontegedrag en zelfbeeld. Een minder sterk positief verband is er met sociale omgeving. Gebrek aan kennis en weerstand hebben een negatief verband met het gerapporteerde inlevergedrag. Samen verklaren deze gedragsbepalers voor 29 procent de (variatie in de) gerapporteerde inleverfrequentie.

Figuur 4.2 – Invloed van gedragsebepalers op de gerapporteerde frequentie waarmee men grote statiegeldflessen inlevert.¹²

¹² Verklaarde variantie (Adjusted R²): 29%. Bovenstaande elementen van de gedragsebepalers verklaren 29% van de (variatie in de) gerapporteerde frequentie voor het inleveren van grote statiegeldflessen op dit moment.

5 Uitkomsten directe vragen naar statiegeld en teruggave

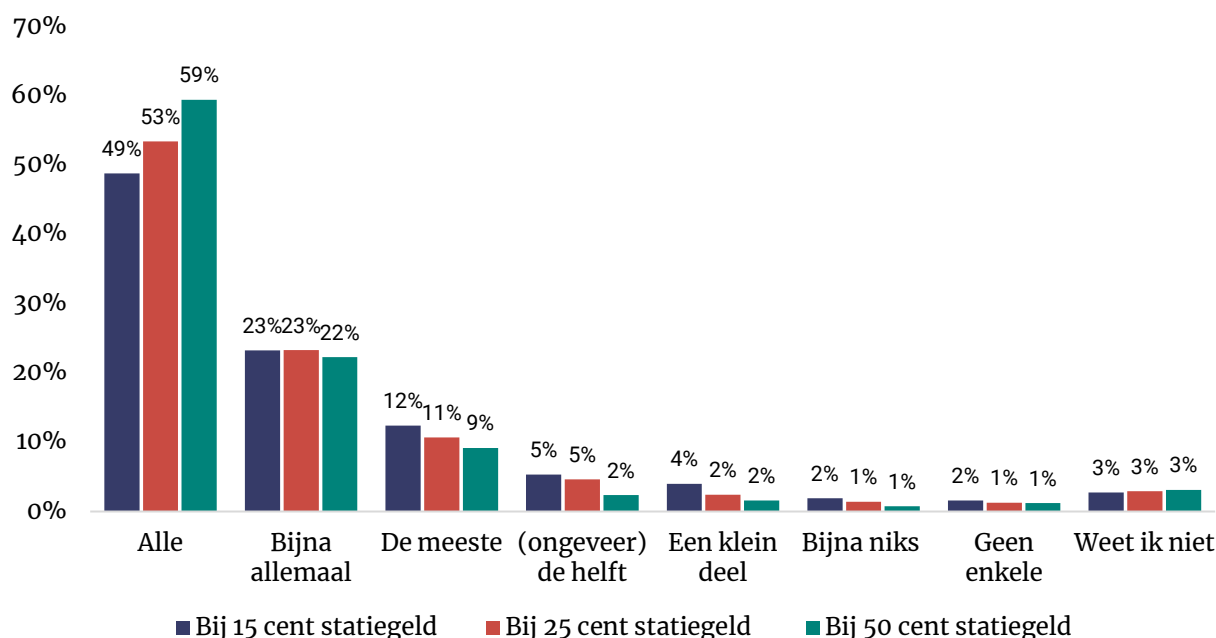
5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk rapporteren we de directe vragen over de effecten van de hoogte van het statiegeld (paragraaf 5.2) en de wijze van teruggave daarvan (paragraaf 5.3) op het door consumenten verwachte inlevergedrag.

5.2 Statiegeld

Bij het huidige statiegeldbedrag van 15 cent voor kleine flessen zegt de helft (49%) van de Nederlanders alle flessen in te leveren (Figuur 5.1). Daarnaast levert een kwart (23%) vrijwel alle kleine flessen in. We vroegen ook welk deel men verwacht in te leveren bij hogere statiegeldbedragen. Bij een statiegeldbedrag van 25 cent verwachten iets meer Nederlanders (53%) alle kleine flessen in te leveren. Bij een statiegeldbedrag van 50 cent verwacht 59 procent dit.

Figuur 5.1 – Welk deel van je kleine gebruikte statiegeldflessen denk je over het algemeen in te leveren bij de volgende statiegeldbedragen voor kleine flessen? (n=5.985)

Sterkste verhoging inleverintentie bij verhogen statiegeldbedrag bij jongeren

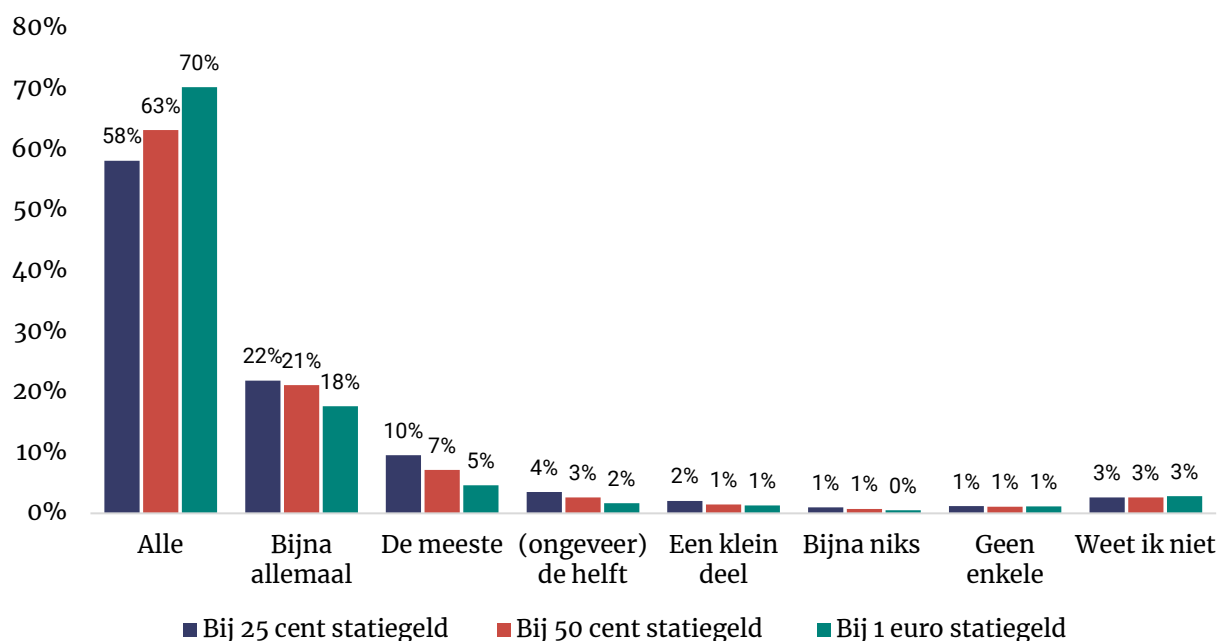

Nederlanders van 50 jaar en ouder hebben bij alle (mogelijke) statiegeldbedragen de hoogste inleverintentie. Van de 50 t/m 70-jarigen zegt 62 procent alle kleine flessen in te leveren bij 15 cent statiegeld en nog eens 21 procent vrijwel alle flessen. Dit is samen 83 procent. Bij Nederlanders ouder dan 70 jaar is dit 87 procent.

Bij 50 cent statiegeld zou dit volgens de eigen inschatting van 50 t/m 70-jarigen en 70-plussers respectievelijk 89 en 90 procent zijn. Bij 12 t/m 18-jarigen stijgt de inleverintentie meer: bij 15 cent statiegeld denkt 51 procent (bijna) alle flessen in te leveren, bij 25 cent is dat 58 procent en bij 50 cent stijgt dat door naar 69 procent.

Zes op de tien Nederlanders (58%) zeggen bij het huidige statiegeldbedrag van 25 cent over het algemeen alle grote flessen in te leveren (Figuur 5.2). Dus iets vaker dan bij de kleine flessen (Figuur 5.1). Wanneer het statiegeldbedrag 50 cent is, verwacht twee derde (63%) alle grote flessen in te leveren. Wanneer het statiegeld 1 euro zou zijn, denkt 70 procent van de Nederlanders alle flessen in te leveren.

Figuur 5.2 – Welk deel van je grote gebruikte statiegeldflessen denk je over het algemeen in te leveren bij de volgende statiegeldbedragen voor grote flessen? (n=5.985)

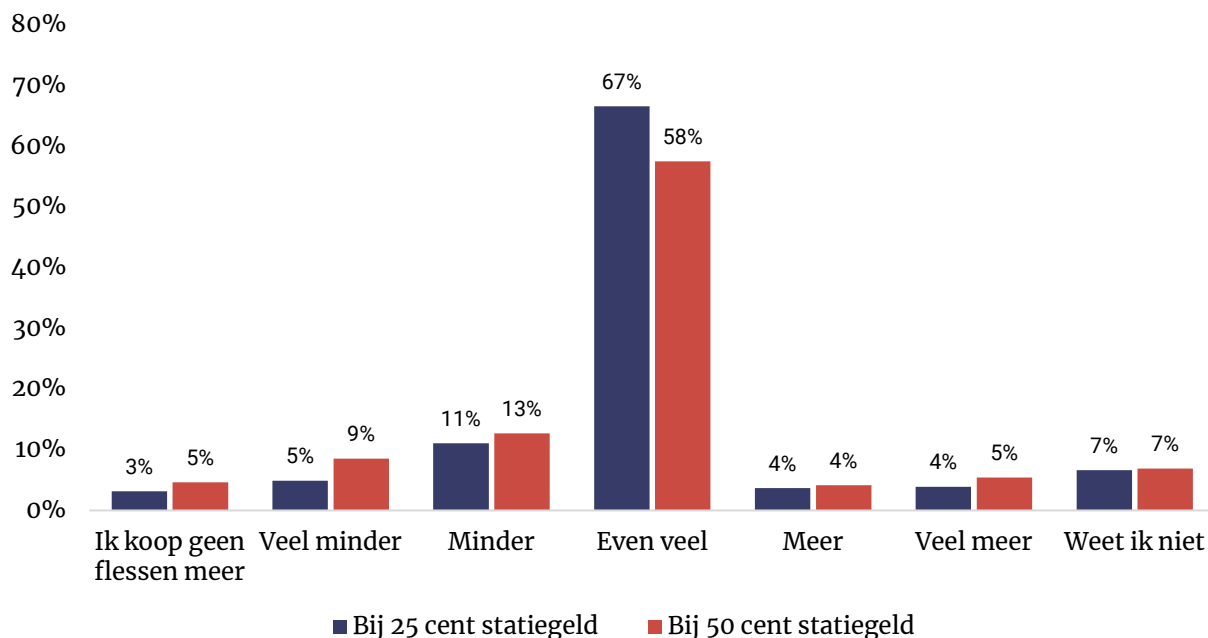
Laagste inleverintentie grote flessen bij jongeren

Van de 50 t/m 70-jarigen denkt 71 procent alle grote flessen in te leveren bij het huidige statiegeldbedrag van 25 cent. Nog eens 18 procent zegt bijna alle flessen in te leveren. Samen is dit 89 procent. Van de 70-plussers levert 91 procent bijna alle of alle flessen in. Oudere Nederlanders hebben daarmee het hoogste inleverpercentage. Een hoger bedrag leidt voor hen naar eigen inschatting nauwelijks nog tot een hoger inleverpercentage. Van de 12 t/m 18-jarigen schat 59 procent bij 25 cent (bijna) alle grote flessen in te leveren. Bij een bedrag van 50 cent denkt 69 procent dat te doen. Vier op de vijf 12 t/m 18-jarigen (78%) verwachten bij een statiegeldbedrag van 1 euro alle flessen in te leveren.

Een mogelijke verhoging van het statiegeld kan ook tot een lagere verkoop van statiegeldflessen leiden. Bij een verhoging van statiegeld op kleine flessen van 15 naar 25 cent, denkt twee derde van de Nederlanders evenveel flessen te blijven kopen (Figuur 5.3). Bij een verhoging van 15 naar 50 cent verwacht 58 procent dat de stijging geen gevolgen heeft op het koopgedrag. Een vijfde (19%) voorziet een vermindering van flessenconsumptie bij een statiegeldverhoging naar 25 cent. Bij een stijging naar 50 cent is dat een kwart (26%).¹³

Figuur 5.3 – Stel: het statiegeld gaat omhoog voor kleine flessen. Denk je dat je bij eventuele nieuwe statiegeldbedragen meer of minder kleine flessen zou kopen? (n=5.985)

Statiegeldverhoging heeft minste effect op geschat koopgedrag kleine flessen bij 50-plussers

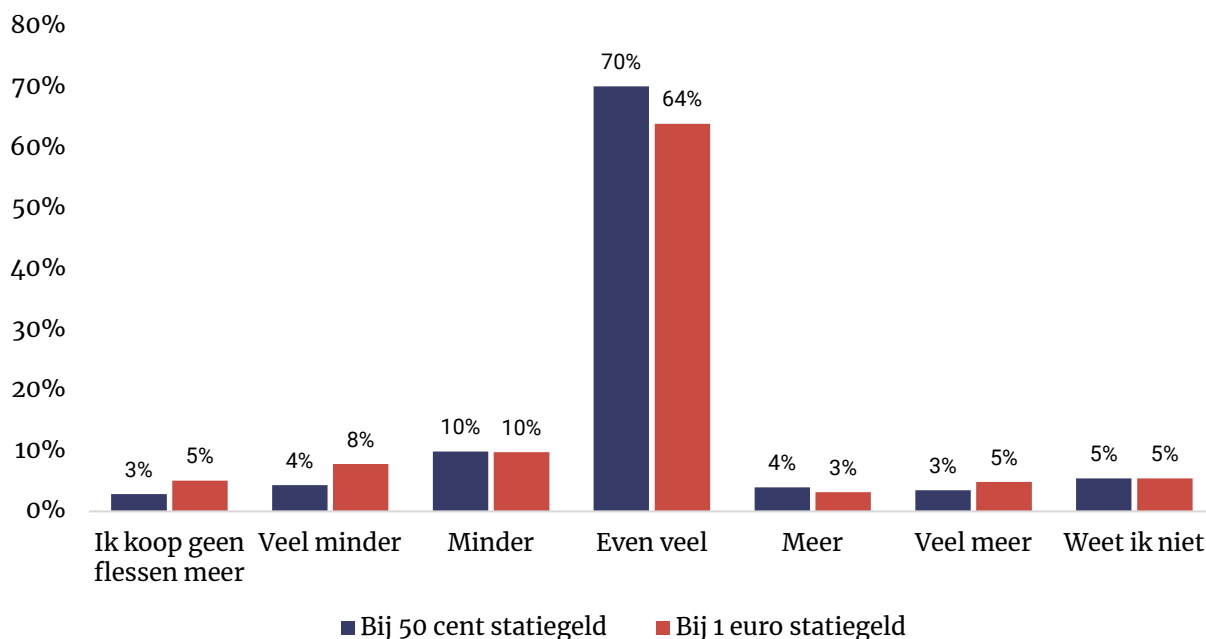
Driekwart van de Nederlanders van 50 jaar en ouder denken dat ze net zo veel kleine statiegeldflessen aanschaffen bij een hoger statiegeldbedrag van 25 cent als dat ze momenteel doen. Het effect op de consumptie is sterker bij Nederlanders onder de 50 jaar: ongeveer zes op de tien denken net zoveel flessen te blijven kopen.

Bij een statiegeldbedrag van 50 cent op kleine flessen, zijn drie groepen te onderscheiden. Van de Nederlanders van 12 tot 30 jaar denken twee op de vijf net zoveel flessen te blijven kopen. Bij Nederlanders van 31 tot 50 is dat de helft en van de 50-plussers denken zeven op de tien dat.

¹³ Vooral een deel van de allerjongsten geeft aan juist meer flessen te gaan kopen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat ze zelf wel inleveren maar het statiegeld vooraf niet zelf niet hebben betaald.

Een hoger statiegeldbedrag op grote flessen heeft op basis van de eigen verwachtingen van Nederlanders minder effect op de consumptie van grote flessen dan die van kleine flessen. Bij een verhoging naar 50 cent, schat 70 procent van de Nederlanders in even veel grote flessen te blijven kopen (Figuur 5.4). Bij een statiegeldverhoging naar 1 euro denkt twee derde (64%) evenveel flessen te kopen als bij het huidige statiegeldbedrag van 25 cent. In totaal denkt 17 en 23 procent bij een statiegeldverhoging naar respectievelijk 50 cent en 1 euro de aankoop van statiegeldflessen te verminderen.

Figuur 5.4 – Stel: het statiegeld gaat omhoog voor grote flessen. Denk je dat je bij eventuele nieuwe statiegeldbedragen meer of minder grote flessen zou kopen? (n=5.985)

Statiegeldbedrag van 1 euro zorgt bij Nederlanders onder de 50 jaar voor een lagere verwachte consumptie

Vier op de vijf Nederlanders van 50 jaar en ouder denken dat ze net zo veel grote statiegeldflessen aanschaffen bij een statiegeldbedrag van 50 cent als bij 25 cent het geval is. In lagere leeftijdsgroepen denken minder Nederlanders net zoveel te blijven consumeren: bij 31-50-jarigen is dat twee derde en bij 12-30-jarigen 55 procent.

Het verschil tussen het verwachte koopgedrag bij 50 cent statiegeld en 1 euro statiegeld is het kleinst bij 50-plussers: 78 procent verwacht bij 1 euro even veel grote flessen te consumeren als ze nu doen. Bij 31-50-jarigen is dit 57%. Bij Nederlanders onder de 30 jaar is het aandeel dat even veel grote flessen denkt te blijven kopen ongeveer 45 procent (12-18 jaar: 43%; 19-30 jaar: 47%).

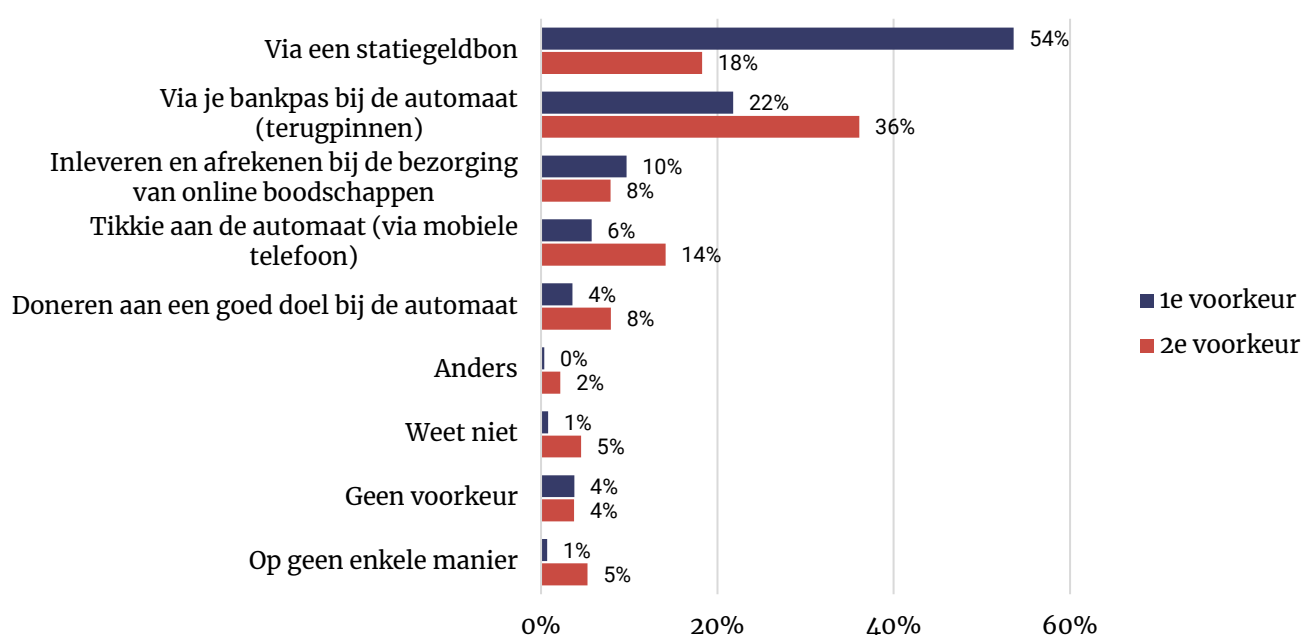
5.3 Wijze van teruggave statiegeld

De statiegeldbon geniet van ruim de helft (54%) van de Nederlanders de eerste voorkeur als terugbetalingswijze voor het statiegeld (Figuur 5.5). Daarna prefereert een kwart (22%) de teruggave via een bankpas bij de statiegeldautomaat.

Teruggave via *Tikkie* bij de statiegeldautomaat – iets dat bij een aantal automaten nu al mogelijk is – is voor zes procent van de Nederlanders de eerste voorkeursoptie.

Een klein deel van de Nederlanders noemt nog een andere optie als eerste (<1%) of tweede voorkeur (2%). Veelal noemt men hierbij het ontvangen van contant geld. Ook zijn er mensen die synoniemen noemen bij 'Anders': kassabon, verrekenen met boodschappen, etc.

Figuur 5.5 – Er bestaan verschillende manieren waarop je het statiegeld van de ingeleverde fles(sen) terug kunt krijgen. Welke manier spreekt jou het meest aan? (n=5.985)

Populariteit statiegeldbon het grootst onder oudere leeftijdsgroepen

Een derde (38%) van de 12 t/m 18-jarigen noemt terugpinnen als voorkeursoptie (Tabel 5.5.1). Daarmee is dit in deze leeftijdsgroep de meest gekozen voorkeursoptie, net voor de statiegeldbon (32%). Bij 19-30-jarigen genieten beide opties van ruim een derde (statiegeldbon: 36%; terugpinnen 39%) de voorkeur. Bij elke oudere leeftijdsgroep is de statiegeldbon vaker gekozen dan bij de groep daaronder en is de populariteit van terugpinnen lager. Driekwart (74%) van de 71-plussers geeft de voorkeur aan de statiegeldbon en zeven procent kiest voor terugpinnen.

De *Tikkie* heeft in de jongste leeftijdsgroep (12 t/m 18 jaar) de voorkeur van 14 procent en staat daarmee op plek 3. In de oudere leeftijdsgroepen prefereert maximaal zeven procent de *Tikkie* voor terugbetaling.

Tabel 5.5.1 – Voorkeur wijze van uitbetalen per leeftijdsgroep.

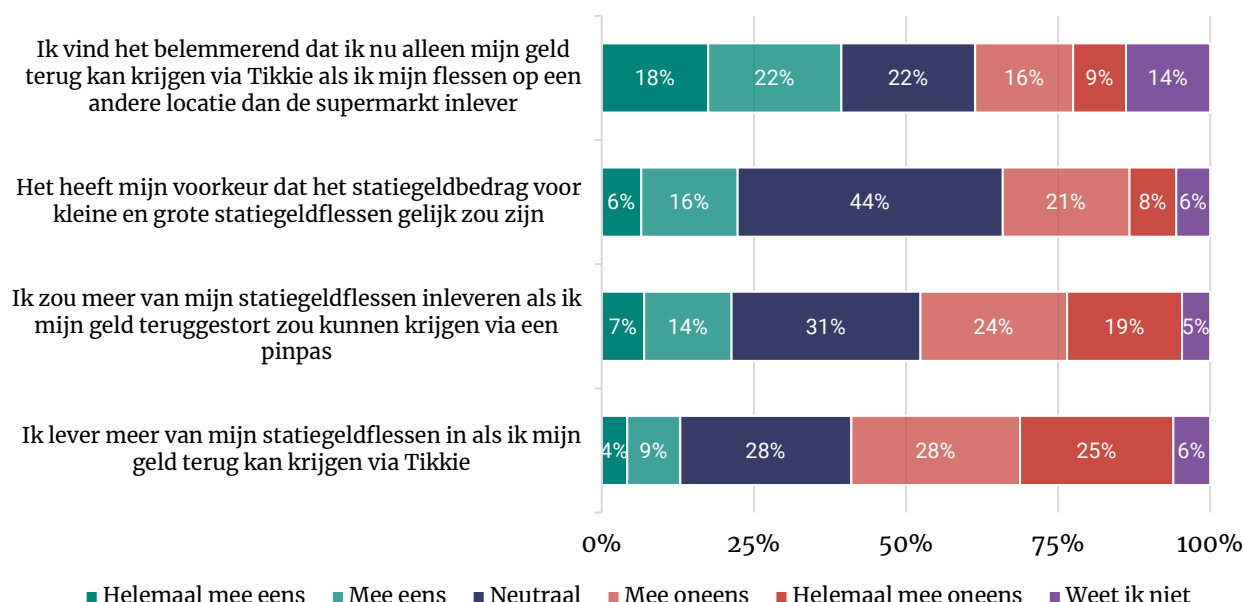
	12-18 jaar (n=1.155)		19-30 jaar (n=1.033)		31-50 jaar (n=1.094)		51-70 jaar (n=1.341)		71 e.o. (n=1.353)	
	Eerste	Tweede	Eerste	Tweede	Eerste	Tweede	Eerste	Tweede	Eerste	Tweede
Via een statiegeldbon	32%	20%	36%	23%	48%	20%	66%	15%	74%	14%
Via je bankpas bij de automaat (terugpinnen)	38%	31%	39%	32%	23%	39%	13%	38%	7%	33%
Inleveren en afrekenen bij de bezorging van online boodschappen	7%	7%	9%	7%	13%	9%	8%	8%	7%	8%
Tikkie aan de automaat (via mobiele telefoon)	14%	23%	7%	23%	7%	15%	4%	10%	1%	6%
Doneren aan een goed doel bij de automaat	2%	5%	3%	5%	2%	6%	4%	9%	7%	14%
Anders	0%	2%	0%	1%	1%	1%	0%	3%	0%	5%
Weet niet	3%	2%	1%	2%	1%	2%	0%	7%	0%	11%
Geen voorkeur	5%	2%	4%	2%	4%	2%	3%	6%	3%	6%
Op geen enkele manier	0%	8%	1%	5%	1%	6%	1%	5%	0%	3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

5.4 Wijze van teruggave in relatie tot inleveren

Men verschilt van mening over het gebruik van *Tikkie* voor de teruggave van geld op andere locaties dan de supermarkt: vier op de tien Nederlanders vindt het belemmerend (40%), terwijl een kwart (25%) het niet belemmerend vindt.

Een deel van de Nederlanders zegt dat ze meer van hun statiegeldflessen inleveren als ze hun geld teruggestort krijgen via hun pinpas (21%) of via *Tikkie* (13%). Respectievelijk 43 en 53 procent is het hier niet mee eens. Of statiegeldbedragen gelijk zijn voor kleine en grote flessen, maakt voor bijna de helft (44%) van de Nederlanders niet uit. Voor een vijfde (22%) heeft dit wel de voorkeur, maar voor drie op de tien (29%) Nederlanders juist niet.

Figuur 5.6 – Ben je het eens of oneens met de volgende stellingen? (n=5.985)

Alternatieve terugbetalingswijzen interessant voor jongeren, minder voor lageropgeleiden

Een andere teruggavemethode zou – op basis van deze voorgelegde stellingen – vooral bij jongeren leeftijdsgroepen de inleveringsbereidheid kunnen vergroten. Hoe jonger men is, des te vaker denkt men gemiddeld meer flessen in te leveren bij teruggave via *Tikkie* en pinpas. Ook zien jongere leeftijdsgroepen naar verhouding minder een belemmering in *Tikkie* als enige teruggavewijze. Vooral Nederlanders boven de 50 jaar zien dit als een belemmering.

Gelijke statiegeldbedragen kennen naar verhouding meer tegenstanders onder Nederlanders tussen de 19 en 50 jaar. Ouderen antwoorden vaker met ‘neutraal’. Onder jongeren tussen de 12 en 18 jaar zijn naar verhouding relatief veel voor- én tegenstanders van gelijke statiegeldbedragen.

Lageropgeleiden denken minder dan anderen dat ze meer flessen in zouden leveren wanneer ze het geld via *Tikkie* of via een pinpas terug zouden krijgen. Ook vinden lageropgeleiden *Tikkie* als enige teruggavemethode vaker een belemmering dan andere Nederlanders. Hogeropgeleiden hebben relatief minder vaak de voorkeur voor gelijk statiegeld voor kleine en grote flessen.

6 Uitkomsten vignettenstudie naar statiegeld en teruggave

6.1 Inleiding

We gebruiken de vignettenstudie voor een meer indirecte manier om de effecten van verschillende aspecten op inlevergedrag ten opzichte van elkaar in kaart te brengen. In de vignettenstudie hebben we apart voor kleine en grote flessen 36 vignetten gemaakt (in totaal dus 72) waarin naast de flessengrootte de volgende aspecten werden gevarieerd:

	Hoogte statiegeld	Wijze van teruggave	Locatie	Afstand
Kleine fles	15 cent 25 cent 50 cent	- Statiegeldbon besteedbaar/inwisselbaar op locatie van aankoop - Geld op bankrekening via bankpas - Geld via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie)	- Thuis - Onderweg	- Binnen 5 minuten - Meer dan 15 minuten
Grote fles	25 cent 50 cent 1 euro	- Statiegeldbon besteedbaar/inwisselbaar op locatie van aankoop - Geld op bankrekening via bankpas - Geld via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie)	- Thuis - Onderweg	- Binnen 5 minuten - Meer dan 15 minuten

Een voorbeeld van een vignet zoals dat aan respondenten werd getoond:

Stel je de volgende situatie voor:

- Je hebt een kleine gebruikte statiegeldfles
- Je bent onderweg
- Het inleverpunt is binnen 5 minuten te bereiken
- Je krijgt het statiegeld teruggestort via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie)
- Het statiegeld op de fles is 25 cent. Dit geld is bij aankoop betaald en kun je terugkrijgen als je de fles inlevert.

Hoe waarschijnlijk is het dat je in deze situatie de fles(sen) inlevert?

1. Zeer onwaarschijnlijk
2. Onwaarschijnlijk
3. Niet onwaarschijnlijk, niet waarschijnlijk
4. Waarschijnlijk
5. Zeer waarschijnlijk

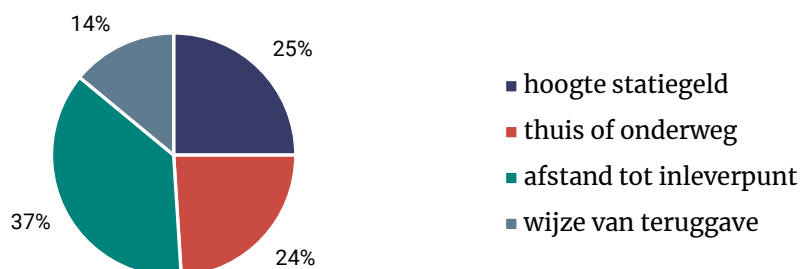
N.B. Op de schaal 1 (zeer onwaarschijnlijk) – 5 (zeer waarschijnlijk) zijn de gemiddelden voor alle vignetten bij elkaar respectievelijk 3,8 voor kleine flessen en 4,0 voor grote flessen.

6.2 Relatieve effecten verschillende aspecten op verwacht inlevergedrag

Relatief belang van verschillende aspecten

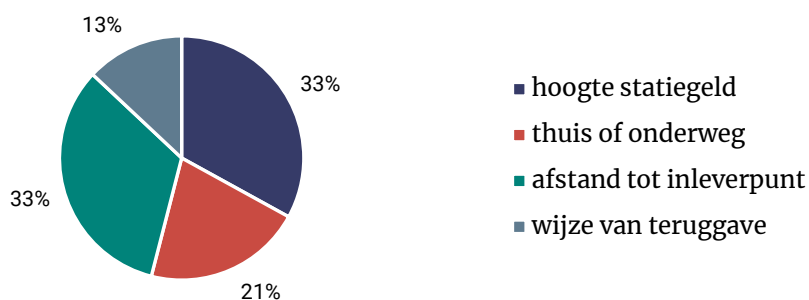
Bij de kleine flessen bepaalt de afstand tot het inleverpunt het sterkst de gedragsintentie (Figuur 6.1). Hoogte van het statiegeld en situatie doen dat ongeveer in gelijke mate. De wijze van teruggave heeft het minst effect in de vignettenstudie.

Figuur 6.1 – Relatief belang verschillende aspecten bij inleverintentie kleine statiegeldfles.

Bij de grote flessen zijn de hoogte van het statiegeld en de afstand tot het inleverpunt samen duidelijk dominant (Figuur 6.2). Opnieuw is de wijze van teruggave relatief het minst van invloed.

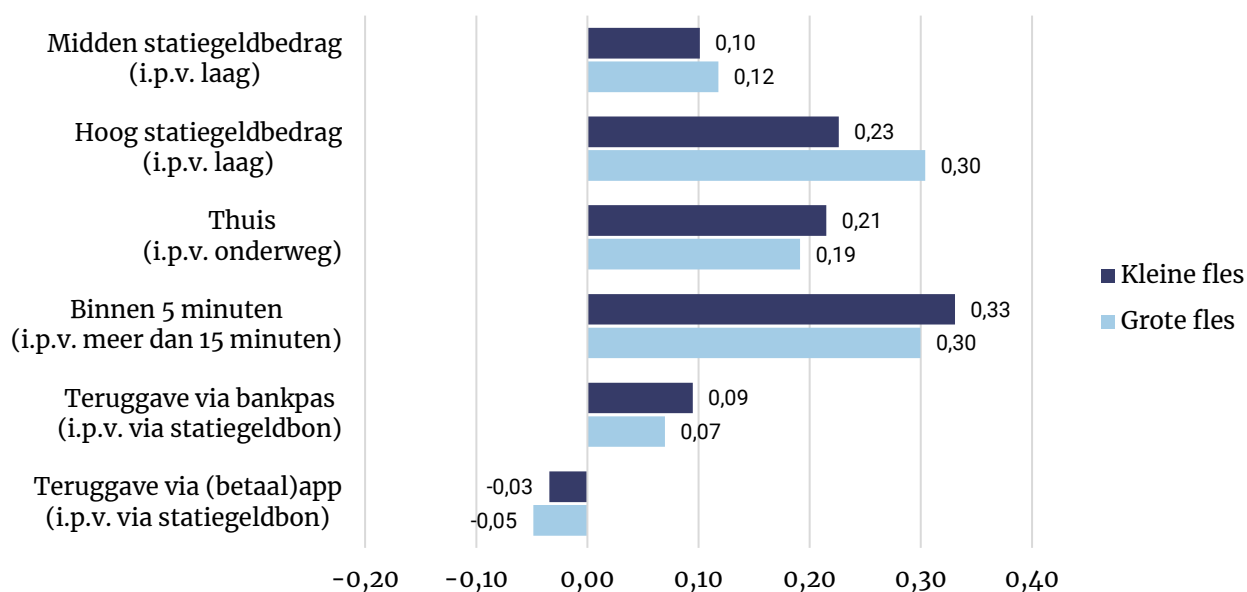
Figuur 6.2 – Relatief belang verschillende aspecten bij inleverintentie grote statiegeldfles.

Effecten van variatie binnen aspecten

In Figuur 6.3 staat weergegeven welke verandering binnen aspecten een effect heeft en wat de omvang van dat effect is. Bij de teruggave bijvoorbeeld leidt gebruik van de bankpas tot een wat hogere inleverintentie ten opzichte van de statiegeldbon, en teruggave via een app juist tot een wat lagere inleverintentie.

Figuur 6.3 - Effecten van aanpassen in de inleversituatie op de waarschijnlijkheid dat men grote en kleine statiegeldflessen inlevert.

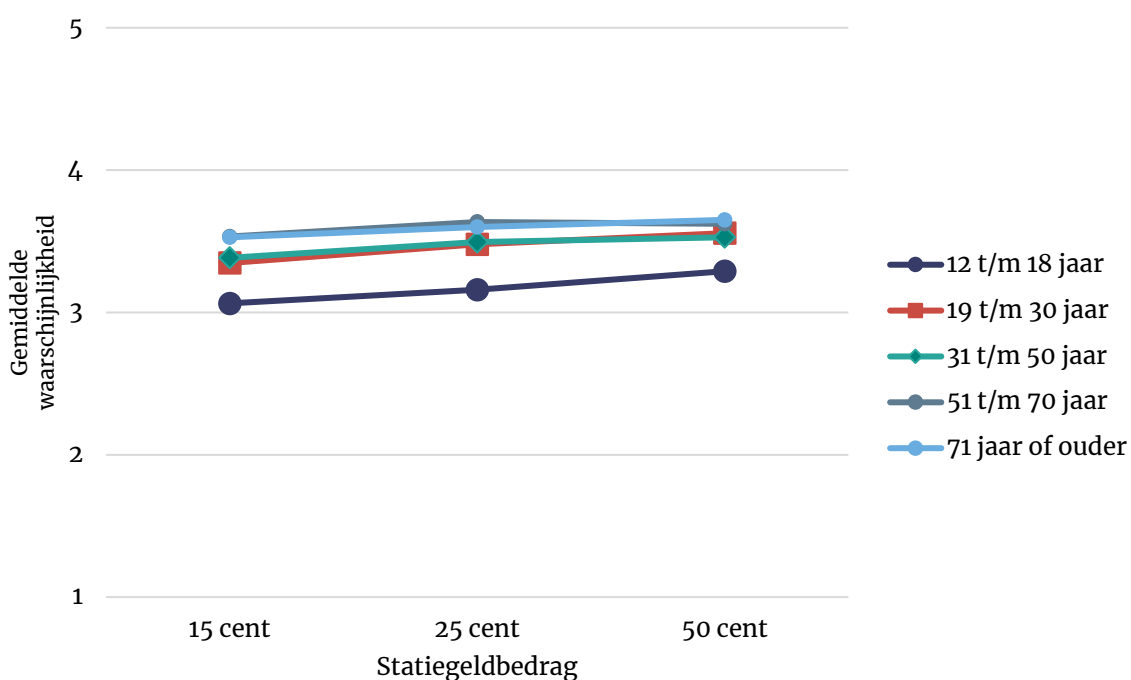
Leesvoorbeeld: op een schaal van 1 (zeer onwaarschijnlijk) tot 5 (zeer waarschijnlijk) is gevraagd of men de kleine statiegeldfles in zou leveren. In de figuur is te zien dat gemiddelde waarschijnlijkheid van het inleveren van kleine flessen 0,23 toeneemt wanneer het statiegeld van laag (15 cent) naar hoog (50 cent) zou gaan.

6.3 Effecten verhogen statiegeld bij verschillende per leeftijdsgroep

De vignettenstudie kent een serie deelresultaten, waarvan we eerst die met effecten van statiegeld laten zien. Bij de eerste figuur noemen we ter illustratie een aantal datapunten.

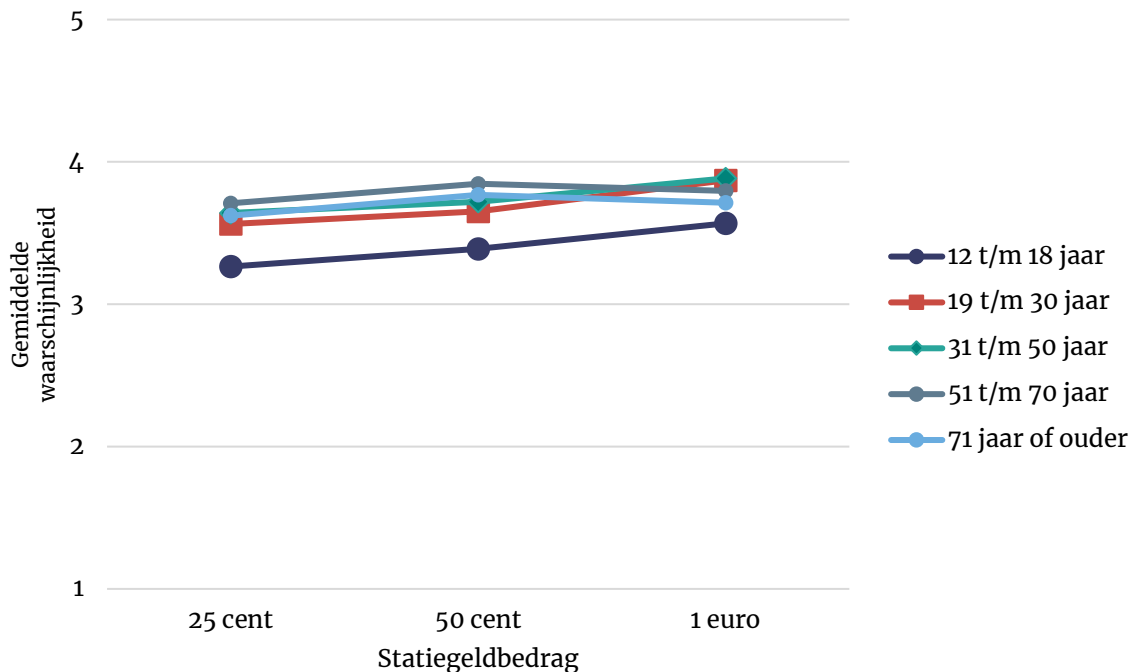
De intentie om kleine flessen in te leveren, is bij het huidige statiegeldbedrag lager bij 12- t/m 18-jarigen dan bij andere leeftijdsgroepen (3,1 op een schaal van 1-5 – zie figuur 6.4.). Een stijging van het statiegeldbedrag van 15 naar 25 cent zorgt bij alle leeftijdsgroepen voor een vergelijkbare verhoging van de intentie. Een stijging van 15 naar 50 cent vergroot de intentie meer voor 12- t/m 18-jarigen (van 3,1 naar 3,3) en 19- t/m 30-jarigen (van 3,3 naar 3,6) dan voor 50-plussers. Het inlevergedrag per leeftijdsgroep verschilt daarmee naar verwachting minder bij 50 cent statiegeld dan bij het huidige bedrag van 15 cent.

Figuur 6.4 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende statiegeldbedragen per leeftijdsgroep.

Bij grote flessen is eenzelfde soort effect te zien als bij kleine flessen. Een stijging van het statiegeldbedrag van 25 naar 50 cent zorgt bij alle leeftijdsgroepen voor een vergelijkbare verhoging van de inleverintentie (Figuur 6.5). Een verhoging van 25 cent naar een euro zorgt voor een grotere stijging bij 12 t/m 18-jarigen ten opzichte van 50-plussers waardoor het verwachte inlevergedrag meer bij elkaar komt te liggen bij een euro dan bij 25 cent.

Figuur 6.5 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende statiegeldbedragen per leeftijdsgroep.¹⁴

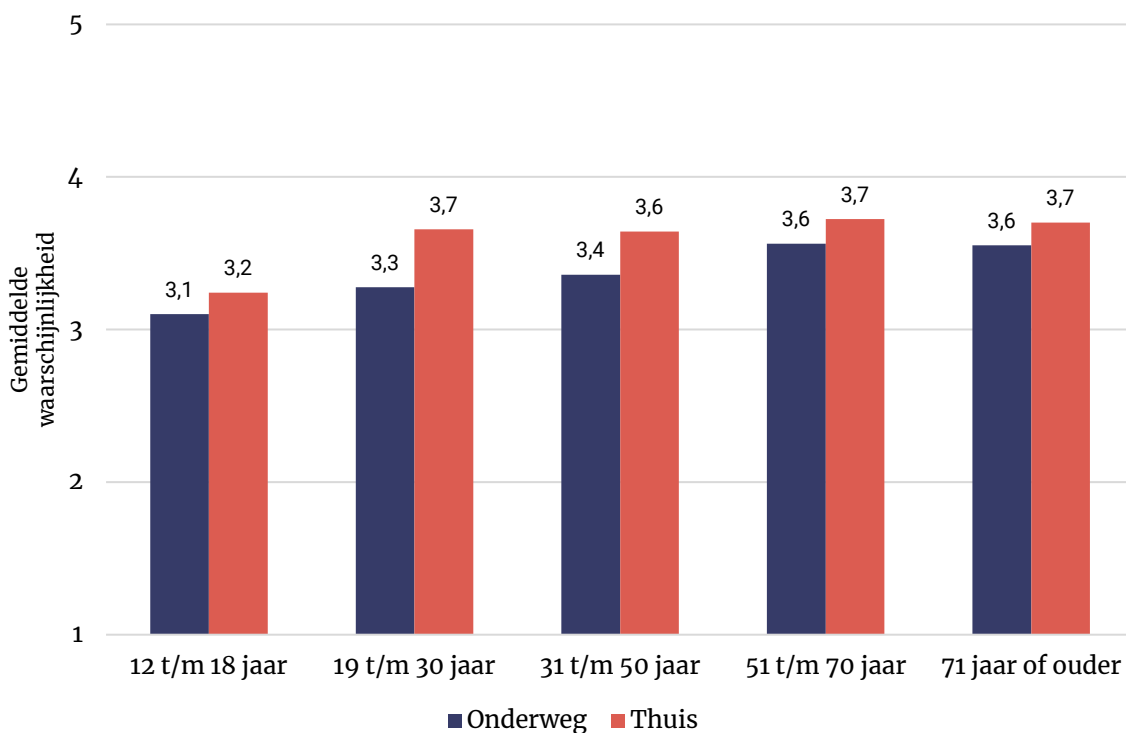

¹⁴ In de figuur is een statiegeldbedrag van 25 cent de uitgangssituatie. De punten in de grafiek bij een statiegeldbedrag van 1 euro tonen niet het verloop tussen 50 cent en 1 euro, maar die tussen 25 cent en 1 euro. Een toename van statiegeld van 25 cent naar 1 euro zorgt voor een toename van de inleverintentie. In de hoogste leeftijdsgroepen heeft de lijn een knik richting een daling bij een statiegeldbedrag van 1 euro. Dit suggereert dat men bij een statiegeldbedrag van 1 euro minder in zal leveren dan bij 50 cent. Statistisch gezien zorgt een verhoging van 25 cent statiegeld naar 50 cent bij de leeftijdsgroepen 51-70 jaar en 71+ voor een vergelijkbare toename in inleverintentie. De lijn zou dus ook horizontaal kunnen lopen, want statistisch gezien is er voor deze doelgroepen geen verschil tussen een statiegeldbedrag van 50 cent en 1 euro.

6.4 Effecten andere aspecten per leeftijdsgroep

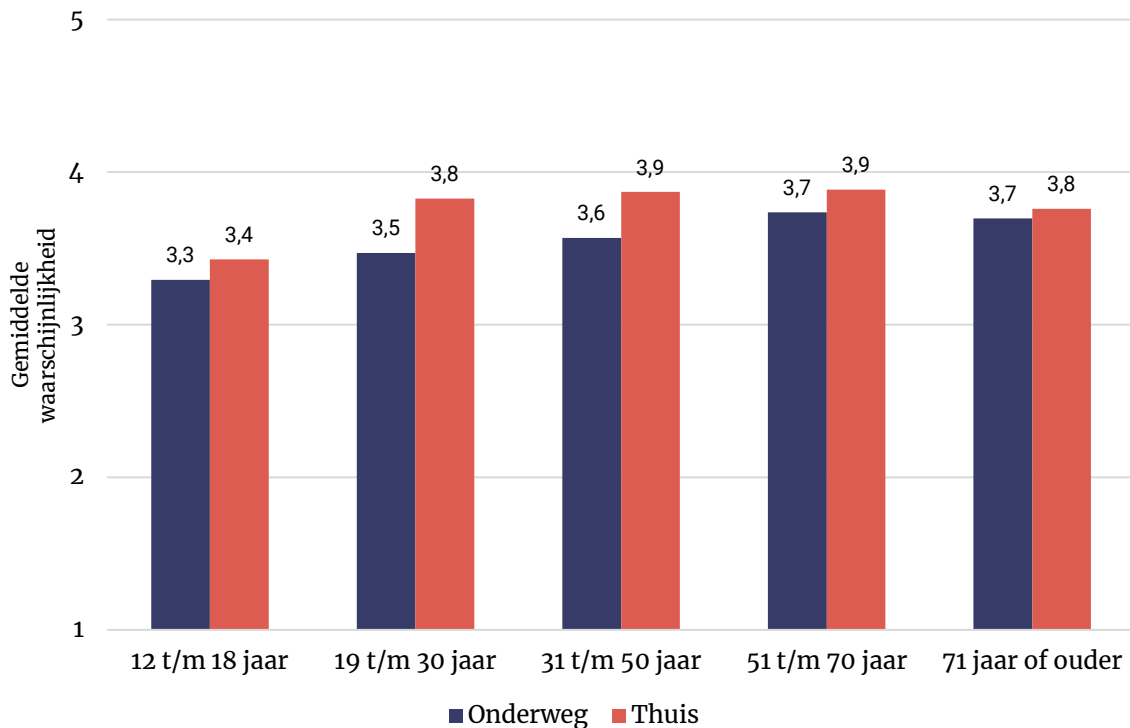
In alle leeftijdsgroepen is de inleverintentie groter wanneer men thuis een kleine fles heeft, dan wanneer men deze onderweg heeft (Figuur 6.6). Het verschil in de inleverintentie en daarmee het belang van de situatie/locatie is het grootst bij Nederlanders tussen de 19 en 50 jaar. Vooral omdat zij onderweg een lagere intentie hebben dan 51-plussers. Bij 12 t/m 18-jarigen is de inleverintentie zowel thuis als onderweg relatief laag in vergelijking met oudere Nederlanders.

Figuur 6.6 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert wanneer men een lege fles heeft op verschillende locaties per leeftijdsgroep.

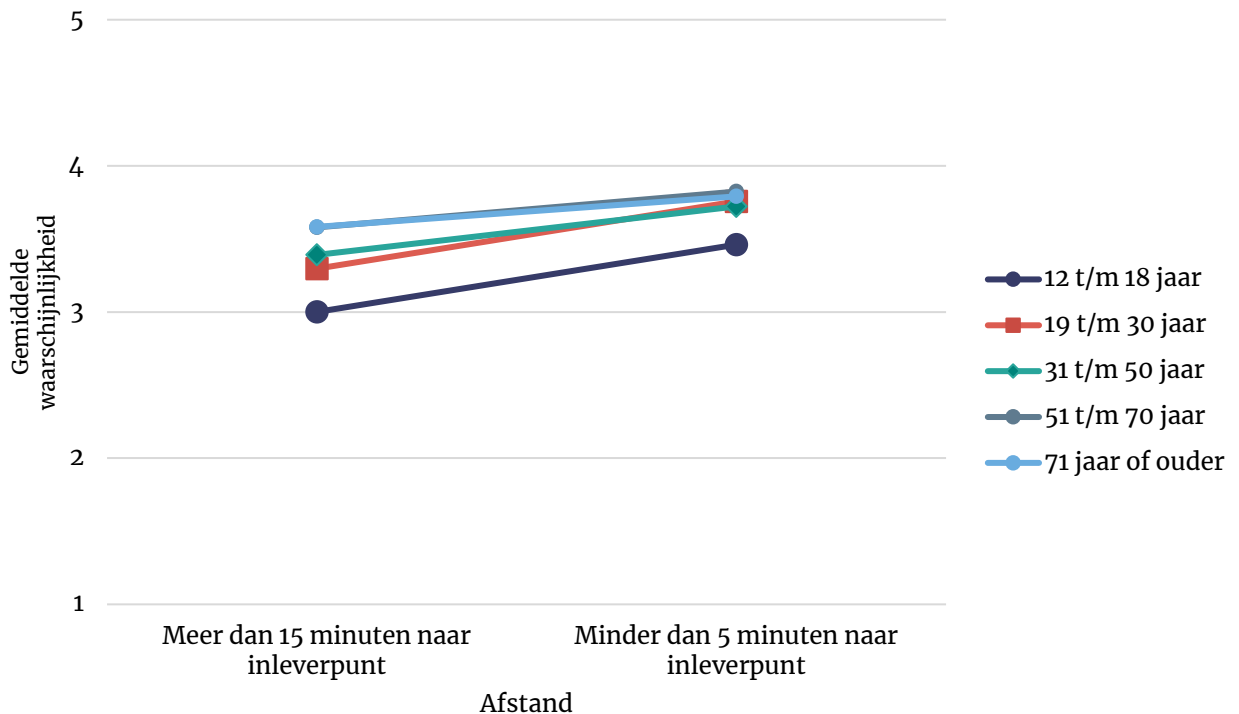
De inleverintentie voor grote flessen is hoger dan de inleverintentie voor kleine flessen. Het effect van de situatie/locatie is voor de grote flessen vergelijkbaar met dat voor de kleine flessen. In alle leeftijdsgroepen is de inleverintentie groter wanneer men thuis een grote fles heeft, dan wanneer men deze onderweg heeft (Figuur 6.7). De waarschijnlijkheid om in te leveren verschilt tussen onderweg en thuis het meest bij 19-50 jarigen.

Figuur 6.7 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert wanneer men een lege fles heeft op verschillende locaties per leeftijdsgroep.

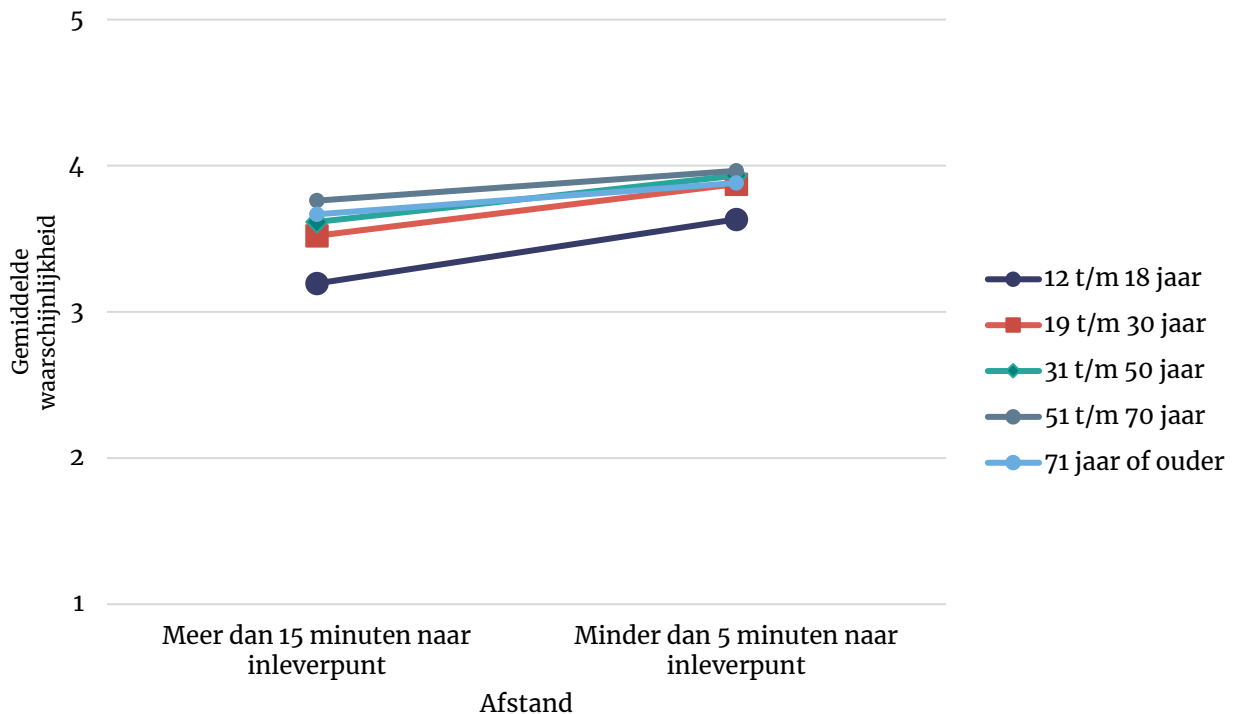
De waarschijnlijkheid van inleveren van kleine flessen neemt voor alle leeftijdsgroepen toe wanneer het inleverpunt dichterbij is (minder dan 5 minuten) in plaats van verder weg (15 minuten of meer) (Figuur 6.8). De stijging – en daarmee het belang van afstand – is het grootst bij Nederlanders van 30 jaar of jonger.

Figuur 6.8 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende afstanden tot inleverpunt per leeftijdsgroep.

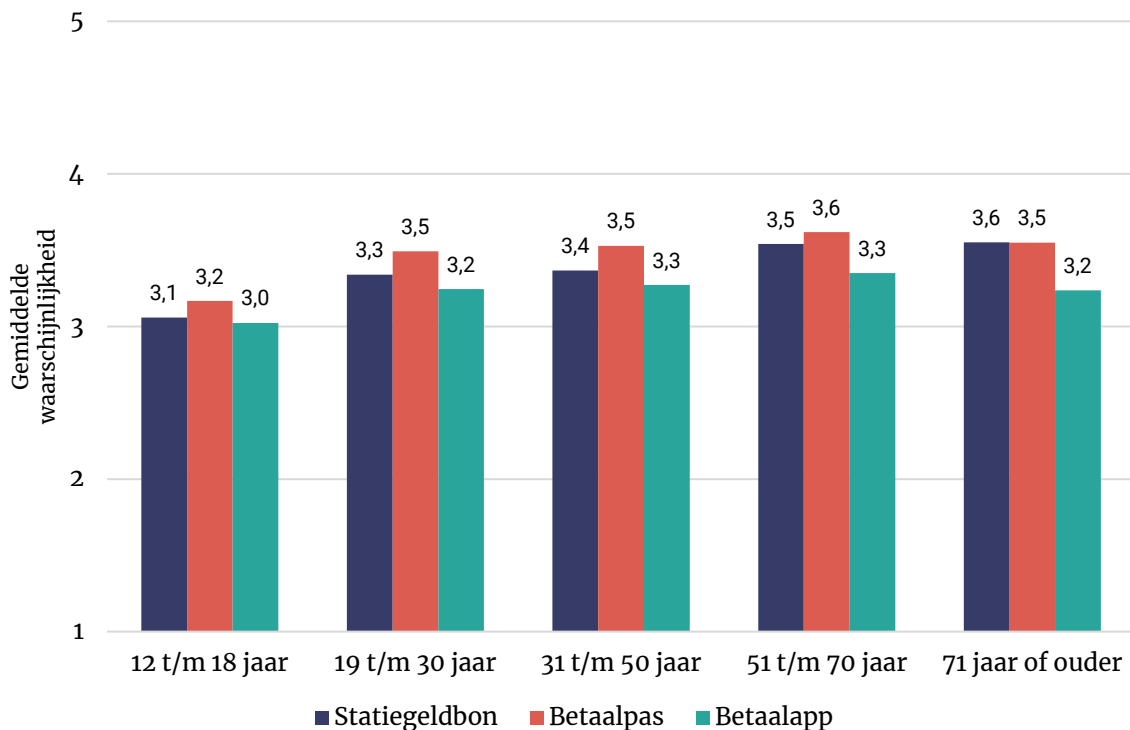
Net als bij kleine flessen is ook bij het inleveren van grote flessen de afstand tot het inleverpunt van belang. De inleverintentie is voor alle groepen groter wanneer het inleverpunt dichterbij is (minder dan 5 minuten) in plaats van verder weg (15 minuten of meer) (Figuur 6.9). Voor 12 t/m 18-jarigen is het effect van afstand op de inleverintentie groter dan voor oudere Nederlanders.

Figuur 6.9 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende afstanden tot inleverpunt per leeftijdsgroep.

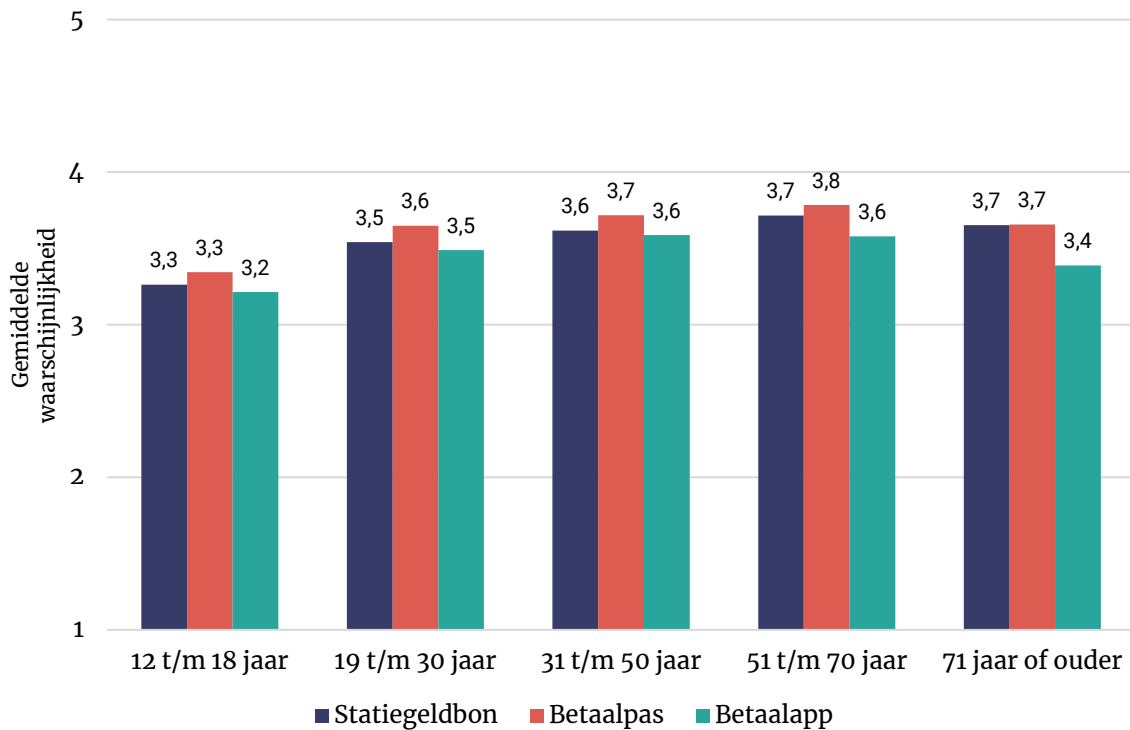
De inleverintentie voor kleine flessen is het grootst bij terugbetaling via terugpinnen met een betaalpas bij de automaat (Figuur 6.10). In alle leeftijdsgroepen is de waarschijnlijkheid waarmee men zegt in te gaan leveren het kleinst bij teruggave via een betaalapp. Het negatieve effect van de betaalapp ten opzichte van de andere teruggaveopties is het grootst bij 50-plussers. Zeventigplussers verschillen van de andere leeftijdsgroepen doordat het voor de inleverintentie niet uitmaakt of ze een statiegeldbon krijgen of dat ze het geld terugpinnen met een betaalpas bij de automaat.

Figuur 6.10 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende wijzen van teruggave per leeftijdsgroep.

De wijze van teruggave heeft in vergelijkbare wijze effect op de inleverintentie voor grote flessen. Terugbetaling via een betaalapp vermindert de inleverintentie het meest ten opzichte van andere terugbetalingsopties bij 50-plussers (Figuur 6.11). Net als bij kleine flessen maakt het voor de inleverintentie van 70-plussers voor grote flessen niet uit of ze het geld terugkrijgen via een statiegeldbon of terugginnen bij de inleverautomaat.

Figuur 6.11 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende wijzen van teruggave per leeftijdsgroep.

Bijlage 1: gebruikte vragenlijst

Legenda

[Last3] Vraag(element) van direct belang voor beantwoorden Last 3.*

[Last4] Vraag(element) van direct belang voor beantwoorden Last 4.*

[S] Vraag waarbij men één antwoord kan geven.

[M] Vraag waarbij men meerdere antwoorden kan geven.

* Antwoorden op overige vragen bieden ondersteunende waarde om het inleverpercentage te kunnen verhogen. Als voorbeeld: Mogelijk blijkt dat een specifieke deel van de Nederlanders (bv. van een bepaalde leeftijd) die relatief minder inleveren, relatief vaker aangeeft dat er te weinig (werkende) inleverpunten zijn.

Deel 1: Gedragsonderzoek volgens het CASI-model

1.1 Vragen over huidig gedrag

Deze vragenlijst gaat over het gebruik en het inleveren van plastic flessen. In Nederland zit statiegeld op plastic flessen. Je betaalt 15 cent statiegeld bij een kleine fles en betaalt 25 cent voor statiegeld op een grote fles. Dit betaalde bedrag krijg je weer terug wanneer je de fles inlevert bij een inleverpunt.

1. Heb je in de afgelopen 12 maanden wel eens plastic statiegeldflessen (groot of klein) gebruikt? [S]

Bijvoorbeeld gekocht in de supermarkt of het station, of gekregen van een kennis of familielid

- Ja
- Nee
- Weet ik niet meer

Screen out als 1.2 of 1.3 à men gebruikt nooit statiegeldflessen (of weet het niet meer) en behoort daarom niet tot de doelgroep voor het onderzoek.

2. Hoe vaak gebruik jij één of meerdere van deze producten? [S]

<Grote- en kleine statiegeldfles in willekeurige volgorde.>

	<u>Kleine</u> statiegeldfles	<u>Grote</u> statiegeldfles
Meerdere keren per dag		
Dagelijks		
Meerdere keren per week		
1x per week		
1x per 2-3 weken		
1x per maand		
1x per 2-3 maanden		
1x per 4-5 maanden		
1x per half jaar		
1x per jaar		
Minder dan 1x per jaar		
Nooit		

Bij beide 'minder dan 1 x per jaar' of nooit à einde vragenlijst. Men gebruikt dermate weinig flessen (dit zal naar verwachting bijna niemand zijn) dat men veel vragen niet goed zal kunnen beantwoorden en voor veel 'ruis' in de data zal zorgen. Daarbij is deze groep waarschijnlijk minder belangrijk om de 90%-norm te halen.

3. Hoe kom je aan de plastic statiegeldflessen die je gebruikt? [M]

Meerdere antwoorden mogelijk

- Aankoop in de supermarkt
- Aankoop op een andere locatie dan de supermarkt
- Gekregen (thuis, familie, werk, op straat etc.)
- Anders, namelijk:

- Weet ik niet

<Vraag 3b en 3c voor jongeren die ook wel eens flessen krijgen>

**3b. Je geeft aan dat ook wel eens statiegeldflessen van anderen krijgt. Wat geldt voor jou? [S]
(12-16 jaar)**

Kiest wat het beste past.

- De meeste grote statiegeldflessen die ik gebruik koop ik zelf
- Grote statiegeldflessen koop ik deels zelf en krijg ik deels van anderen
- De meeste grote statiegeldflessen die ik gebruik krijg ik van anderen (ouders/verzorgers, vrienden etc.)
- Weet ik niet
- Ik gebruik geen grote statiegeldflessen

**3c. Je geeft aan dat ook wel eens statiegeldflessen van anderen krijgt. Wat geldt voor jou? [S]
(12-16 jaar)**

Kiest wat het beste past.

- De meeste kleine statiegeldflessen die ik gebruik koop ik zelf
- Kleine statiegeldflessen koop ik deels zelf en krijg ik deels van anderen
- De meeste kleine statiegeldflessen die ik gebruik krijg ik van anderen (ouders/verzorgers, vrienden etc.)
- Weet ik niet
- Ik gebruik geen kleine statiegeldflessen

<vraag stellen indien men grote flessen minimaal eens per jaar gebruikt>

4. Hoe vaak lever je grote statiegeldflessen in als je deze hebt gebruikt? [S] PLAATJE

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- (Bijna) altijd
- Weet ik niet

<vraag stellen indien men kleine flessen minimaal eens per jaar gebruikt>

5. Hoe vaak lever je kleine statiegeldflessen in als je deze hebt gebruikt? [S] PLAATJE

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- (Bijna) altijd
- Weet ik niet

<als V4 of V5 = '(bijna) altijd' → door naar deel AR1>

Je geeft aan dat je niet altijd je statiegeldflessen inlevert. Verschilt dat per situatie?

6. Hoe vaak lever je in de volgende situaties je statiegeldflessen in? [S]

	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	(Bijna) altijd	Weet ik niet
Wanneer je een gebruikte statiegeldfles <u>thuis</u> hebt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer je een gebruikte statiegeldfles hebt wanneer je <u>niet thuis</u> bent	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6b. Je geef aan dat je niet altijd je statiegeldflessen inlevert. Wat gebeurt er met die flessen? [M]

Meerdere antwoorden mogelijk

- Iemand anders levert ze in (bijv. je ouders)
- Ik gooi ze in de prullenbak
- Ik gooi ze weg op straat
- Nog iets anders, namelijk:

- Weet ik niet

1.2 Vragen over gedragsbepalers ten aanzien van doelgedrag

Gewoontegedrag

AR1. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraak? [S]

Het inleveren van plastic statiegeldflessen is voor mij een gewoonte

- Helemaal mee oneens
- Mee oneens
- Neutraal
- Mee eens
- Helemaal mee eens
- Weet ik niet

Kennis

KE1. Wat weet je van het inleveren van plastic statiegeldflessen? Hierna krijg je verschillende uitspraken te zien. Geef voor iedere uitspraak aan of dit volgens jou waar of niet waar is. Kies 'weet ik niet' als je het niet of niet zeker weet. [S] <willekeurige volgorde> Tussen () niet meenemen.

	Waar	Niet waar	Weet ik niet
Alleen flessen met een statiegeldlogo kan je voor statiegeld inleveren bij een inleverpunt (<i>waar</i>)	☐	☐	☐
De flessen die ik op straat in de afvalbak gooi worden uiteindelijk net zo goed gerecycled als flessen die ik inlever voor statiegeld (<i>niet waar</i>)	☐	☐	☐
Voor een ingeleverde kleine statiegeldfles ontvang ik 10 cent (niet waar)	☐	☐	☐
Een statiegeldfles die ik bij een supermarkt koop, kan ik ook bij andere supermarkten inleveren (<i>waar</i>)	☐	☐	☐
Flessen die gekocht zijn in het buitenland kunnen altijd in Nederland worden ingeleverd (<i>niet waar</i>)	☐	☐	☐
Een fles bij het plastic afval doen is net zo duurzaam als inleveren voor statiegeld (<i>niet waar</i>)	☐	☐	☐

Fysieke omgeving

FO1. Zijn er in jouw omgeving plekken waar je je statiegeldflessen in kunt leveren? [Grid, M]

We bedoelen hierbij zowel plekken waar je statiegeld terug kunt krijgen als waar je flessen in een doneerbak (bijv. bij een sportvereniging) kunt inleveren. <willekeurige volgorde>

	Geen enkele	Heel weinig	Weinig	Gemiddeld	Veel	Heel veel	Weet ik niet	Niet van toepassing
Supermarkten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
OV-locaties	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tankstations	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Attractie/evenementenlocaties	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sportverenigingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Horeca	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

F02. Hoe vaak komt het voor dat ...?

	Niet of nauwelijks	Een enkele keer	Met enige regelmaat	Vaak	Heel vaak	Weet ik niet	Niet van toepassing
Je statiegeldflessen in wilt leveren, maar dat de inleverautomaat niet werkt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Je statiegeldflessen in wilt leveren en je moet wachten omdat er een wachtrij staat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Houding

HO1. Wat vind je van het inleveren van plastic statiegeldflessen? [Grid, S] <willekeurige volgorde>

Helemaal niet nuttig	Nuttig	Neutraal	Nuttig	Heel nuttig	Weet ik niet
☐	☐	☐	☐	☐	☐
Helemaal niet leuk	Niet leuk	Neutraal	Leuk	Heel leuk	Weet ik niet
☐	☐	☐	☐	☐	☐
Heel slecht	Slecht	Neutraal	Goed	Heel goed	Weet ik niet
☐	☐	☐	☐	☐	☐

H02. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
Rijen bij inleverpunten zorgen ervoor dat ik minder geneigd ben om lege flessen in te leveren <nadeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lege flessen naar een inleverpunt brengen is te veel gedoe <nadeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lege flessen als afval weggooien (en niet inleveren voor statiegeld) is slecht voor het milieu <nadeel ongewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het vies om thuis lege flessen op te sparen om ze later in te leveren voor statiegeld <nadeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik lever lege flessen in, omdat het mij geld oplevert <voordeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik lever lege flessen in, omdat ik het statiegeld kan doneren aan een goed doel <voordeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik lever lege flessen in, omdat het mij ruimte in mijn afvalcontainer/prullenbak scheelt <voordeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het de opbrengst van het statiegeld het niet waard om de flessen in te leveren <nadeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rijen bij inleverpunten zorgen ervoor dat ik minder geneigd ben om lege flessen in te leveren <nadeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kunnen

KU1. Hoe moeilijk of makkelijk is het voor jou om lege statiegeldflessen in te leveren? [S]

- Heel moeilijk
- Moeilijk
- Niet moeilijk, niet makkelijk
- Makkelijk
- Heel makkelijk
- Weet ik niet

KU3. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
Ik heb er vertrouwen in dat het inleveren van plastic statiegeldflessen voor mij een gewoonte wordt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn onvoldoende inleverpunten in mijn omgeving om plastic statiegeldflessen in te leveren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het lukt mij goed om lege flessen vrijwel zonder deuken op te sparen om deze in te leveren voor statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vergeet regelmatig om een lege fles te bewaren om later in te leveren voor statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De beschikbare inleverpunten in mijn omgeving zijn vaak buiten werking waardoor het me niet lukt om mijn flessen in te leveren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het is voor mij verwarrend als de regels voor statiegeld veranderen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het lukt me vaak niet flessen in te leveren omdat ze gedeukt of beschadigd zijn waardoor de inleverpunten ze niet accepteren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik meerdere flessen tegelijk zou kunnen inleveren (door ze in 1 keer in een bak te kunnen doen) dan zou ik (nog) eerder geneigd zijn om flessen in te leveren	☐	☐	☐	☐	☐	☐

<Indien (helemaal) eens met stelling 'lukt vaak niet flessen in te leveren'>

Je geeft aan dat het niet altijd lukt om je flessen in te leveren omdat ze gedeukt of beschadigd zijn en het inleverpunt ze daarom niet accepteert.

KU4. Wat doe je met gedeukte/beschadigde flessen die niet geaccepteerd worden? [M]

Meerdere antwoorden mogelijk

- Weggooiën in een afvalbak bij het inleverpunt
- Mee terug naar huis nemen en bij het plastic afval doen
- Mee terug naar huis nemen en bij het restafval doen
- Anders, namelijk:

- Weet ik niet

Zelfbeeld

ZB1. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
Het inleveren van plastic statiegeldflessen past bij mij	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zie mezelf als iemand die duurzaam probeert te leven	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben iemand die zijn/haar 'steentje bijdragen' voor een betere wereld belangrijk vindt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben iemand die het wil doen 'zoals het hoort'	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik statiegeld heb betaald, wil ik dat ook weer terugkrijgen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben iemand die afval zo goed mogelijk probeert te scheiden	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Weerstand

WE1. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
Het irriteert me dat het inleveren van plastic statiegeldflessen van mij gevraagd wordt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geloof niet dat het inleveren van flessen voor statiegeld een positief effect op het milieu heeft	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geloof niet dat het inleveren van flessen voor statiegeld zal leiden tot minder zwerfafval op straat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik merk dat ik het inleveren van statiegeldflessen regelmatig uitstel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het komt er niet van om plastic statiegeldflessen in te leveren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plastic statiegeldflessen inleveren in plaats van weggooien, is te veel moeite	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Sociale omgeving

SO1. Denk je dat mensen die belangrijk voor je zijn, wel of niet hun plastic statiegeldflessen inleveren? [S]

- (Bijna) niemand doet dat
- Een aantal doet dat
- Ongeveer de helft doet dat
- De meesten doen dat
- (Bijna) iedereen doet dat
- Weet ik niet / kan ik niet beoordelen

SO2. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
De mensen die belangrijk voor mij zijn, vinden het goed als ik plastic statiegeldflessen inlever	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mensen die belangrijk voor mij zijn, zeggen er iets van als ik plastic statiegeldflessen weggooi in plaats van in te leveren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik hoor erbij als ik plastic statiegeldflessen inlever	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Deel 2: vignetten

2.1 Impliciete vragen

Je bent nu aanbeland bij het volgende deel van de vragenlijst.

Je krijgt hierna **8 keer** een mogelijke situatie te zien waarbij je een statiegeldfles hebt. Elke situatie verschilt van de vorige situatie, bijvoorbeeld in de hoogte van het statiegeld of de wijze waarop je het statiegeld terugkrijgt. De situaties zijn denkbeeldig en de ene situatie lijkt misschien meer op de situatie zoals die nu voor jou is dan de andere.

Geef steeds aan hoe waarschijnlijk het is dat je in deze situatie de fles inlevert voor statiegeld. [Last3]

[Te variëren parameters]:

- Type fles: kleine / grote fles
<Random: 50% krijgt eerst 4x klein dan 4x groot te zien; 50% krijgt eerst 4x groot dan 4x klein te zien>
- Statiegeld:
 - klein: 15, 25 en 50 cent
 - groot: 25, 50 cent en 1 euro
- Locatie/situatie: thuis, onderweg
- Afstand: binnen 5 minuten en meer dan 15 minuten
- Wijze van uitbetaling: statiegeldbon besteedbaar/inwisselbaar op locatie van aankoop, geld op bankrekening via bankpas, geld via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie)
- Zeer onwaarschijnlijk
- Onwaarschijnlijk
- Niet waarschijnlijk, niet onwaarschijnlijk
- Waarschijnlijk
- Zeer waarschijnlijk

Voorbeeldvignet

Stel je de volgende situatie voor:

- Je hebt **een kleine gebruikte statiegeldfles**
- Je bent **onderweg**
- Het inleverpunt is **binnen 5 minuten** te bereiken
- Je krijgt het statiegeld **teruggestort via een (betaal)app** (bijvoorbeeld Tikkie)
- Het statiegeld op de fles is **25 cent**. Dit geld is bij aankoop betaald en kun je terugkrijgen als je de fles inlevert.

Hoe waarschijnlijk is het dat je in deze situatie de fles(sen) inlevert?

Dit kan direct zijn, maar bijvoorbeeld ook op een later moment nadat je de fles eerst bewaart.

- ☐ Zeer onwaarschijnlijk
- ☐ Onwaarschijnlijk
- ☐ Niet onwaarschijnlijk, niet waarschijnlijk
- ☐ Waarschijnlijk
- ☐ Zeer waarschijnlijk

2.2 Expliciete vragen

In Nederland zit statiegeld op plastic flessen. Je betaalt momenteel 15 cent statiegeld bij een kleine fles en 25 cent statiegeld bij een grote fles. Dit betaalde bedrag krijg je weer terug wanneer je de fles inlevert bij een inleverpunt.

Een hoger statiegeldbedrag betekent dat je vooraf meer betaalt bij de aankoop van statiegeldflessen en achteraf meer statiegeld terugkrijgt. Bij een lager statiegeldbedrag, betaal je minder vooraf en krijg je achteraf minder terug.

1. Welk deel van je kleine gebruikte statiegeldflessen denk je over het algemeen in te leveren bij de volgende statiegeldbedragen voor kleine flessen?

Je betaalt het statiegeld dus bij aankoop en krijgt het terug als je de fles inlevert. [Last3] Het huidige statiegeldbedrag is 15 cent per kleine fles.

<Bedragen in willekeurige volgorde>

	Geen enkele	Bijna niks	Een klein deel	(ongeveer) de helft	De meeste	Bijna allemaal	Alle	Weet ik niet
Bij 15 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 25 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 50 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. Welk deel van je grote gebruikte statiegeldflessen denk je over het algemeen in te leveren bij de volgende statiegeldbedragen voor grote flessen?

Je betaalt het statiegeld dus bij aankoop en krijgt het terug als je de fles inlevert. **[Last3]** Het huidige statiegeldbedrag is 25 cent per grote fles.

<Bedragen in willekeurige volgorde>

	Geen enkele	Bijna niks	Een klein deel	(ongeveer) de helft	De meeste	Bijna allemaal	Alle	Weet ik niet
Bij 25 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 50 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 1 euro statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Stel: het statiegeld gaat omhoog voor kleine flessen. Denk je dat je bij eventuele nieuwe statiegeldbedragen meer of minder kleine flessen zou kopen?

Het huidige statiegeldbedrag is 15 cent per kleine fles

	Ik koop geen flessen meer	Veel minder	Minder	Even veel	Meer	Veel meer	Weet ik niet
Bij 25 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 50 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. Stel: het statiegeld gaat omhoog voor grote flessen. Denk je dat je bij eventuele nieuwe statiegeldbedragen meer of minder grote flessen zou kopen?

Het huidige statiegeldbedrag is 25 cent per kleine fles

	Ik koop geen flessen meer	Veel minder	Minder	Even veel	Meer	Veel meer	Weet ik niet
Bij 50 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 1 euro statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2.3 Teruggave van statiegeld

In dit laatste blok stellen we vragen over verschillende manieren waarop je eerder betaald statiegeld kunt terug krijgen.

Het gaat om drie manieren:

1. Via een statiegeldbon waarmee je het statiegeldbedrag kunt verrekenen met je boodschappen of deze voor contant geld kunt inwisselen.
2. Geld terug via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie)
3. Geld terug via je bankpas (terugpinnen)

1. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
Ik lever meer van mijn statiegeldflessen in als ik mijn geld terug kan krijgen via Tikkie [Last4]	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou meer van mijn statiegeldflessen inleveren als ik mijn geld teruggestort zou kunnen krijgen via een pinpas [Last4]	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het belemmerend dat ik nu alleen mijn geld terug kan krijgen via Tikkie als ik mijn flessen op een andere locatie dan de supermarkt inlever [Last4]	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het heeft mijn voorkeur dat het statiegeldbedrag voor kleine en grote statiegeldflessen gelijk zou zijn [Last3]	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2a. Er bestaan verschillende manieren waarop je het statiegeld van de ingeleverde fles(sen) terug kunt krijgen.

Welke manier spreekt jou het meest aan?

Geef eerst aan welke van de volgende opties je eerste voorkeur heeft. Op de volgende pagina vragen we naar je tweede voorkeur. Als er een andere manier is die er niet bijstaat kan je dat hierna ook invullen.

[Grid top 2] [Last4]

- Via een statiegeldbon waarmee je het statiegeldbedrag kunt verrekenen met je boodschappen of deze voor contant geld kunt inwisselen
- Doneren aan een goed doel bij de automaat
- Via je bankpas bij de automaat (terugpinnen)
- Tikkie aan de automaat (via mobiele telefoon)
- Inleveren en afrekenen bij de bezorging van online boodschappen
- Anders
- Weet niet
- Geen voorkeur
- Op geen enkele manier

2b. Welke manier spreekt jou daarna het meest aan?

Geef eerst aan welke van de volgende opties je tweede voorkeur heeft. Op de volgende pagina vragen we naar je tweede voorkeur. Als er een andere manier is die er niet bijstaat kan je dat hierna ook invullen.

[Grid top 2] [Last4]

- Via een statiegeldbon waarmee je het statiegeldbedrag kunt verrekenen met je boodschappen of deze voor contant geld kunt inwisselen
- Doneren aan een goed doel bij de automaat
- Via je bankpas bij de automaat (terugpinnen)
- Tikkie aan de automaat (via mobiele telefoon)
- Inleveren en afrekenen bij de bezorging van online boodschappen
- Anders
- Weet niet
- Geen voorkeur
- Op geen enkele manier

<indien men aangeeft statiegeld op een andere manier te willen ontvangen>

Je geeft je statiegeld op nog een andere manier terug te willen krijgen.

3. Op welke manier zou je dat willen? [0]

- Op geen enkele manier

Slotvraag

4. Heb je verder nog opmerkingen of wilt u nog iets kwijt over inleveren van statiegeldflessen? Laat hieronder je reactie achter.

- Geen opmerkingen

Deel 3: achtergrondvragen

Relevante achtergrondvragen (worden niet gesteld, tenzij niet bekend)

1. Wat is uw geslacht?

Vul het geslacht in dat in uw paspoort of op uw identiteitskaart staat.

- Man
- Vrouw
- X (genderneutraal)

Postcode

2. Wat is uw postcode?

(4 cijfers en 2 letters)

--	--	--	--	--	--

Leeftijd

3. Wat is uw geboortedatum?

(dag, maand en jaar)

--	--	--	--	--	--	--	--

Opleiding

4. Wat is uw hoogst gevolgde opleiding?

Deze opleiding hoeft niet te zijn afgemaakt.

Ben je student? Vul dan de opleiding in die je momenteel volgt.

- Geen onderwijs / basisonderwijs / cursus inburgering / cursus Nederlandse taal
- LBO / VBO / VMBO (kader- of beroepsgerichte leerweg) / MBO 1 (assistentenopleiding)
- MAVO / HAVO of VWO (eerste drie jaar) / ULO / MULO / VMBO (theoretische of gemengde leerweg) / voortgezet speciaal onderwijs
- MBO 2, 3, 4 (basisberoeps-, vak-, middenkader- of specialistenopleiding) of MBO oude structuur (vóór 1998)
- HAVO of VWO (overgegaan naar de 4e klas) / HBS / MMS / HBO-propedeuse of WO-propedeuse
- HBO (behalve HBO-master) / WO-kandidaats- of WO-bachelor
- WO-doctoraal of WO-master of HBO-master / postdoctoraal onderwijs
- Weet niet / wil niet zeggen

Werk situatie

5. Welke situatie is op dit moment het meest op u van toepassing?

- Ondernemer met personeel
- ZZP'er/freelancer
- Werkzaam in loondienst (bedrijfsleven)
- Werkzaam bij de overheid
- Werkzaam bij de semioverheid (onderwijs, zorg, politie, etc.)
- Arbeidsongeschikt
- Werkloos / werkzoekend / bijstand
- Gepensioneerd of VUT
- Studerend / schoolgaand
- Huisvrouw / huisman
- Anders

Huishoudensamenstelling

6. Hoe is uw huishouden samengesteld?

- Ik woon alleen
- Ik woon alleen (zonder partner) met kinderen
- Ik ben gehuwd/woon samen zonder thuiswonende kinderen
- Ik ben gehuwd/woon samen met thuiswonende kinderen
- Ik woon bij mijn ouder(s)/verzorger(s)
- Anders
- Weet niet / wil niet zeggen

Aantal personen huishouden

7. Uit hoeveel personen bestaat uw huishouden (inclusief uzelf)?

--	--

Inkomen

8. In welke categorie valt het totale bruto jaarinkomen* van uw huishouden?

Dat is de optelling van alle inkomens van de leden van uw huishouden vóór aftrek van belastingen en premies.

- Minimum (minder dan € 14.900)
- Beneden modaal (€ 14.900 tot € 31.100)
- Bijna modaal (€ 31.100 tot € 38.500)
- Modaal (€ 38.500 tot € 45.900)
- Tussen 1 en 2 keer modaal (€ 45.900 tot € 77.000)
- Twee keer modaal (€ 77.000 tot € 91.900)
- Meer dan 2 keer modaal (€ 91.900 of meer)

Weet ik niet / wil ik niet zeggen

Bijlage 2: factoren CASI-regressieanalyse

Hieronder is zichtbaar welke factoren mee zijn genomen in de CASI-regressieanalyse en uit welke items deze factoren bestaan. Antwoorden op negatief geformuleerde stellingen zijn – behalve binnen de factor weerstand, waar alle stellingen negatief geformuleerd zijn en dus dezelfde richting hebben – gehercodeerd zodat voor alle items binnen een factor een hogere score hetzelfde betekent.

- **Fysieke omgeving (hulpmiddelen):**
Ervaren aanwezigheid van plekken met inleverpunten...
 - Supermarkten
 - OV-locaties
 - Tankstations
 - Attracties/Evenementenlocaties
 - Sportverenigingen
 - Horeca
 - Scholen
- **Fysieke omgeving (drempels):**
 - Ervaring met niet werkende inleverpunten
 - Ervaring met rijen bij inleverpunten
- **Houding 1:**
 - Mate waarin men inleveren van flessen nuttig vindt
 - Mate waarin men inleveren van flessen leuk vindt
 - Mate waarin men inleveren van flessen goed vindt
- **Houding 2 (% eens met verschillende stellingen):**
 - Rijen bij inleverpunten zorgen ervoor dat ik minder geneigd ben om lege flessen in te leveren
 - Lege flessen naar een inleverpunt brengen is te veel gedoe
 - Lege flessen als afval weggooien (en niet inleveren voor statiegeld) is slecht voor het milieu
 - Ik vind het vies om thuis lege flessen op te sparen om ze later in te leveren voor statiegeld
 - Ik lever lege flessen in, omdat ik het statiegeld kan doneren aan een goed doel
 - Ik vind het de opbrengst van het statiegeld het niet waard om de flessen in te leveren
- **Kunnen (% eens met verschillende stellingen):**
 - Ik heb er vertrouwen in dat het inleveren van plastic statiegeldflessen voor mij een gewoonte wordt
 - Er zijn onvoldoende inleverpunten in mijn omgeving om plastic statiegeldflessen in te leveren
 - Het lukt mij goed om lege flessen vrijwel zonder deuken op te sparen om deze in te leveren voor statiegeld
 - Ik vergeet regelmatig om een lege fles te bewaren om later in te leveren voor statiegeld
 - De beschikbare inleverpunten in mijn omgeving zijn vaak buiten werking waardoor het me niet lukt om mijn flessen in te leveren
 - Het is voor mij verwarrend als de regels voor statiegeld veranderen
 - Het lukt me vaak niet flessen in te leveren omdat ze gedeukt of beschadigd zijn waardoor de inleverpunten ze niet accepteren

- **Zelfbeeld (% eens met verschillende stellingen):**
 - Het inleveren van plastic statiegeldflessen past bij mij
 - Ik zie mezelf als iemand die duurzaam probeert te leven
 - Ik ben iemand die zijn/haar 'steentje bijdragen' voor een betere wereld belangrijk vindt
 - Ik ben iemand die het wil doen 'zoals het hoort'
 - Als ik statiegeld heb betaald, wil ik dat ook weer terugkrijgen
 - Ik ben iemand die afval zo goed mogelijk probeert te scheiden
- **Weerstand (% eens met verschillende stellingen):**
 - Het irriteert me dat het inleveren van plastic statiegeldflessen van mij gevraagd wordt
 - Ik geloof niet dat het inleveren van flessen voor statiegeld een positief effect op het milieu heeft
 - Ik geloof niet dat het inleveren van flessen voor statiegeld zal leiden tot minder zwerfafval op straat
 - Ik merk dat ik het inleveren van statiegeldflessen regelmatig uitstel
 - Het komt er niet van om plastic statiegeldflessen in te leveren
 - Plastic statiegeldflessen inleveren in plaats van weggooien, is te veel moeite
- **Sociale omgeving 1:**
 - Denk je dat mensen die belangrijk voor je zijn, wel of niet hun plastic statiegeldflessen inleveren? ((Bijna)niemand<> (bijna) iedereen)
- **Sociale omgeving 2 (% eens met verschillende stellingen):**
 - De mensen die belangrijk voor mij zijn, vinden het goed als ik plastic statiegeldflessen inlever
 - De mensen die belangrijk voor mij zijn, zeggen er iets van als ik plastic statiegeldflessen weggooi in plaats van in te leveren
 - Ik hoor erbij als ik plastic statiegeldflessen inlever
- **Gewoontegedrag (% eens met verschillende stellingen):**
 - Het inleveren van plastic statiegeldflessen is voor mij een gewoonte
- **Kennis (aantal goede, aantal foute en saldo van goede en foute antwoorden bij kennisvragen)**
 - Alleen flessen met een statiegeldlogo kan je voor statiegeld inleveren bij een inleverpunt (waar)
 - De flessen die ik op straat in de afvalbak gooi worden uiteindelijk net zo goed gerecycled als flessen die ik inlever voor statiegeld (niet waar)
 - Voor een ingeleverde kleine statiegeldfles ontvang ik 10 cent (niet waar)
 - Een statiegeldfles die ik bij een supermarkt koop, kan ik ook bij andere supermarkten inleveren (waar)
 - Flessen die gekocht zijn in het buitenland kunnen altijd in Nederland worden ingeleverd (niet waar)
 - Een fles bij het plastic afval doen is net zo duurzaam als inleveren voor statiegeld (niet waar)

Bijlage 3: onderzoeksverantwoording

Steekproef en respons

De dataverzameling voor het onderzoek ging van start op maandag 9 september 2024 en eindigde op maandag 23 september 2024. We nodigden in het I&O Research panel 10.828 panelleden uit. De steekproef was opgedeeld in vijf leeftijdsgroepen waarbinnen is gestratificeerd naar leeftijd, regio, geslacht en opleidingsniveau (als proxy-variabele voor sociaaleconomische status). In totaal deden er 5.285 Nederlanders mee via het I&O Research Panel, dat is een respons van 49 procent.¹⁵ Vooraf hadden we ons ten doel gesteld om 1.000 deelnames in vijf verschillende leeftijdsgroepen te realiseren. Om dit te realiseren zijn – vooral voor de jongste leeftijdsgroepen – aanvullend op de deelnames vanuit het I&O Research Panel 700 respondenten via PanelClix geworven. Consumenten van 16 jaar en ouder nodigden we rechtstreeks uit, jonge consumenten in de leeftijd van 12-16 benaderden we via hun ouders.

Van deze steekproeven zijn de uitkomsten vergeleken met die van de steekproef in de leeftijdsgroepen uit het I&O Research Panel.

Steekproefbron	Aantal uitgenodigd	Aantal deelnames	Responspercentage
I&O Research Panel	10.828	5.285	49%
PanelClix	6.000	700	12%
Totaal	16.828	5.985	36%

Weging

De uitkomsten van de totale steekproef zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, Nielsen-regio¹⁶ en huishoudensgrootte.

In de opzet van het onderzoek is – zoals gezegd – gekozen om 1.000 respondenten te werven in de leeftijdsgroepen 12-18, 19-30, 31-50; 51-70 en 71+ om zo per leeftijdsgroep voldoende deelnames te hebben om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Door deze opzet zijn 12 t/m 18-jarigen oververtegenwoordigd ten opzichte van de Nederlandse bevolking. Om uitspraken te kunnen doen voor de verschillen tussen leeftijdsgroepen is daarom gekozen om hier een aparte weging voor te gebruiken waarbij binnen elke leeftijdsgroep op geslacht, opleiding, Nielsen-regio en huishoudensgrootte gewogen is.

In de tabellen op de volgende pagina staan de gewogen en ongewogen responsaantallen in vergelijking tot de populatie-aantallen. De weging trekt vooral de scheefheden naar leeftijd, opleidingsniveau en huishoudensgrootte recht. De gewogen respons komt goed overeen met de Nederlandse bevolking wat betreft leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, huishoudensgrootte en regio en is daarmee representatief voor deze kenmerken.

¹⁵ Bij de datacontrole vielen er vier respondenten uit. uit (o.a. vanwege het 'afraffelen' van de vragenlijst).

¹⁶ In dit onderzoek hebben we gebruikgemaakt van de Nielsen 4 indeling. De provincies zijn daarbij verdeeld in de regio's Noord (Groningen, Friesland, Drenthe), Oost (Overijssel, Flevoland, Gelderland), Zuid (Limburg, Noord-Brabant, Zeeland) en West (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht).

Leeftijd	Aantal	Ongewogen %	Gewogen %	Populatie
12-18 jaar	1.155	19%	9%	9%
19-30 jaar	1.033	17%	18%	18%
31-50 jaar	1.094	18%	28%	28%
51-70 jaar	1.341	22%	30%	30%
71 jaar en ouder	1.353	23%	14%	14%
Onbekend	9	0,2%	0,2%	-
Totaal	5.985	100%	100%	100%

Geslacht	Aantal	Ongewogen %	Gewogen %	Populatie
Man	2.894	48%	49%	49%
Vrouw	3.079	51%	51%	51%
X	12	0,2%	0,2%	Onbekend
Totaal	5.985	100%	100%	100%

Opleiding	Aantal	Ongewogen %	Gewogen %	Populatie
Laag	1.383	23%	23%	23%
Midden	1.335	22%	39%	39%
Hoog	3.226	54%	38%	38%
Onbekend	41	0,7%	0,8%	-
Totaal	5.985	100%	100%	100%

Huishoudensgrootte	Aantal	Ongewogen %	Gewogen %	Populatie
1 persoon	1.363	26%	22%	21%
2 personen	2.330	44%	36%	35%
3 personen	605	11%	16%	16%
4 personen	661	13%	18%	19%
5 personen of meer	309	6%	8%	10%
Totaal	5.268*	100%	100%	100%

*bij de leeftijdsgroep 12-18 jaar is de huishoudensgrootte niet uitgevraagd. Daarom is van 693 jongeren in deze leeftijdsgroep niet bekend met hoeveel personen zij wonen. Daarnaast wilden 24 volwassenen geen antwoord op deze vraag geven.

Regio	Aantal	Ongewogen %	Gewogen %	Populatie
West (UT, NH, ZH)	593	44%	45%	45%
Noord (GR, FR, DR)	1.330	10%	10%	10%
Oost (OV, GD, FL)	2.636	22%	21%	21%
Zuid (ZL, NB, LB)	1.426	24%	24%	24%
Totaal	5.985	100%	100%	100%

Betrouwbaarheid

In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent. De uitkomsten van het onderzoek kennen voor de totaalgroep een foutenmarge van 1,3 procent. Een foutenmarge van 1,3 procent betekent hier dat een uitkomst van 50 procent (bijv. 50% eens met een stelling) met 95% zekerheid in de volledige populatie tussen de 48,7% en 51,3% ligt. Op subgroep niveau is de foutenmarge met 3,1 procent voor 19 t/m 30-jarigen het grootst.

Leeftijd	Aantal deelnames	Foutenmarge bij 95% betrouwbaarheid
12-18 jaar	1.155	2,9%
19-30 jaar	1.033	3,1%
31-50 jaar	1.094	3,0%
51-70 jaar	1.341	2,7%
71 jaar en ouder	1.353	2,7%
Onbekend	9	32,7%*
Totaal	5.985	1,3%

* Over deze subgroep wordt niet afzonderlijk gerapporteerd.

Bijlage 4: gemiddelde inleverintentie vignettenstudie

Hieronder staat naar achtergrondkenmerken weergegeven wat de inleverintentie is per doelgroep. Dit is het gemiddelde van de antwoorden die zijn gegeven bij alle 36 vignetten. De cijfers kunnen tussen de 1 (inleveren is zeer onwaarschijnlijk) en 5 (inleveren is zeer waarschijnlijk) liggen. Hoe hoger het cijfer, hoe hoger de inleverintentie binnen deze doelgroep.

Inleverintentie kleine flessen

Leeftijd	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
12-18 jaar	3,46
19-30 jaar	3,72
31-50 jaar	3,73
51-70 jaar	3,93
71 jaar en ouder	3,93
Totaal	3,80

Geslacht	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
Man	3,74
Vrouw	3,85
X	Te weinig waarnemingen
Totaal	3,80

Opleiding	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
Laag	3,73
Midden	3,80
Hoog	3,85
Totaal	3,80

Huishoudensgrootte	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
1 persoon	3,75
2 personen	3,92
3 personen of meer	3,76
Totaal	3,80

Regio	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
West (UT, NH, ZH)	3,84
Noord (GR, FR, DR)	3,75
Oost (OV, GD, FL)	3,81
Zuid (ZL, NB, LB)	3,79
Totaal	3,80

Inleverintentie grote flessen

Leeftijd	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
12-18 jaar	3,67
19-30 jaar	3,89
31-50 jaar	3,99
51-70 jaar	4,10
71 jaar en ouder	4,03
Totaal	3,99

Geslacht	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
Man	3,93
Vrouw	4,04
X	Te weinig waarnemingen
Totaal	3,99

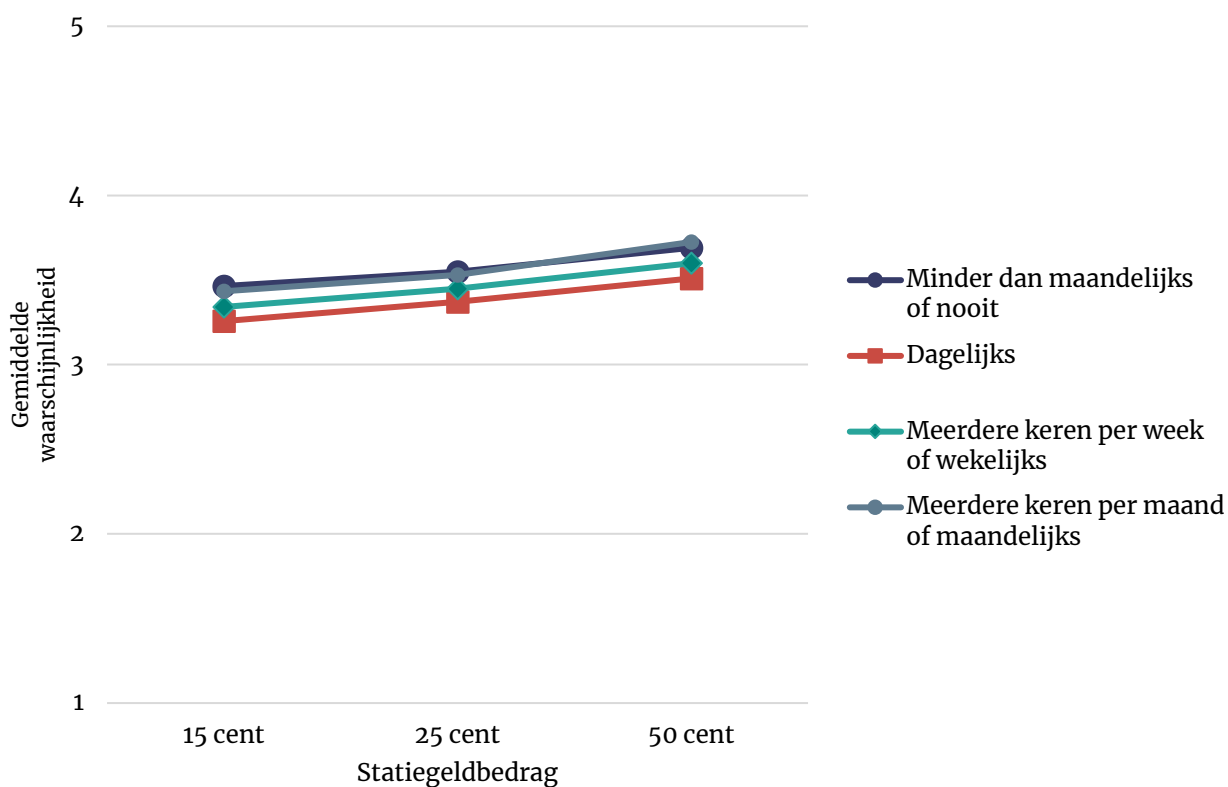
Opleiding	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
Laag	3,88
Midden	3,99
Hoog	4,06
Totaal	3,99

Huishoudensgrootte	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
1 persoon	3,93
2 personen	4,09
3 personen of meer	3,98
Totaal	3,99

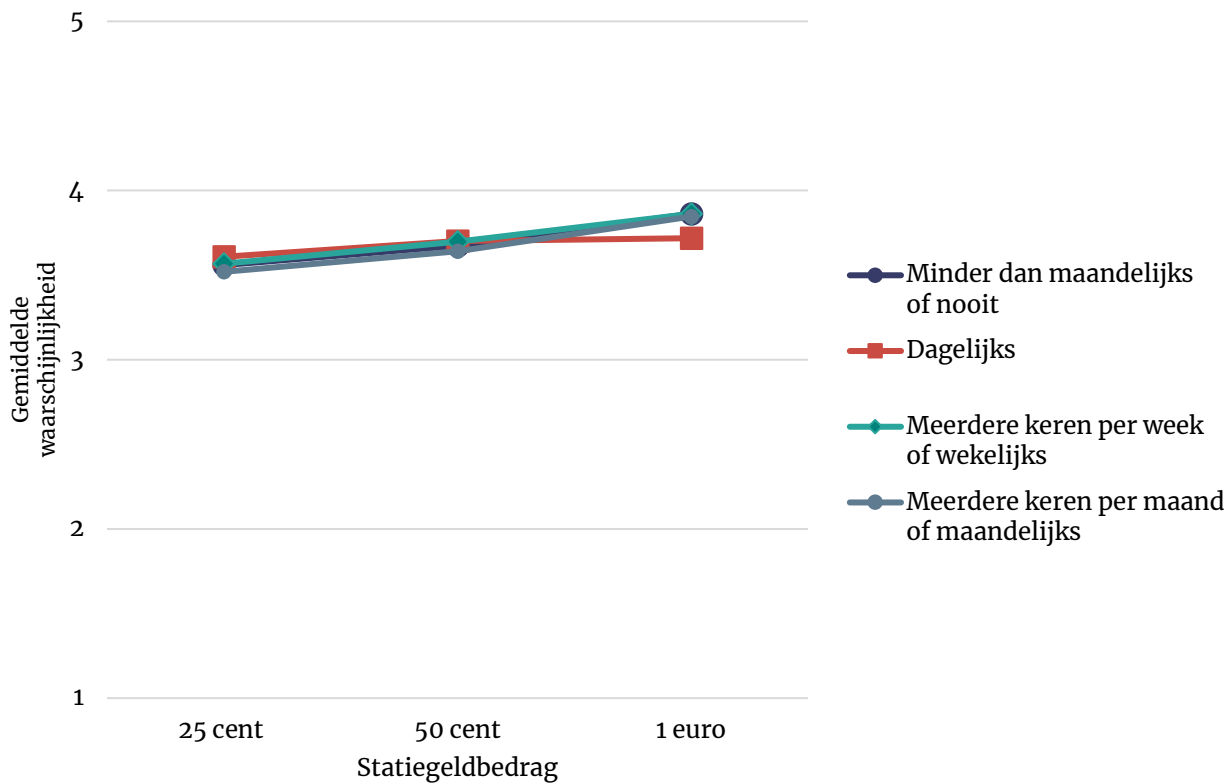
Regio	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
West (UT, NH, ZH)	3,96
Noord (GR, FR, DR)	3,97
Oost (OV, GD, FL)	4,02
Zuid (ZL, NB, LB)	3,95
Totaal	3,99

Bijlage 5: effecten aspecten vignettenstudie naar frequentie flesgebruik

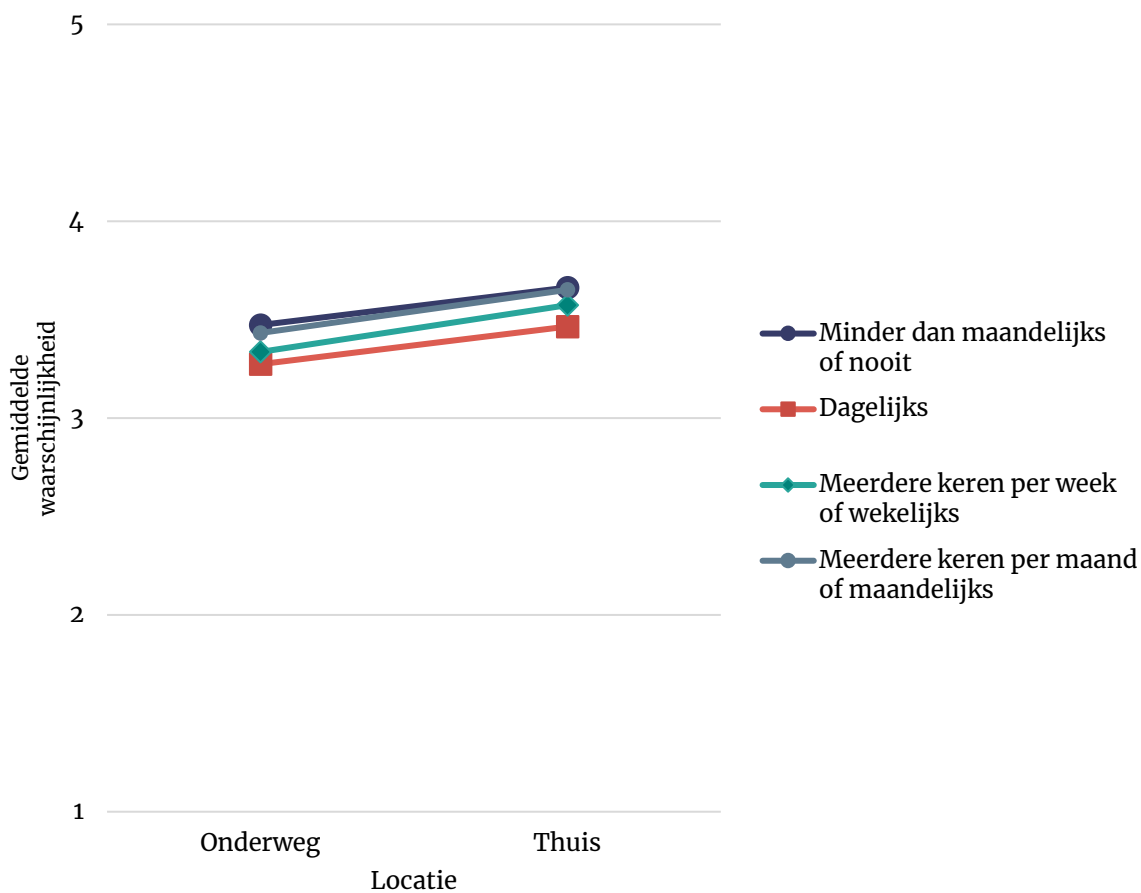
Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende statiegeldbedragen per frequentie gebruik van flessen.

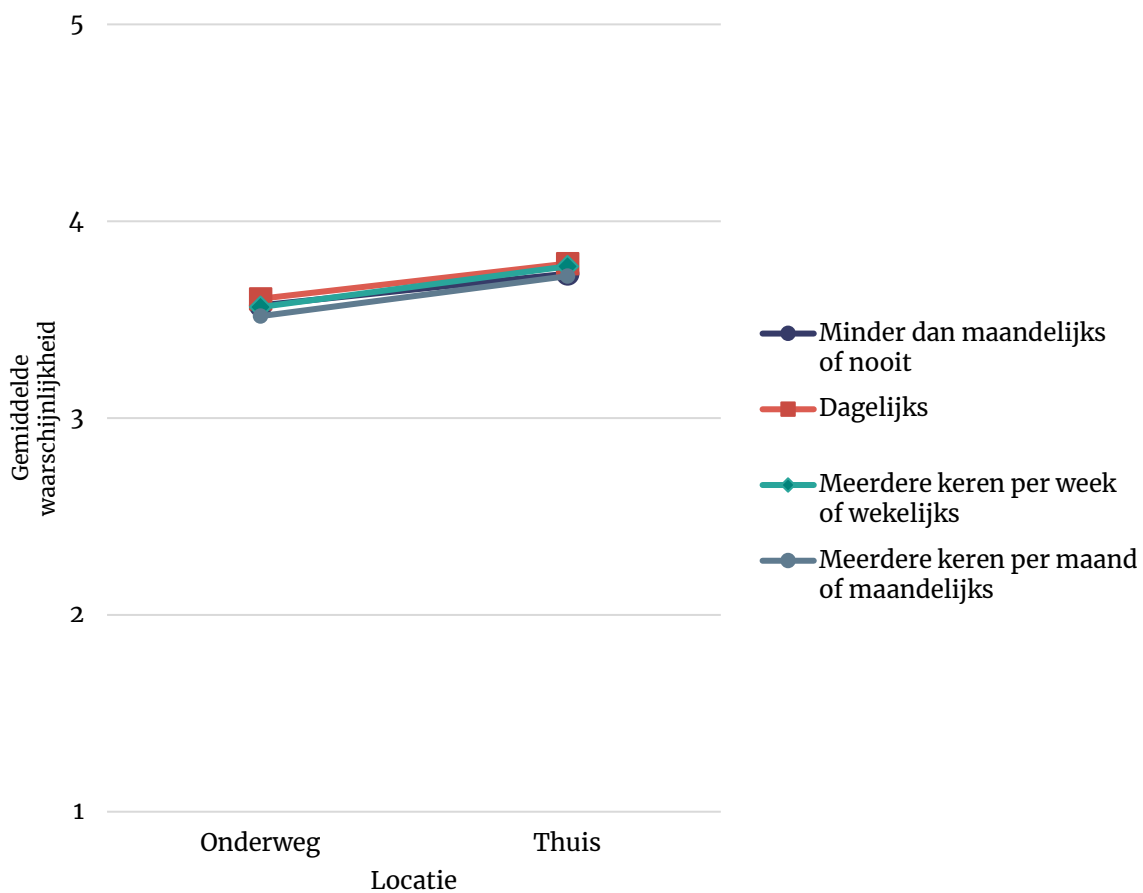
Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende statiegeldbedragen per frequentie gebruik van flessen.

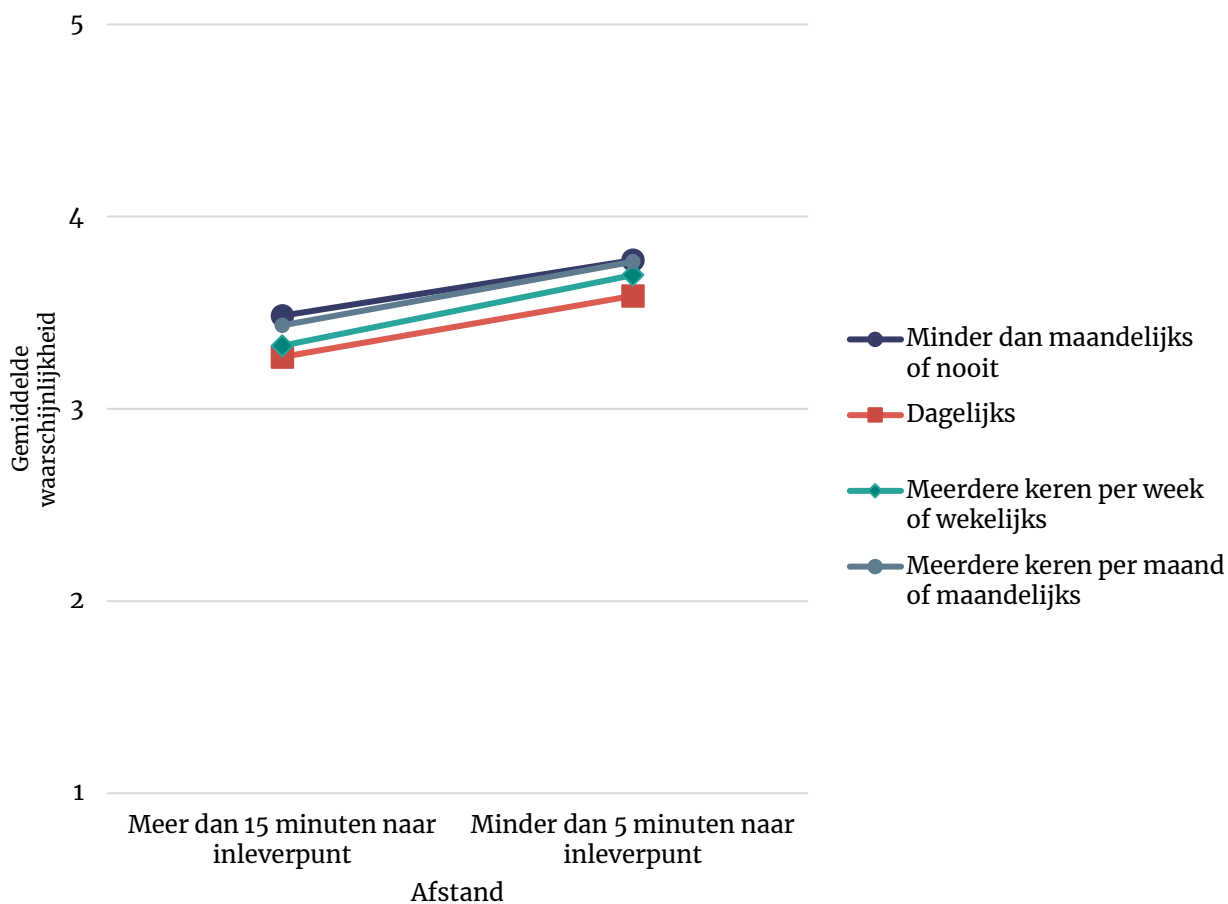
Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert in verschillende situaties per frequentie gebruik van flessen.

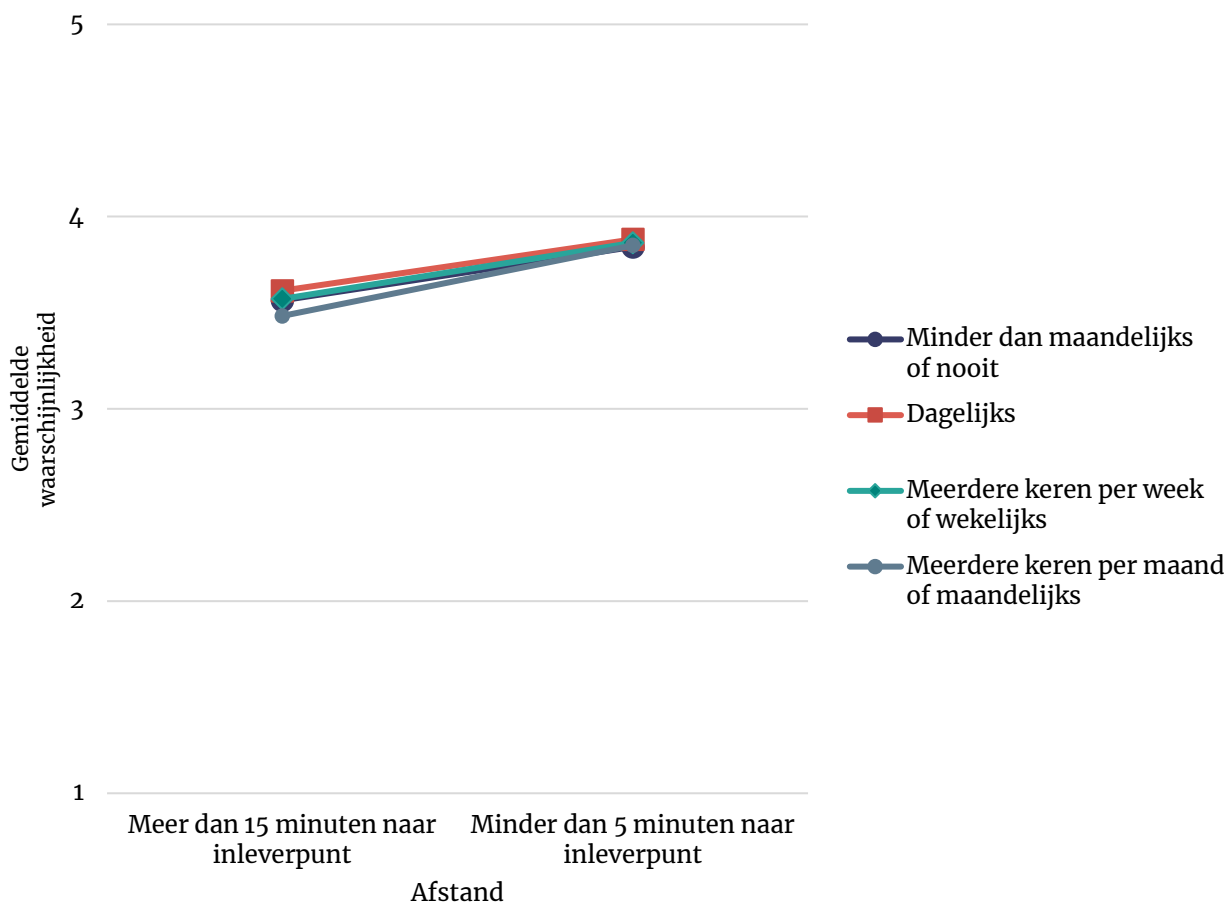
Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert in verschillende situaties per frequentie gebruik van flessen.

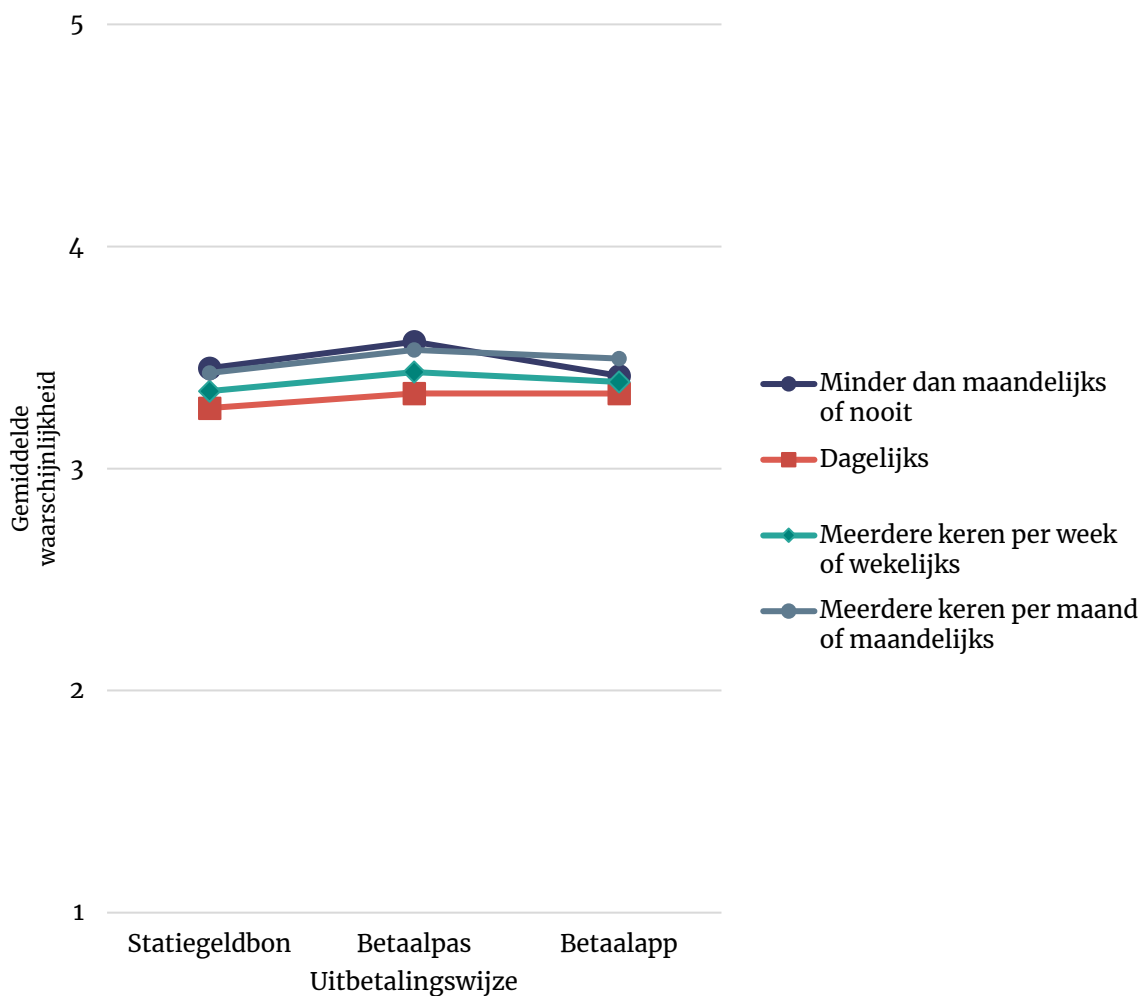
Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende afstanden tot inleverpunt per frequentie gebruik van flessen.

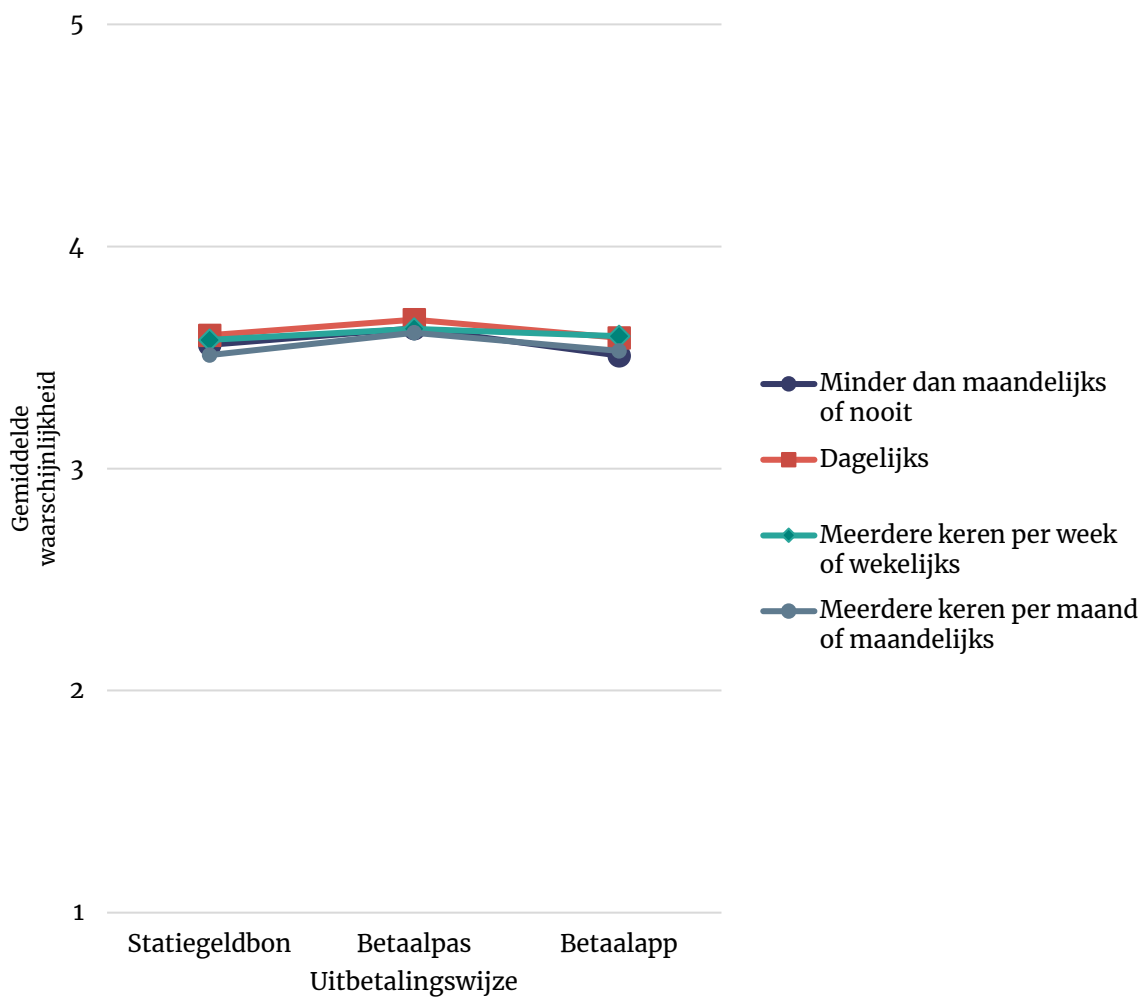
Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende afstanden tot inleverpunt per frequentie gebruik van flessen.

Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende wijzen van uitbetalen per frequentie gebruik van flessen.

Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende wijzen van uitbetalen per frequentie gebruik van flessen.

Contactgegevens

Ipsos I&O Publiek Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

nl-info-publiek@ipsos.com

www.ipsos-publiek.nl

Ipsos I&O Publiek Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

nl-info-publiek@ipsos.com

www.ipsos-publiek.nl

Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom

Verpact - Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom
30 oktober 2024

STRIKT VERTROUWELIJK

Stichting Verpact
T.a.v. Mevr. H. Klein Lankhorst
Directeur
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Onderwerp: Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom
Datum: 30 oktober 2024

Dr. Paul Nillesen
+31 6 10 03 87 14
paul.nillesen@PwC.com

PricewaterhouseCoopers Advisory N.V.
Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR
Amsterdam, Netherlands

Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder
Dwangsom

Geachte Mevrouw Klein Lankhorst,

Voor u ligt het 'Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom'. PwC Strategy& heeft dit rapport opgesteld in opdracht van Stichting Verpact (hierna Verpact). Dit vervolgonderzoek is opgesteld naar aanleiding van de aan Verpact opgelegde Lasten Onder Dwangsom door de Inspectie Leefomgeving & Transport (ILT) op 12 juli 2024.

Allereerst richt ons onderzoek zich op Last Onder Dwangsom 5. In dit rapport gaan wij nader in op het verzoek van ILT om een onderzoek uit te laten voeren naar de mogelijkheden voor inname van beschadigde flessen met een leesbare barcode.

Daarnaast bevat het rapport een nader onderzoek op lasten 3 en 4: (i) het plaatsen van de uitkomsten van het Ipsos I&O consumentenonderzoek in een bredere context, (ii) het berekenen van de mogelijke impact op de wettelijke inzameldoelstelling aan de hand van de resultaten uit het Ipsos I&O consumentenonderzoek, en (iii) het identificeren van mogelijke neveneffecten en risico's van het verhogen van statiegeld en het toevoegen van een andere wijze van terugbetaling. Zie de appendix voor een toelichting op de scope van de opdracht.

Dit rapport is opgesteld overeenkomstig de getekende opdrachtbrief d.d. 24 juli 2024. Dit rapport is strikt vertrouwelijk en alleen voor u bedoeld. Het mag alleen aan derden worden verstrekt voor zover overeengekomen in ons contract of nadat wij vooraf schriftelijke toestemming hebben gegeven. Wij accepteren geen aansprakelijkheid (ook niet voor nalatigheid) richting enige andere partij dan u of voor enig ander gebruik van dit document dan waarvoor het bedoeld is.

Heeft u nog vragen? Neemt u dan gerust contact met mij op.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Advisory N.V.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Paul Nillesen', written over a light blue horizontal line.

Dr. Paul Nillesen
Partner

INHOUDSOPGAVE

1. Context
 2. Last Onder Dwangsom 5: Beschadigde flessen
 3. Nader onderzoek op lasten 3 en 4
- Appendix

CONTEXT

Deze sectie geeft inzicht in de context en aanleiding van het rapport

De inzameling van plastic drankflessen – met als doel om zwerfafval te verminderen en de flessen hoogwaardig te recyclen – blijft nog achter bij de wettelijke doelstelling

Doel wetgeving statiegeld en realisatie wettelijke doelstelling

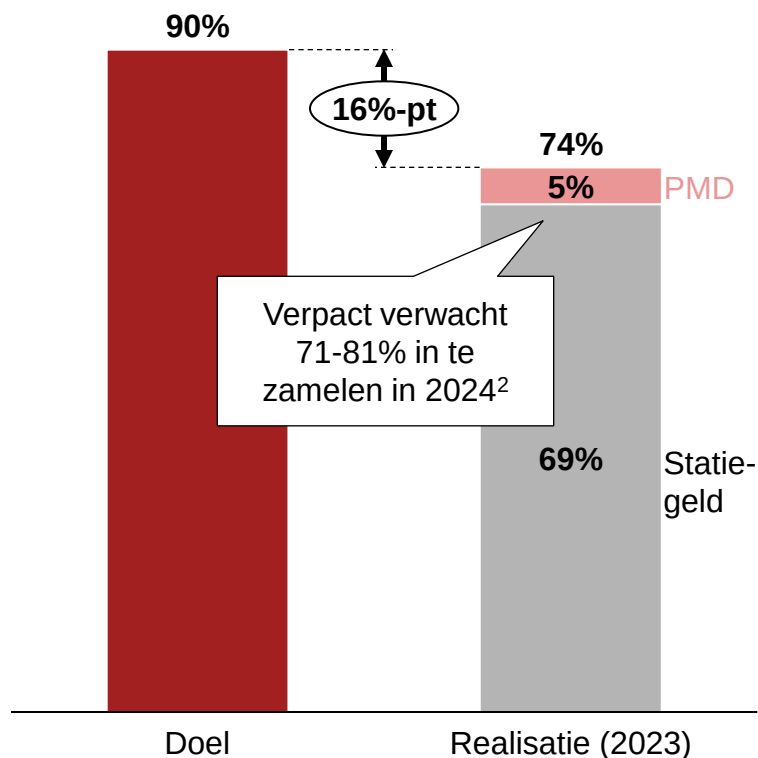
Doel van de wetgeving

“

Naast de doelstelling voor het **reduceren van zwerfafval van kunststof flessen**, geldt als belangrijke overweging – zowel in het nationale als in het Europese beleid – voor het opnemen van een doelstelling voor gescheiden inzameling voor kunststof flessen, dat **voor deze stroom een markt voor hoogwaardig hergebruik bestaat**. Mits op een goede manier ingezameld en voor recycling aangeboden, kent kunststof afkomstig van deze flessen een positieve marktwaarde en kan het in nieuwe flessen worden toegepast.” – *Staatsblad 122, 2020*¹

Realisatie doelstelling, 2023 (%)

O.b.v. ingezamelde gewicht plastic flessen (%)

Toelichting

- De wetgever heeft een **inzameldoelstelling van 90% voor plastic drankflessen** in het leven geroepen om:
 - Zwerfafval** van plastic drankflessen te verminderen
 - Opbrengst van hoogwaardig plastic** recyclaat te verhogen
- Verpact is verantwoordelijk** voor het verhogen van de **inzameling**; gezien de inzameling van 2023 van 74% is een minimale toename van 16%-pt nodig om de 90% doelstelling te behalen
- Inzameling tellen voor de doelstelling** kan via:
 - Statiegeldsysteem**: Overige deel van de doelstelling wordt ingevuld door flessen met statiegeld apart in te zamelen
 - Plastic afval (PMD)**: maximaal 5% van de doelstelling kan worden ingevuld door het omzetten van plastic flessen uit PMD in recyclaat
- Verpact heeft een **Plan van Aanpak opgesteld in 2023 om de inzameling te verhogen**, waarin zij verwachten in 2024 tussen 71% en 81% in te zamelen; op basis van voorlopige en indicatieve cijfers is de huidige **inzameling circa 78%**³

Om de inzameling van plastic drankflessen te versnellen heeft de Inspectie Leef- omgeving en Transport aanvullend onderzoek verzocht via Lasten Onder Dwangsom

Opgelegde Lasten Onder Dwangsom door de ILT

1

Realisatie extra uitbetalende innamepunten

Het realiseren van ten minste 5.400 (t.o.v. 1 januari 2023) uitbetalende innamepunten waar de consument voor het einde van de begunstigingstermijn statiegeldflessen kan inleveren met terugbetaling van het statiegeld

2

Digitale ondersteuning bij vinden uitbetalende innamepunten

Het elektronisch publiekelijk openbaar maken van locaties met uitbetalende innamepunten welke via zowel mobiele als niet-mobiele elektronische communicatiemiddelen kosteloos en zonder belemmering toegankelijk moeten zijn

3

Onderzoek naar hoogte statiegeld

Het laten uitvoeren van een consumentenonderzoek naar de relatie tussen hoogte van het statiegeld voor de kleine en grote flessen en de inleverbereidheid bij de consument

4

Onderzoek naar terugbetalingsmethoden van verschillende innamepunten

Het laten uitvoeren van een onderzoek naar de relatie tussen de inleverbereidheid van de consument en de manier van terugbetalen van het statiegeld, zijnde contant, giraal, digitaal (bijvoorbeeld via Tikkie) of een andere manier

5

Onderzoek naar mogelijkheden voor inname beschadigde flessen

Uitvoeren van een onderzoek naar de mogelijkheden voor inname met terugbetaling van het statiegeld van flessen die vanwege afwijkende vorm niet door een RVM herkend en ingenomen worden, maar waarvan de barcode nog wel leesbaar is

In dit rapport beantwoorden we Last Onder Dwangsom 5 en geven hierop een uitgebreide toelichting; daarnaast voeren we nader onderzoek uit op lasten 3 & 4

Behandelde Lasten Onder Dwangsom in dit rapport

3

Onderzoek naar hoogte statiegeld

4

Onderzoek naar terugbetalingsmethoden van verschillende innamepunten

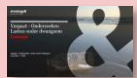
5

Onderzoek naar mogelijkheden voor inname beschadigde flessen

Onderzoeksbureau Ipsos I&O heeft **consumentenonderzoek¹ uitgevoerd** naar de hoogte van statiegeld en de wijze van terugbetaling in relatie tot de inleverbereidheid van de consument

Dit rapport vertaalt de veranderde inleverbereidheid van de consument (o.b.v. de Ipsos I&O resultaten) naar de **potentiële impact** op de wettelijke inzameldoelstelling; Dit rapport geeft daarnaast een **nader onderzoek** betreffende wat er nodig is om deze impact te realiseren en welke neveneffecten hierbij optreden

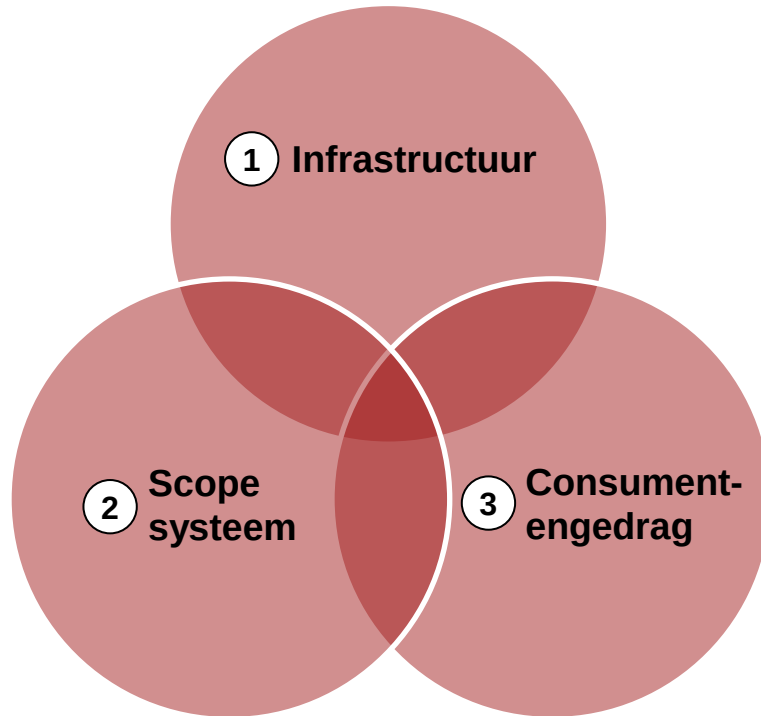

Dit rapport presenteert de uitkomsten van het onderzoek naar de mogelijkheden voor inname van beschadigde flessen en bevat daarmee **de afdoening van Last Onder Dwangsom 5**

In dit rapport houden we er rekening mee dat de impact op de doelstelling een interactie tussen infrastructuur, scope van het statiegeldsysteem en consumentengedrag is

Samenhang van de drie draaiknoppen

De drie draaiknoppen uit het Plan van Aanpak van Verpact

Gebruik van de draaiknoppen in dit rapport

Uit het consumentenonderzoek volgt een inleverbereidheid van de consument (draaiknop 3). Om de daadwerkelijke impact op de wettelijke inzameldoelstelling van initiatieven te bepalen moeten alle drie de draaiknoppen worden meegenomen, zoals we doen in dit rapport. Dit is nodig omdat in de praktijk blijkt dat de drie draaiknoppen niet los van elkaar gezien kunnen worden

- ① **Infrastructuur:** het mogelijk en gemakkelijk maken voor consumenten om in te leveren door overal punten te realiseren waar statiegeldflessen ingeleverd kunnen worden
- ② **Scope van het systeem:** op niet alle verpakkingen welke binnen de wettelijke inzameldoelstelling worden geteld, staat statiegeld
- ③ **Consumentengedrag:** om de wettelijke doelstelling te behalen is het noodzakelijk dat iedereen zijn statiegeldflessen inlevert, op dit moment is een deel van de consumenten (nog) niet bereid in te leveren

Het rapport adresseert eerst de beantwoording van Last Onder Dwangsom 5 en geeft in de daaropvolgende sectie het nadere onderzoek op lasten 3 en 4

Leeswijzer rapport

LOD	Vraag ILT	Te vinden in
5	Verpact moet een onderzoek uitvoeren of uit laten voeren naar de mogelijkheden voor inname met terugbetaling van het statiegeld van flessen die vanwege de afwijkende vorm niet door een RVM herkend en ingenomen worden, maar waarvan de barcode nog wel leesbaar is	p. 10 - 42
Vereisten per opgenomen maatregel	a De benodigde handelingen ter uitvoering van de maatregel	p. 10 - 42 (samenvatting maatregelen op p. 24, 30, 37, 40)
	b De benodigde tijd ter uitvoering van de maatregel	
	c De benodigde kosten ter uitvoering van de maatregel	
	d De mate (in procentpunten) waarin de maatregel kan bijdragen aan het dichter benaderen van de inzamelnorm	
	e De onderbouwing van de voorgaande elementen aan de hand van correspondentie die Verpact met de betrokken partijen hierover gevoerd heeft dan wel bronnen waarop Verpact zich baseert	

LOD	Inhoud nader onderzoek op lasten 3 en 4	Te vinden in
3	Onderzoek naar de benodigdheden, mogelijke neveneffecten en impact op de wettelijke doelstelling	p. 43 - 83
4	Onderzoek naar de benodigdheden, mogelijke neveneffecten en impact op de wettelijke doelstelling	p. 84 - 97

Last Onder Dwangsom 5 – beschadigde flessen

Deze sectie onderzoekt verschillende manieren waarop beschadigde flessen op niet incidentele wijze ingenomen kunnen worden

ILT heeft Verpact verzocht een onderzoek uit te (laten) voeren naar de mogelijkheden voor inname van beschadigde flessen met een leesbare barcode

Verzoek ILT Last Onder Dwangsom 5

Last Onder Dwangsom 5

Last 5 - Onderzoek naar mogelijkheden voor inname van beschadigde statiegeldflessen (onderzoek draaiknop 1)

ILT
Toezicht Milieu
Afval Circulaire Economie

Datum
12 juli 2024

Ons kenmerk
585232VI 002

151. Zoals gezegd, het doel van de inzamelnorm en de statiegeldverplichtingen is tweeledig: naast het behoud van waardevolle grondstoffen gaat het ook om het tegengaan van zwerfafval. De wetgever heeft dit als volgt verwoord:

“

De op te leggen last houdt in dat Verpact een onderzoek uitvoert of laat uitvoeren naar de **mogelijkheden voor inname met terugbetaling van het statiegeld van flessen die vanwege de afwijkende vorm niet door een RVM herkend en ingenomen worden, maar waarvan de barcode nog wel leesbaar is.**

152. Deze inname mag niet incidenteel zijn. Van een leesbare barcode is sprake als de barcode (ook wel streepjescode) door een barcodescanner (of barcodelezer) gelezen kan worden of door een persoon handmatig in de kassa ingevoerd kan worden”
– *ILT Last Onder Dwangsom 5, 2024*

153. aantal kunststof drankflessen met een inhoud van minder dan 1 liter in het zwerfafval met 70% afgenomen; voor de statiegeldflessen is dat 80%.¹¹³ Er belanden dus nog steeds statiegeldflessen in het zwerfafval die als volgt onderverdeeld kunnen worden als percentage van het totaal aantal statiegeldflessen in het zwerfafval:

Toelichting

- In de vijfde opgelegde Last Onder Dwangsom door ILT wordt verzocht **onderzoek te doen naar de mogelijkheden tot inname van beschadigde flessen met leesbare barcode**
- Het ILT geeft aan dat deze inname **niet incidenteel** mag zijn en verzoekt dat **per maatregel tenminste benoemd worden**:
 - De benodigde **handelingen** ter uitvoering van de maatregel
 - De benodigde **tijd** ter uitvoering van de maatregel
 - De benodigde **kosten** ter uitvoering van de maatregel
 - De mate (in procentpunten) waarin de maatregel kan **bijdragen aan het dichter benaderen van de inzamelnorm**
 - De **onderbouwing** van de voorgaande elementen
- Deze sectie licht de **onderzochte methodes** om beschadigde flessen in te nemen toe en **concretiseert deze** met de bovengenoemde aspecten

We doorlopen een gestructureerde onderzoeksaanpak, waarin we in drie stappen tot een goed onderbouwd antwoord komen op Last Onder Dwangsom 5

Onderzoeksopzet

		Onderzoeksmethoden			
		Desk research	Expert Interviews	Praktijk-onderzoek	Consumenten-onderzoek
1	Onderzoeksvraag Wat is de <u>omvang</u> van het probleem en hoe vertaalt dit naar de doelstelling?	Belangrijkste activiteiten • Creëren van een feitenbasis o.b.v. bestaande consumenten-onderzoeken en praktijkonderzoek via pilotstudies • Bepalen van een eerste schatting van de totale omvang van het probleem o.b.v. deze feitenbasis • Vertalen van de eerste schatting naar een totale impact op de doelstelling – o.a. via extrapolaties voor scope en inleverbereidheid			
2	Wat zijn mogelijke <u>maatregelen</u> die inzameling kunnen vergroten?	• Vergelijken innamesystemen tussen Europese landen om inzicht te krijgen in verschillen in methodes en resultaten • Onderzoeken van 'best practices' uit het buitenland • Ophalen van mogelijke interventies via expert interviews en interne werksessie(s) met Verpact specialisten • Destilleren van kansrijke maatregelen als basis voor doorrekening	✓	✓	
3	Wat is de <u>impact</u> van deze maatregelen?	• Per maatregel: uitwerken en onderbouwen van benodigde handelingen, tijd en kosten ter uitvoering van de maatregelen • Berekenen van de mogelijke (toekomstige) bijdrage van de kansrijke maatregelen aan het behalen van de wettelijke inzameldoelstelling	✓		✓

Als onderdeel van dit onderzoek hebben we twee specifieke pilots uitgevoerd:
(1) in een gecontroleerde testomgeving, en (2) in de praktijk bij vier supermarkten

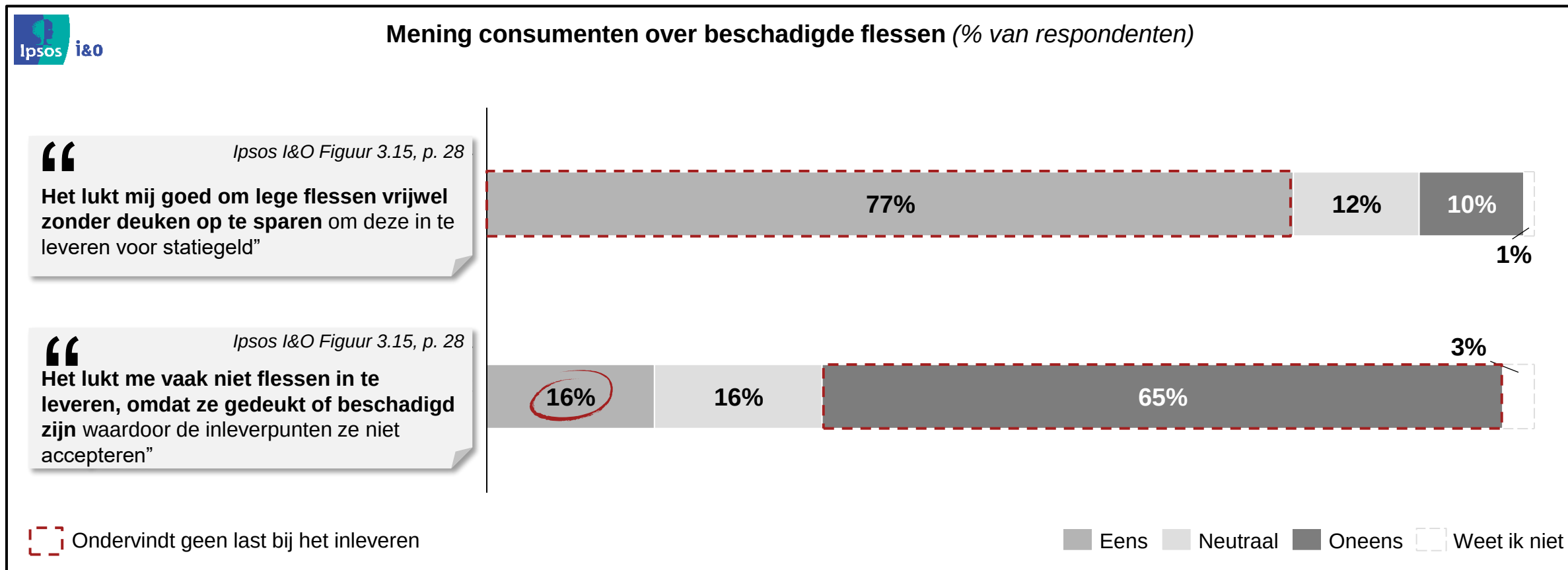
Uitvoering RVM pilot

	Doel	Acties	Test-periode	Resulterende data
 Pilot test-omgeving	• Spectrum van ingenomen flessen vaststellen met en zonder controle op de vorm	• Opstellen testplan • Uitvoeren test met verschillende beschadigde flessen	1 dag	Spectrum ingenomen flessen
	• Additionele misbruik mogelijkheden bij uitschakelen van de vormherkenning bepalen	• Onderzoeken mogelijke misbruikmethodes • Inventariseren mogelijkheden voor misbruik met RVM fabrikant • Opstellen testplan • Uitvoeren test met verschillende misbruik methodes op RVM met en zonder vormherkenning		Toename in misbruik mogelijkheden bij uitschakelen vormherkenning
	• Werking van de RVM innamevereisten onderzoeken	• Uitvoeren desk research naar innamevereisten • Uitvragen van innamevereisten bij meerdere RVM fabrikanten • Volgen presentatie en uitleg RVM fabrikant op locatie voor pilot		Bepalen mogelijke neveneffecten supermarkt pilot
 Pilot in 4 supermarkten	• Totaal aantal beschadigde flessen binnen de inzameldoelstelling bepalen • Eerste evaluatie mogelijke neveneffecten, zoals extra storingsen of misbruik	• Afstemmen pilot behoeften RVM fabrikant • Benaderen supermarktketens om deel te nemen • Finaliseren opzet pilot in overleg met supermarktketens en RVM fabrikant • Vaststellen selectie flessen om vormherkenning te versoepelen • Data ophalen nulmeting (3 weken voor de pilot periode) • Versoepelen RVM vormvereisten in 4 supermarkten representatief voor Nederland (compacterende/ niet-compacterende RVMs en binnen/ buiten stadscentra) • Verzamelen en verwerken data pilotperiode • Uitvoeren eindevaluatie met RVM fabrikant en supermarktketens	5 weken Nulmeting: 2/9-22/9 Test-periode: 23/9-6/10	Nulmeting en pilot data voor: • RVM inleverdata • RVM storingsdata • 247.000 datapunten gegenereerd

Langere pilot is nodig om ook neveneffecten duidelijk in beeld te krijgen

Uit Ipsos I&O consumentenonderzoek blijkt dat het 77% van de consumenten lukt lege flessen vrijwel zonder deuken in te leveren; 16% ondervindt last bij inleveren

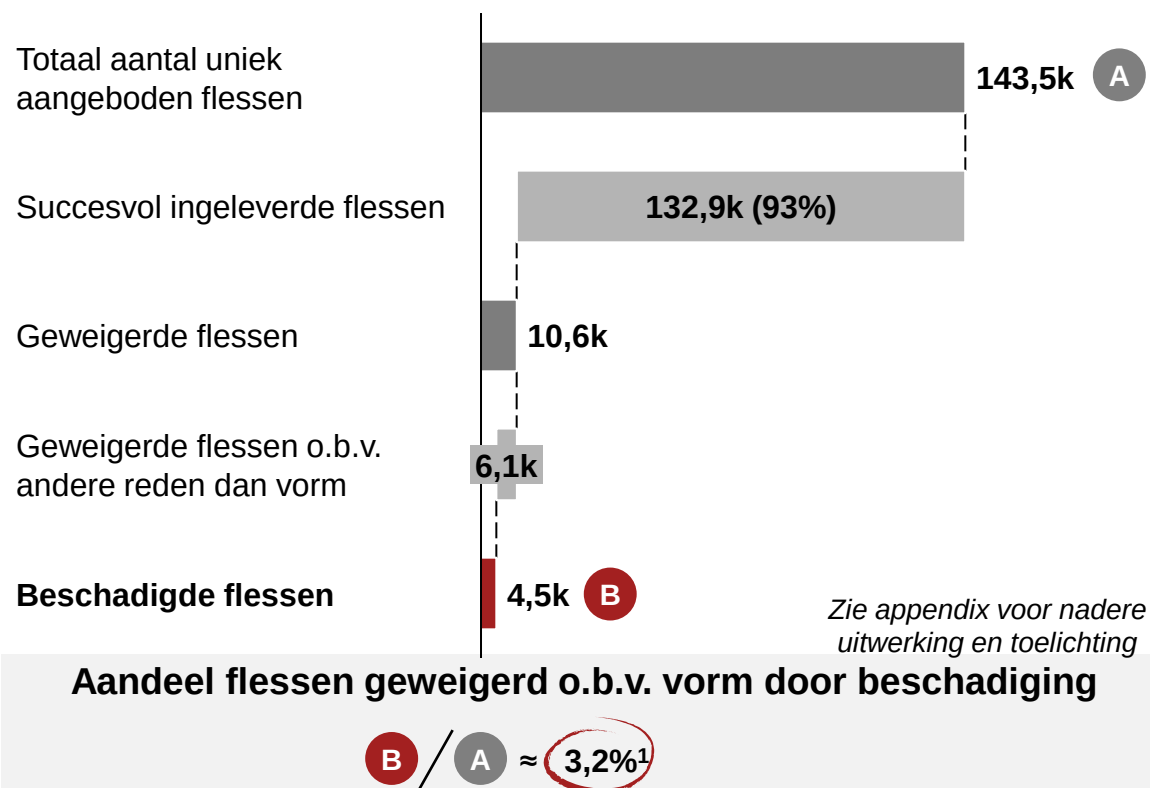
Uitkomsten consumentenonderzoek mening statiegeld

Nulmeting pilot: we schatten dat de RVMs ~93% van de aangeboden flessen innemen; ~3,2% van de flessen wordt geweigerd o.b.v. vorm door beschadiging

Schatting aandeel beschadigde flessen o.b.v. RVM inleverdata nulmeting pilot in supermarkten

Inschatting aandeel beschadigde flessen o.b.v. pilotdata²

Toelichting

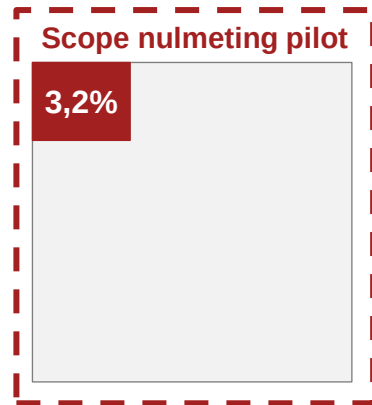
Deze inschatting is o.b.v. de data verkregen uit de nulmeting van de pilot over een periode van 3 weken bij vier supermarkten. De nulmeting omvat 154k pogingen tot het inleveren van flessen (geen blikjes)

- Consumenten hebben ~154k pogingen gedaan om een voorwerp in de RVM te stoppen. Het aantal pogingen staat niet gelijk aan het aantal unieke flessen, omdat consumenten soms meerdere keren een fles proberen in te leveren bij de RVM, wanneer deze geweigerd wordt
- Het totaal aantal pogingen is vertaald naar het totaal aantal uniek aangeboden flessen (o.a. door de tijd tussen pogingen tot aanbieden nader te onderzoeken: bijv. 2 weigeringen zeer kort na elkaar impliceert dezelfde fles)
- Er zijn 143,5k unieke flessen aangeboden, waarvan 132,9k flessen (~93%) in totaal zijn geaccepteerd
- In totaal worden 10,6k flessen geweigerd ("rejects") en niet succesvol ingenomen. Hiervan worden 6,1k flessen geweigerd o.b.v. een andere reden dan vorm - dit betreft o.a. flessen zonder leesbare barcode en flessen waar geen statiegeld op zit
- Er worden 4,5k flessen geweigerd op basis van vorm; dit zijn dus beschadigde flessen met een statiegeldlogo en een leesbare barcode
- **Hieruit leiden we het aandeel beschadigde flessen af: ~3,2%**

We vertalen het aandeel van ~3,2% beschadigde flessen o.b.v. de pilot naar de wettelijke inzameldoelstelling; de mogelijke totale impact bedraagt ~2,2%

Impact inname beschadigde flessen

Aandeel beschadigde flessen o.b.v. nulmeting van pilot

De nulmeting van de pilot bevat enkel:

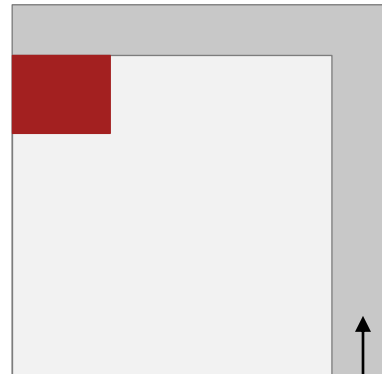
Flessen met statiegeld

Consumenten die bereid zijn om flesjes in te leveren

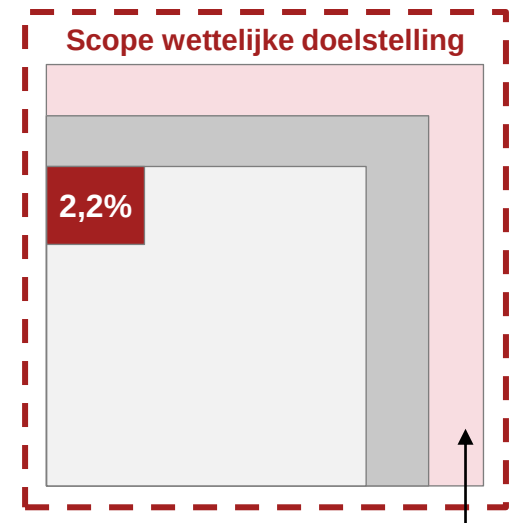
Correctie voor flessen zonder statiegeld¹

- We vergroten het totaal met de **flessen zonder statiegeld**, die wel **onderdeel zijn van de wettelijke doelstelling** (e.g. zuivel, sappen)
- Hierdoor neemt de mogelijke impact van het innemen van beschadigde statiegeldflessen af

Correctie voor inleverbereidheid²

- We vergroten het totaal met de **consumenten die niet/beperkt bereid zijn** flessen in te leveren
- Als we de 3,2% flessen, die **geweigerd** worden op **vorm** (te beschadigd), **vertalen naar de wettelijke doelstelling**, is de **mogelijke impact van het innemen van alle beschadigde flessen ~2,2%-pt**

Inname van alle beschadigde flessen met leesbare barcode kan daarmee naar schatting ~2,2%-pt bijdragen aan de wettelijke inzameldoelstelling

Impact inname beschadigde flessen

Routes inleveren beschadigde flessen

Consumenten die bereid zijn in te leveren kunnen twee routes bewandelen:

1 Proberen alles in te leveren

Schatting impact op doelstelling

2,2%

2 Thuis eerst een selectie maken van flessen

Geen schatting

Niet geschatte deel impact op doelstelling

?%

Consumenten gooien deel van de beschadigde flessen al thuis weg en nemen deze niet mee naar de machine, omdat zij denken dat deze niet geaccepteerd worden

Totaal

2,2+?%

Toelichting

- Geschat is **hoeveel %-pt beschadigde flessen mogelijk extra ingeleverd** kunnen worden, wanneer **alle vormrestricties worden loslaten**
- Bredere acceptatie van flessen zorgt er mogelijk voor dat **meer mensen proberen om alles in te leveren**, tegelijkertijd wordt van de aangeboden flesjes **meer geaccepteerd**
- Een **blinde vlek** is welk deel van de mensen **beschadigde flessen thuis al weggooien of in de PMD-zak doen**, omdat zij denken dat deze niet geaccepteerd worden
- Hierdoor **onderschatten we met de onderzochte RVM data** mogelijk de hoeveelheid beschadigde flessen, omdat consumenten **minder beschadigde flessen meenemen, dan zij daadwerkelijk hebben**
- De beschadigde flesjes in het PMD tellen echter deels mee voor de wettelijke inzameling

Consumenten hebben verschillende opties om drankflessen met statiegeld in te leveren; om misbruik te minimaliseren wordt op veel plaatsen de vorm gecheckt

Huidige inname methodes uitbetalende punten

	Inname	Barcode	Vorm	Gewicht	Inspectie	Locatie	Toelichting innamevereisten
 RVM	97%	✓	✓	✓	Machine vereisten	Binnen en buiten supermarkt	• 97% van alle flessen worden ingezameld via een RVM • Over de jaren zijn RVM innamevereisten iteratief aangepast, omdat inname van artikelen zonder statiegeld o.a. leidde tot: • Onterechte uitbetaling van statiegeld (e.g. inleveren verpakking zonder statiegeld) • Vervuiling recycling stroom (e.g. inleveren andere materialen) • Schade of storing aan de machine (e.g. inleveren zware artikelen) • Schade rond de machine (e.g. inleveren brandbare artikelen)
 Handmatig¹	3%	✓	~	~	Visueel	Binnen en buiten supermarkt	• Slechts 3% wordt handmatig ingezameld, waarvan het grootste deel buiten de supermarkt • Bij handmatige inname wordt niet gecontroleerd op vorm en gewicht volgens uniforme eisen, omdat inname deels afhangt van menselijke inspectie

~40% handmatige innamepunten geeft aan al beschadigde flessen in te nemen

In het buitenland zien we dat inname grotendeels op vergelijkbare wijze is georganiseerd als in NL; in de meeste landen wordt >90% via een RVM ingezameld

Overzicht inname methodes buitenland

		Toelichting												
														
>90% via RVM		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗
In supermarkt	RVM	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓
	Handmatige Inname	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	?	✓	✗	✓	✓
Buiten supermarkt	RVM	✓	✓	✓	✓	✓ ³	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
	Handmatige Inname	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	?	✗	?	✗
	Recycling station	✗	✓ ¹	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓ ²	✗	✗

Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom
Strategy&

1) Pantstation, speciaal gebouw om verpakkingen in te nemen, werkt met Bulk RVMs 2) In IJsland wordt enkel ingenomen op speciaal ingerichte locaties door Endurvinnslan waarbij ingenomen wordt met RVM en/of handmatige inname, 3) Bij Pantamera points met Bulk RVMs
Bron: Reloop 2022 (Link), Endurvinnslan (Link), Infinitum 2024 (Link), Danksretursystem (Link), DPG (Link), Grazintiverta (Link), Zálóhujte (Link), Palpa (Link), Pantamera (Link), Depozita punkts (Link), Eesti Pandipakend (Link), Environmental Protection And Energy Efficiency Fund Croatia (Link), BCRS (Link)
Bron: D2

RVM innamevereisten in het buitenland zijn vergelijkbaar met die in Nederland; in succesvolle landen wordt hiermee reeds een inzameling van >90% behaald

Overzicht innamevereisten RVM

	 NL	 No	 Li	 Sk	 Dn	 IJs	 Fi	 De	 Est	 Zw	 Kro	 Mt	 Lt
Vorm	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Barcode	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Gewicht	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Echtheids- kenmerk	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗	✗
Inzameling 2023	80% ¹	92%	92% ³	92%	91%	90%	90%	Geen landelijke data ²	88% ⁴	86%	83% ⁵	81%	80%

Zie volgende pagina voor meer details over echtheidskenmerk

☐ Zelfde RVM innamevereisten als NL

Duitsland gebruikt als enige land in Europa een echtheidskenmerk voor flessen, waardoor minder strikte vormherkenning nodig is in de RVM

Systeem Duitsland

Eisen aan het echtheidskenmerk maken minder strikte RVM vormcriteria mogelijk			Toelichting	
Eisen echtheidskenmerk	RVM criteria voor inname flessen			
				
 Uniforme plaatsing DPG logo dient altijd boven de barcode te worden geplaatst				
 Unieke inkt Speciale herkenbare DPG inkt wordt gebruikt voor het logo				
 Vertrouwde drukkers Enkel DPG gecertificeerde drukkers mogen logo printen				
				
				
				

Bij handmatige inname controleren de meeste landen net als in Nederland op vorm, barcode en statiegeldlogo; veelal is <10% van de totale inzameling handmatig

Overzicht handmatige innamepunten

													
Mate van handmatige inzameling	<10% handmatig ingezameld										>10% handmatig ingezameld		
Barcode	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vorm	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	~1	?
Statiegeld-logo	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓
Gewicht ²	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Toelichting

- **Handmatige inzameling is minder dan 10%** van de totale inzameling in bijna alle EU landen met uitzondering van:
 - **Slowakije:** Gebruikt handmatige inname voor kleine winkels in vaak afgelegen gebieden
 - **IJsland:** Gebruikt enkel recyclingcentra voor inname, waarvan maar 10 van de 60 geautomatiseerd zijn
 - **Kroatië:** Neemt groot deel van verpakkingen handmatig in via winkels welke statiegeldproducten verkopen
- In **Duitsland** zijn **handmatige innamepunten verplicht** om beschadigde verpakkingen met een leesbare barcode in te nemen, zelfs als deze is geweigerd bij de RVM

Om meer beschadigde flessen in te nemen kan Verpact bestaande innameprotocollen aanpassen of alternatieve inzamelmethodes onderzoeken

Additionele maatregelen om beschadigde flessen in te nemen

	Inname	Barcode	Vorm	Gewicht	Inspectie	Locatie	Aanpassen bestaande inzamelmethodes	Rationale voor additionele maatregelen
 RVM	97%	✓	✓	✓	Machine vereisten	Binnen en buiten supermarkt	A Versoepelen vormvereisten RVM B Handmatig innemen <u>in aanvulling</u> op versoepelen vormvereisten RVM	- Nederland heeft een inname-systeem dat vergelijkbaar is met het buitenland - In het buitenland worden hoge inzamelingspercentages gerealiseerd - Daarom bekijken we hoe binnen het bestaande systeem de inname van beschadigde flessen gefaciliteerd kan worden
 Handmatig	3%	✓	~	~	Visueel	Binnen en buiten supermarkt	C Handmatig innemen bij bestaande handmatige innamepunten	
 Inname telcentra		✓	~	~	Visueel		D Inname telcentra	Buiten het huidige systeem bekijken we hoe bulkinname van beschadigde flessen gefaciliteerd kan worden

Binnen het bestaande systeem

Buiten het bestaande systeem

Versoepelen RVM innamevereisten draagt naar verwachting 1,4%-pt bij aan wettelijke doelstelling en kan gerealiseerd worden voor €0,1-0,4 miljoen

Samenvatting maatregel: versoepelen RVM innamevereisten

 d
Impact op doelstelling

~1,4%-pt¹

(gebaseerd op 2,2%-pt impact, wanneer alle beschadigde flessen worden ingenomen – zie berekening op p. 16 – impact is geëxtrapoleerd o.b.v. resultaten pilot)

 a
Benodigde acties implementatie

- **Uitvoeren lange-termijnpilot** om de impact op misbruik en storingen te bepalen (~0-2 maanden)
- **Mobiliseren stakeholders** van Nederlandse RVM-fabrikanten en supermarkten (~1 maand)
- **Ontwikkelen software** met versoepelde vormvereisten (~3 maanden)
- **Updaten van software** RVMs in Nederland (<1 maand)

 b
Implementatietijd

~4 – 6 maanden

 c
Kosten

Capex: €0,1 – 0,4 miljoen²
Opex: *nader te onderzoeken o.b.v. uitgebreidere pilot*

- **Capex kosten** voor het eenmalig aanpassen van de software
- **Opex kosten** zijn afhankelijk van de neveneffecten welke moeten blijken o.b.v. een lange termijn pilot

e

- Gespreksverslag G1 t/m G3
- Data D1 t/m D8
- Mailcorrespondentie M1 t/m M4
- Rapportage R1, R2

- Gespreksverslag G1 t/m G3
- Rapportage R3
- Mailcorrespondentie M2
- Rapportage R3

- Mailcorrespondentie M2

- Mailcorrespondentie M2

Onderbouwing

Zie appendix voor een overzicht van de bronnen gebruikt in de onderbouwing

x Vereisten LOD 5 (p.11)

Op dit moment accepteren de meeste RVMs licht en gematigd beschadigde flessen; versoepelen vormvereisten vergroot mogelijk spectrum van acceptatie

Effect op aantal ingenomen producten

Spectrum van producten dat wordt ingenomen met vormherkenning aan en uit

Mate van beschadiging				
1 Geen (geen defecten)	2 Licht (klein deukje)	3 Gematigd (deuken)	4 Zwaar (deuken en vorm)	5 Zeer zwaar (platgedrukt of ontwaard)
 	 	 	 	

Mogelijk worden meer zwaar
beschadigde flesjes ingenomen bij het
versoepelen van de vormvereisten

✓ Directe inname beide RVMs
Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder
Dwangsom
Strategy&

~ Soms inname bij RVMs

✗ Geen inname beide RVMs

1) Test uitgevoerd met ondersteuning van een grote RVM fabrikant;
Bron: M3, M4 (zie appendix)

Toelichting

Bij de factory test zijn twee opstellingen
geëvalueerd:

- 1.RVM **vormherkenning uit**
- 2.RVM **vormherkenning aan**

- We hebben flessen met een verschillende mate van beschadiging ingevoerd bij beide testopstellingen met en zonder vormherkenning¹
- Beschadigde flessen worden direct ingenomen (cat. 1 t/m 3) zonder rejects
- Zwaar beschadigde flessen (cat. 4) worden niet altijd ingenomen en vaak tenminste 1x geweigerd door de RVM voordat hij wordt ingenomen
- Zeer zwaar beschadigde (cat. 5) flessen zijn vergelijkbaar met de vorm van een “ontwaarde” fles (een fles gecompacteerd door een RVM)
- RVMs “ontwaarden” flessen, zodat deze niet nogmaals kunnen worden ingeleverd met uitbetaling
- Het is niet wenselijk om “ontwaarde” verpakkingen in te nemen, omdat compacterende RVMs buiten de supermarkt dan mogelijk een target worden voor misbruik

Tijdens de pilot zijn RVM instellingen op vier supermarktlocaties aangepast om inzicht in de impact en neveneffecten te verkrijgen

Opzet pilot RVM instellingen aanpassen

Wat	Hoe	Waarom
 - Opzetten van pilot in supermarkt omgeving met aangepaste RVM instellingen - Versoepelen van acceptatie van subset van flessen met een afwijkende vorm: selectie van 44 flessen o.a. flessen met het meeste aantal rejets¹ - Hanteren van gerichte aanpak om balans tussen additionele inzameling en misbruik te optimaliseren	 Gedurende de pilot is er intensief samengewerkt met de RVM fabrikant Uitvoeren van pilot op vier supermarkt-locaties in Utrecht representatief voor Nederland (zoals aangegeven in onderzoeksopzet) Maken van onderscheid tussen winkels: - Binnen en buiten stadscentra - Compacterende en niet-compacterende RVMs - Supermarkten met één en meerdere RVMs	 Beantwoorden van onderzoeksvragen Inzameling Hoeveel extra flesjes kunnen we potentieel inzamelen? Misbruik Is er meer sprake van misbruik door consumenten? Storingen Treden er extra storingen op bij de RVMs?

Versoepelen van vormherkenning leidt tot 21% minder rejects; langere termijn pilot is nodig om een duidelijk beeld te krijgen van de impact op misbruik en storingen

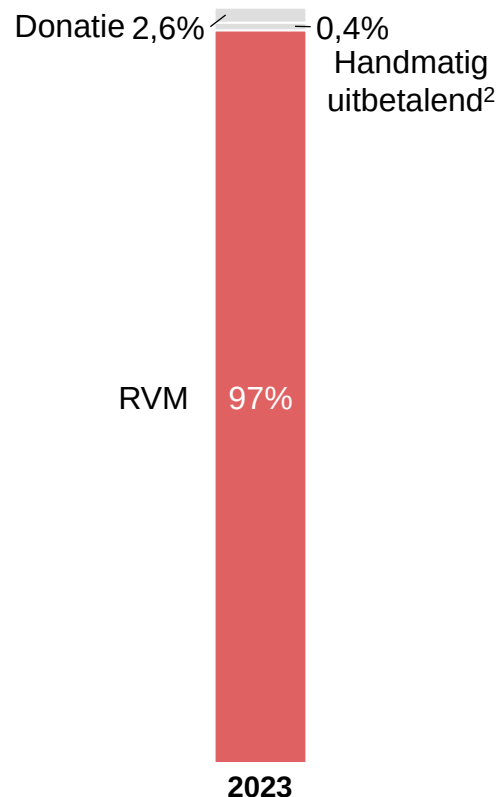
Versoepelen RVM vereisten opzet en resultaten

Opzet supermarkt pilot	Resultaten	Toelichting
• 4 supermarkten; 2 op centrum locaties en 2 buiten het centrum • 7 RVMs in scope • 5 weken aan data; 3 weken voor de nulmeting en 2 weken met aangepaste instellingen • 247.000 onderzochte inleverpogingen; waarvan 154.000 tijdens de nulmeting	 Inzameling • 21% afname in aantal weigeringen² tussen nulmeting en uitgevoerde pilot • 7% minder tijd benodigd per ingeleverde verpakking Misbruik • Geen impact op misbruik gemeten • Geen nieuwe misbruik methoden gesignaleerd • Geen impact op aantal misbruik meldingen gemeten Storingsen • 74% minder storingsen waarvoor winkelpersoneel moet ingrijpen¹ • Geen impact op downtime gemeten	• Uit de pilot blijkt dat de versoepeling van vormvereisten van een selectie van flesjes heeft geresulteerd in een afname van 21% in het aantal weigeringen² • Er is geen impact op misbruik gemeten en geen nieuwe misbruik methoden gesignaleerd; echter was de looptijd van de pilot beperkt (2 weken) en wordt naar verwachting misbruik pas zichtbaar wanneer voor langere tijd wordt getest • 74% minder storingsen hebben plaatsgevonden; mogelijk nemen storingsen op de lange termijn juist toe omdat: • Tijdens de pilot additionele support van de RVM leverancier beschikbaar gesteld om operationeel oponthoud te minimaliseren • Er is nog geen zicht op de impact op misbruik welke mogelijk ook het aantal storingsen kan vergroten • Langere en omvangrijkere tests moeten huidige inzichten verder valideren; hieruit moet nog blijken of het aantal storingsen op de lange termijn ook lager is

Scope pilot: We hebben vormvereisten voor ~20% van de ingeleverde flessen versoepeld in de pilot; dit leidt mogelijk tot ~0,45%-pt impact op inzameldoelstelling

Impact versoepelen RVM vereisten op inzameling

Inzameling binnen systeem¹

Maximale impact van 0,45% op doelstelling

$$\begin{array}{l}
 \text{97%-pt RVM inname van flessen binnen het statiegeldsysteem} \\
 \times \\
 \text{2,2%-pt totale impact bij inleveren geschatte deel beschadigde flessen op de doelstelling} \\
 \times \\
 \text{21\% minder weigeringen van beschadigde flessen door verruimde vormherkenning van RVMs}^3 \\
 = \\
 \text{\textbf{~0,45%-pt impact op de inzameldoelstelling}^4}
 \end{array}$$

Op de korte termijn zien we naast deze geschatte impact op de inzameling ook dat het aantal storingen afneemt (-74%) waardoor onderbrekingen van inleveren afnemen en consumentengemak dus toeneemt. Impact op de langere termijn moet nog blijken

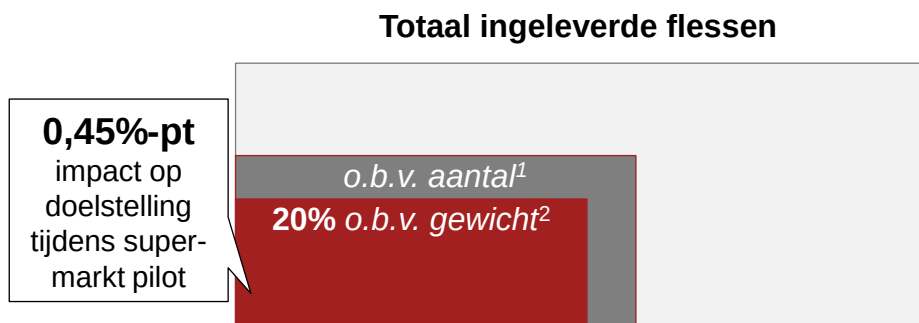
Toelichting

- De impact op de inzameldoelstelling kan niet **hoger zijn dan het deel van de totale hoeveelheid beschadigde flessen (2,2%) dat via een RVM wordt ingeleverd (97%)**
- De **21% afname in rejects** laat zien hoeveel minder weigeringen vanwege de vorm mogelijk zijn (als resultaat van de pilot) en dus **hoeveel beschadigde flessen mogelijk extra ingenomen kunnen worden**
- Tijdens de pilot hebben we bij een **selectief aantal flessen de vormvereisten versoepeld**, om het **risico op neveneffecten te minimaliseren**
- Dit betekent dat **potentiële impact hoger** kan zijn wanneer vormvereisten voor **alle flessen op de markt worden versoepeld** (zie volgende pagina)
- RVMs zijn minder geschikt om platte flessen via een RVM in te nemen** (categorie 5, zwaar beschadigd), waardoor **inname van alle flessen via een RVM niet mogelijk is** op dit moment

Extrapolatie pilot: Bij het versoepelen van de vormvereisten van alle flessen is naar verwachting een impact van ~1,4%-pt op de inzameldoelstelling te behalen

Impact versoepelen RVM vereisten op inzameling

Tijdens de pilot versoepelen we 20% van de ingeleverde flessen

Correctie voor de verhouding tussen vormweigeringen en ingenomen flessen in de 20% sample ten opzichte van het totaal (verhouding vormweigeringen totaal (B) / pilot sample (A))

Extrapolatie van de impact naar 100% van ingeleverde flessen

- In totaal zijn er in Nederland ongeveer 2.700 typen flessen waar statiegeld op zit met elk een unieke barcode
- Tijdens de pilot versoepelen we een subset met 44 van deze unieke barcodes van flessen met het meeste aantal rejects, dit komt neer op 20% van het gewicht van alle ingeleverde flessen
- De impact van de pilot is 0,45% (zie vorige pagina)
- Om te kunnen extrapoleren hebben we inzicht nodig of het aandeel vormweigeringen in de pilot sample gelijk is aan dat van de totale populatie
- Voor de 44 geselecteerde barcodes geldt: voor iedere 100 flesjes die ingeleverd worden, worden er gemiddeld 14 geweigerd op basis van vorm; verhouding 14%³ (A)

- Als we vormvereisten versoepelen bij alle flessen (~2.700 unieke barcodes), zal de impact op de doelstelling toenemen, omdat 100% van de ingeleverde flessen versoepelde vormvereisten heeft
- Hiermee includeren we ook flessen met gemiddeld minder rejects per 100 ingeleverde flessen dan de 44 geselecteerd in de pilot
- In de totale populatie is daardoor het aandeel vormweigeringen ~9%⁴ (B), dit is lager dan de 14% in de pilot en hiervoor moet worden gecorrigeerd
- Na correctie voor het aandeel vormweigeren (B/A) extrapoleren we de 20% om de totale maximale impact op de doelstelling te bepalen

Handmatig innemen in aanvulling op versoepelen van RVM vormvereisten kan 0,7%-pt bijdragen tegen €20-38 miljoen/jr.

Samenvatting maatregel: handmatig innemen supermarkten in aanvulling op RVM vormvereisten

 d	 a	 b	 c
Impact op doelstelling	Benodigde acties implementatie	Implementatietijd	Kosten
0,7%-pt (zie verdieping volgende pagina) (Resterende impact op de 2,2%-pt impact, na het versoepelen van RVM vormvereisten – zie berekening op p.16)	• Creëren ruimte voor inname achter de servicebalie (grootste risico voor implementatietijd) • Instrueren personeel handmatige inname • Opzetten logistieke operatie van inname en opslag in winkels • Herijken handling fee voor inname beschadigde flessen • Treffen hygiënemaatregelen • Ontwikkelen en uitrollen IT oplossing om statiegeld aan te kunnen slaan en uit te betalen	6 – 12 maanden	Capex: €2-30 miljoen Opex: €20-38 miljoen/jr • Capex kosten voor het maken ruimte voor handmatige inname in supermarkten (e.g. verbouwen) • Opex kosten voor tijd benodigd van het personeel om in te nemen en de gedorven omzet door verlies van ruimte
 e • Gespreksverslagen G4 t/m G6 • Data D2 • Rapportage R1, R2	• Gespreksverslagen G4, G5, G7	• Gespreksverslag G4	• Gespreksverslagen G4, G5 • Data D1

Onderbouwing

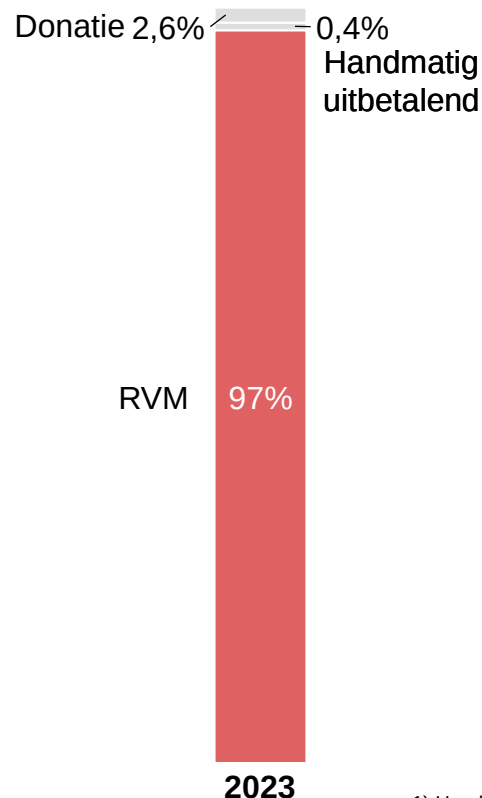
Zie appendix voor een overzicht van de bronnen gebruikt in de onderbouwing

x Vereisten LOD 5 (p.11)

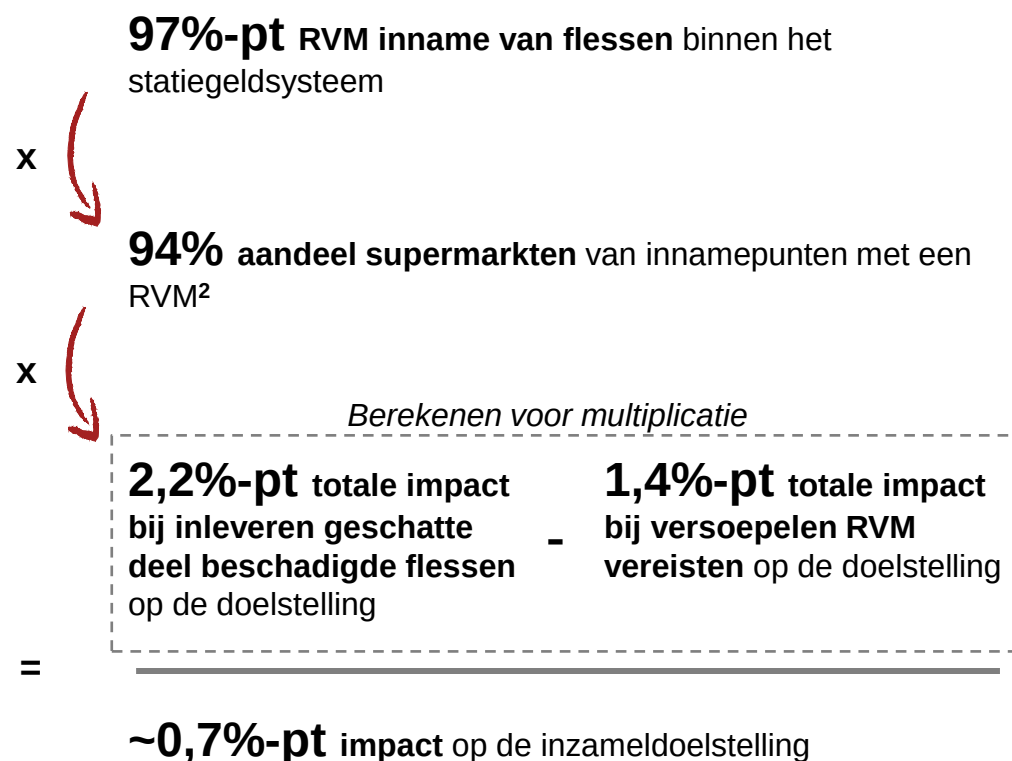
Impact van handmatige inname draagt naar schatting ~0,7%-pt bij aan de wettelijke doelstelling in aanvulling op RVM vormvereisten

Impact handmatige inname supermarkten

Inzameling binnen systeem¹

Maximale impact van 0,7% op doelstelling

Toelichting

- Met deze maatregel wordt het mogelijk flessen handmatig **bij de servicebalie van supermarkten met een RVM in te leveren**. Zo kunnen ook flessen die geweigerd worden bij de RVM handmatig ingeleverd worden bij de balie
- Hierbij **beperken we ons tot de RVM innamepunten in supermarkten (94%)**, omdat bij punten buiten de supermarkt vaak een aparte balie ingericht moet worden om flessen in te nemen wat niet realistisch lijkt omdat hier vaak:
 - Geen personeel full-time aanwezig is** op deze punten om handmatig in te nemen; iemand moet worden aangenomen of bedrijven gelieerd aan de locatie moeten bereid zijn in te nemen
 - Geen balie of kassasysteem beschikbaar is**, waardoor een balie moet worden neergezet of/en een kassasysteem moet worden geïnstalleerd
 - Onvoldoende ruimte beschikbaar is** om flessen op te slaan tijdens en na het innemen; **verbouwing van de locatie kan daarom nodig zijn**

Handmatige inname bij supermarkten kan een risico vormen voor het draagvlak onder nieuwe en bestaande innamepunten om deel te nemen aan het systeem

Mogelijke neveneffecten bij innemen beschadigde flessen in supermarkten

Handmatige inname vraagt **extra ruimte** (zowel bij balie als in magazijn), wat **ten koste** gaat **van het winkeloppervlak**, en de **inzet van meer personeel** (waar steeds meer schaarste bestaat)

Steeds meer supermarkten vervangen de full-size balie al door een compactere servicebalie om ruimte efficiënter te benutten, zie volgende pagina

Handmatige inname bij de servicebalie heeft **impact op schone/hygiënische uitstraling van de supermarkt**

Handmatige inname bij de servicebalie heeft **mogelijk een aanzuigende werking op flessen zonder statiegeld. Veiligheid** kan in het geding komen door ontstaan van discussies met klanten

*Deze aspecten kunnen het **draagvlak onder innamepunten** om deel te nemen aan de inzamelinfrastructuur **verlagen**. Dit bemoeilijkt het proces om innamepunten te plaatsen op nieuwe en bestaande locaties. Daarmee kan de uitvoer van het Verpact Plan van Aanpak om 90% inzameling te halen in de weg zitten*

Creëren van ruimte om handmatig in te nemen kan een hindernis zijn bij de uitrol van handmatige innamepunten mede door beweging naar compactere servicebalies

Overstap naar compactere oplossingen

Compact alternatief voor servicebalie

Supermarkten halen servicebalies weg

“

Het **stoppen van de verkoop van sigaretten en andere rookwaren** is voor het **bestaansrecht van de servicebalie de laatste druppel**, zeggen de ketens.”

– 2 grote supermarktketens volgens RTL nieuws, 2024

“

Met het **aanstaande tabaksverbod** voor supermarkten **schrappen of veranderen veel supermarktketens hun servicebalie**”

– Retailtrends, 2024

Toelichting

- Er is **minder behoefte aan een aparte servicebalie** sinds het verbod op sigarettenverkoop sinds 1 Juli 2024
- Daarom stappen supermarkten soms over op **het gebruik van compactere oplossingen**, zoals een compacte balie aansluitend op het zelfscan gedeelte
- Dit **zorgt voor winst in kostbare supermarkt ruimte**; deze bespaarde winkelruimte kan gebruikt worden om producten te verkopen en de omzet mogelijk te verhogen
- **Bij een compactere servicebalie is minder ruimte om flessen in te nemen**, dan bij een full-size servicebalie, waardoor inrichten van een plek om flessen in te nemen meer aanpassingen in de winkel vereist
- Daarnaast kost het innemen van beschadigde flessen bij de servicebalie **extra tijd van personeel**; waar **steeds meer schaarste bestaat**

Rond de RVM is het hygiënisch houden van de winkel al een grote uitdaging; bij handmatige inname wordt dit mogelijk een nog grotere uitdaging

Hygiëne in supermarkten

Onhygiënische RVM

De ruimte rond de RVM schoonhouden is reeds een issue

“

Volgens het personeelslid moet er voor de schoonmaak van de automaten een uur per dag extra worden uitgetrokken sinds ook blikjes ingenomen worden. ‘Je hoort overal hetzelfde, hoor, ook bij andere supermarkten.’ – *Distrifood, 2024*

“

Hygiëne is nu al een probleem rond winkels in de RVM, met handmatige inname van beschadigde verpakkingen zal de vervuiling verder toenemen”
– *Operationeel manager supermarktketen, 2024*

“

...daarnaast staat er dan een open zak met flesjes achter de balie, deze zijn vaak vies en er loopt residu uit, niet prettig op een plek waar je juiste een goede ontvangst aan de klant wil geven”
– *Projectmanager supermarkt, 2024*

Toelichting

- **Het schoon houden van RVMs is reeds een aandachtspunt**, met name vloeistof restanten veroorzaken onhygiënische situaties
- Bij **handmatige inname zal dit probleem mogelijk** worden vergroot:
 - De **zak met flessen staat nu in de winkel** in plaats van achter de RVM, wat kan leiden tot een onprettige geur in de winkel of zelfs risico's op de voedselveiligheid
 - **Personeel moet de flessen aanraken**, waardoor handen vies kunnen worden en het belangrijk is handen te wassen alvorens voedsel aan te raken
 - **Flesjes worden over de toonbank ingenomen**, waardoor de toonbank plakkerig en vies kan worden

Veiligheid van personeel komt mogelijk in het geding door meer discussies met de klant; mogelijke ‘aanzuigende’ werking van flessen zonder statiegeld kan dit verergeren

Veiligheid personeel

Aanzuigende werking op flesjes heeft mogelijke negatieve gevolgen op veiligheid

Aanzuigende werking flessen zonder statiegeld

“

Flesjes die niet Nederlands zijn, en dus niet ingenomen worden bij de RVM zullen dan ook mogelijk bij het handmatige innamepunt terecht komen, het zal extra tijd kosten om te checken of deze echt niet ingenomen moeten worden”
– Projectmanager supermarktketen, 2024

“

Mogelijk gaan meer mensen proberen om flessen zonder statiegeld in te leveren via een handmatig innamepunt, wanneer deze worden geweigerd door de RVM”
– Operationeel manager supermarktketen, 2024

Veiligheid personeel

“

Vroeg bij de servicebalie om statiegeld voor zijn ingeleverde flessen... ..De man werd volgens de rechtbank steeds agressiever. Hij zou een mes hebben getoond”
– Omroep Gelderland, 2021

“

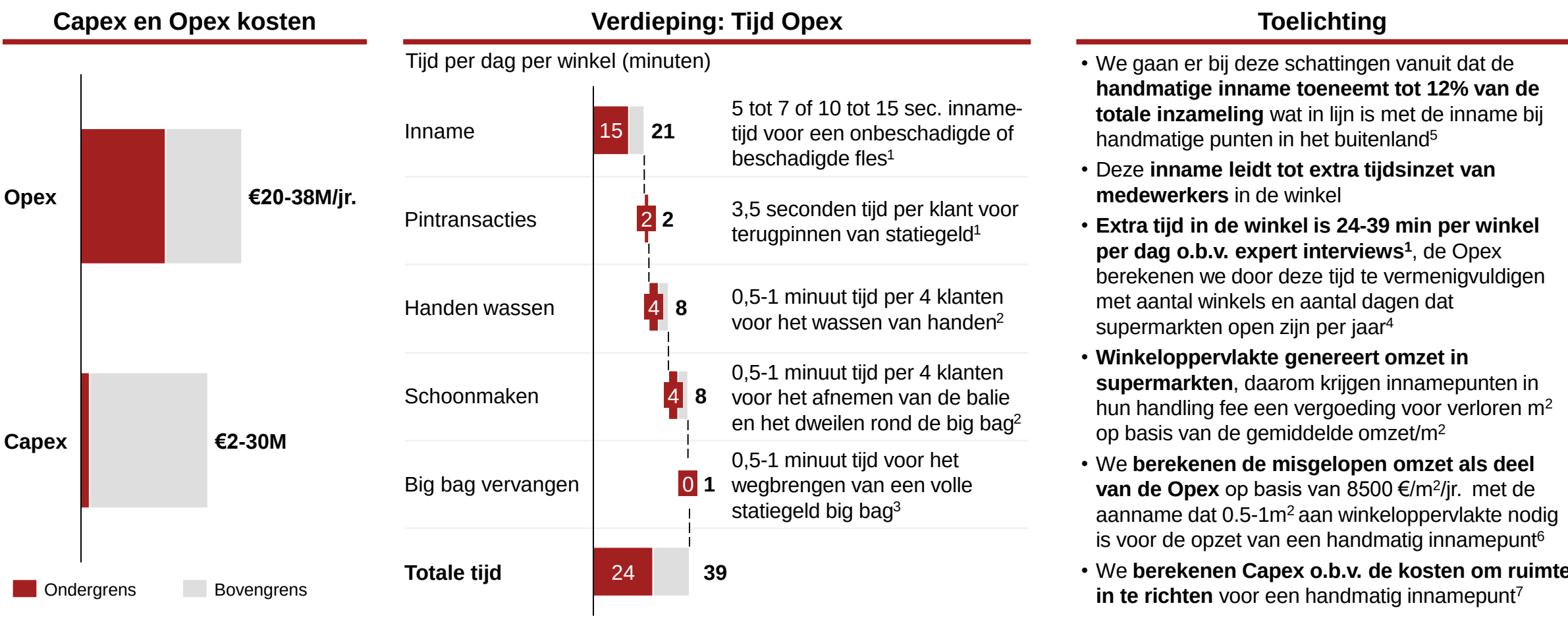
Om onze werknemers te beschermen en klantoverlast te voorkomen instrueren we onze werknemers om beschadigde flessen in te nemen”
– Eigenaar tankstation, 2024

Toelichting

- Consumenten proberen mogelijk vaker flessen in te leveren zonder statiegeld, wanneer handmatig wordt ingenomen in supermarkten
- Dit kan leiden tot meer discussies aan de balie met klanten, omdat flessen op basis van handmatige visuele inspectie worden ingenomen in plaats van volgens vaste vereisten bij de RVM
- Hierdoor kunnen onveilige situaties ontstaan met personeel in winkels; Dit is nu al zichtbaar in sommige winkels waar klanten die statiegeld inleveren al voor overlast zorgen bij de balie

Investering voor extra handmatig innamesysteem in NL'se supermarkten vergt tenminste €2-30 miljoen en jaarlijkse kosten bedragen €20-38 miljoen/jr

Inschatting kosten handmatige inname door heel Nederland

Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom Strategy&

1) Volgens G4 (zie appendix) kost inname tenminste 1 minuut per klant terwijl de schatting met onze aannames uitkomt op ~0,5 –0,7 minuut per klant, omdat de ~1 minuut schatting ook uitgaat van blik inname; 2) Wat bepalen het aantal klanten door de totale inname te delen door het gemiddeld aantal flesjes geaccepteerd per sessie in D1; 3) Big bag bevat ~200 -1600 flessen; 4) O.b.v. een uurloon van €18 (inclusief 63% overhead); supermarkten 354 dagen/jaar geopend; 5) max. ~10% in vergelijkbare landen in het buitenland (Zie Reloop 2022 ([Link](#)); Aannee dat alle klanten met een beschadigd flesje ook hun overige flesjes meenemen naar de balie 6) Conservatieve aanname aangezien een deel van de supermarkten ook additionele ruimte moet maken in het magazijn, omdat deze nu compacteren (G5); 7) ~€500-8000 per winkel voor een verbouwing waarbij de kosten sterk afhankelijk zijn van hoe lastig het is om ruimte te maken (~1100-1600 €/m²); waarbij 0,5-5 m² moet worden verbouwd om ruimte te maken (0,5m² min. ruimte innamepunt + max. 4,5 m² voor herindelen winkel) Bron: Reloop ([Link](#)), Verpact ([Link](#)), Rijksoverheid ([Link](#)), Visa ([Link](#)), Albert Heijn ([Link](#)), Ondernemen met personeel ([Link](#)), Distrifood ([Link](#)), RTL ([Link](#)), CBRE ([Link](#)), Foodinspiration ([Link](#)), G4, G5

36

Versoepelen van handmatige innamevereisten draagt mogelijk <0,05%-pt bij aan de doelstelling en kan gerealiseerd worden voor €0,3-1,2 miljoen/jr.

Samenvatting maatregel: versoepelen handmatige innamevereisten

 d
Impact op doelstelling

<0,05%-pt

(gebaseerd op 2,2%-pt impact, wanneer alle beschadigde flessen worden ingenomen – zie berekening op p.16)

 a
Benodigde acties implementatie

- **Updaten innameregeling** handmatige inname van flessen (1 maand)
- **Informereren innamepunten** over nieuwe innamevereisten (0-1 maand)
- **Herijken van de handling fee** voor innamepunten welke innemen, waarbij rekening wordt gehouden extra tijd benodigd voor inname (3-4 maanden)

 b
Implementatietijd

4 – 6 maanden

Range komt voort uit tijd benodigd voor herijken handling fee, vanwege de mogelijk langere tijd benodigd per klant

 c
Kosten

Capex: €0 miljoen
Opex: €0,3-1,2 miljoen/jr¹

- **Opex bestaat uit de additionele handling fee** voor kosten van personeel in supermarkten of tankstations

- Gespreksverslagen G4 t/m G8
- Data D9
- Rapportage R1, R2

Onderbouwing

- Gespreksverslagen G4 t/m G8

- Gespreksverslagen G4, G7

- Gespreksverslagen G4, G5, G7

Zie appendix voor een overzicht van de bronnen gebruikt in de onderbouwing

x Vereisten LOD 5 (p.11)

Op dit moment zijn er ~700 uitsluitend handmatig uitbetalende innamepunten in Nederland; hier kunnen handmatig meer beschadigde flessen ingenomen worden

Huidige en alternatieve opzet handmatige inname

Huidige opzet handmatige inname

Hoe werkt het?

De kassamedewerker scant het statiegeldproduct handmatig met een handscanner aan de kassa en betaald het statiegeld uit aan de consument

Waar kan het?

In Nederland zijn op dit moment ~700 handmatig uitbetalende punten bij o.a. kleine supermarkten en tankstations waar lage volumes worden ingeleverd en een RVM niet rendabel is

Waar wordt op gecontroleerd?

EAN-Code moet
scanbaar zijn

Vorm van het
product moet in
oorspronkelijke
staat zijn

Statiegeld-logo
moet aanwezig
zijn op het
product

Alternatieve opzet handmatige inname

In de alternatieve opzet worden alle statiegeldproducten handmatig ingenomen **ongeacht de vorm van het product; Beschadigde flessen** met een leesbare barcode **worden dus wel ingenomen**

EAN-Code moet
scanbaar zijn

Vorm van het
product moet in
oorspronkelijke
staat zijn

Statiegeld-logo
moet aanwezig
zijn op het
product

Impact handmatige inname van beschadigde flessen is naar schatting <0,05%-pt; 40% van de handmatige punten neemt al beschadigde flessen in

Impact alternatieve opzet handmatige inname

40% uitbetalende punten neemt al beschadigde flessen in

40%¹

Van de handmatig uitbetalende punten geeft aan vrijwel alle flessen in te nemen beschadigd of onbeschadigd

O.b.v. interviews met handmatige innamepunten²

Om onze werknemers te beschermen en klantoverlast te voorkomen instrueren we onze werknemers om beschadigde flessen in te nemen”
– Eigenaar tankstation, 2024

Additionele impact handm. inname wordt geschat op <0,05%-pt

Inzamelingsmethodes binnen
statiegeldsysteem (%)

Totale impact op doelstelling (%)

2,6% Donatie
0,4% Handmatig uitbetalend

RVM 97%

2023

0,4%-pt handmatig uitbetalende
inname van flessen in Nederland³

x
2,2%-pt totale impact bij inleveren
geschatte deel beschadigde flessen op
de doelstelling

x
60% wordt nog niet ingenomen bij
handmatige innamepunten in Nederland

=

<0,05%-pt impact op de
inzameldoelstelling

Inname via telcentra draagt mogelijk <0,05%-pt bij aan de doelstelling en kan gerealiseerd worden voor €0-0,3 miljoen

Samenvatting maatregel: inname via telcentra

Impact op doelstelling

<0,05%-pt

(gebaseerd op 2,2%-pt impact, wanneer alle beschadigde flessen worden ingenomen – zie berekening op p. 16)

Benodigde acties implementatie

- **Opstellen innamerichtlijn** op telcentra (<1 maand)
- **Instrueren personeel** op telcentra van innamewijze (<1 maand)
- **Opzetten uitbetaling-infrastructuur** (<1 maand)
- **Aannemen additioneel personeel** waar nodig om inname mogelijk te maken (<1 maand)
- **Uitzoeken benodigde additionele fraudepreventie-maatregelen**, vanwege het risico op openbreken van compacterende RVMs (1-4 maanden)

Implementatietijd

2 – 6 maanden

Range komt voort uit onzekerheid over te nemen fraude-maatregelen

Kosten

Capex: €0-0,1 miljoen
Opex: €0-0,3 miljoen/jaar

- **Capex kosten** voor het inrichten van een innamelocatie¹
- **Opex kosten** per jaar voor additionele werknemers in ~2 telcentra welke verpakkingen kunnen innemen

e

- Gespreksverslagen G7, G9, G10
- Data D8
- Rapportage R1, R2

- Gespreksverslagen G7, G9, G10
- Gespreksverslagen G7, G9, G10
- Gespreksverslagen G7, G10

Onderbouwing

Zie appendix voor een overzicht van de bronnen gebruikt in de onderbouwing

x Vereisten LOD 5 (p.11)

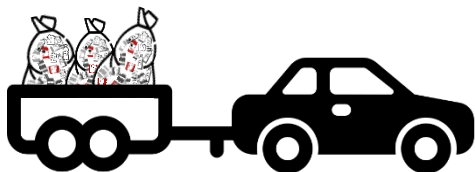
1) E.g. opzetten kassasysteem, innamelocatie, barcodescanner etc. of opzetten online mogelijkheid om in te leveren; mogelijke kosten voor beveiliging RVMs buitenshuis zijn niet meegenomen

Inname op telcentra kan een oplossing zijn om bulk inname van beschadigde flessen mogelijk te maken; impact op de doelstelling is <0,05%-pt

Inname op telcentra

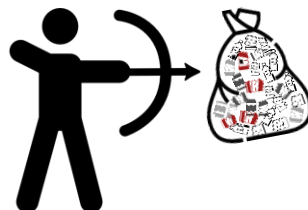
Facilitatie bulkinname beschadigde flessen op telcentra

Voorbeelden mogelijke doelgroepen

Consumenten met **grote aantallen** statiegeld producten

Statiegeldjagers en -rapers welke **beschadigde flessen** willen inleveren

Daarnaast wordt de capaciteit van overige RVMs ontlast als mensen met grote hoeveelheden verplaatsen naar telcentra om daar in te leveren in plaats van bijvoorbeeld de lokale supermarkt

Additionele impact

Het deel van deze doelgroep met licht/gematigd beschadigde verpakkingen zou ook bediend kunnen worden met de ~200 bulk RVMs die Verpact gaat plaatsen (e.g. "Droppie")

2,2%-pt totale impact bij inleveren geschatte deel beschadigde flessen op de doelstelling

x

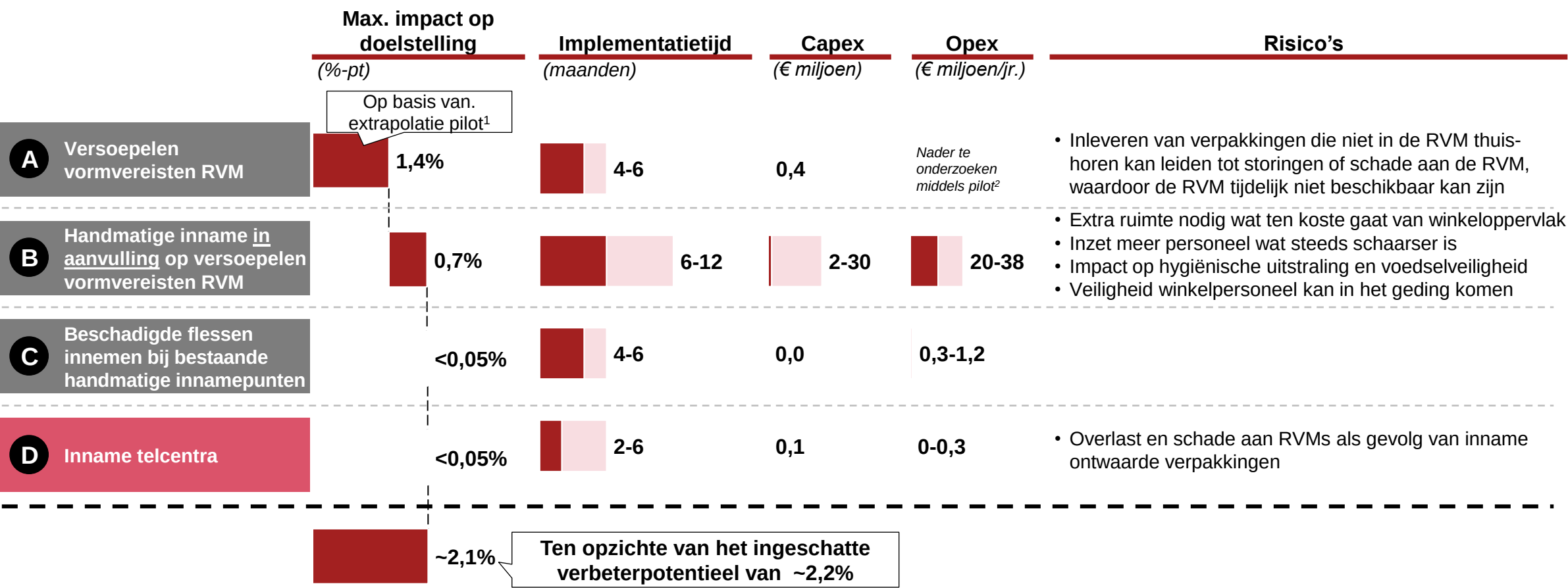
~0,1%-pt totale inname volgens doelstelling bij plaatsing 2 bulk RVMs¹

=

<0,05%-pt impact op de inzameldoelstelling

Samenvatting: Versoepelen RVM vereisten heeft grootste impact op verhogen inzameling beschadigde flessen

Samenvatting uitkomsten LOD 5

1) In de huidige pilot zijn voor een selectie van 44 flesjes de vormvereisten versoepeld; door het uitbreiden van de versoepeling naar andere flessen kan mogelijk een hogere impact behaald worden; 2) Opex hangt af van de neveneffecten van het versoepelen van vormvereisten (e.g. lagere levensduur RVM, meer vereist onderhoud)

Nader onderzoek lasten 3 en 4

Deze sectie geeft een nader onderzoek op lasten 3 en 4

Verpact heeft ons gevraagd om een nader onderzoek uit te voeren op lasten 3 en 4 aan de hand van de resultaten van het Ipsos I&O consumentenonderzoek

Leeswijzer nader onderzoek lasten 3 en 4

Ipsos I&O heeft consumentenonderzoek uitgevoerd...

Ipsos I&O heeft consumentenonderzoek uitgevoerd naar onder andere:

Hoogte van statiegeld in relatie tot de inleverbereidheid van de consument (Last Onder Dwangsom 3)

Wijze van uitbetaling in relatie tot de inleverbereidheid van de consument (Last Onder Dwangsom 4)

... welke wij in breder perspectief plaatsen

Verpact heeft ons gevraagd om aan de hand van de resultaten van het Ipsos I&O consumentenonderzoek een nader onderzoek uit te voeren op lasten 3 en 4. Dit nader onderzoek bestaat uit:

Plaatsen van uitkomsten Ipsos I&O consumentenonderzoek in **breder context**

Berekenen van **mogelijk impact op de wettelijke inzameldoelstelling** aan de hand van resultaten van het Ipsos I&O consumentenonderzoek

Onderzoeken van **mogelijke neveneffecten en risico's** van verhogen van statiegeld en toevoegen van wijze van terugbetaling

De ILT heeft Verpact verzocht een onderzoek uit te (laten) voeren naar de relatie tussen de hoogte van het statiegeld en inleverbereidheid van de consument

Verzoek ILT Last Onder Dwangsom 3

Last Onder Dwangsom 3

Last 3 - Onderzoek naar hoogte statiegeld (onderzoek draaiknop 3)

106. Sinds de inwerkingtreding van de statiegeldverplichtingen op 1 juli 2021 wordt € 0,15 in rekening gebracht op kunststof flessen kleiner dan 1 liter (hierna: **de kleine flessen**) en € 0,25 op kunststof flessen met een inhoud van 1 liter tot en met 3 liter (hierna: **de grote flessen**). Dit zijn de minimale bedragen die

ILT
Toezicht Milieu
Afval Circulaire Economie

Datum
12 juli 2024

“

De op te leggen last houdt in dat Verpact een **onderzoek laat uitvoeren naar de relatie tussen hoogte van het statiegeld voor de kleine en grote flessen en de inleverbereidheid bij de consument**”

– ILT Last Onder Dwangsom 3, 2024

108. Uit het Motivaction-rapport blijkt dat het statiegeldbedrag van de kleine flessen voor verschillende Nederlanders niet hoog genoeg is om hen te motiveren om de kleine flessen in te leveren; het bedrag is te laag in vergelijking met de moeite die zij moeten doen om de kleine flessen in te leveren.⁸⁴ Zelf geven zij aan dat zij eerder geneigd zouden zijn om de kleine flessen in te leveren als het statiegeldbedrag hoger zou zijn. Helaas heeft Motivaction de respondenten niet gevraagd bij welk bedrag zij wel bereid zijn de kleine flessen in te leveren, voor zover die bereidheid er toen niet was.

Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom
Strategy&

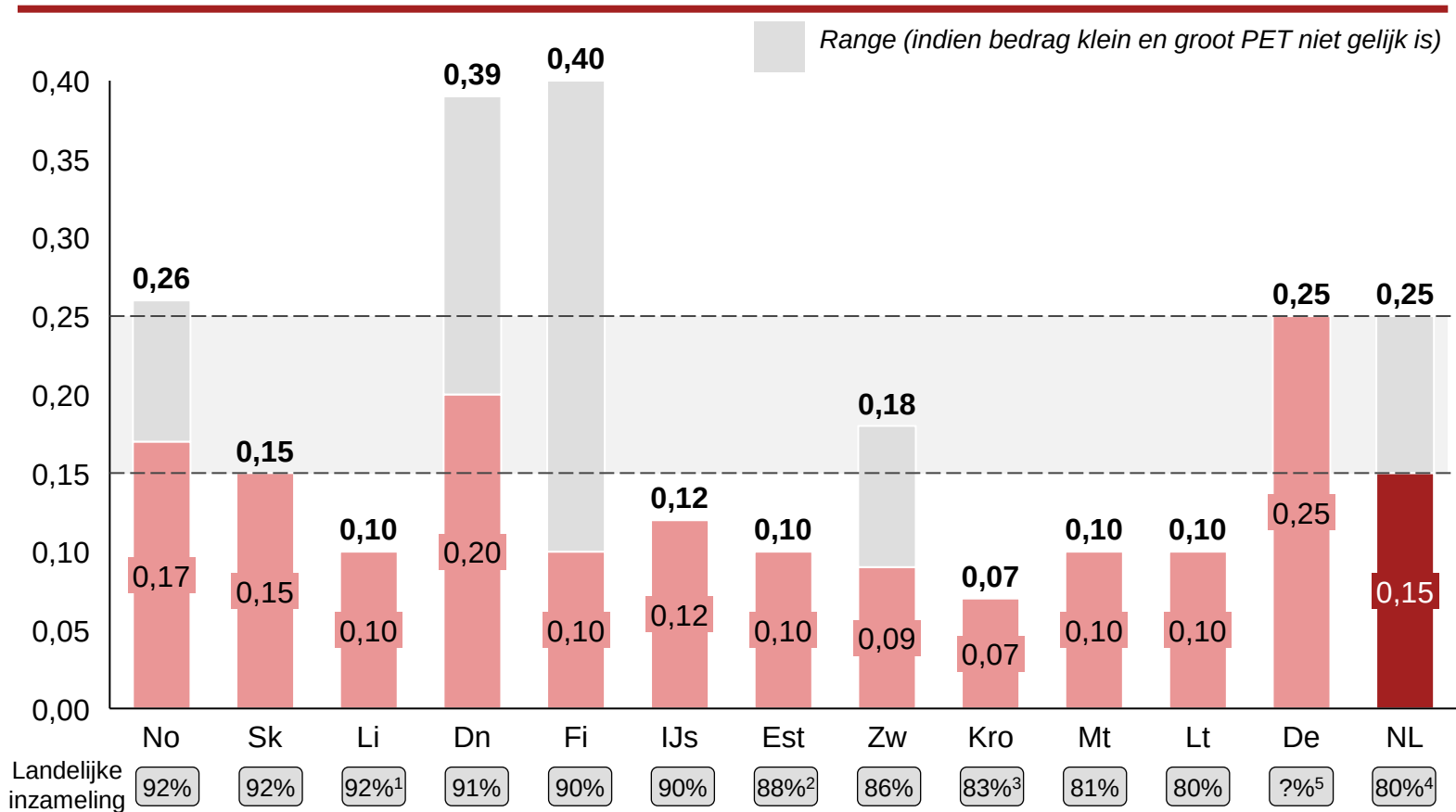
Toelichting

- In de derde opgelegde Last Onder Dwangsom door de Inspectie Leefomgeving en Techniek (ILT) wordt verzocht een onderzoek te laten uitvoeren naar de relatie tussen de inleverbereidheid van de consument en de hoogte van het statiegeld
- De ILT geeft aan dat er om 90% inzameling te behalen er een landelijk dekkend innamesysteem moet zijn, dat alle meetellende flessen voor de norm moeten kunnen worden ingezameld en dat statiegeld voldoende prikkel moet bieden om in te leveren
- De ILT verzoekt dat de volgende statiegeldbedragen worden onderzocht om te bepalen of deze voldoende prikkel bieden voor de Nederlandse consument om in te leveren:
 - Grote flessen: 25/50/100c
 - Kleine flessen: 15/25/50c
- Deze sectie licht de resultaten van het Ipsos I&O consumentenonderzoek toe en vertaalt de resultaten naar een potentiële impact op de inzameldoelstelling

Vergelijking Europese landen duidt erop dat de 90%-doelstelling haalbaar is met de huidige hoogte van het statiegeld; hoger statiegeld leidt niet tot hogere inzameling

Buitenlandvergelijking statiegeldbedrag

Statiegeldhoogte in Euro's, € (2023)

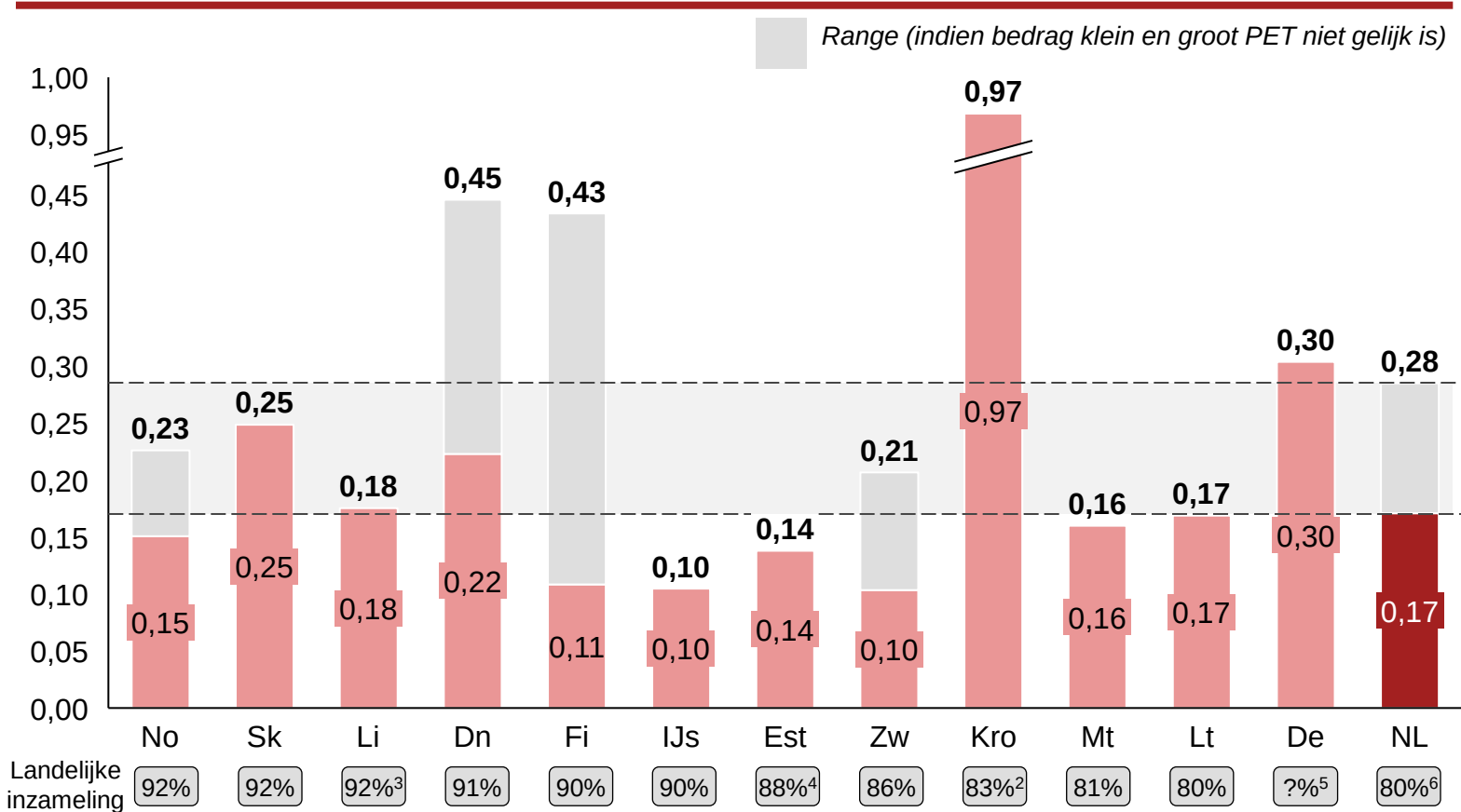
Toelichting

- Hoogte van het statiegeld bedrag wordt doorgaans **vastgesteld** om:
 - **Hoog genoeg** te zijn om consumenten te motiveren om flessen in te leveren (minstens 90%)
 - **Laag genoeg** te zijn om fraude te ontmoedigen
- Er is **geen verband** zichtbaar tussen de hoogte statiegeldbedrag en het inzamelpercentage in succesvolle landen (>90%)
- Zowel het **statiegeldbedrag** voor klein PET als groot PET **in Nederland is in lijn met andere Europese landen**
- Ook wanneer **gecorrigeerd wordt voor koopkracht**, is het **statiegeldbedrag in Nederland in lijn met andere Europese landen**; zie volgende pagina

Ook wanneer voor koopkracht gecorrigeerd wordt, is de hoogte van het statiegeld in Nederland in lijn met vergelijkbare landen

Buitenlandvergelijking statiegeldbedrag

Statiegeldhoogte gecorrigeerd voor koopkracht, €/PPP¹ (2023)

Toelichting

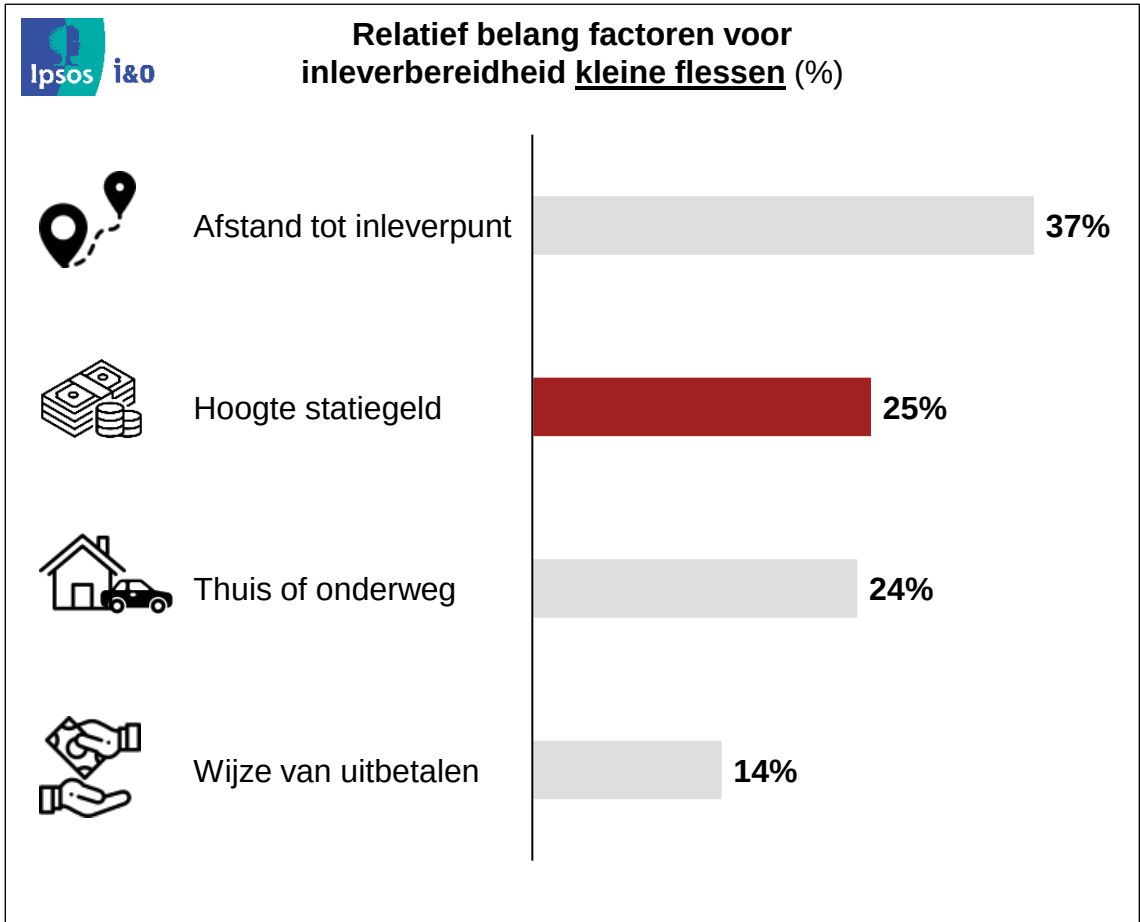
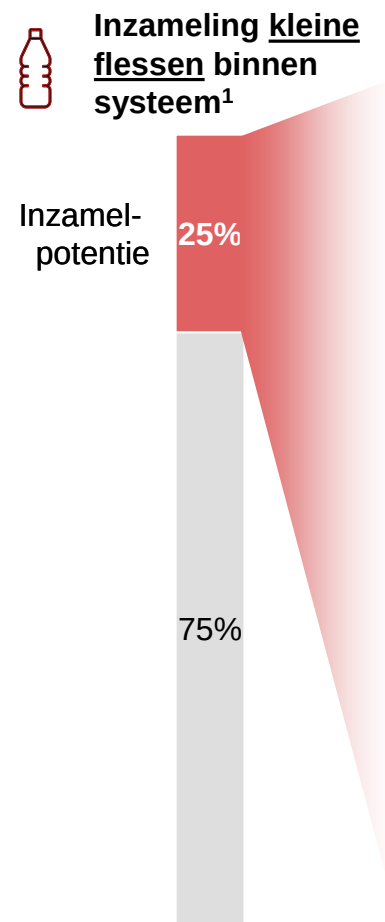
- Wanneer we de statiegeldhoogte in Europese landen corrigeren voor koopkracht, is er **geen verband** zichtbaar tussen de hoogte statiegeldbedrag en het inzamel-percentag in succesvolle landen (>90%)
- Zowel het **statiegeldbedrag** voor klein PET als groot PET **in Nederland zijn in lijn met andere Europese landen**;
 - Voor groot PET zijn er 4 landen met een hoger bedrag en 8 landen met een lager bedrag
 - Voor klein PET zijn er 5 landen met een hoger bedrag en 7 landen met een lager bedrag

Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom Strategy& Strategy&

Strategy& onderzoek 1) Koopkrachtpariteit; 2) Door lage koopkracht is in Kroatië ondanks het bedrag van ~7€c gecorrigeerd voor koopkracht hoog, inzameling over 2021; 3) Alle ingezamelde verpakkingen; 4) Inzameling over 2022; 5) DPG geeft aan dat er geen inleverdata wordt verzameld in Duitsland; 6) Net als in het buitenland is deze inzameling enkel voor het deel van de flessen binnen het statiegeldsysteem, Inzameling over 2023 Bron: IMF 2024 ([Link](#)), Bottle bill resource guide 2024 ([Link](#))

Consumenten hechten de meeste waarde aan afstand tot inleverpunt voor kleine flessen, hoogte statiegeld is minder belangrijk

Resultaten Ipsos I&O consumentenonderzoek inleverbereidheid voor kleine flessen

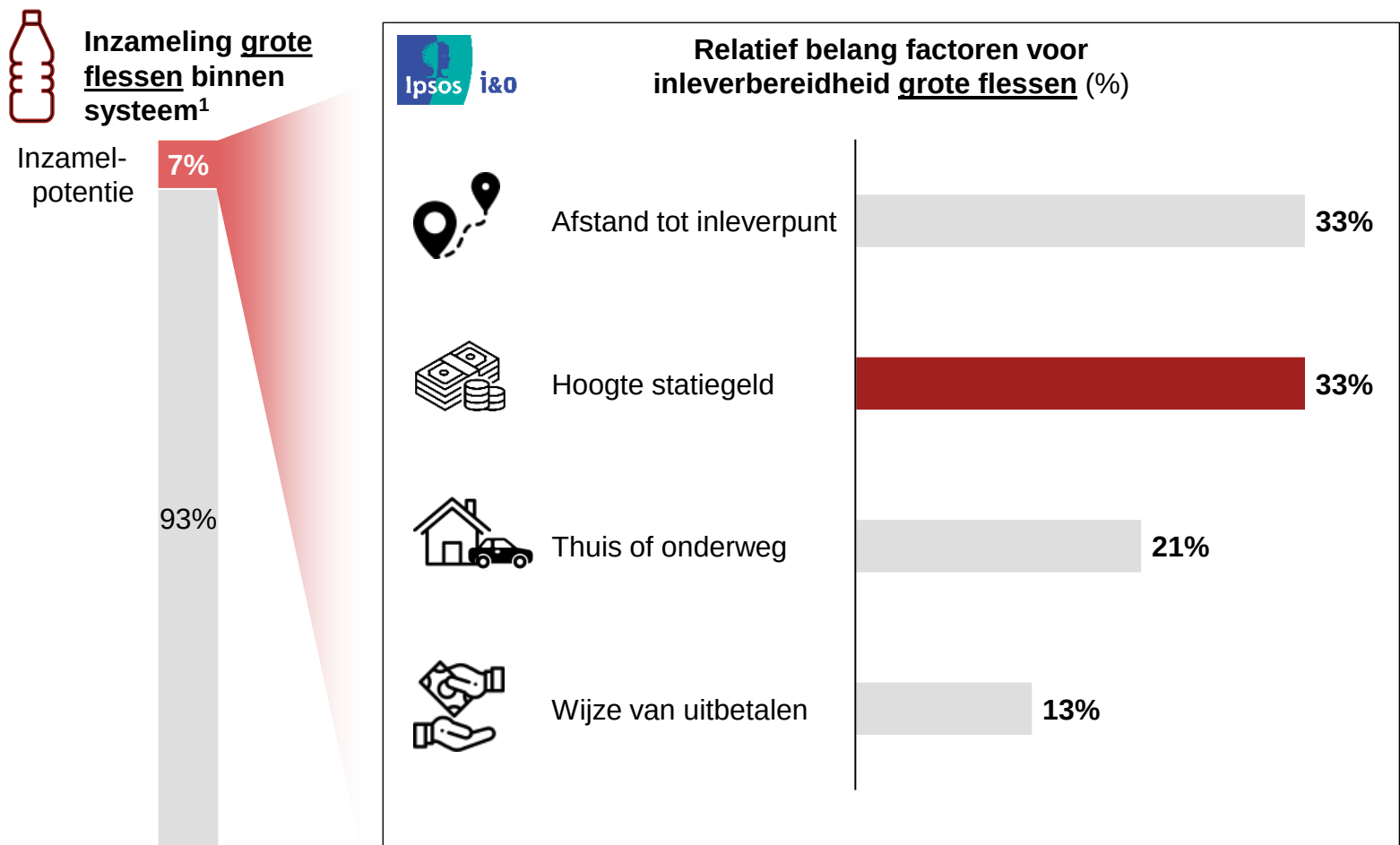

Toelichting

- Ipsos I&O heeft het **relatieve belang** van de 4 getoonde **factoren voor inleverbereidheid van de consument onderzocht** middels een vignettenstudie
- Consumenten kregen **verschillende scenario's** te zien en beoordeelden op een schaal van 1 tot 5² **hoe waarschijnlijk het is dat ze inleveren gegeven het scenario**
- Hieruit is **afgeleid welke factoren bij consumenten de grootste positieve impact hebben op inleverbereidheid**
- Het blijkt dat hoogte van het statiegeld **minder belangrijk wordt gevonden** dan “**afstand tot inleverpunt**” voor kleine flessen
- Kleine flessen** worden vaker dan grote flessen **geconsumeerd op locaties buitenshuis**, waardoor afstand tot inleverpunt mogelijk groter is en daarmee een grotere drempel vormt voor consumenten om in te leveren

Voor grote flessen is de afstand tot inleverpunt en hoogte statiegeld zijn van even groot belang voor de inleverbereidheid van consumenten

Resultaten Ipsos I&O consumentenonderzoek inleverbereidheid voor grote flessen

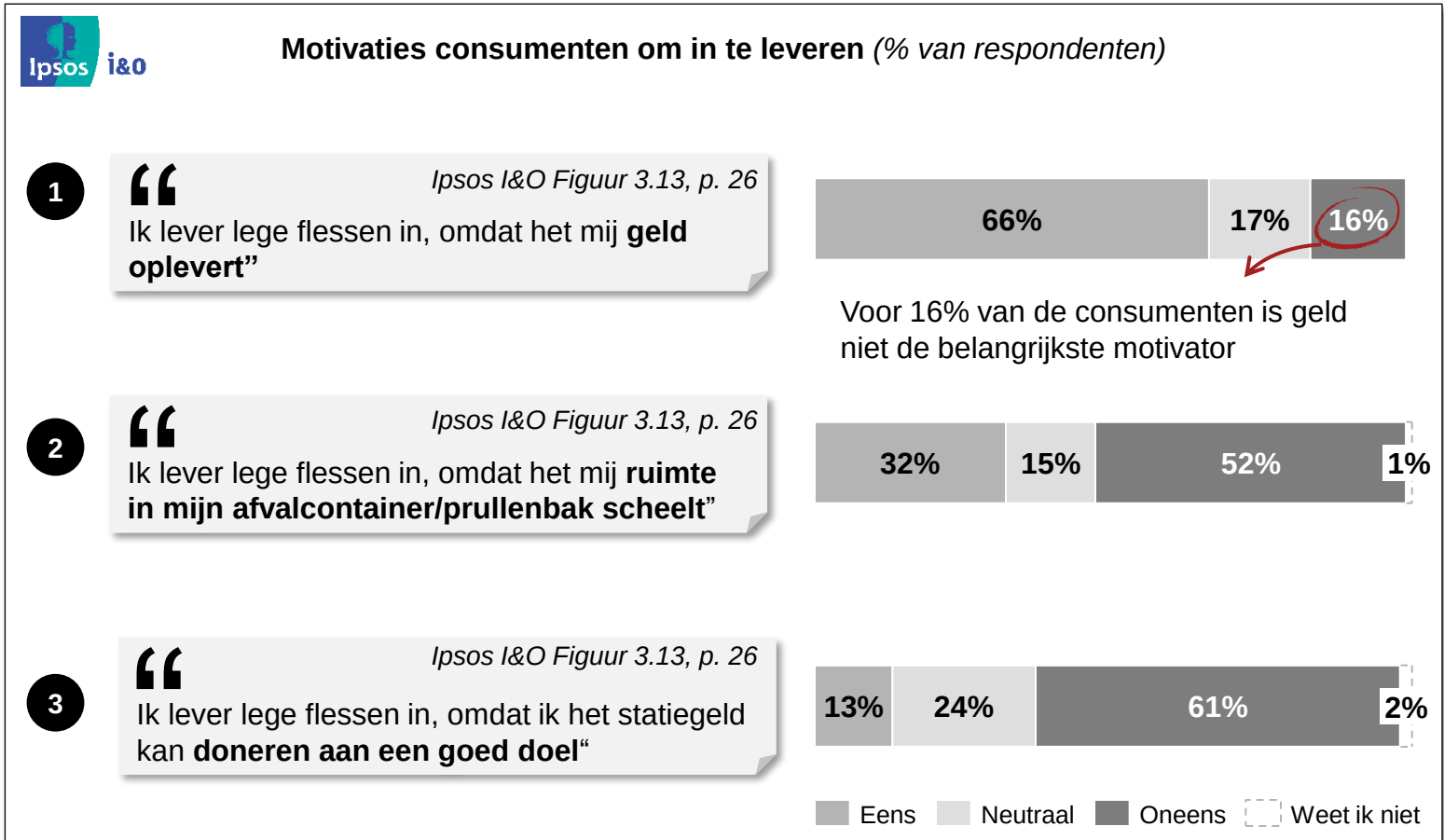
- Toelichting**
- Ipsos I&O heeft het **relatieve belang** van de 4 getoonde **factoren voor inleverbereidheid onderzocht** middels een vignettenstudie
 - Consumenten kregen **verschillende scenario's** te zien en beoordeelden op een schaal van 1 tot 5² **hoe waarschijnlijk het is dat ze inleveren**
 - Hieruit is **afgeleid welke factoren bij consumenten de grootste positieve impact hebben op inleverbereidheid**
 - Het blijkt dat zowel **“afstand tot inleverpunt” als “hoogte statiegeld” de hoogste impact hebben op inleverbereidheid**
 - Consumenten **consumeren grote flessen meer op home-locaties (thuis) dan kleine flessen**; mogelijk neemt het relatief belang van afstand hierdoor af, **waardoor het relatief belang van statiegeld toeneemt**

Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom
Strategy&

1) Inzameling per Q2 2024 (o.b.v. concept data) exclusief de flessen buiten het statiegeldsysteem; 2) 1 Zeer onwaarschijnlijk, 2 Onwaarschijnlijk, 3 Niet waarschijnlijk, Niet onwaarschijnlijk, 4 Waarschijnlijk, 5 zeer waarschijnlijk;
Bron: Ipsos I&O 2024 pagina 11

Consumenten hebben verschillende motivaties om in te leveren, geld is niet de enige motivator

Uitkomsten consumentenonderzoek mening statiegeld

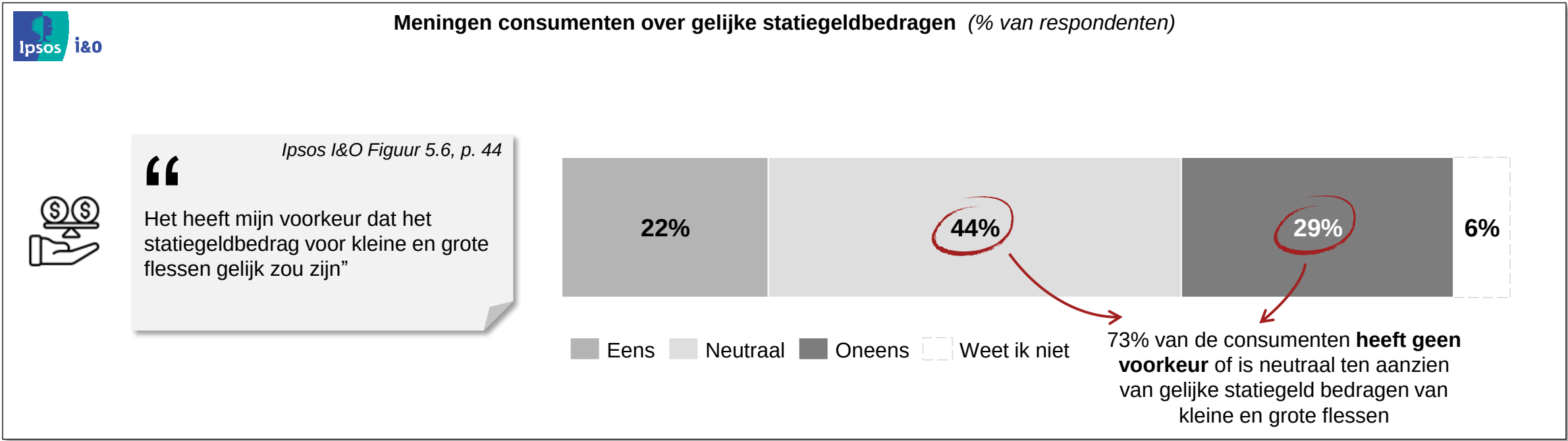

Toelichting

- Ipsos I&O heeft in het consumentenonderzoek onderzocht wat voor consumenten motivaties zijn om statiegeldflessen in te leveren
- Consumenten zien geld **niet als de enige inlevermotivatie**:
 - 66% ziet geld als **belangrijke** motivator
 - 17% heeft **geen sterke mening**
 - 16% geeft aan **geld niet de belangrijkste motivator** te vinden
- Consumenten hebben mogelijk **andere redenen om in te leveren**:
 - 32% levert in om **afvalbak ruimte te besparen**
 - 13% levert in om zijn **geld te doneren**

Meerderheid van de consumenten heeft geen voorkeur of is neutraal ten aanzien van gelijke statiegeldbedragen van kleine en grote flessen

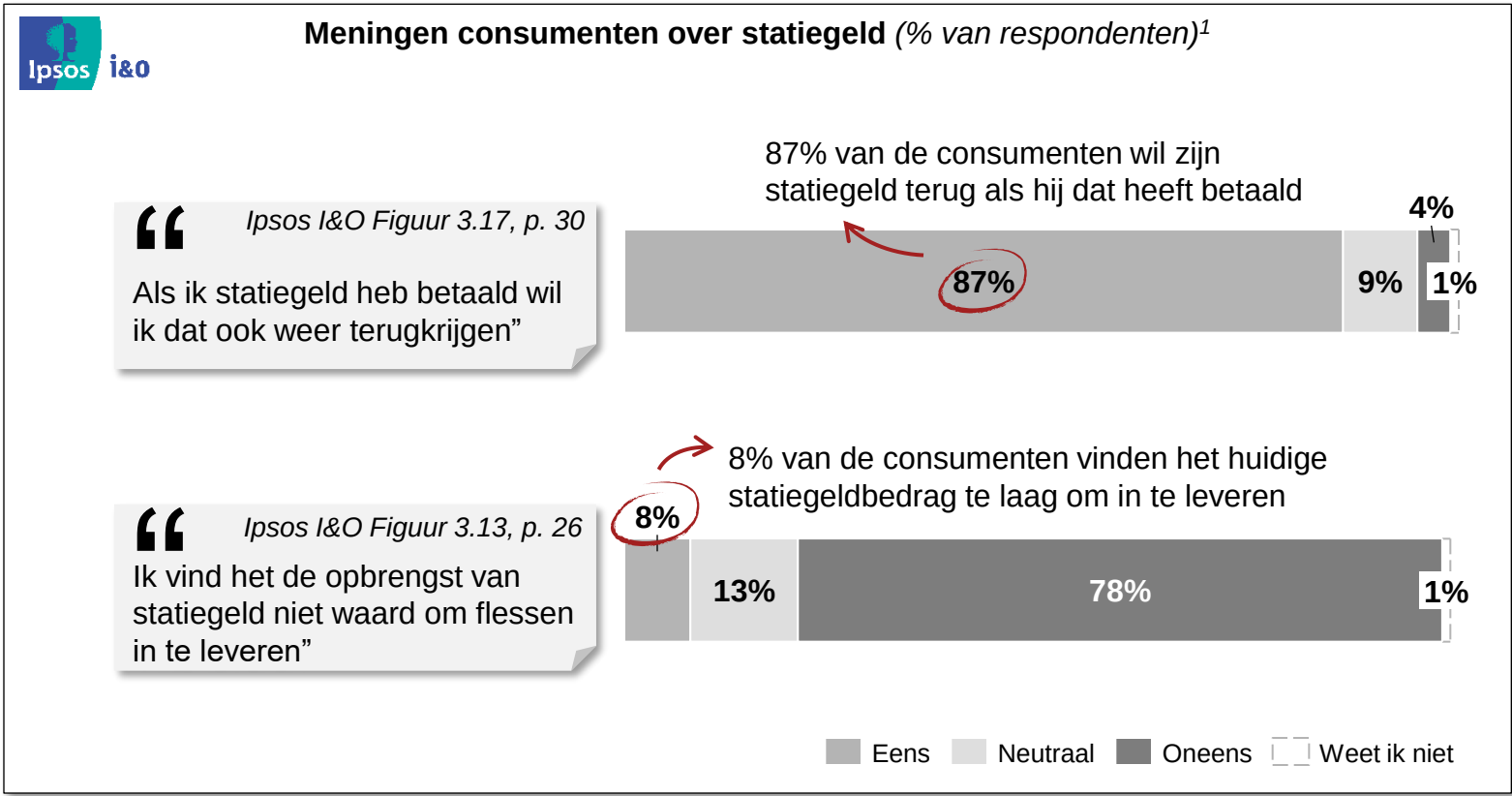
Uitkomsten consumentenonderzoek mening gelijke statiegeldbedragen

- Een **deel van de consumenten** (44%-pt), heeft **geen duidelijke mening** over gelijke statiegeldbedragen
- Desondanks zijn er **meer consumenten** (7%-pt meer), welke **niet de voorkeur** hebben voor gelijke statiegeldbedragen (29%-pt) ten opzichte van consumenten die wel een duidelijke voorkeur hebben voor gelijke statiegeldbedragen (22%-pt)

Het huidige bedrag biedt een duidelijke prikkel om in te leveren; 87% van de consumenten wil zijn statiegeld terug en maar 8% vindt het bedrag nu te laag

Uitkomsten consumentenonderzoek mening statiegeld

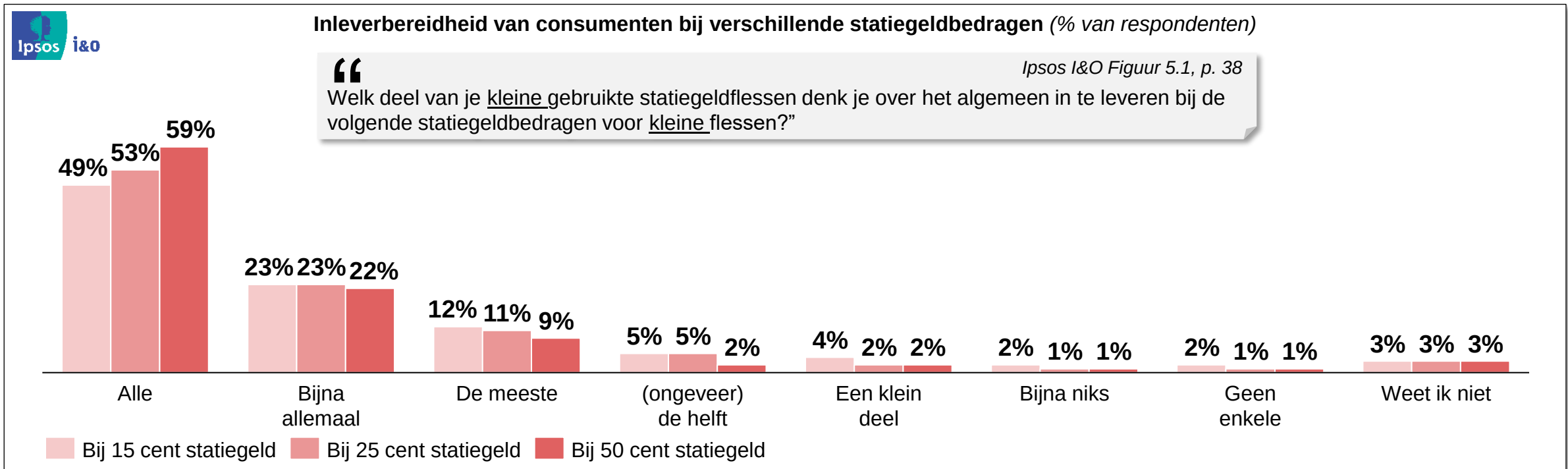

Toelichting

- Ipsos I&O heeft een aantal vragen gesteld over zelfbeeld en daarin direct uitgevraagd **hoe consumenten aankijken tegen het statiegeldbedrag**
- Consumenten konden aangeven of zij het **eens waren met de weergegeven uitspraken**
- Hieruit blijkt dat:**
 - 87%** van de consumenten zijn statiegeld al terug wil wanneer dit is betaald
 - 8%** van de consumenten het huidige statiegeldbedrag te laag vindt om in te leveren

Verhogen van het statiegeldbedrag leidt tot een grotere inleverbereidheid voor kleine flessen

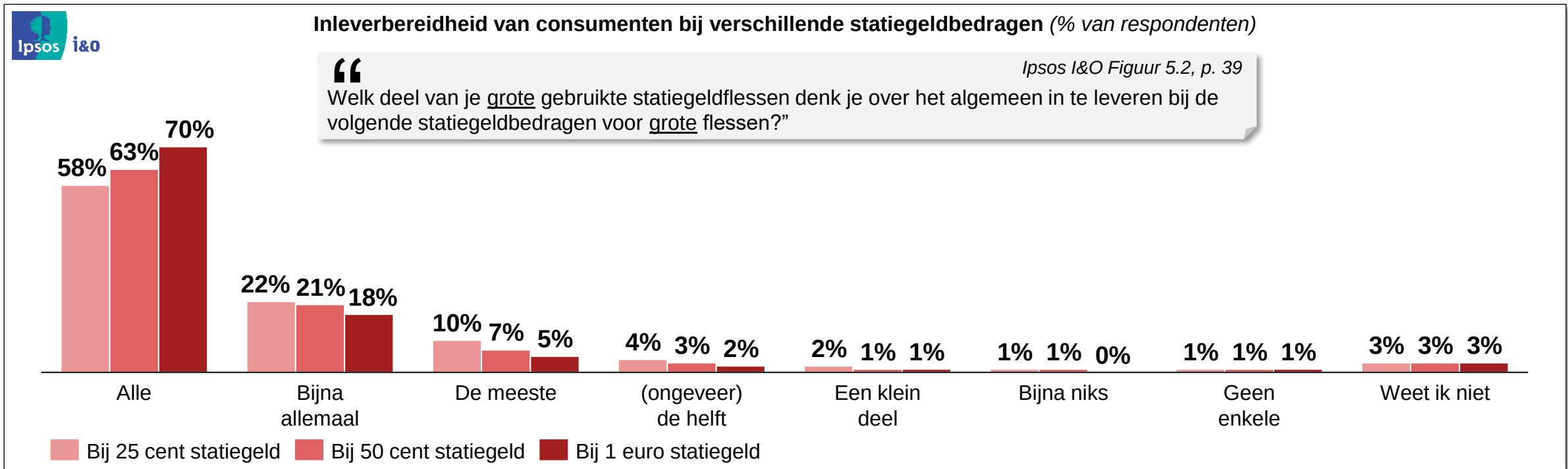
Consumentenonderzoek statiegeld

- **Consumenten is gevraagd hoeveel zij zouden inleveren** bij de te toetsen statiegeldbedragen voor grote en kleine flessen, waarbij voor elk bedrag antwoorden mogelijk waren in de range van “geen enkele” tot “alle”
- **De grafiek telt op tot 100% voor elk bedrag**, en laat zien welk deel van de correspondenten een antwoord hebben gegeven
- **Bij hogere bedragen neemt het aantal consumenten dat alle kleine flessen inlevert toe**, terwijl het deel dat de helft of minder inlevert afneemt

Ook voor grote flessen leidt het verhogen van het statiegeldbedrag tot een grotere inleverbereidheid

Consumentenonderzoek statiegeld

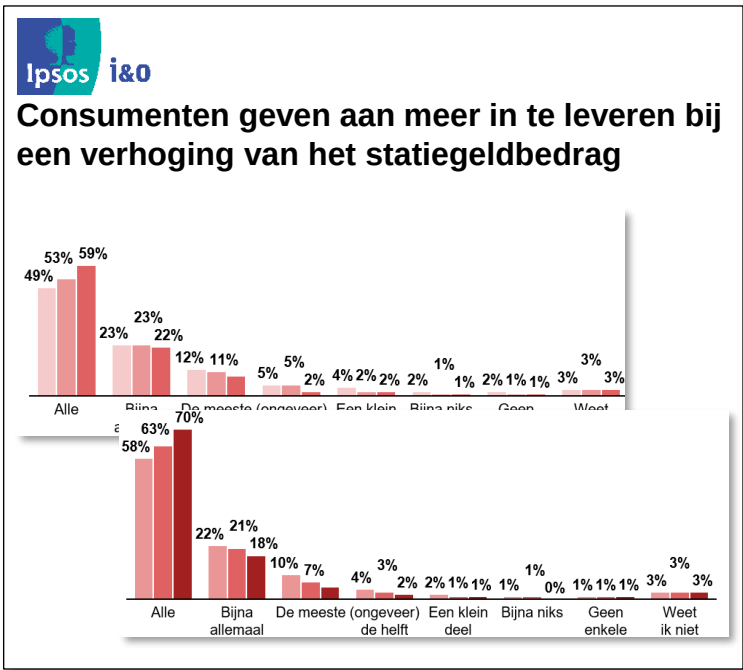

- Voor grote flessen is het aandeel consumenten dat aangeeft alle flessen in te leveren hoger dan voor kleine flessen
- Bij hogere bedragen neemt het aantal consumenten dat alle grote flessen inlevert toe, terwijl het deel dat de helft of minder inlevert afneemt

Toegenomen inleverbereidheid door hoger statiegeld kan de inzameling naar verwachting met 1%-pt tot 4%-pt verhogen

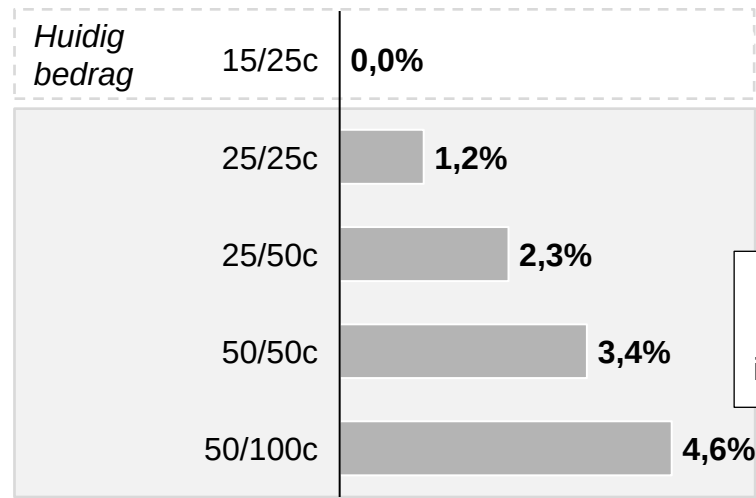
Geprognostiseerde impact op doelstelling

! In de berekening is niet gecorrigeerd voor de intention behaviour gap; impact wordt mogelijk overschat

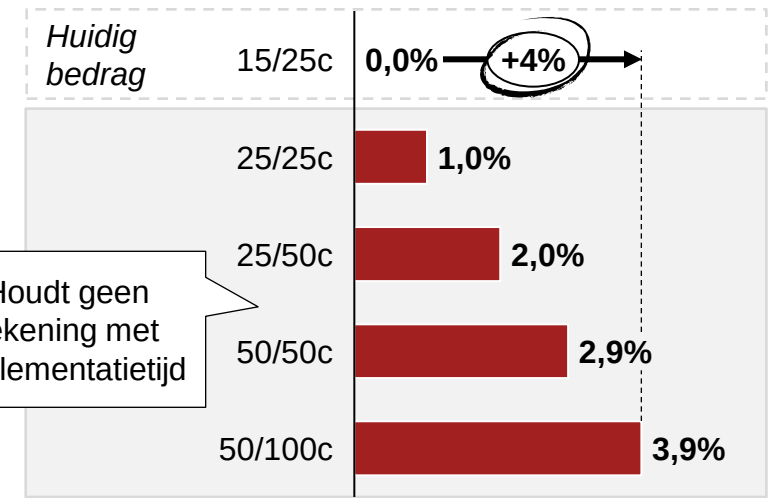
Draaiknop consumentengedrag

Toename in inleverbereidheid¹ (%)

Alle draaiknoppen

Impact op doelstelling vanaf implementatie (%)

Houdt geen rekening met implementatietijd

Inleverbereidheid Ipsos I&O (%)
x
Aangenomen inleverhoeveelheid¹ (%)

Voorbeeld: Consumenten die bij **inleverbereidheid** “alle” invullen vermenigvuldigen we met een **aangenomen inleverhoeveelheid van 100%**

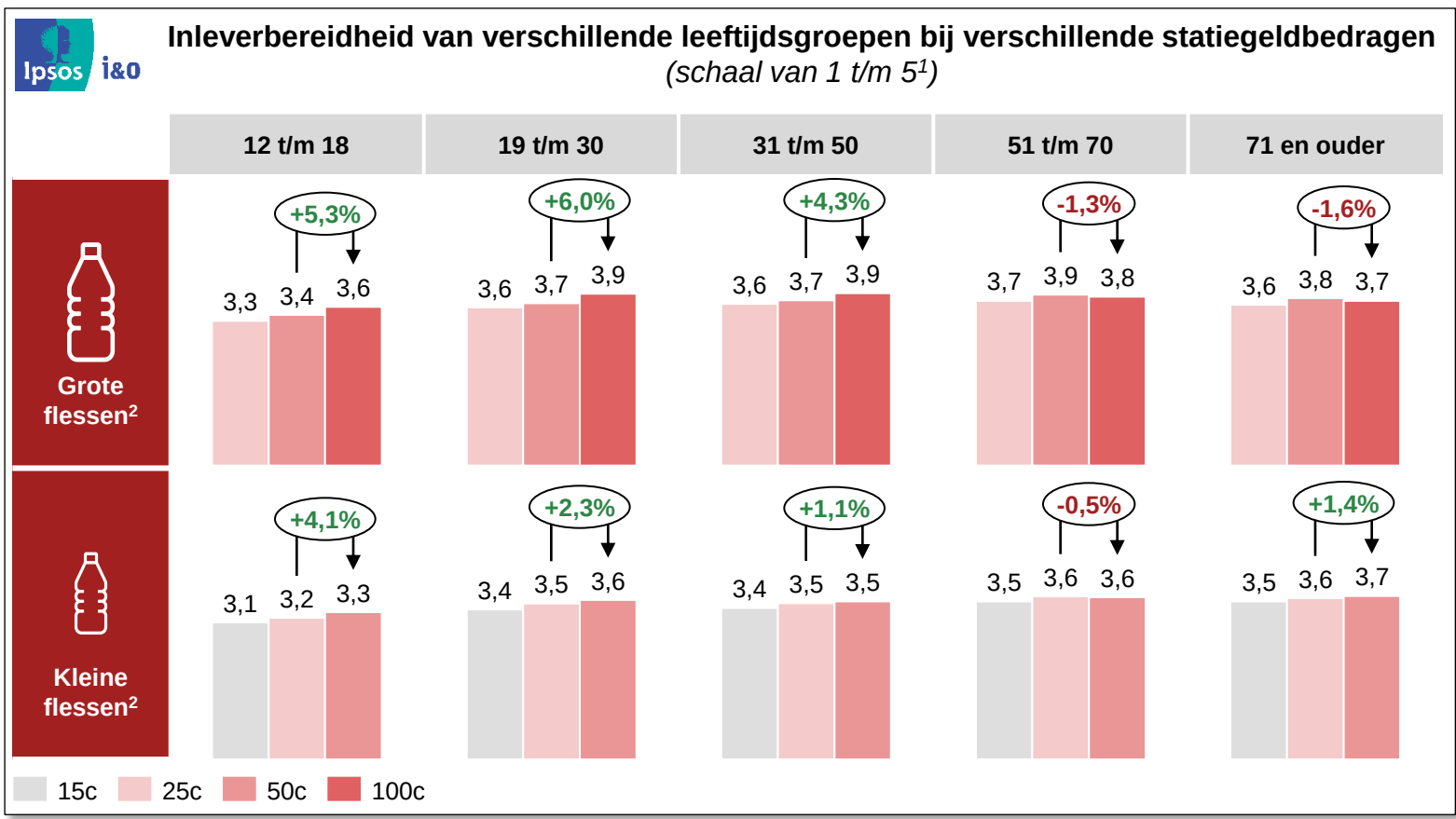
Ingeleverde statiegeldverpakkingen
Verpakkingen met statiegeld + Verpakkingen zonder statiegeld

Uitleg: Consumenten **leveren alleen verpakkingen met statiegeld** in. Om de impact op de doelstelling te berekenen **tellen we ook de verpakkingen zonder statiegeld mee**

1) We kennen een inleverpercentage toe aan de inleverhoeveelheid die mensen aangeven in de survey: aantal flesjes toegekend aan elke uitkomst 0% (geen enkele), 17% (bijna niks) 33% (een klein deel), 50% (ongeveer de helft), 67% (de meeste), 83% (bijna allemaal), 100% (alle); gecorrigeerd voor gem. gewicht kleine en grote flessen om tot een inleverbereidheid voor totale doelstelling te komen; Bron: Ipsos I&O 2024; Strategy& onderzoek; R1, R2 (zie appendix)

Verhogen statiegeld leidt tot hogere inleverbereidheid bij 12 t/m 50 jarigen, bij ouderen (51 jaar en ouder) bestaat er geen eenduidig beeld

Inleverbereidheid per leeftijdsgroep

Toelichting

- Ipsos I&O heeft middels een vignettenstudie **indirect uitgevraagd** hoe belangrijk het statiegeld is **voor de inleverbereidheid van Nederlandse consumenten**
- Consumenten kregen **verschillende scenario's** te zien en beoordeelden op een schaal van 1 tot 5² **hoe waarschijnlijk het is dat ze inleveren**
- Hieruit is **afgeleid hoe waarschijnlijk het is dat consumenten inleveren** voor verschillende statiegeldbedragen per leeftijdsgroep
- Naar voren komt dat:
 - Consumenten onder de 50** altijd meer inleveren bij een hoger statiegeldbedrag (tot 6% meer)
 - Consumenten van 51 jr. en ouder** soms meer inleveren en soms minder (-1,6% - +1,4%)
- De **exacte toename in inleverbereidheid is niet af te leiden** uit de figuur, omdat de schaal alleen iets zegt over de **relatieve mate van waarschijnlijkheid**^{1,2}

Verhoging van statiegeld brengt maatschappelijke risico's met zich mee

Samenvatting maatschappelijke risico's verhogen statiegeld

1

Zwerfafval Pagina 58-63

- **Totale hoeveelheid zwerfafval in Nederland blijft gelijk** sinds de invoer van statiegeld op kleine flessen
- **Het aantal zwerfafval meldingen neemt toe** in grote steden sinds invoer statiegeld op kleine statiegeldflessen
- **Hoger statiegeld vergroot mogelijk deze overlast en schade**, zowel in als buiten grote steden
- **Als gevolg lopen maatschappelijke kosten mogelijk op tot ~€150M** bij verhoging van statiegeld naar 50/100c

2

Milieu-impact Pagina 64-74

- **Een deel van de consumenten geeft aan minder statiegeldflessen te kopen** bij statiegeldverhoging volgens Ipsos I&O
- **Producenten willen mogelijk de hieruit volgende omzetsderving vermijden door:**
 - **Wijzigen van de verpakking**, met mogelijk hogere milieu-impact tot gevolg
 - **Stoppen met vrijwillige deelname aan het systeem**, met een afname in hoogwaardig recyclelaat tot gevolg
 - **Niet toetreden tot het systeem**, voor producenten buiten het systeem

3

Financiële implicaties consument Pagina 75-80

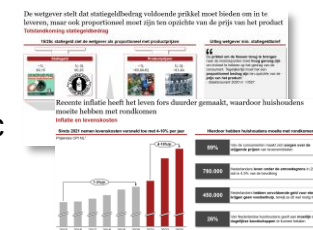
- **Het statiegeldbedrag moet proportioneel zijn met de productprijs** volgens de wetgever
- **Statiegeldverhoging kan tot disproportioneel hoge bedragen leiden** kijkend naar het buitenland
- **24% van het boodschappenbudget kan naar statiegeld gaan** voor iemand rond de armoedegrens bij 50/100c
- **Statiegeldverhoging maakt mogelijk consument de dupe** doordat in plaats van het gemak te vergroten voor consument de financiële prikkel wordt verhoogd

4

Fraude en veiligheid Pagina 81-83

- **Toename van incentive vergroot fraude risico** op de verschillende plekken in de inleverketen
- **Door statiegeldverhoging kan criminaliteit toenemen**, hierdoor nemen veiligheid op straat en in de supermarkt mogelijk af

Op de volgende pagina's volgt de uitwerking en toelichting per risico

Verhoging van statiegeld brengt maatschappelijke risico's met zich mee

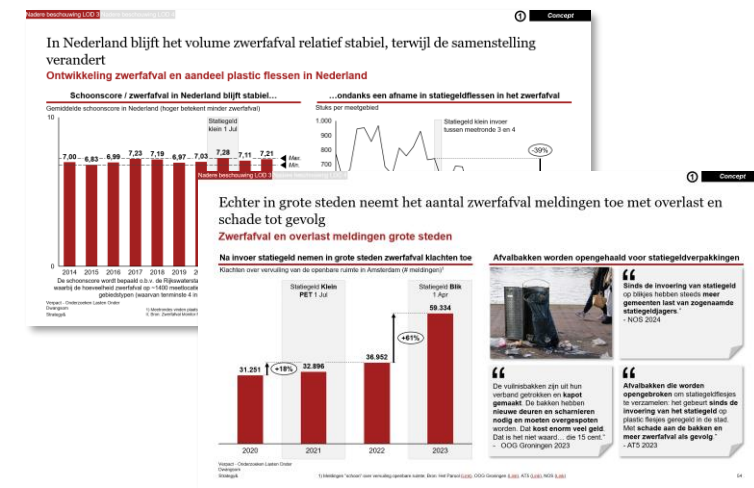
Maatschappelijke risico's verhogen statiegeld: Zwerfafval

1

Zwerfafval

Pagina 58-63

- **Totale hoeveelheid zwerfafval in Nederland blijft gelijk** sinds de invoer van statiegeld op kleine flessen
- **Het aantal zwerfafvalmeldingen neemt toe** in grote steden sinds invoer statiegeld op kleine statiegeldflessen
- **Hoger statiegeld vergroot mogelijk deze overlast en schade**, zowel in als buiten grote steden
- **Als gevolg lopen maatschappelijke kosten mogelijk op tot ~€150M** bij verhoging van statiegeld naar 50/100c

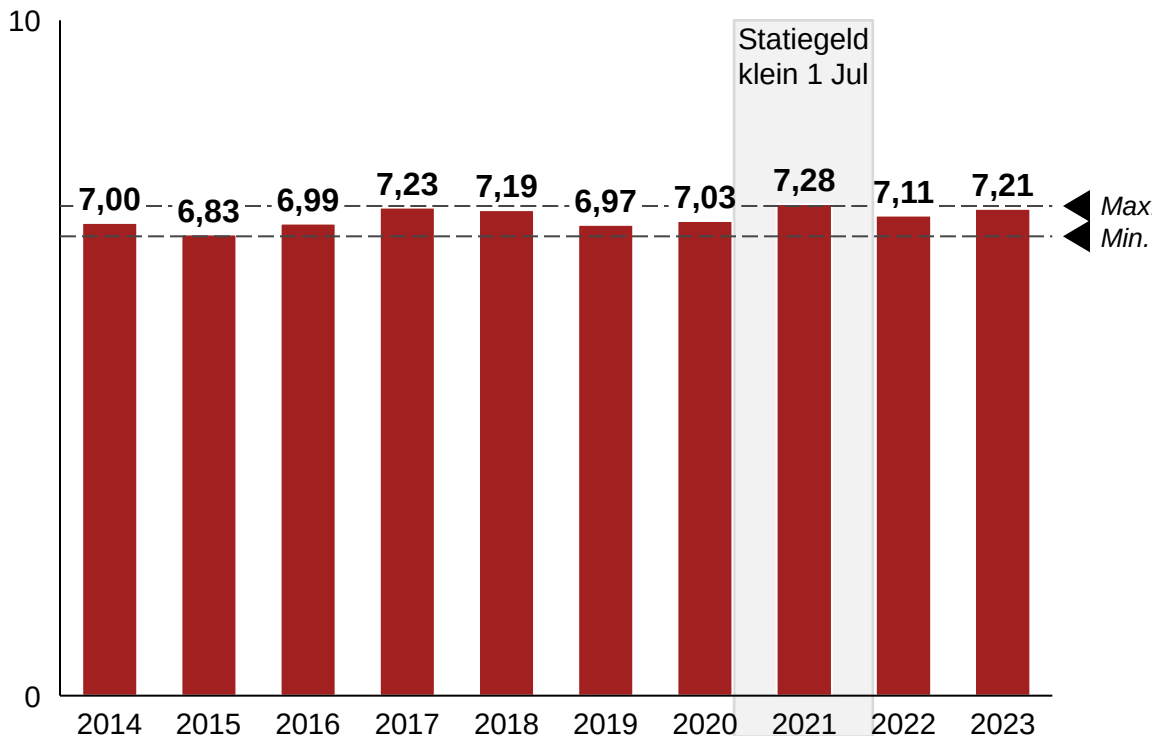

In Nederland blijft het volume zwerfafval relatief stabiel, terwijl de samenstelling verandert

Ontwikkeling zwerfafval en aandeel plastic flessen in Nederland

Schoonscore / zwerfafval in Nederland blijft stabiel...

Gemiddelde schoonscore in Nederland (hoger betekent minder zwerfafval)

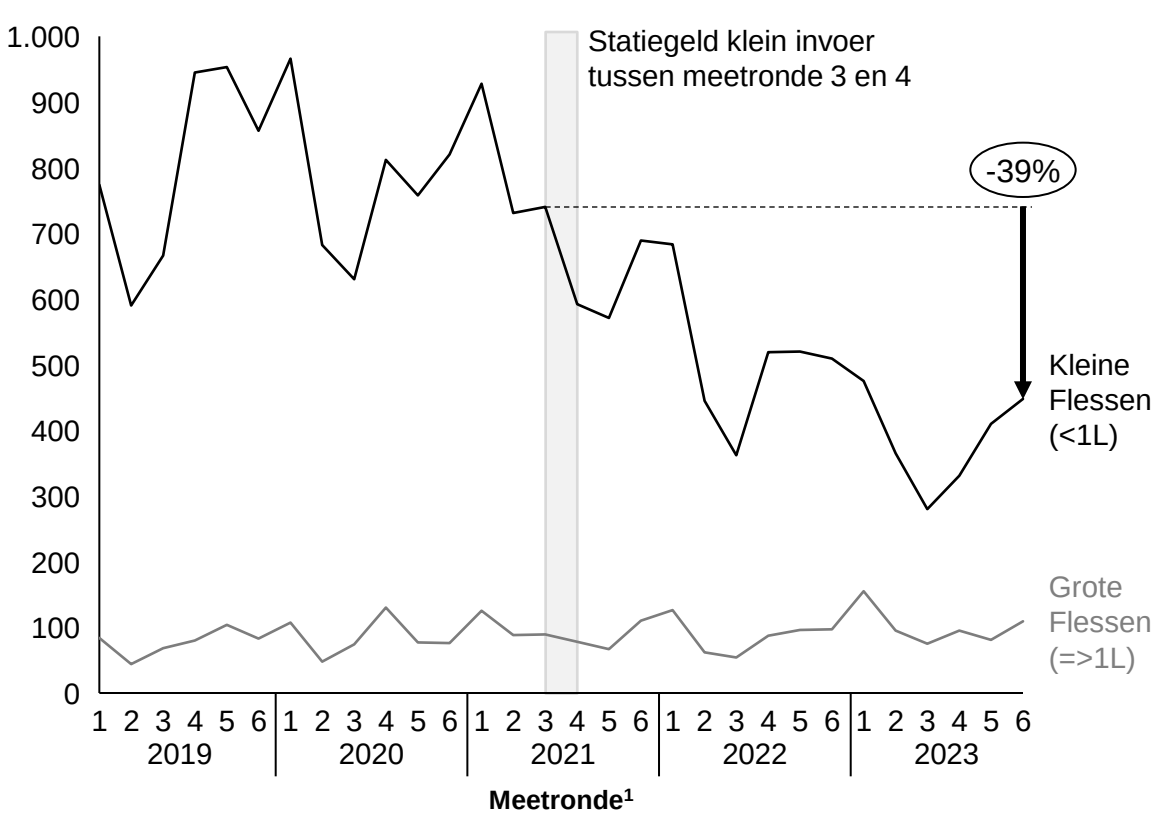
De schoonscore wordt bepaald o.b.v. de Rijkswaterstaat "landelijke zwerfafvalmonitor", waarbij de hoeveelheid zwerfafval op ~1400 meetlocaties door heel NL verdeeld over ~20 gebiedstypen (waarvan tenminste 4 in stadsgebieden²)

Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom Strategy&

1) Meetrondes vinden plaats in: 1. Feb 2. Apr 3. Mei/Jun 4. Aug/Sep 5. Okt 6. Nov/Dec; 2) Kernwinkelgebied, Horeca en uitgaanscentra, Buurtwinkelgebied I, Buurtwinkelgebied II; Bron: Zwerfafval Monitor Rijkswaterstaat ([Link](#))

...ondanks een afname in statiegeldflessen in het zwerfafval

Stuks per meetgebied

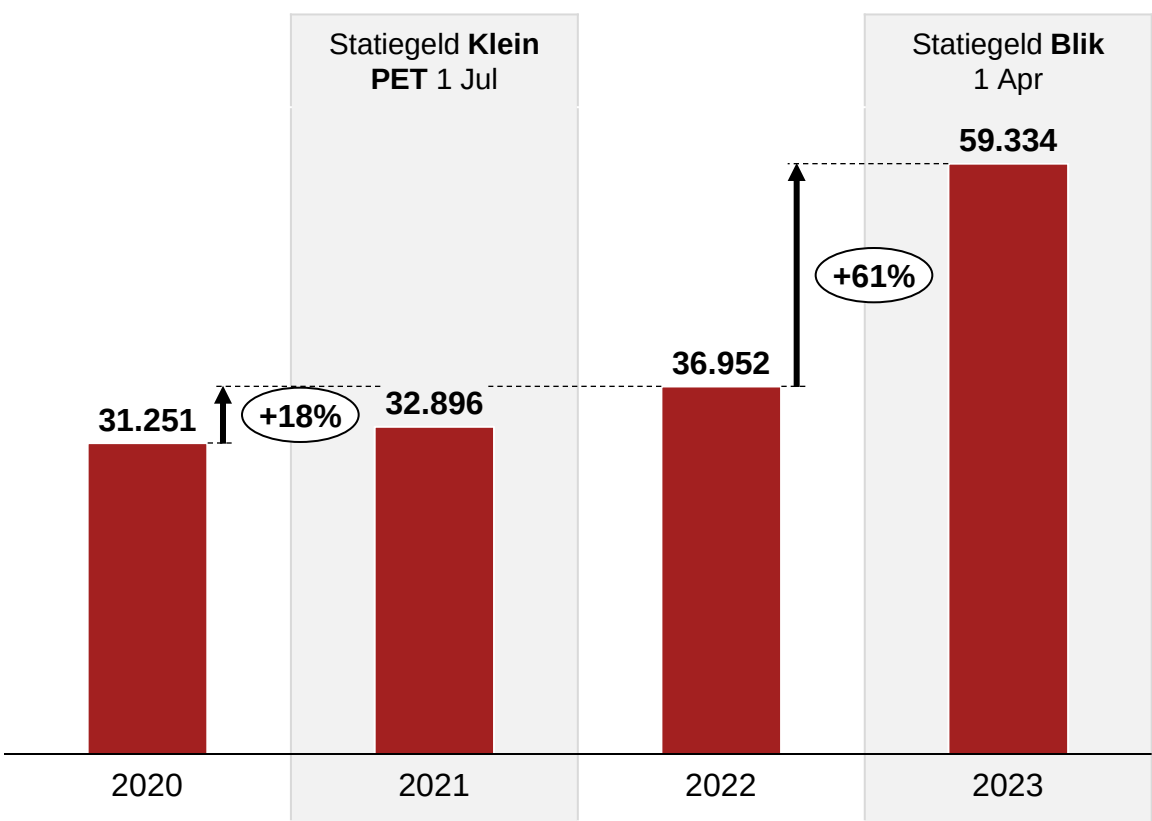

Echter in grote steden neemt het aantal zwerfafvalmeldingen toe met overlast en schade tot gevolg

Zwerfafval en overlast meldingen grote steden

Na invoer statiegeld nemen in grote steden zwerfafval klachten toe

Klachten over vervuiling van de openbare ruimte in Amsterdam (# meldingen)¹

Afvalbakken worden opgehaald voor statiegeldverpakkingen

“Sinds de invoering van statiegeld op blikjes hebben steeds **meer gemeenten last van zogenaamde statiegeldjagers.**”
- NOS 2024

“De vuilnisbakken zijn uit hun verband getrokken en **kapot gemaakt**. De bakken hebben **nieuwe deuren en scharnieren nodig en moeten overgespoten** worden. Dat **kost enorm veel geld**. Dat is het niet waard... die 15 cent.”
- OOG Groningen 2023

“Afvalbakken die worden **opgebroken** om statiegeldflesjes te verzamelen: het gebeurt **sinds de invoering van het statiegeld** op plastic flesjes geregeld in de stad. Met **schade aan de bakken en meer zwerfafval als gevolg.**”
- AT5 2023

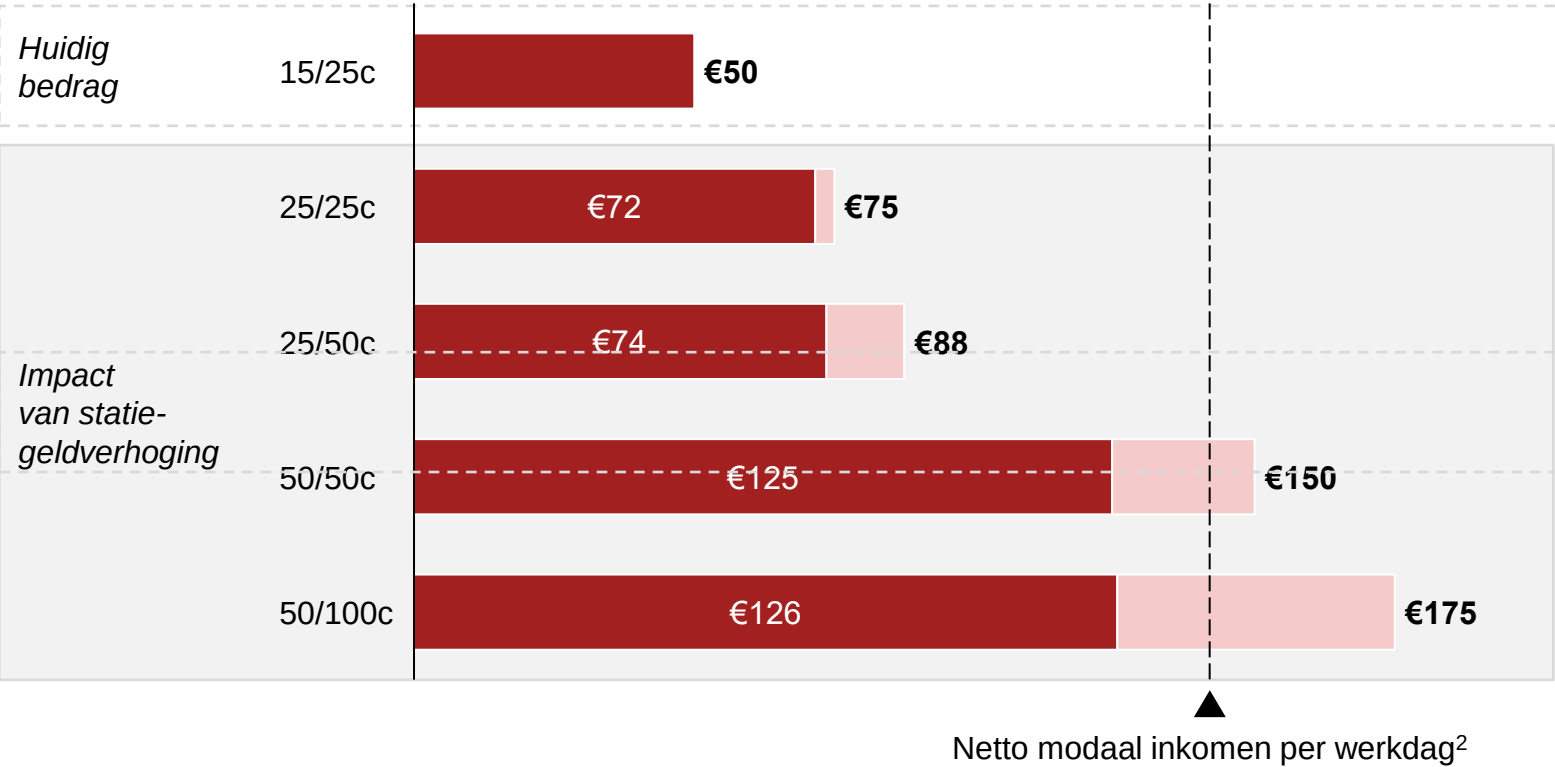
¹) Meldingen “schoon” over vervuiling openbare ruimte; Bron: Monitor afval en reiniging ([Link](#)) Het Parool ([Link](#)), OOG Groningen ([Link](#)), AT5 ([Link](#)), NOS ([Link](#)), Monitor afval en Reiniging 2024 ([Link](#)), Afhandelingen meldingen openbare ruimte 2021 ([Link](#))

Bij verhoging van statiegeld neemt de prikkel voor statiegeldjagers toe; hierdoor kan het probleem van overlast en schade zich verder uitbreiden

Toename van prikkel voor statiegeldjagers

Inkomsten statiegeldjager kunnen oplopen tot ~€175 per dag bij verhoging statiegeld

Inkomen statiegeldjager in grote steden per statiegeldbedrag klein/groot (€/dag)¹

Toelichting

- Statiegeldverhoging leidt tot **meer opbrengst voor hetzelfde aantal verpakkingen** waardoor:
 - **Meer gebieden potentieel interessant** worden voor statiegeldrapers
 - **Mogelijk een groter deel van de populatie** zal gaan statiegeldjagen
- Potentieel gevolg is de toename van **statiegeldjager overlast**, omdat het probleem mogelijk:
 - **Uitbreidt naar nieuwe locaties**, zoals van grote naar kleine steden en van binnensteden naar winkelcentra
 - **Toeneemt op bestaande overlastlocaties**, door een toename van het aantal statiegeldjagers, potentieel uit hogere inkomensgroepen

Maatschappelijke kosten als gevolg van zwerfafval en overlast zijn al opgelopen in de afgelopen jaren...

Maatschappelijke kosten als gevolg van zwerfafval en overlast (1/2)

Kosten zwerfafval nemen toe

“

Amsterdam

Amsterdam blijft grote problemen houden met afval dat op straat belandt. Dit jaar is **12 miljoen euro** vrijgemaakt voor **extra medewerkers en extra veegploegen**.”

– Het Parool 2024

“

Arnhem

Het **bedrag dat destijds voldoende was** *[red. voor opruimen zwerfafval]*, is **tegenwoordig bij lange na niet genoeg**... Ondertussen wordt **de stad alleen maar smeriger**. Dat wordt versterkt doordat daklozen prullenbakken in de binnenstad omkeren

– Arnhemse Courant 2024

Kosten afvalbakschade nemen toe

“

Groningen

Van Dijken vertelt dat de **schade aan vuilcontainers** sinds de invoering van het nieuwe statiegeldsysteem al is **opgelopen tot in de duizenden euro's**.

– OOG Groningen 2023

“

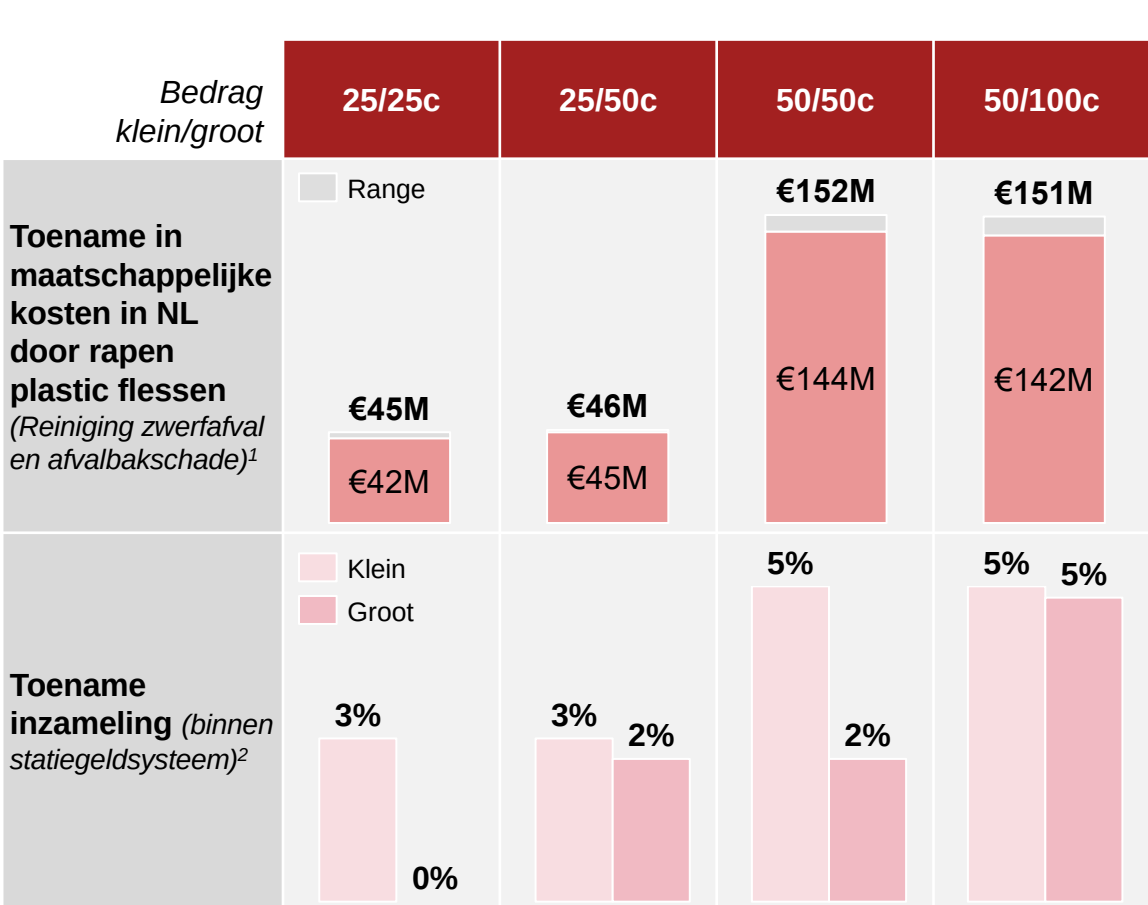
Amsterdam

Pels antwoordt dat er tot nu toe ongeveer **500 afvalbakken zijn beschadigd** door het openbreken. En aangezien reparatie zo'n 200 euro kost per afvalbak, dreigt de **rekening op te lopen tot 100.000 euro**.”

– Raadsinformatiebrief Zita Pels 2023

Deze maatschappelijke kosten als gevolg van zwerfafval en overlast kunnen verder oplopen tot ~€150M bij verhogen van het statiegeldbedrag

Maatschappelijke kosten als gevolg van zwerfafval en overlast (2/2)

Toelichting

- Totale maatschappelijke kosten zijn berekend op basis van additionele **reinigingskosten voor zwerfafval** als gevolg van statiegeldrapers en de **schade aan afvalbakken**
- Deze kosten worden berekend door de **kosten** voor zwerfafval en beschadigde prullenbakken **in Amsterdam te extrapoleren naar heel NL** (€12M voor zwerfafval en €0,22M voor afvalbakken)
- We zien namelijk dat statiegeldrapers door heel Nederland te vinden zijn** en niet alleen in grote steden of relatief armere gebieden; **kleinere en rijkere gemeentes ondervinden ook last** (e.g. Reusel-De Mierden en Purmerend)
- We **extrapoleren de kosten o.b.v. aantal inwoners en aantal prullenbakken** in Nederland en de **waarde van het zwerfafval**; deze waarde wordt enerzijds hoger bij verhoogde statiegeldbedragen en anderzijds weer lager door hogere inzameling, waardoor minder flessen in prullenbakken belanden
- De geëxtrapolerde maatschappelijke kosten voor zwerfafval en prullenbakken zijn voor flessen en blik. Hier leiden we **kosten voor flessen** uit af **o.b.v. verkochte volumes** op de markt
- Bij 50/100c statiegeld is de waarde van flessen op straat ongeveer gelijk aan de waarde op straat bij 50/50c, omdat meer flessen worden opgeraapt omdat het meer oplevert, maar tegelijkertijd is de waarde van wat er nog op straat ligt hoger

1) Aannames: 1. Lineaire relatie tussen max. waarde statiegeldverpakkingen op straat en in de prullenbak en kosten/overlast 2. Enkel Out-of-Home consumptie wordt opgeraapt door statiegeldjagers en maakt dus deel uit van de waarde op straat; 3. 85% van de kleine flessen wordt OoH gebruikt (Motivation), 10-30% voor grote flessen; 2) Afgeleid van Ipsos I&O figuur 5.1 en 5.2 berekend zoals eerder de impact op de doelstelling van een statiegeldverhoging;
Bron: Motivation onderzoeksrapport "Drivers en voorkeuren voor het inleveren van kleine PET-flessen", Ipsos I&O 2024 pagina 38, 39, Raadsinformatiebrief 2023 (Link), Schoon 2019 (Link), Parool 2024 (Link), CBS 2023 (Link), Omroep Brabant (Link), Regio Purmerend (Link), AT5 (Link)

Verhoging van statiegeld brengt maatschappelijke risico's met zich mee

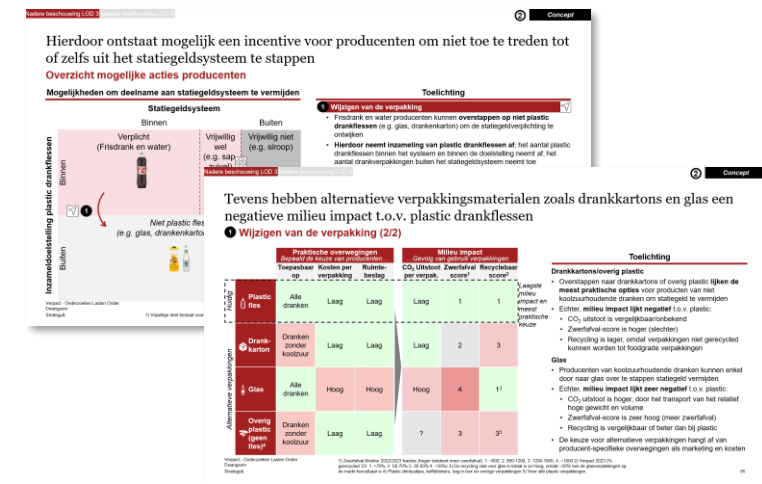
Maatschappelijke risico's verhogen statiegeld: Milieu-impact

2

Milieu-impact

Pagina 64-74

- **Producenten vrezen dat de vraag naar hun producten afneemt** bij verhoging van het statiegeld
- **Een deel van de consumenten geeft aan minder statiegeldflessen te kopen** bij statiegeldverhoging volgens Ipsos I&O
- **Producenten willen mogelijk de hieruit volgende omzetsderving vermijden door:**
 - **Wijzigen van de verpakking**, met mogelijk hogere milieu-impact tot gevolg
 - **Stoppen met vrijwillige deelname aan het systeem**, met een afname in hoogwaardig recycleat tot gevolg
 - **Niet toetreden tot het systeem**, voor producenten buiten het systeem

De literatuur is verdeeld over de impact van statiegeldverhoging op de vraag van consumenten naar statiegeldproducten

Impact statiegeldverhoging op vraag van consumenten

Wel impact hoger statiegeld op vraag consumenten

Environmental Science vol. 19 2006

Onderzoekt het effect van de implementatie van een statiegeldsysteem op de vraag, aan de hand van bierconsumptie in de Verenigde Staten

“

Onze resultaten geven aan dat: 1) de **totale vraag naar producten in het statiegeldsysteem afneemt**; 2) de vraag verschuift naar gemakkelijker in te zamelen producten; 3) er geen effect is op de vraag van commerciële klanten, zoals restaurants.”

Resources, Conservation and Recycling, 2009

Onderzoekt welvaartsimplicaties van beleid dat de negatieve gevolgen van een statiegeldsysteem voor leveranciers en detailhandelaren verzacht

“

...negatieve gevolgen voor leveranciers: 1) verhoging van de inzamelingskosten, 2) **daling van de verkoop door het toevoegen van statiegeld bovenop de prijs**, 3) kosten voor het opzetten van inzamelsystemen zijn enorm

Geen impact hoger statiegeld op vraag consumenten

Reloop 2023

Onderzoekt de per capita drankverkoop in bestaande statiegeldsystemen voor en na de introductie of verandering van het systeem

“

Uit onze analyse blijkt dat er **geen definitief bewijs** is dat de **introductie van** een nieuw of wijziging aan een bestaand **statiegeldsysteem** op zichzelf **invloed heeft op de verkoop**, wat erop wijst dat de zorgen van tegenstanders ongegrond zijn.”

BEBR 2011

Onderzoekt een mogelijk statiegeldsysteem voor Florida en gaat in op de economische impact en voordelen van het implementeren van een statiegeldsysteem

“

De **impact op de consumptie van dranken**, en daarmee op drank-gerelateerde werkgelegenheid, **is naar alle waarschijnlijkheid nihil** voor alle praktische doeleinden.”

Hoewel de literatuur verdeeld is over de impact van hoger statiegeld op consumentenvraag, vrezen producenten dat de vraag naar hun product afneemt

Vrees van producenten voor afname consumentenvraag bij hoger statiegeld

“

Hoger statiegeld kan tot lagere verkopen leiden, doordat Nederlanders het statiegeld moeilijk los kunnen zien van de prijs van een drankje.”

–Francois Sonnevile (Rabobank-econoom) 2024

“

Wanneer een statiegeldsysteem wordt ingevoerd, wordt een bedrag toegevoegd aan de prijs van een product; hierdoor maken **producenten zich zorgen over omzetsdaling.**”

– Resources, Conservation & Recycling 2009

“

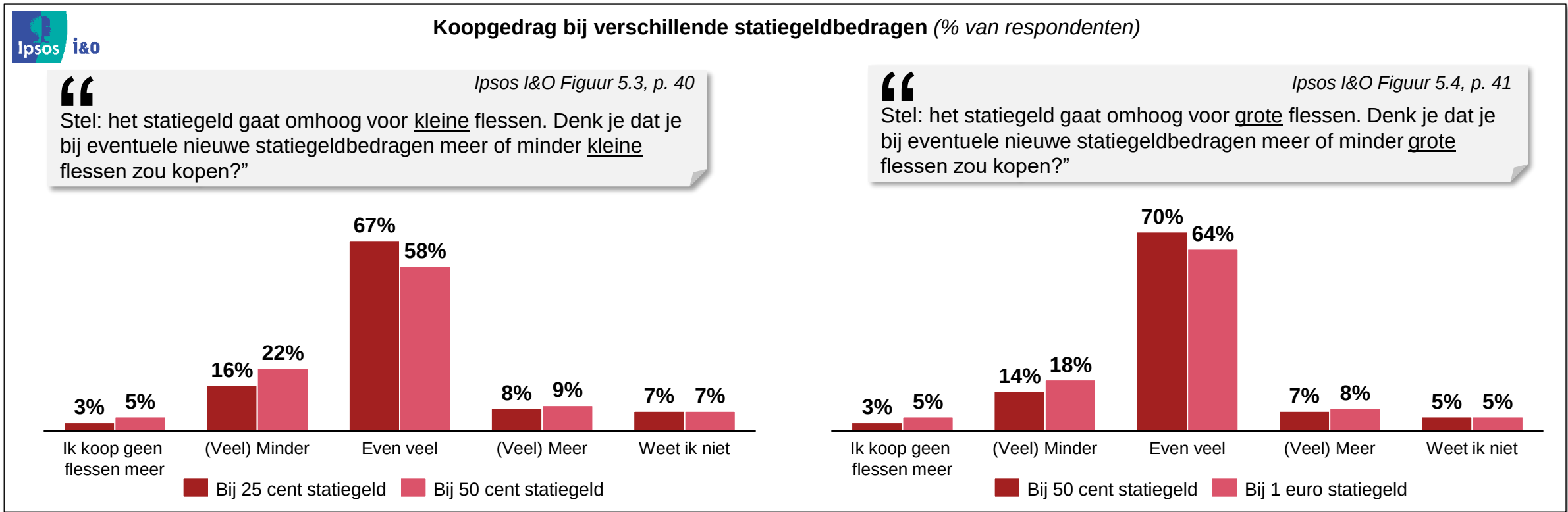
...uitbreiding van statiegeldsystemen voor drankverpakkingen, uit **bezorgdheid over de mogelijke negatieve gevolgen voor drankverkoop** op zowel de korte als de lange termijn.”

– Reloop 2023

Per saldo geven consumenten aan minder grote en kleine flessen te kopen bij een hoger statiegeldbedrag

Uitkomst Ipsos I&O onderzoek

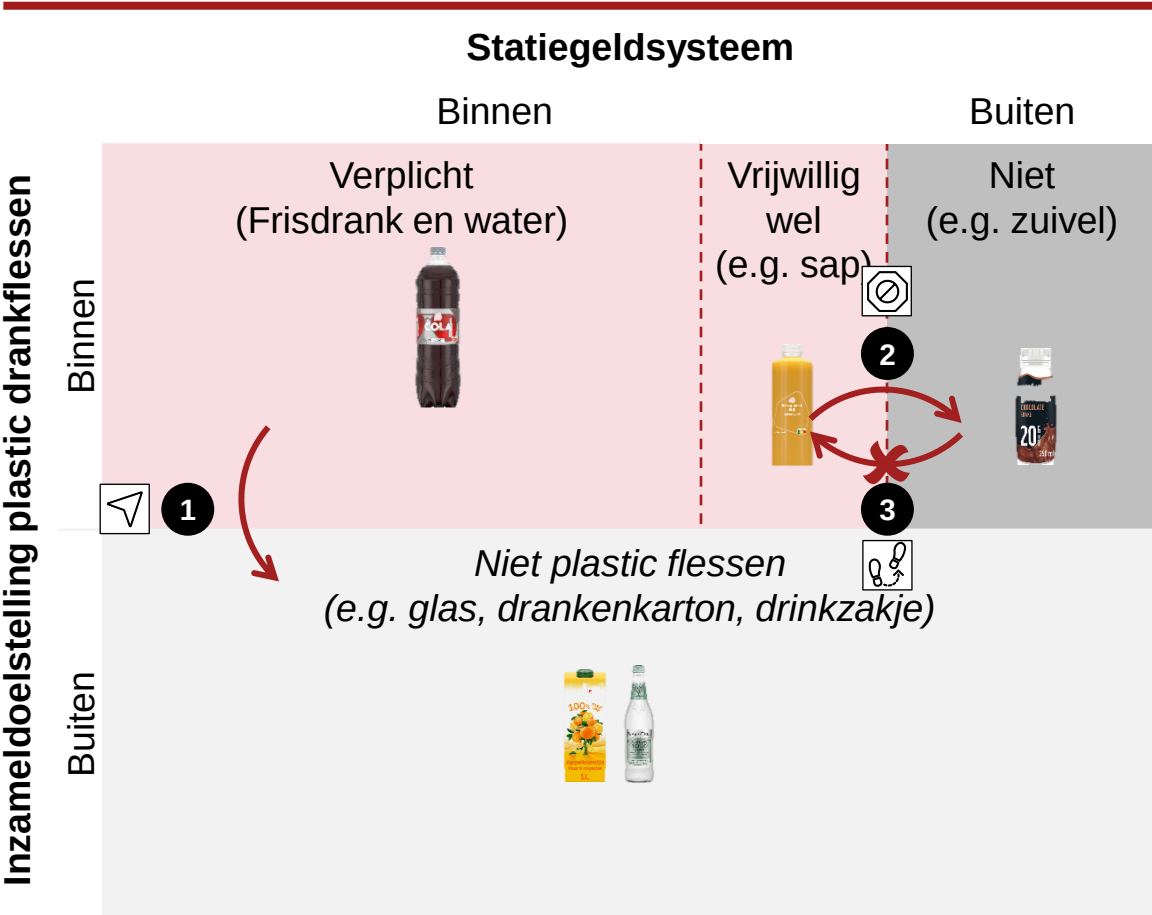

- Consumenten is gevraagd hoeveel zij zouden kopen bij de te toetsen statiegeldbedragen voor grote en kleine flessen
- Bij hogere bedragen geeft deel van de consumenten aan minder of geen flessen meer te kopen, terwijl het deel dat evenveel koopt afneemt

Hierdoor ontstaat mogelijk een incentive voor producenten om niet toe te treden tot of zelfs uit het statiegeldsysteem te stappen

Overzicht mogelijke acties producenten

Mogelijkheden om deelname aan statiegeldsysteem te vermijden

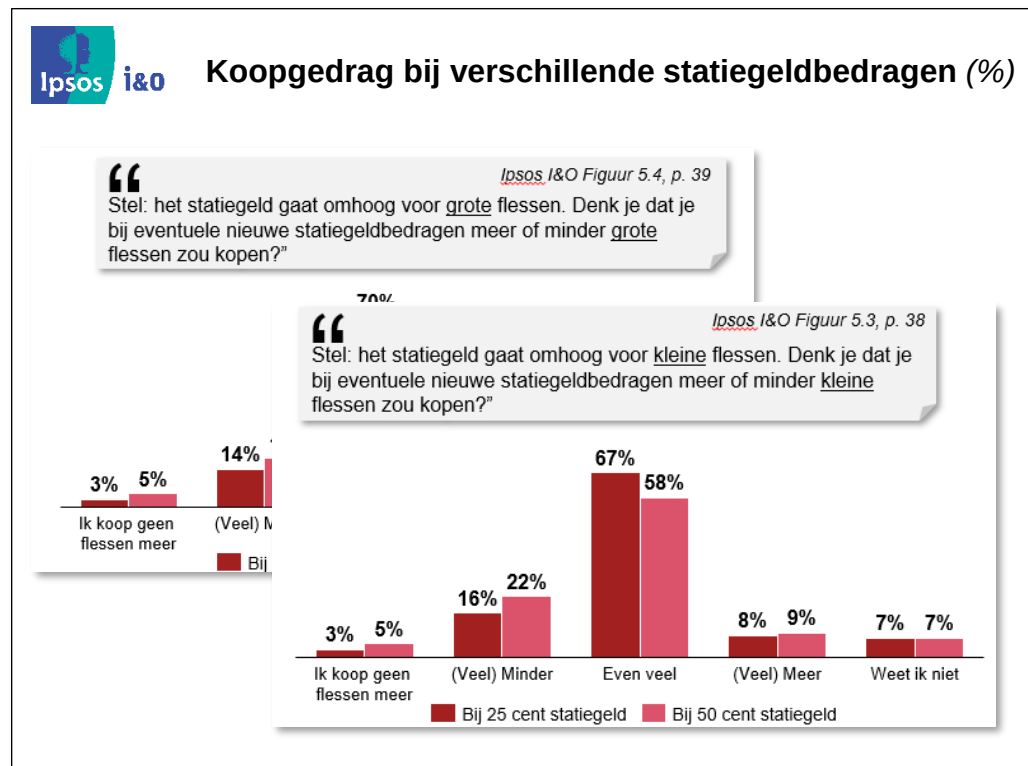

Toelichting

- Wijzigen van de verpakking**
 - Frisdrank- en waterproducenten kunnen **overstappen op niet-plastic drankflessen** (e.g. glas, drankenkarton) om de statiegeldverplichting te ontwijken
 - Hierdoor neemt inzameling van plastic drankflessen af; het aantal plastic drankflessen binnen het systeem en binnen de doelstelling neemt af, het aantal drankverpakkingen buiten het statiegeldsysteem neemt toe
- Stoppen met vrijwillige deelname aan het systeem**
 - Vrijwillig deelnemende producenten kunnen relatief eenvoudig uit het statiegeldsysteem stappen (e.g. sap), enkel het wijzigen van een etiket is vereist
 - Hierdoor neemt inzameling plastic drankflessen af; het aantal plastic drankflessen op de markt blijft gelijk, maar het aantal plastic drankflessen binnen het statiegeldsysteem neemt af
- Niet deelnemen aan het systeem**
 - Niet-deelnemende producenten (e.g. zuivel) zijn mogelijk moeilijker te overtuigen tot deelname aan het statiegeldsysteem
 - Hierdoor treden minder producenten toe tot het statiegeldsysteem; dit staat haaks op het doel om juist meer producenten deel te laten nemen aan het systeem en zo de inzameling te verhogen

Om te bepalen of dit mogelijk een besparing oplevert voor producenten berekenen we de omzetsderving o.b.v. Ipsos I&O data

Berekening omzetsderving producent

Afname vraag berekenen

Koopgedrag (%)
X
Aangenomen afname vraag (%)

Voorbeeld:
Voor consumenten die bij **koopgedrag** “Ik koop geen flessen meer” invullen is de aangenomen afname vraag -100%

Afname vraag (%)

Omzetsderving berekenen

Afname vraag (%)
X
Aantal statiegeldproducten (#)
X
Prijs (€) ³

Voorbeeld:
Vermenigvuldigen van het **aantal kleine en grote statiegeldflessen** met de **prijs van kleine en grote statiegeldflessen**

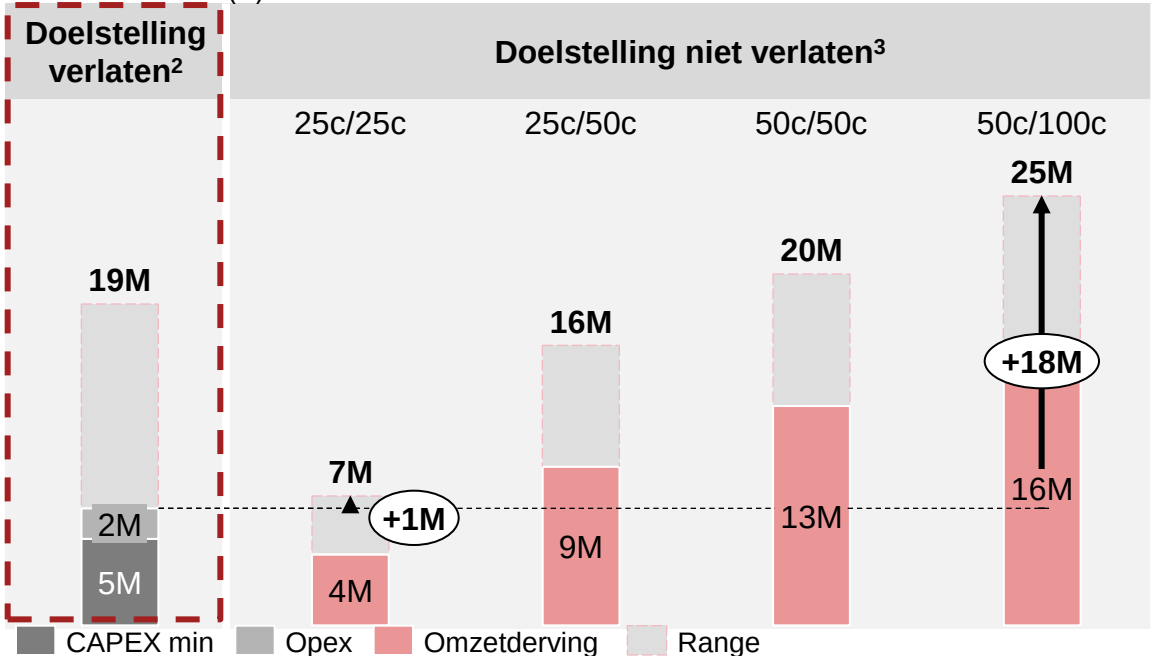
Omzetsderving totaal ² (%)

Voor water- en frisproducenten ontstaat mogelijk een prikkel om verpakkingsmateriaal te wijzigen; dit leidt tot minder inzameling binnen het statiegeldsysteem

1 Wijzigen van de verpakking (1/2)

Doelstelling verlaten kan €1-18M aan kosten schelen bij producent

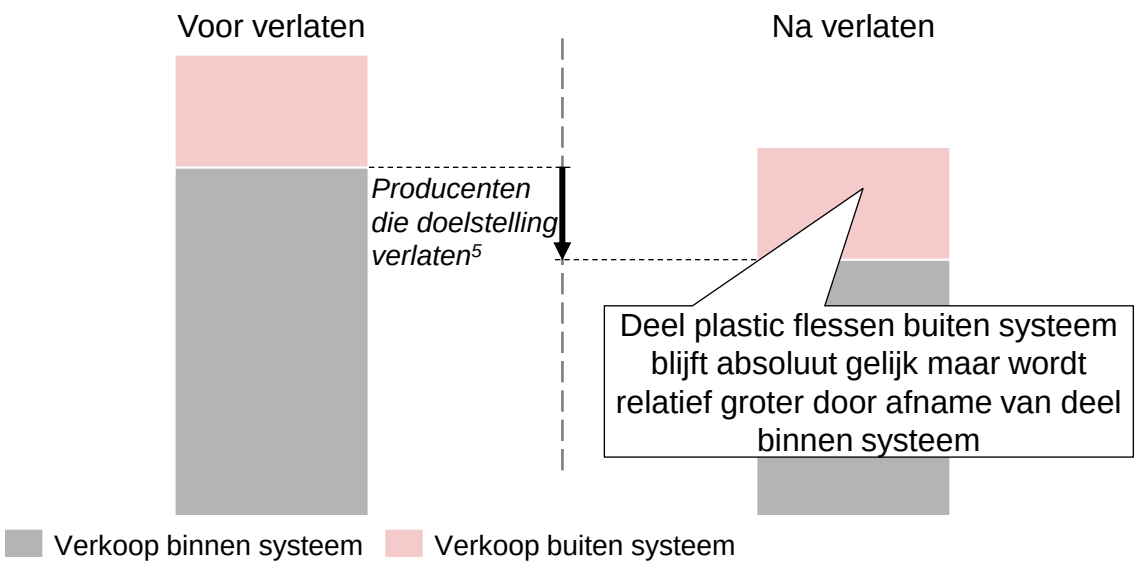
Geschatte omzet/kosten voor overstap verpakkingsmateriaal voor producten water/frisdrank (€)¹

- We evalueren de kosten voor producenten om van plastic drankflessen over te stappen naar bijv. drankkartons of glas en daarmee de doelstelling verlaten
- Dit zetten we tegenover de omzetderiving door afname in vraag om te kijken hoeveel een producent kan besparen door de doelstelling te verlaten

Met negatieve gevolgen voor de inzameldoelstelling tot gevolg

Als 1%-pt⁴ van de verpakkingen de doelstelling verlaat leidt dit direct tot een afname van 0,2-0,4% in de inzameling door een relatieve toename van het deel buiten scope

- Als producenten binnen het statiegeldsysteem de doelstelling verlaten, neemt de absolute verkoop van flessen binnen het statiegeldsysteem af
- Hierdoor neemt de hoeveelheid flessen buiten het statiegeldsysteem relatief toe als we aannemen dat deze hoeveelheid flessen gelijk blijft

Tevens hebben alternatieve verpakkingsmaterialen zoals drankkartons en glas een negatieve milieu impact t.o.v. plastic drankflessen

1 Wijzigen van de verpakking (2/2)

		Praktische overwegingen <i>Bepaald de keuze van producenten...</i>			Milieu-impact <i>...Gevolg van gebruik verpakkingen</i>		
		Toepasbaar op	Kosten per verpakking	Ruimte-beslag	CO ₂ Uitstoot per verpak.	Zwerfafval score ¹	Recyclebaar score ²
Huidig	Plastic fles	Alle dranken	Laag	Laag	Laag	1	1
	Drank-karton	Dranken zonder koolzuur	Laag	Laag	Laag	2	3
	Glas	Alle dranken	Hoog	Hoog	Hoog	4	1 ³
	Overig plastic (geen fles) ⁴	Dranken zonder koolzuur	Laag	Laag	?	3	3 ⁵

Toelichting

Drankkartons/overig plastic

- Overstappen naar drankkartons of overig plastic **lijken de meest praktische opties** voor producten van niet koolzuurhoudende dranken om statiegeld te vermijden
- Echter, **milieu-impact lijkt negatief** t.o.v. plastic:
 - CO₂ uitstoot is vergelijkbaar/onbekend
 - Zwerfafval-score is hoger (slechter)
 - Recycling is lager, omdat verpakkingen niet gerecycled kunnen worden tot foodgrade verpakkingen

Glas

- Producenten van koolzuurhoudende dranken kunnen enkel door naar glas over te stappen statiegeld vermijden
- Echter, **milieu-impact lijkt zeer negatief** t.o.v. plastic:
 - CO₂-uitstoot is hoger, door het transport van het relatief hoge gewicht en volume
 - Zwerfafval-score is zeer hoog (meer zwerfafval)
 - Recycling is vergelijkbaar of beter dan bij plastic
- De keuze voor alternatieve verpakkingen hangt af van producent-specifieke overwegingen als marketing en kosten

Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom
Strategy&

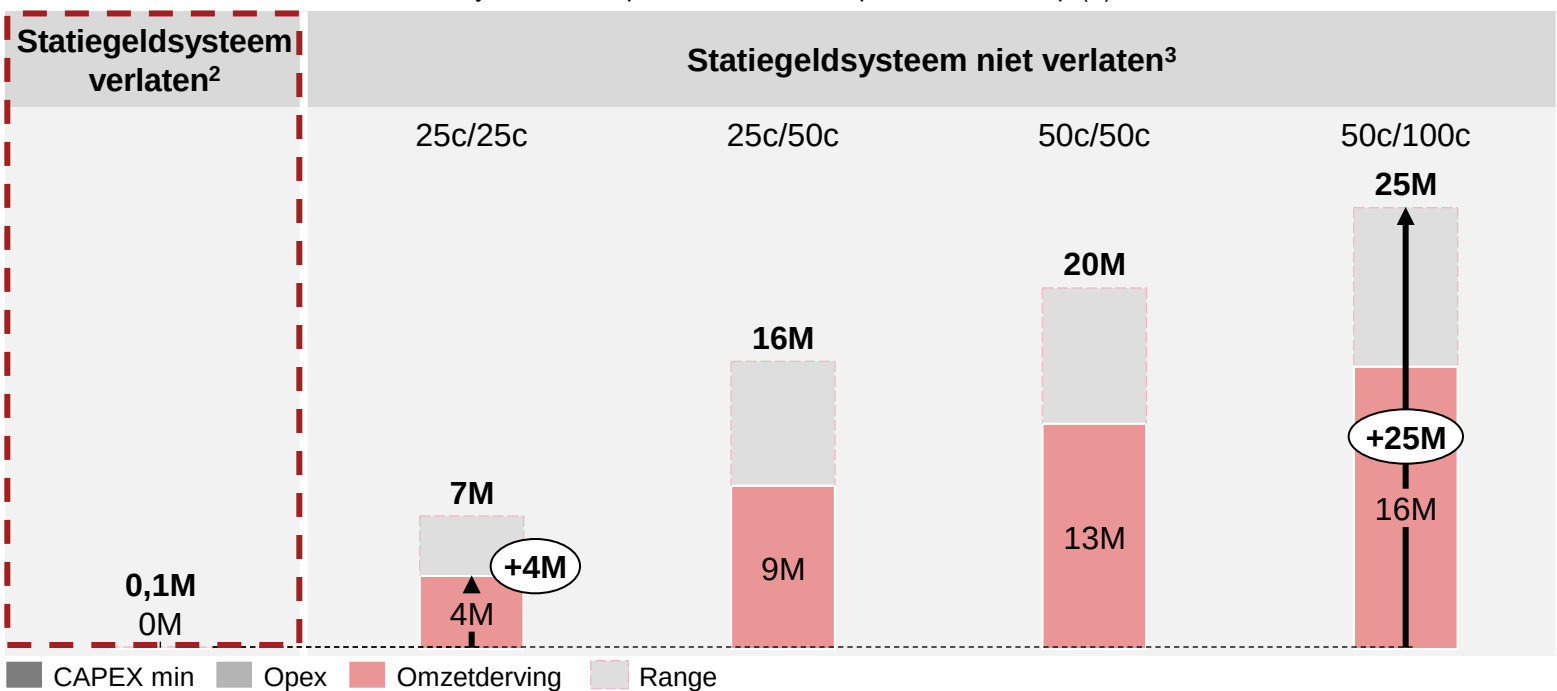
1) Zwerfafval Monitor 2022/2023 fracties (hoger betekent meer zwerfafval): 1. <600, 2. 600-1200, 3. 1200-1800, 4. >1800 2) Verpact 2023 (% gerecycled '23: 1. >70%, 2. 50-70% 3. 30-50% 4. <30%) 3) De recycling rate voor glas in totaal is zo hoog, omdat ~50% van de glasverpakkingen op de markt hervulbaar is 4) Plastic drinkzakjes, koffiebekers, bag in box en overige verpakkingen 5) Voor alle plastic verpakkingen

Voor vrijwillig deelnemende producenten is het statiegeldsysteem verlaten goedkoper dan blijven; dit kan leiden tot max. 6% minder inzameling

2 Stoppen met vrijwillige deelname aan het systeem

Statiegeldsysteem verlaten scheelt €4-25M kosten producent en leidt tot lagere inz.

Geschatte omzet/kosten voor verlaten systeem voor producenten van sap, zuivel en siroop (€)¹

~6% Maximale negatieve impact op de inzameling, wanneer alle vrijwillig deelnemende producenten het statiegeldsysteem verlaten

Toelichting

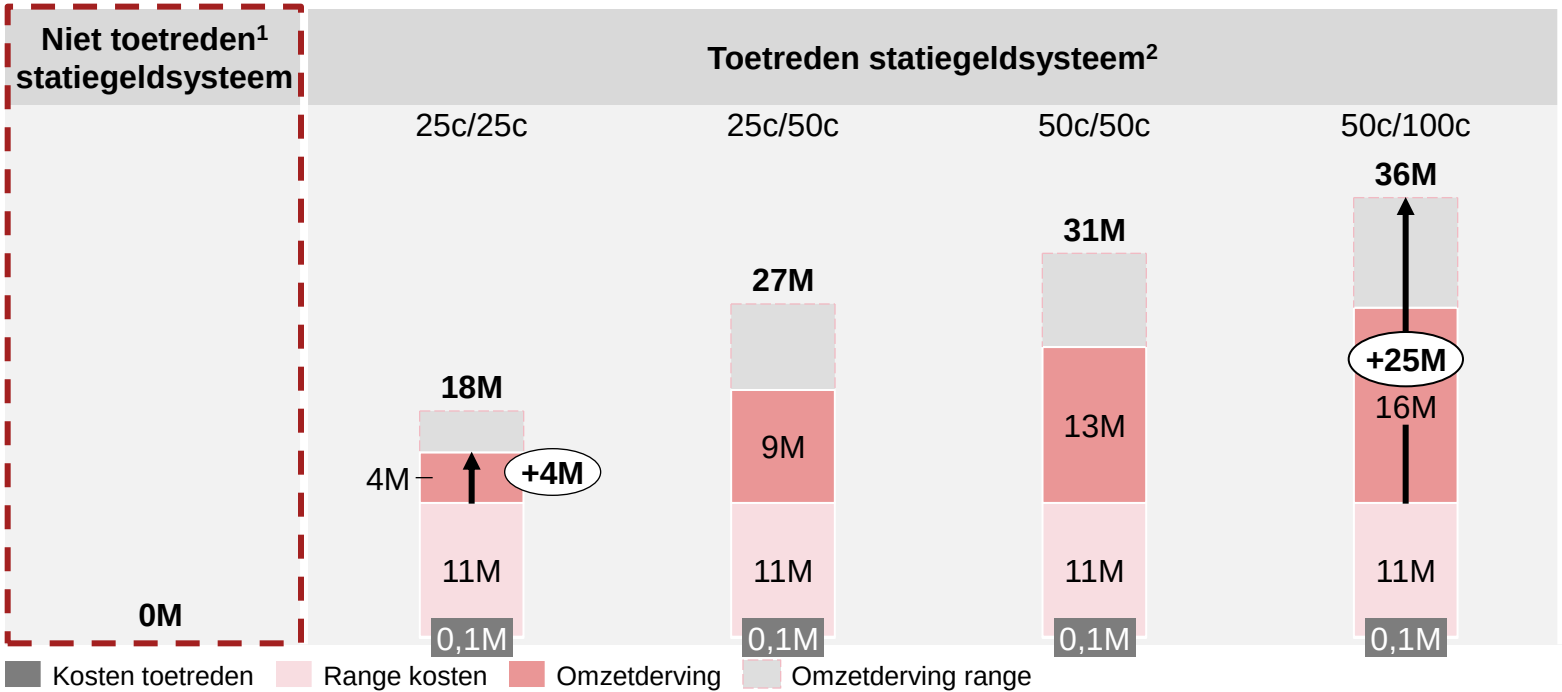
- Vrijwillig deelnemende producenten kunnen het statiegeldsysteem verlaten **zonder de verpakking aan te passen**
- Daarentegen leidt in het statiegeldsysteem **blijven** tot een mogelijke **omzetderving van €4-25 M**
- Dit maakt het een **aantrekkelijke keuze om het statiegeldsysteem** te verlaten **vanuit kosten oogpunt**
- Als alle vrijwillig deelnemende producenten het **systeem verlaten leidt dit tot max. 6% minder inzameling**, omdat op flessen van deze producenten **geen statiegeld meer zit** maar nog **deel uitmaken van de doelstelling**

Wanneer een producent toe wil treden tot het statiegeldsysteem, resulteert dit in een extra omzetsderving van ~€4-25M

3 Niet deelnemen aan het systeem

€4-25M omzetsderving komt bovenop huidige kosten om toe te treden; 15% moet nog toetreden

Geschatte kosten toetreden tot het systeem voor zuivel en overige producenten (€)³

~15% Maximaal misgelopen potentiële inzameling, wanneer alle producenten buiten het statiegeldsysteem niet toetreden

Toelichting

- Producenten die nu nog geen onderdeel zijn van het statiegeldsysteem **kunnen toetreden tot het systeem**
- Daarentegen leidt **het toetreden tot het statiegeldsysteem** tot een mogelijke **omzetsderving van €4-25 M bovenop de huidige kosten om toe te treden**
- Dit maakt het een **aantrekkelijke keuze om niet toe te treden tot het statiegeldsysteem vanuit kostenooqpunt**
- Als alle producenten die toe zouden kunnen treden tot het **systeem dit niet doen, leidt dit tot max. 15% misgelopen potentiële inzameling**

Als producenten ervoor kiezen om niet deel te nemen aan het statiegeldsysteem of eruit te stappen, kan dit leiden tot een lagere inzameling van max. 21%-pt

Overzicht impact verhogen statiegeld

	Positieve business case voor producenten om systeem te verlaten	Max. impact op doelstelling ¹	Maatschappelijke risico's
1 Wijzigen van de verpakking 	✓ / ✗	-0,2% tot -0,4% per %-pt Van het gewicht aan verpakkingen wat de doelstelling voor plastic drankflessen verlaat	Toename milieu impact, door producenten die overstappen op andere verpakkingen
2 Stoppen met vrijwillige deelname aan het systeem 	✓	-6%-pt Inzameling wanneer alle vrijwillig deelnemende producenten de doelstelling verlaten	Afname hoogwaardig foodgrade recyclaat door lagere inzameling via statiegeld systeem
3 Niet deelnemen aan het systeem 	✓	-15%-pt Wanneer geen enkele producent buiten het statiegeldsysteem besluit om deel te nemen	Stoppen met vrijwillige deelname (optie 2) en niet toetreden tot het systeem (optie 3) hebben beide een positieve business case voor producenten om uit het systeem te stappen, gezamenlijk kan dit leiden tot maximaal 21%-pt lagere inzameling

Verhoging van statiegeld brengt maatschappelijke risico's met zich mee

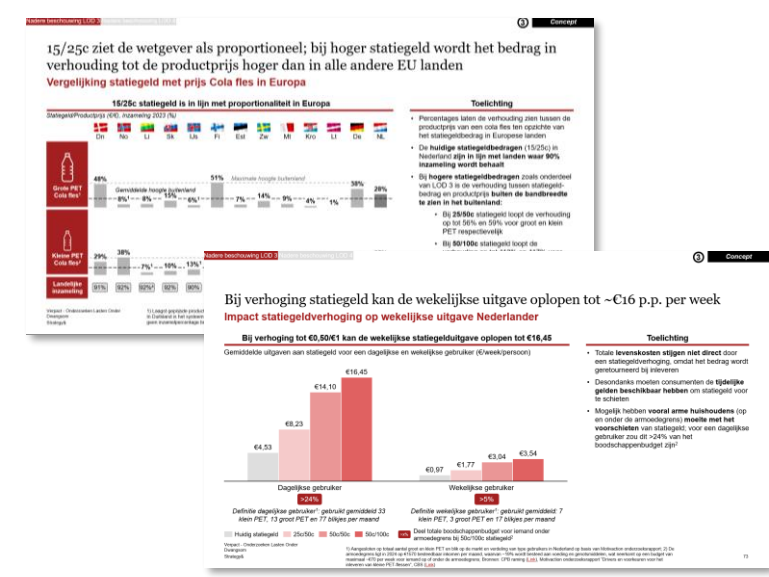
Maatschappelijke risico's verhogen statiegeld: Financiële implicaties consument

3

Financiële implicaties consument

Pagina 75-80

- Het statiegeldbedrag moet proportioneel zijn met de productprijs volgens de minister
- Statiegeldverhoging kan tot disproportioneel hoge bedragen leiden kijkend naar het buitenland
- Bij verhoging statiegeld kan de **wekelijkse uitgave oplopen tot ~€16 per persoon per week**
- Statiegeldverhoging maakt mogelijk consument de dupe doordat in plaats van het gemak te vergroten voor consument de financiële prikkel wordt verhoogd
- In het buitenland zien we al dat vanwege hoge levenskosten de invoer en/of verhoging van statiegeld wordt uitgesteld

De minister stelt dat statiegeldbedrag voldoende prikkel moet bieden om in te leveren, maar ook proportioneel moet zijn ten opzichte van de prijs van het product

Totstandkoming statiegeldbedrag

15/25c statiegeld ziet de minister als proportioneel met productprijzen

“

De **prikkel om de flessen terug te brengen** naar de innamepunten moet **hoog genoeg zijn** om invloed te hebben op het gedrag van de consument. Tegelijkertijd moet het een **proportioneel bedrag zijn** ten opzichte van de **prijs van het product.**”

- *Staatscourant 2020 nr. 13521*

“

Verwacht wordt dat **met een dergelijk minimale hoogte** [€0,15 voor klein PET en €0,25 voor groot PET] het **zwerfafvalprobleem**, veroorzaakt door kleine kunststof flessen, **afdoende wordt aangepakt** en dat er **voldoende** kunststof flessen via het statiegeldstelsel worden **ingezameld om te voldoen aan de 90% doelstelling** van gescheiden inzameling.”

- *Staatscourant 2020 nr. 13521*

“

Mede op basis van **analyses van buitenlandse systemen** is daarom gekozen voor een minimale hoogte van het statiegeldbedrag voor kleine kunststof flessen met een inhoud tot 1 liter van € 0,15.”

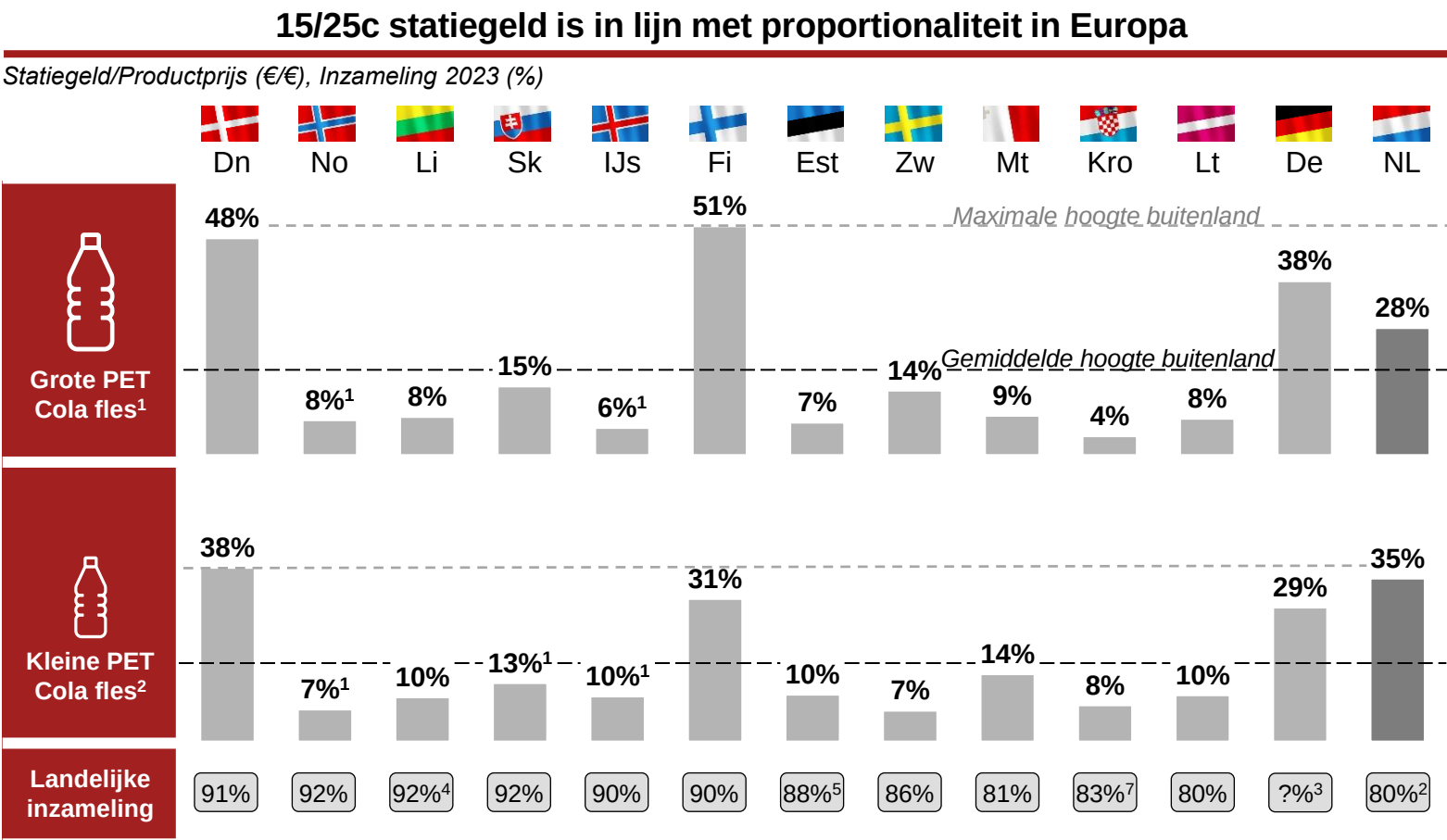
- *Staatscourant 2020 nr. 13521*

Toelichting

- Voormalig staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat Sientje Van Veldhoven heeft in april 2020 aangegeven (zoals gepubliceerd in de Staatscourant) dat het bedrag van 15/25c per flesje het resultaat is van een **afweging tussen voldoende prikkel voor de consument** en een **proportioneel bedrag ten opzichte van de prijs** van het product
- De staatssecretaris heeft op Kamervragen welke volgden in juni 2020 dit argument herhaald
- In september 2023 heeft voormalig staatssecretaris Vivianne Heijnen (Infrastructuur en Waterstaat) wederom deze argumentatie herhaald naar aanleiding van Kamervragen over het bericht ‘Ruim veertig procent van de flesjes met statiegeld komt niet bij een inzamelpunt terecht’ (ingezonden op 28 augustus 2023)

Bij hoger statiegeld wordt het bedrag in verhouding tot de productprijs hoger dan in alle andere EU landen

Vergelijking statiegeld met prijs Cola fles in Europa

- Toelichting**
- Percentages laten de verhouding zien tussen de productprijs van een cola fles ten opzichte van het statiegeldbedrag in Europese landen
 - De **huidige statiegeldbedragen** (15/25c) in Nederland **zijn in lijn met landen waar 90% inzameling wordt behaalt**
 - Bij **hogere statiegeldbedragen** zoals onderdeel van LOD 3 is de verhouding tussen statiegeldbedrag en productprijs **buiten de bandbreedte te zien in het buitenland**:
 - Bij **25/50c** statiegeld loopt de verhouding op tot 56% en 59% voor groot en klein PET respectievelijk
 - Bij **50/100c** statiegeld loopt de verhouding op tot 112% en 117% voor groot en klein PET respectievelijk

1) Laagst geprijsde product is gebruikt; 2) Net als in het buitenland is deze inzameling enkel voor het deel van de flessen binnen het statiegeldsysteem, inzameling over 2023; 3) In Duitsland is het systeem per bundesland georganiseerd en geen agency in Duitsland verzamelt data over het aantal ingezamelde flessen, daarom kan geen inzamelpercentage berekend worden ([Link](#)); 4) Alle ingezamelde verpakkingen; 5) Inzameling over 2022; 7) Inzameling over 2021
Bron: R1 (zie appendix)

Grootste deel van de consumenten maakt zich zorgen over stijgende prijzen; deel van de huishoudens heeft moeite met het betalen van de dagelijkse boodschappen

Inflatie en levenskosten

83%

Van de consumenten maakt zich **zorgen over de stijgende prijzen** van levensmiddelen

450.000

Nederlanders **hebben onvoldoende geld voor eten en krijgen geen voedselhulp**, terwijl ze dit wel nodig hebben

780.000

Nederlanders **leven onder de armoedegrens** in 2024; dat is 4,5% van de bevolking

26%

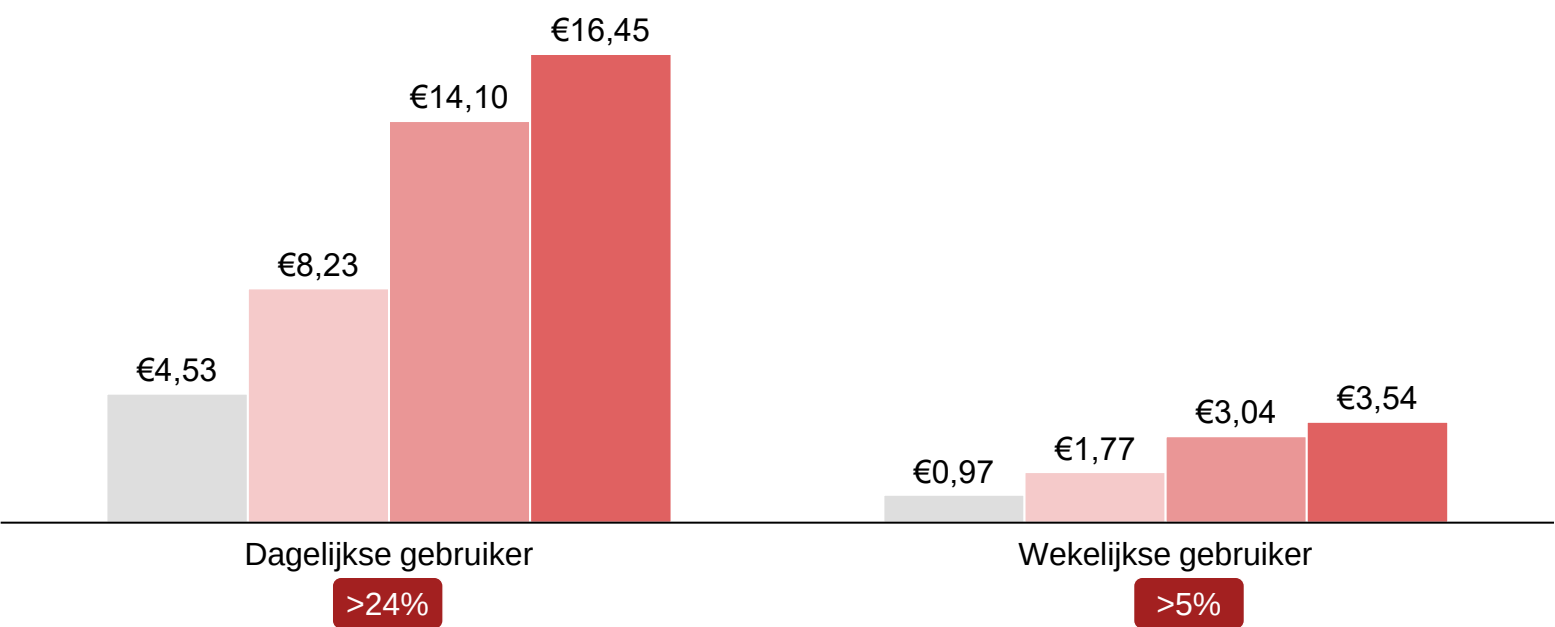
Van Nederlandse huishoudens geeft aan **moeilijk de dagelijkse boodschappen** te kunnen betalen

Bij verhoging van het statiegeld kan de wekelijkse uitgave oplopen tot ~€16 per persoon per week

Impact statiegeldverhoging op wekelijkse uitgave Nederlander

Bij verhoging tot €0,50/€1 kan de wekelijkse statiegelduitgave oplopen tot €16,45

Gemiddelde uitgaven aan statiegeld voor een dagelijkse en wekelijkse gebruiker (€/week/persoon)

Definitie dagelijkse gebruiker¹: gebruikt gemiddeld 33 klein PET, 13 groot PET en 77 blikjes per maand

Definitie wekelijkse gebruiker¹: gebruikt gemiddeld: 7 klein PET, 3 groot PET en 17 blikjes per maand

Huidig statiegeld 25c/50c 50c/50c 50c/100c >x% Deel totale boodschappenbudget voor iemand onder armoedegrens bij 50c/100c statiegeld²

Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom Strategy&

1) Aangesloten op totaal aantal groot en klein PET en blik op de markt en verdeling van type gebruikers in Nederland op basis van Motivaction onderzoeksrapport; 2) De armoedegrens ligt in 2024 op €1570 besteedbaar inkomen per maand, waarvan ~19% wordt besteed aan voeding en genotsmiddelen, wat neerkomt op een budget van maximaal ~€70 per week voor iemand op of onder de armoedegrens; Bronnen: CPB raming ([Link](#)), Motivaction onderzoeksrapport "Drivers en voorkeuren voor het inleveren van kleine PET-flessen", CBS ([Link](#))

- Toelichting
- Totale **levenskosten stijgen niet direct** door een statiegeldverhoging, omdat het bedrag wordt geretourneerd bij inleveren
 - Desondanks moeten consumenten de **tijdelijke gelden beschikbaar hebben** om statiegeld voor te schieten
 - Mogelijk hebben **vooral arme huishoudens** (op en onder de armoedegrens) **moeite met het voorschieten** van statiegeld; voor een dagelijkse gebruiker zou dit >24% van het boodschappenbudget zijn²

In het buitenland zien we al dat vanwege hoge levenskosten de invoer en/of verhoging van statiegeld wordt uitgesteld

Statiegeld invoer en verhoging in het buitenland

- Het **Verenigd Koninkrijk** is al geruime tijd voornemens om een statiegeldsysteem in te voeren
- Echter werd de **invoer uitgesteld tot 2026** met als belangrijkste argument **de “cost-of-living” crisis**

- De **Franse regering** kondigde in 2019 aan statiegeld op plastic flessen en blikjes in te willen voeren
- Dit **project werd uitgesteld** tot 2023 door druk van burgemeesters in het Franse Senaat welke een **toename in kosten** noemde als argument

- De **staat New York** was voornemens statiegeld te verhogen van 5 cent naar 10 cent
- De nieuwe **wet is niet aangenomen**, omdat uit verschillende hoeken weerstand kwam, waarbij **hogere kosten voor producenten/consumenten** als belangrijkste argumenten golden

“
De “**cost-of-living” crisis** was voor detailhandelaren aanleiding om op te roepen tot nog **meer uitstel van de DRS**”
- *Edie 2023*

“
Het invoeren van statiegeld op plastic flessen... zou een **prijsstijging van dranken** tot gevolg hebben gehad.”
- *Franse oppositie statiegeldsysteem 2023*

“
...het **statiegeldsysteem van de staat New York te hervormen**, omdat de democraten voorstellen vermeden waarvan zij vrezen dat deze zorgen van kiezers aanwakkeren over de impact van de partij op **de hoge inflatie en de stijgende kosten...**”
- *Spectrum News 2024*

Verhoging van statiegeld brengt maatschappelijke risico's met zich mee

Maatschappelijke risico's verhogen statiegeld: Fraude en veiligheid

4

Fraude en veiligheid

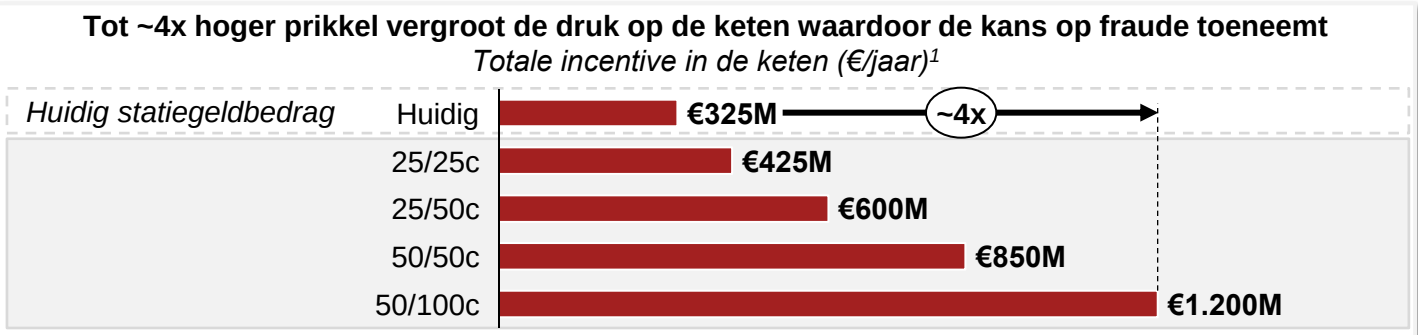
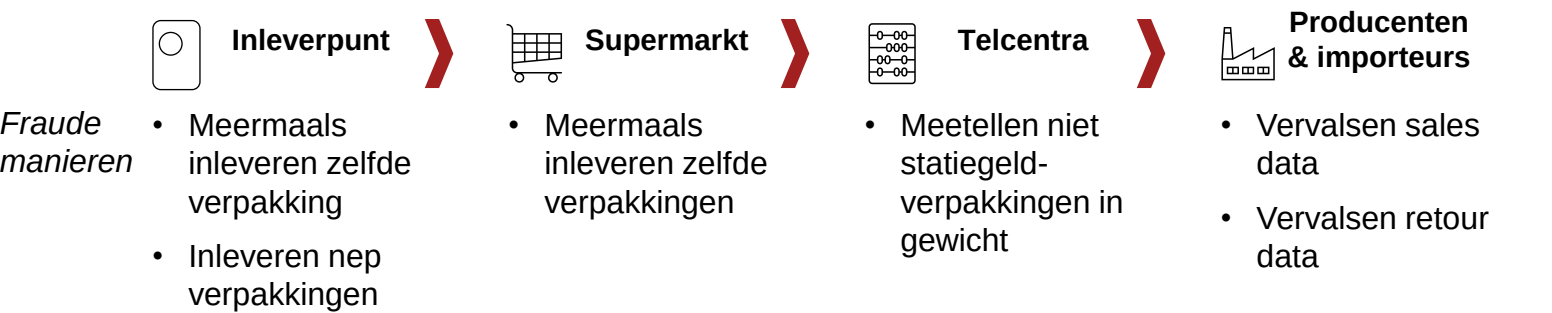
Pagina 81-83

- **Toename van incentive vergroot fraude-risico** op verschillende plekken in de inleverketen
- **Door statiegeldverhoging kan criminaliteit toenemen**, hierdoor neemt veiligheid op straat en in de supermarkt mogelijk af

Fraude is mogelijk op verschillende plekken in de inleverketen; een toename van statiegeld vergroot het risico op fraude

Impact statiegeldverhoging op fraude

De statiegeldhoogte moet **hoog genoeg zijn om consumenten te motiveren** om verpakkingen in te leveren en **laag genoeg om fraude niet aan te moedigen.** – Reloop 2022

Toelichting

- Mogelijke effecten van fraude in de keten:**
 - Vervuiling van de recycling stroom**, door frauduleuze verpakkingen welke niet van recyclebaar materiaal gemaakt zijn
 - Toename in systeemkosten**, door extra anti-fraude maatregelen en onterecht uitgekeerd statiegeld
- Mogelijke maatregelen om fraude te voorkomen:**
 - Aanscherpen RVM vereisten** voor meer kritische inname
 - Invoeren en verbeteren “audit”** van inleverpunten, telcentra en PI's om mogelijke fraude te onderscheppen
 - VOG-vereisten** voor personeel in de statiegeldketen

Door statiegeldverhoging kan criminaliteit toenemen, hierdoor nemen veiligheid op straat en in de supermarkt mogelijk af

Impact statiegeldverhoging op criminaliteit

Voorbeelden van criminaliteit in de media

Man breekt donatiebakken open

Statiegeldjager wordt bedreigd

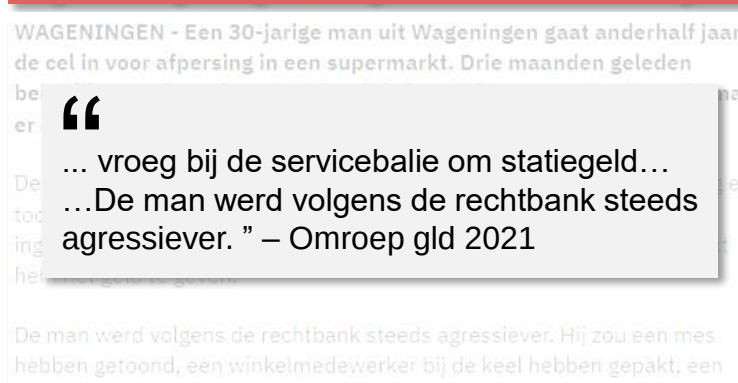

Verpact – Vervolgonderzoek Lasten Onder
Dwangsom
Strategy&

Man steelt zak met statiegeldverpakkingen

Agressief gedrag na weigeren uitbetalen statiegeld

Bron: OldambtNu ([Link](#)), NH dagblad ([Link](#)), Omroep gld ([Link](#)), Social Media ([Link](#))

Toelichting

- **Mogelijke effecten van verhoogde criminaliteit:**
 - **Minder veilige werkomgeving** voor personeel in de statiegeldketen
 - **Onveilige situaties op straat** door bijv. ruzie statiegeldjagers of agressief gedrag
- **Mogelijke maatregelen tegen criminaliteit:**
 - **Beveiliging bij vrachtwagens** met statiegeldverpakkingen tegen diefstal
 - **Beveiliging donatiebakken** tegen inbraak en diefstal
 - **Beveiliging handmatige innamepunten** tegen diefstal en overlast
 - **Beveiliging telcentra** tegen overvallen, inbraak en diefstal

De ILT heeft Verpact verzocht een onderzoek uit te (laten) voeren naar de relatie tussen de inleverbereidheid van de consument en de wijze van terugbetaling

Verzoek ILT Last Onder Dwangsom 4

Last Onder Dwangsom 4

Last 4 - Onderzoek naar de wijze van terugbetaling van verschillende innamepunten (onderzoek draaiknop 3)

131. In 2023 waren er volgens de cijfers van Verpact 4.100 uitbetalende innamepunten bij supermarkten en 40 uitbetalende innamepunten op overige locaties (bestaande uit treinstations, catering, tankstations, groothandel en overig).⁹⁶ Volgens het Plan van Aanpak wil Verpact de benodigde 5.400 extra

“

De op te leggen last houdt in dat Verpact een **onderzoek laat uitvoeren naar de relatie tussen de inleverbereidheid van de consument en de manier van terugbetalen van het statiegeld**”

– ILT Last Onder Dwangsom 4, 2024

132. gesteld: verwacht jij dat je vaker kleine plastic flesjes zal inleveren bij een inleverpunt als je bij inleverpunten met een tikkie direct het statiegeld op je bankrekening krijgt? 45% van de Nederlanders verwacht dat zij hierdoor vaker zullen inleveren tegenover 22% die dit niet verwacht.⁹⁹

Verwacht jij dat je vaker kleine plastic flesjes zal inleveren bij een inleverpunt als: (Basis - Gebruikt minimaal jaarlijks een klein plastic flesje, n=1.262)

% eens +
zeer eens

Toelichting

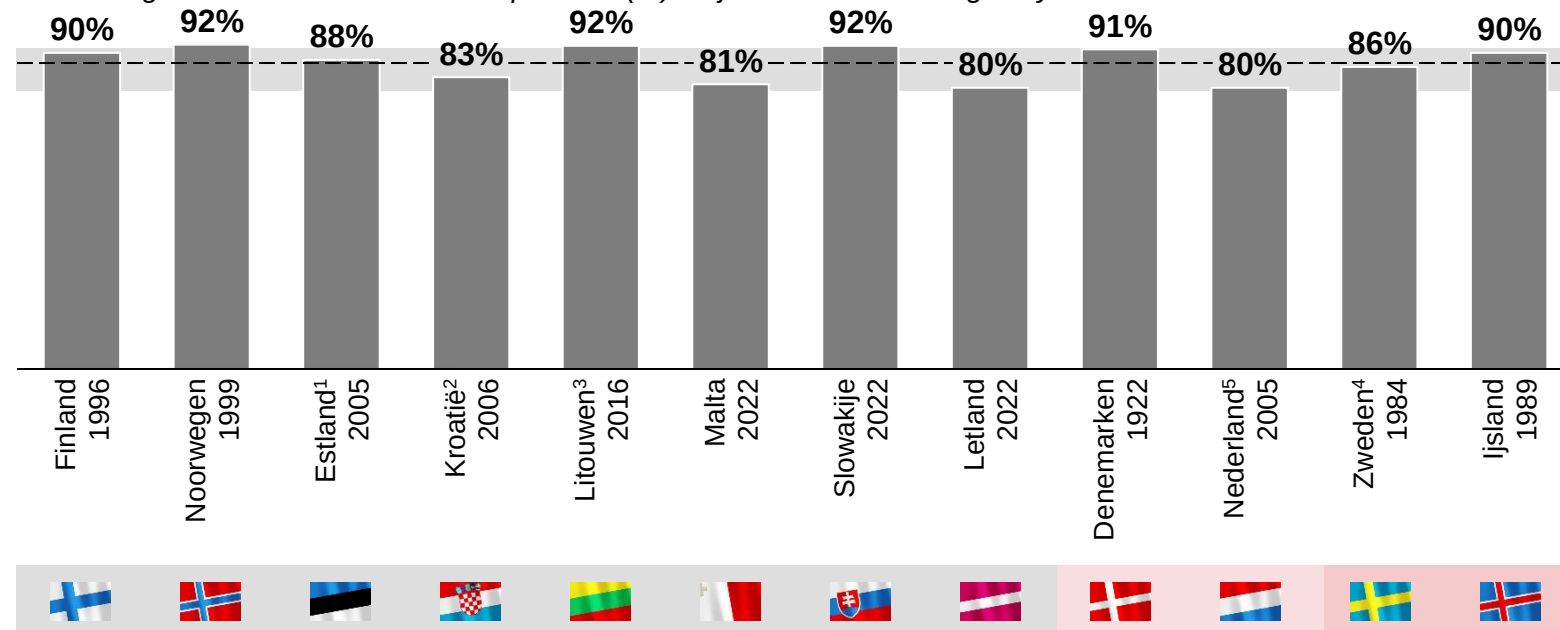
- In de vierde opgelegde Last Onder Dwangsom door de Inspectie Leefomgeving en Techniek (ILT) wordt verzocht een onderzoek te laten uitvoeren naar de relatie tussen de inleverbereidheid van de consument en de manier van terugbetalen van het statiegeld
- Verpact zet in op het realiseren van extra uitbetalende innamepunten, zowel binnen als buiten de supermarkt, waarbij op plekken buiten de supermarkt gebruik wordt gemaakt van het betaalplatform Tikkie als alternatieve uitbetalingsmethode (vergeleken met de statiegeldbon in de supermarkt)
- De ILT geeft aan dat op dit moment onduidelijk is wat de effecten zijn van deze alternatieve terugbetalingsmethoden op de inleverbereidheid van de consument
- De ILT suggereert dat mogelijk sommige consumenten bepaalde terugbetaalmethoden als drempel ervaren om bij dat innamepunt hun statiegeldflessen in te leveren
- Deze sectie licht de resultaten van het consumentenonderzoek toe en vertaalt de resultaten naar een potentiële impact op de inzameldoelstelling

Wanneer we kijken naar het buitenland zien we geen directe relatie tussen inzameling en wijze van terugbetaling

Inzameling en wijze van terugbetaling in het buitenland

Landen met alternatieve wijzen van terugbetaling realiseren geen hogere inzameling

Inzameling PET drankflessen in 2023 per land (%) en jaar van start statiegeldsysteem

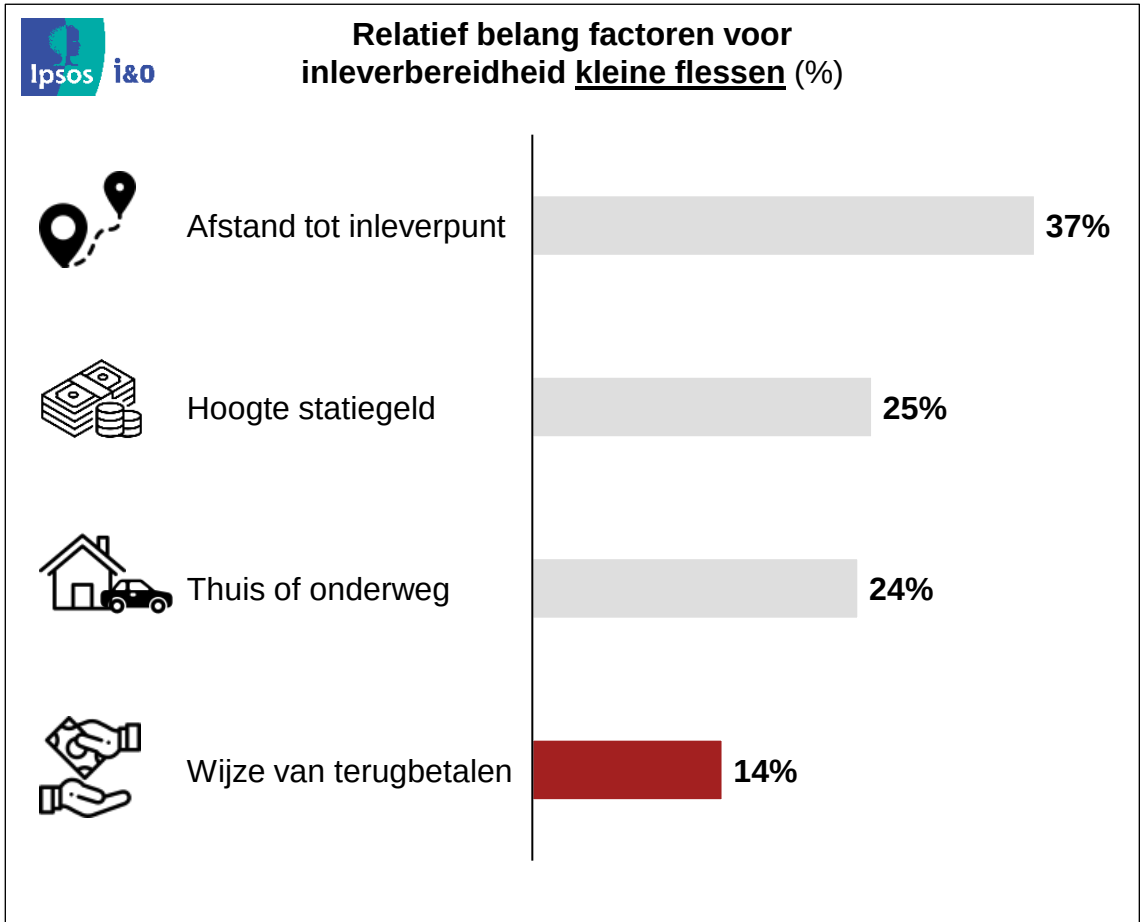
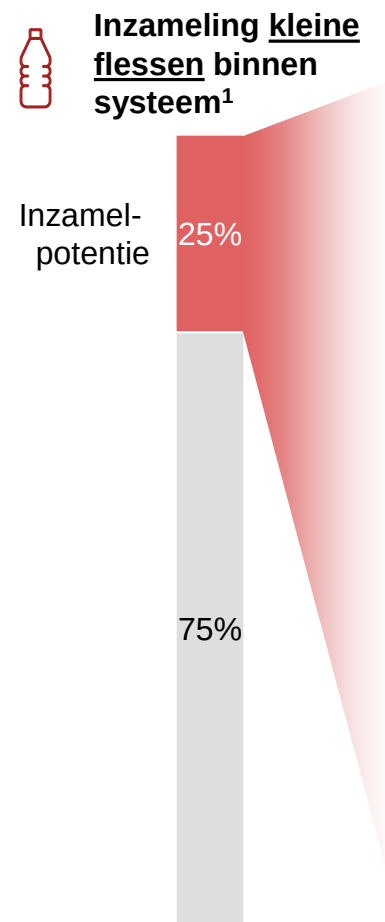
Wijze van terugbetaling	Verrekening bij kassa	Verrekening bij kassa of digitale module in RVM	Verrekening bij kassa of digitale en/of cash module in RVM

Toelichting

- In verreweg de **meeste Europese landen** met een statiegeldsysteem kan **enkel door verrekening bij de kassa** terugbetaald worden met een statiegeldbon; in deze landen wordt een inzameling van 80% tot 92% gerealiseerd
- In **Denemarken** kan op 13 locaties buiten de supermarkt worden ingeleverd, hier wordt **digitaal terugbetaald**
- In **IJsland** kan op **~60 locaties** buiten de supermarkt worden ingeleverd
- In **Zweden** kan op **71 locaties** worden ingeleverd, waar **digitaal of met een supermarktvoucher** terugbetaald wordt; op één locatie is contante terugbetaling mogelijk
- Inzameling in **Denemarken, Nederland, IJsland** en **Zweden** is in lijn met landen waar **enkel terugbetaald wordt via de kassa**
- Er lijkt **geen duidelijke relatie** te zijn tussen de **wijze van terugbetaling** en het succes van statiegeldsystemen in het buitenland

Uit consumentenonderzoek blijkt dat consumenten relatief het minste belang hechten aan de wijze van terugbetaling bij het inleveren van kleine flessen

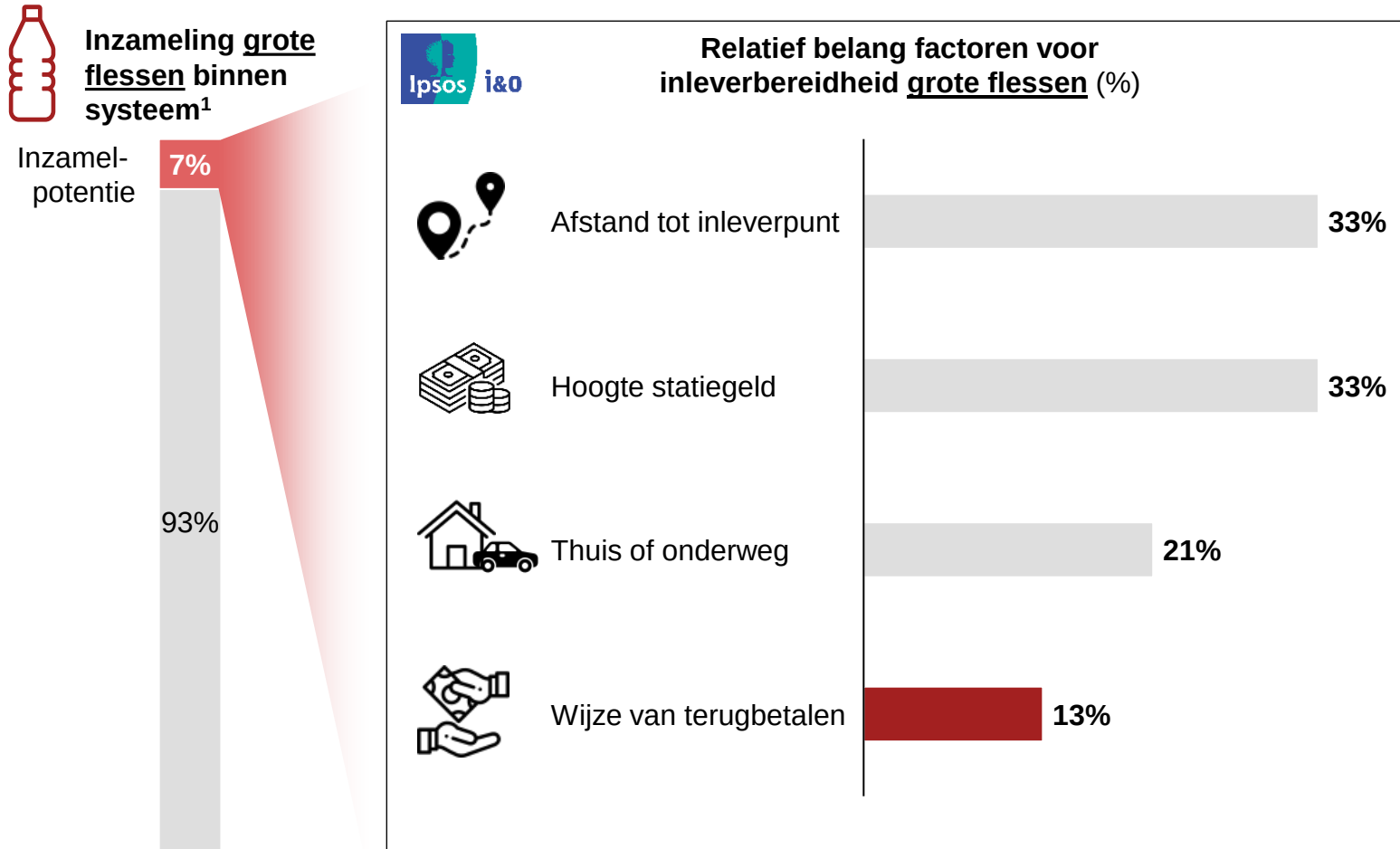
Resultaten consumentenonderzoek inleverbereidheid voor kleine flessen

- Toelichting**
- Ipsos I&O heeft het **relatieve belang** van de 4 getoonde **factoren voor inleverbereidheid** onderzocht
 - Consumenten kregen **verschillende scenario's** te zien en beoordeelden op een schaal van 1 tot 5² **hoe waarschijnlijk het is dat ze inleveren**
 - In deze opzet is **minder ruimte voor sociaal wenselijke antwoorden** t.o.v. directe uitvraag
 - Hieruit is **afgeleid welke factoren bij consumenten de grootste positieve impact hebben op inleverbereidheid**
 - Afstand tot inleverpunt** blijkt **relatief de belangrijkste factor**, met 37% belang
 - Consumptielocatie en hoogte statiegeld** lijken samen een **tweede plaats** te delen met resp. 24% en 25%
 - De **wijze van terugbetalen** heeft met 14% het **minste effect op inleverbereidheid**; **maatregelen gericht op de wijze van terugbetaling** lijken daarmee het **minst effectief**

Ook voor grote flessen geldt dat consumenten relatief het minste belang hechten aan de wijze van terugbetaling

Resultaten consumentenonderzoek inleverbereidheid voor grote flessen

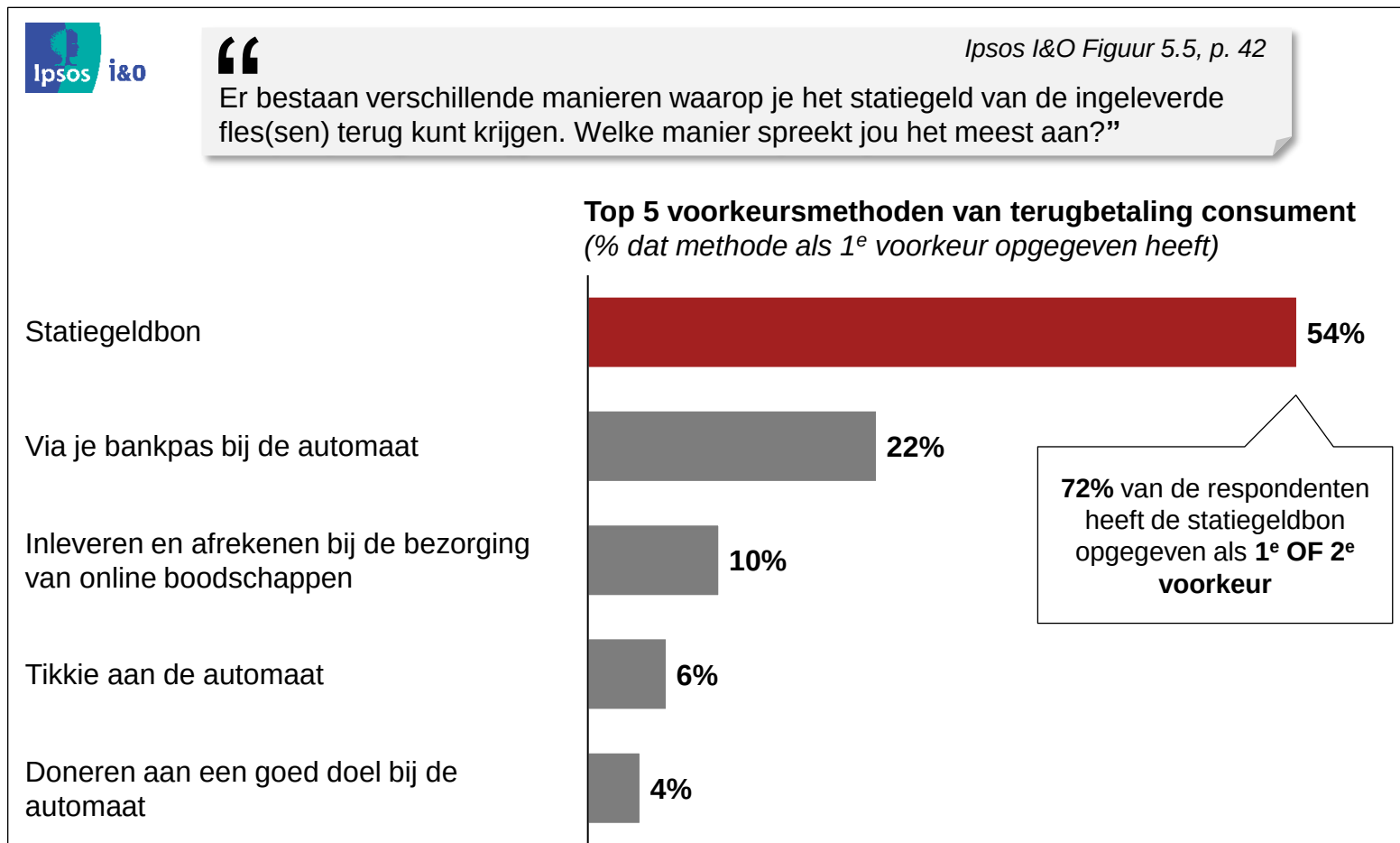

Toelichting

- Inzameling van grote flessen is succesvol met een inzamelingspercentage van 93%; dit percentage is al jarenlang stabiel
- Ipsos I&O heeft het **relatieve belang** van de 4 getoonde **factoren voor inleverbereidheid onderzocht** (zie vorige pagina voor toelichting)
- Voor grote flessen is **afstand tot inleverpunt samen met de hoogte van het statiegeld de belangrijkste factoren** (beide 33%) van invloed op het inlevergedrag van consumenten
- De **wijze van terugbetalen heeft** relatief gezien het **minste effect op de waarschijnlijkheid dat een consument flessen gaat inleveren**
- **Maatregelen gericht op de wijze van terugbetaling lijken daarmee het minst effectief** om de inleverbereidheid van consumenten te vergroten

De meeste consumenten geven de voorkeur aan terugbetaling via een statiegeldbon (54%)

Resultaten 1^e voorkeur consumenten wijze van terugbetaling

Toelichting

- Ipsos I&O heeft consumentenonderzoek gedaan om inzicht te krijgen in voorkeuren van wijze van terugbetaling van het statiegeld
- Naast de vignettenstudie is ook een directe uitvraag gedaan
- De vraag die gesteld is luidt “Welke manier [van terugbetaling] spreekt jou het meeste aan?”
- **Meer dan de helft (54%) van de consumenten geeft de voorkeur aan terugbetaling met een statiegeldbon**
- Betaling via de bankpas is voor 22% de voorkeursmethode
- 1 op de 5 consumenten doet wel eens online boodschappen; 50% hiervan heeft de voorkeur via deze weg in te leveren; dit komt neer op 10% van alle consumenten

De huidige wijze van terugbetaling is in lijn met de voorkeur van de consument; op 96% van alle uitbetalende innamepunten wordt terugbetaald via een statiegeldbon

Wijzen van terugbetaling, voorkeur van consument en aanwezigheid op bestaande punten

Methode	Toelichting	Type locaties	Voorkeur consument (%) o.b.v. Ipsos I&O	Aandeel van innamepunten waar dit mogelijk is ¹ (%)
Statiegeldbon	Consument krijgt een bon uit de RVM welke terugbetaald of verrekend kan worden met de boodschappen bij de kassa	Supermarkt	54%	96%
Via je bankpas bij de automaat	Consument krijgt statiegeld teruggestort op de bankpas	Supermarkt (Retourpinnen)	22%	23%
Inleveren en afrekenen bij de bezorging van online boodschappen	Consument krijgt statiegeld teruggestort op de rekening indien boodschappen vooraf online betaald zijn; anders wordt statiegeld verrekend met boodschappen	Supermarkt (thuis)	10%	Onbekend <i>Niet nader onderzocht</i>
Tikkie aan de automaat	Consument krijgt statiegeld terugbetaald op de rekening door met de Tikkie app de QR code op de RVM te scannen	Out of Home RVMs	6%	5%
Doneren aan een goed doel bij de automaat	Consument doneert het statiegeld aan een goed doel door deze optie te selecteren op de RVM	Supermarkt/ Out of Home RVMs	4%	68%

Aangezien voorgenomen gedrag niet per se gelijk is aan gedrag dat in de praktijk gebracht wordt, moet rekening gehouden worden met de intention behaviour gap

Intention behaviour gap Ipsos I&O consumentenonderzoek

Niet uitputtend

Ipsos I&O geeft in het consumentenonderzoek aan dat¹:

- **“Voorgenomen gedrag niet per se gedrag is dat in de praktijk gebracht wordt; de zogenaamde intention behaviour gap”**
- **“De intention behaviour gap bevat een element van **sociaal-wenselijkheid en zelfoverschatting** bij het invullen van vragenlijsten”**
- **De intention behaviour gap kan worden gedreven door “gewijzigde omstandigheden tussen het moment van antwoorden en de doorvoering van maatregelen zoals verhoging van het statiegeld (e.g. meer of minder te besteden, ontwikkeling aantal inleverpunten, ontwikkeling persoonlijke omstandigheden)”**

De intention behaviour gap is ook een **bekend onderzoeksfenomeen in de wetenschap**; dit is o.a. onderzocht door:

- Ajzen, I. (1991). The Theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*
- Gollwitzer, P. M. (1999). Implementation intentions: strong effects of simple plans. *American psychologist*
- Sheeran, P. (2002). Intention—behavior relations: a conceptual and empirical review. *European review of social psychology*
- Verplanken, B., & Orbell, S. (2003). Reflections on past behavior: a self-report index of habit strength 1. *Journal of applied social psychology*
- Webb, T. L., & Sheeran, P. (2006). Does changing behavioral intentions engender behavior change? A meta-analysis of the experimental evidence. *Psychological bulletin*
- Sheeran, P., Gollwitzer, P. M., & Bargh, J. A. (2013). Nonconscious processes and health. *Health psychology*
- Hagger, M. S., & Luszczynska, A. (2014). Implementation intention and action planning interventions in health contexts: State of the research and proposals for the way forward. *Applied Psychology: Health and Well-Being*
- Sheeran, P., & Webb, T. L. (2016). The intention–behavior gap. *Social and personality psychology compass*
- Verplanken, B., & Roy, D. (2016). Empowering interventions to promote sustainable lifestyles: Testing the habit discontinuity hypothesis in a field experiment. *Journal of environmental psychology*
- Gardner, B., & Lally, P. (2013). Does intrinsic motivation strengthen physical activity habit? Modeling relationships between self-determination, past behaviour, and habit strength. *Journal of behavioral medicine*

In de volgende berekeningen is niet gecorrigeerd voor de intention behaviour gap; impact wordt daarom mogelijk overschat

Het toevoegen van een extra wijze van terugbetaling kan naar verwachting maximaal 0,9%-pt bijdragen aan de doelstelling

Samenvatting wijze van terugbetaling

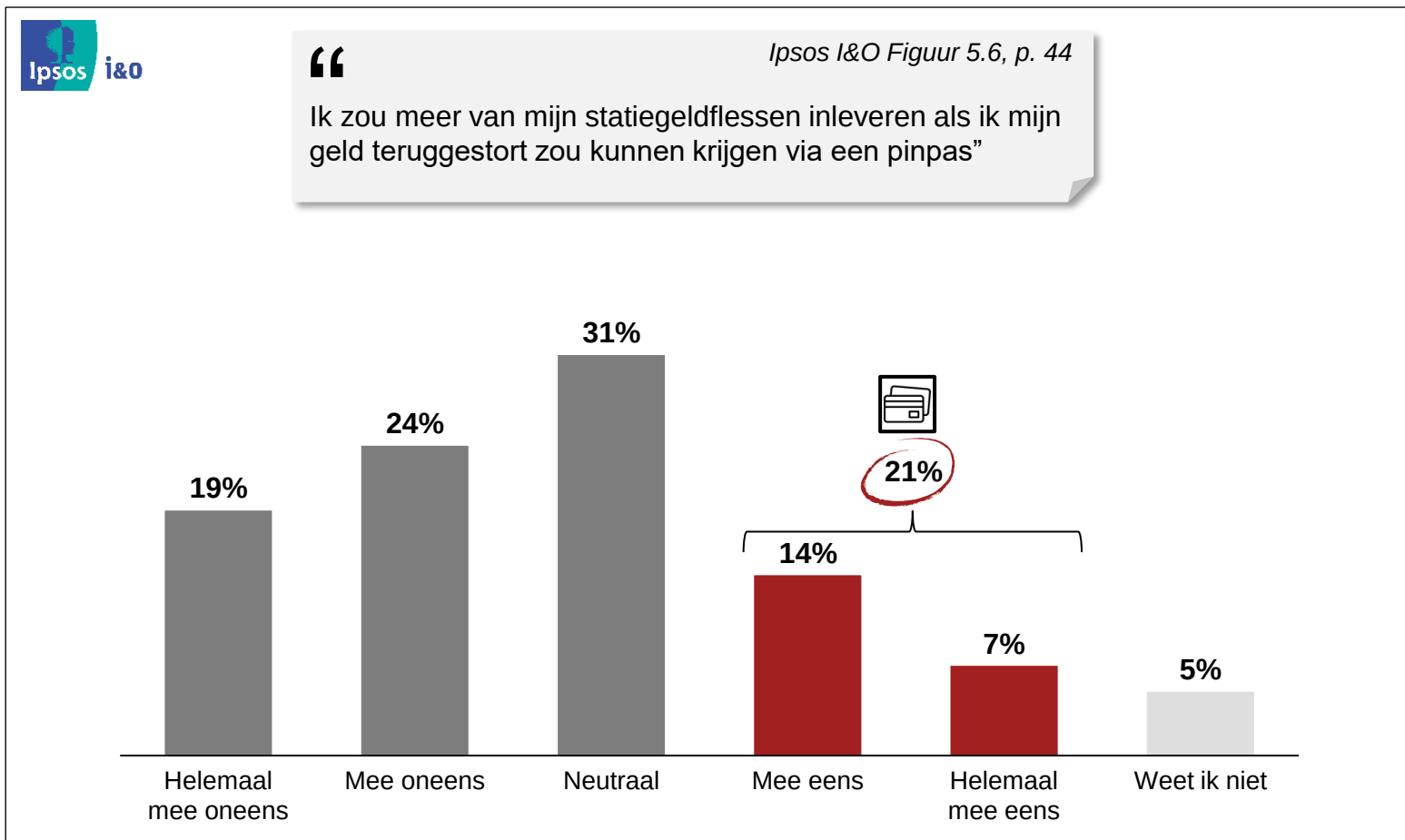
Methode	Impact op de doelstelling wanneer methode op alle locaties mogelijk wordt gemaakt ¹	Risico's
Statiegeldbon	Onbekend	Risico dat consumenten de bon kwijtraken en niet meer in staat zijn statiegeld terug te krijgen
Via je bankpas bij de automaat	 0,9%-pt	Risico op misbruik door onbemande terugbetaling
Inleveren en afrekenen bij bezorging van online boodschappen	Berekening wordt op pagina's 93/94 toegelicht	Niet nader onderzocht
Tikkie aan de automaat	 0,6%-pt	Risico op onvermogen deel van consumenten om in te leveren door beperkte digitale kennis
Doneren aan een goed doel bij de automaat	Berekening wordt op pagina's 97/98 toegelicht	Niet nader onderzocht

- ### Toelichting
- De impactberekening gaat ervan uit dat:
 - Een **extra methode** wordt aangeboden naast de bestaande methode (als **add-on**)
 - De extra methode wordt aangeboden **op alle RVM-locaties**
 - Er **maar één extra methode** wordt aangeboden; impact van verschillende methodes **kunnen niet bij elkaar op worden geteld**
 - De impactberekening **houdt geen rekening met implementatietijd**; implementatie en adoptie van een extra methode kosten tijd

! In de berekening is niet gecorrigeerd voor de intention behaviour gap; impact wordt mogelijk overschat

21% van de consumenten geeft aan meer in te leveren als het statiegeld teruggestort zou kunnen worden via een pinpas

Consumentenonderzoek wijze van terugbetaling

Toelichting

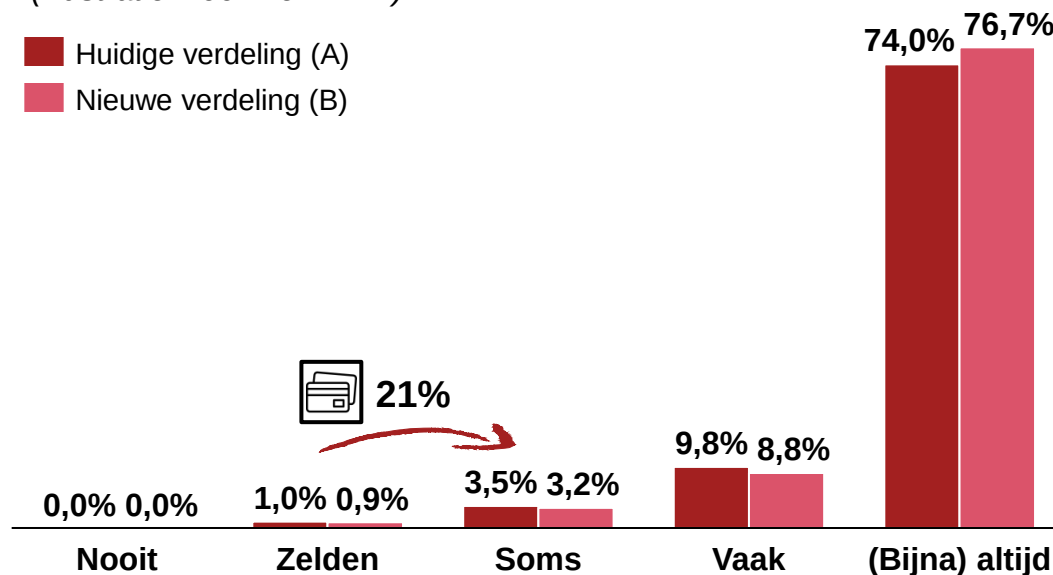
- Ipsos I&O heeft in het consumentenonderzoek **direct uitgevraagd** of consumenten meer in zouden leveren dan ze nu doen bij het realiseren van een andere wijze van terugbetaling (ten opzichte van de statiegeldbon)
- **21% van de consumenten geeft aan meer in te leveren** als zij het statiegeld teruggestort zouden kunnen krijgen via een pinpas
- **43% van de consumenten geeft aan het oneens te zijn met de stelling**; het is niet met zekerheid te zeggen of ze daadwerkelijk minder gaan inleveren bij deze wijze van terugbetaling

21% van de consumenten geeft aan meer in te gaan leveren bij terugbetaling via pinpas; hierdoor neemt naar verwachting de inleverbereidheid met 1,0%-pt toe

Berekening impact op inleverbereidheid van de consument

Berekening nieuwe verdeling inleverbereidheid (illustratief voor klein PET)

- Huidige verdeling (A)
- Nieuwe verdeling (B)

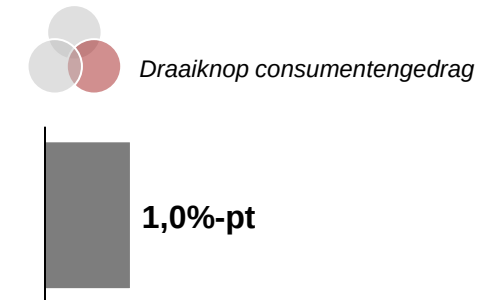

Verdeling consumenten per inleverbereidheid (%)				
Nooit	Zelden	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
X				
Inschatting inleverhoeveelheid (%) ³				
0%	25%	50%	75%	100%

Toelichting

- Uit Ipsos I&O volgt het **huidige aantal consumenten per inleverbereidheid** ('Nooit', 'Zelden', etc.)¹
- We berekenen de **huidige totale inleverbereidheid (A)** door het aantal consumenten per inleverbereidheid te vermenigvuldigen met een ingeschatte³ inleverhoeveelheid (e.g. consumenten die "nooit" inleveren dragen 0% bij aan totale inleverbereidheid)
- Daarna berekenen we op dezelfde manier de **nieuwe totale inleverbereidheid (B)** bij terugbetaling via pinpas in heel Nederland door steeds het deel van de consumenten wat aangeeft meer in te leveren bij terugbetaling via pinpas (21%) één categorie in inleverbereidheid op te schuiven (e.g. 21% van consumenten verschuift van "zelden" naar "soms")
- Hiermee schatten we de **toename in totale inleverbereidheid (som van B - som van A)**

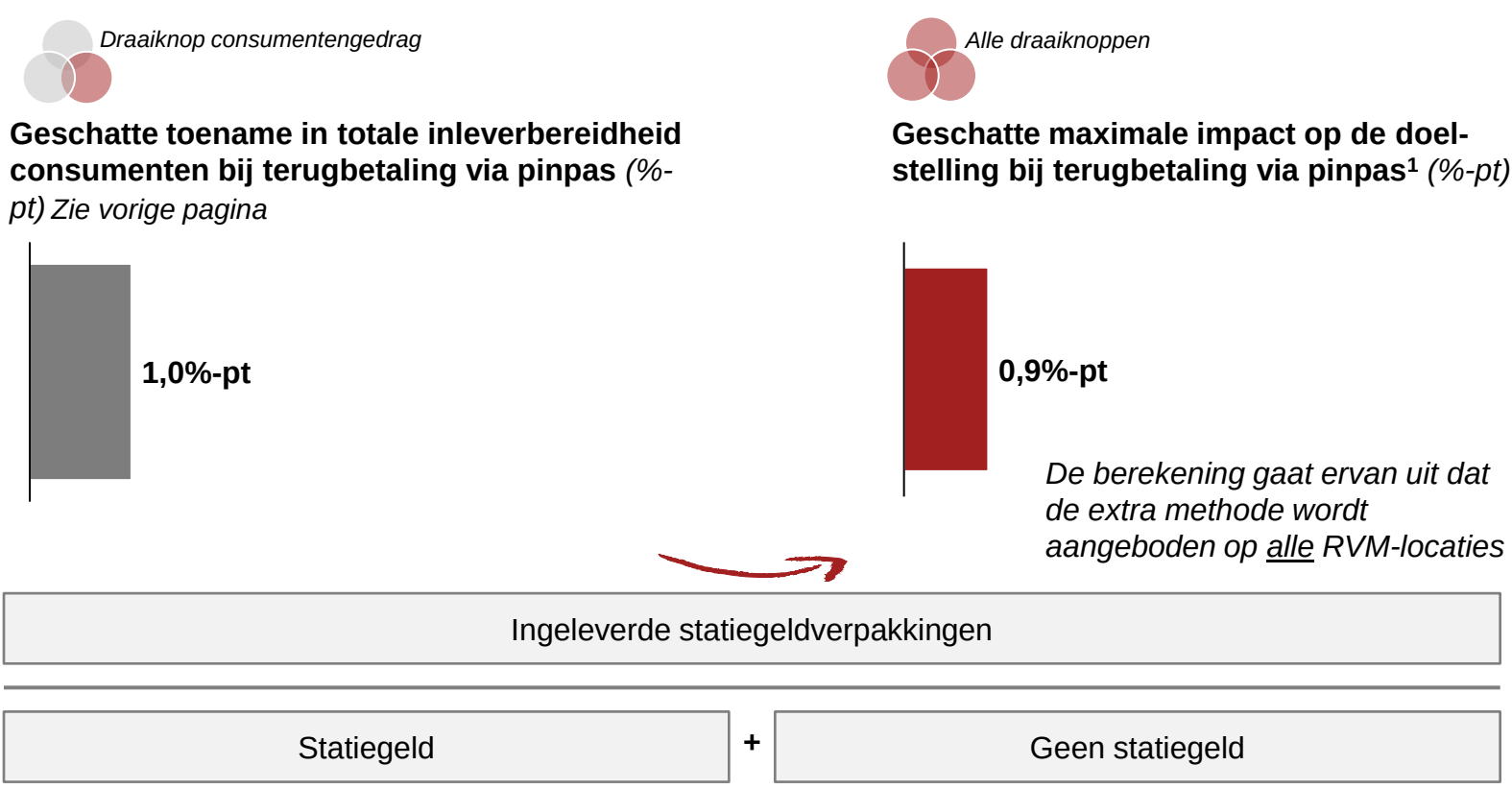
Geschatte toename in totale inleverbereidheid consumenten bij terugbetaling via pinpas² (%-pt)

In de berekening is niet gecorrigeerd voor de intention behaviour gap; impact wordt mogelijk overschat

Een toename van de inleverbereidheid van 1,0%-pt wordt vertaald naar 0,9%-pt impact op de wettelijke doelstelling

Impact uitrol terugbetaling via pinpas in heel Nederland op de inzameldoelstelling

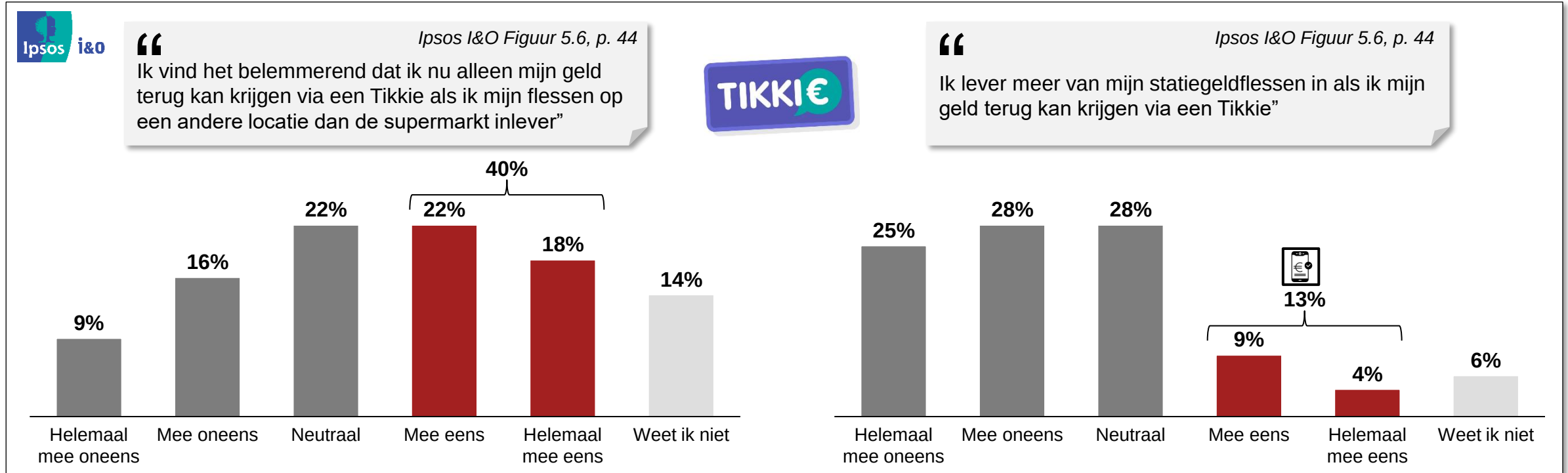
Toelichting

- **Inleverbereidheid is niet gelijk aan inzameling** volgens de doelstelling
- **We corrigeren de inleverbereidheid voor het aantal verpakkingen zonder statiegeld** omdat consumenten naar verwachting alleen bereid zijn verpakkingen met statiegeld in te leveren
- **We corrigeren hier niet meer voor consumenten die niet bereid zijn om in te leveren**, omdat we dit in de berekening op de vorige pagina al meegenomen hebben in de verdeling van de inleverbereidheid

! In de berekening is niet gecorrigeerd voor de intention behaviour gap; impact wordt mogelijk overschat

40% van de consumenten ervaren terugbetaling via Tikkie als een belemmering; 13% geeft echter aan juist meer statiegeldflessen in te leveren bij terugbetaling via Tikkie

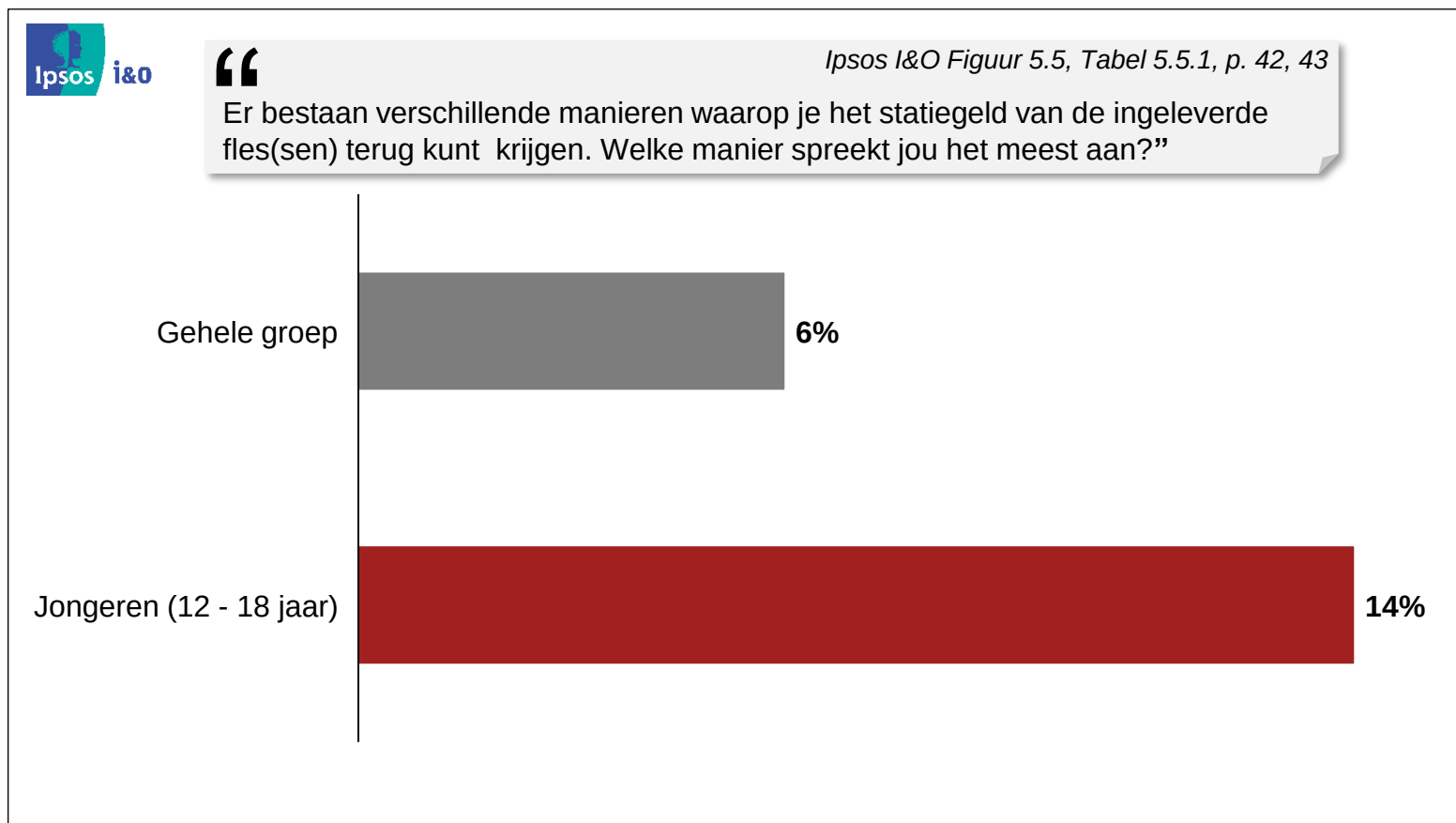
Ambigue effect op inleverbereidheid bij terugbetaling via Tikkie

- Het consumentenonderzoek laat **zowel positieve als negatieve effecten op de inleverbereidheid van de consument** zien bij terugbetaling via Tikkie
- **40% van de consumenten heeft aangegeven dat zij het als een belemmering ervaren** terugbetaald te krijgen via Tikkie
- **13% van de consumenten geeft aan juist meer in te gaan leveren** bij terugbetaling via Tikkie; van de 53% die het oneens is met de stelling is niet vast te stellen of deze consumenten evenveel blijven inleveren of daadwerkelijk minder gaan inleveren

Uit consumentenonderzoek blijkt dat jongeren een grotere voorkeur hebben voor terugbetaling via Tikkie dan oudere leeftijdsgroepen

Tikkie als voorkeur wijze van terugbetaling

Voorkeur voor terugbetaling via Tikkie ligt hoger bij jongeren (12-18 jarigen) dan bij andere leeftijdsgroepen. Mogelijk leidt terugbetaling via Tikkie tot een hogere inleverbereidheid onder jongeren

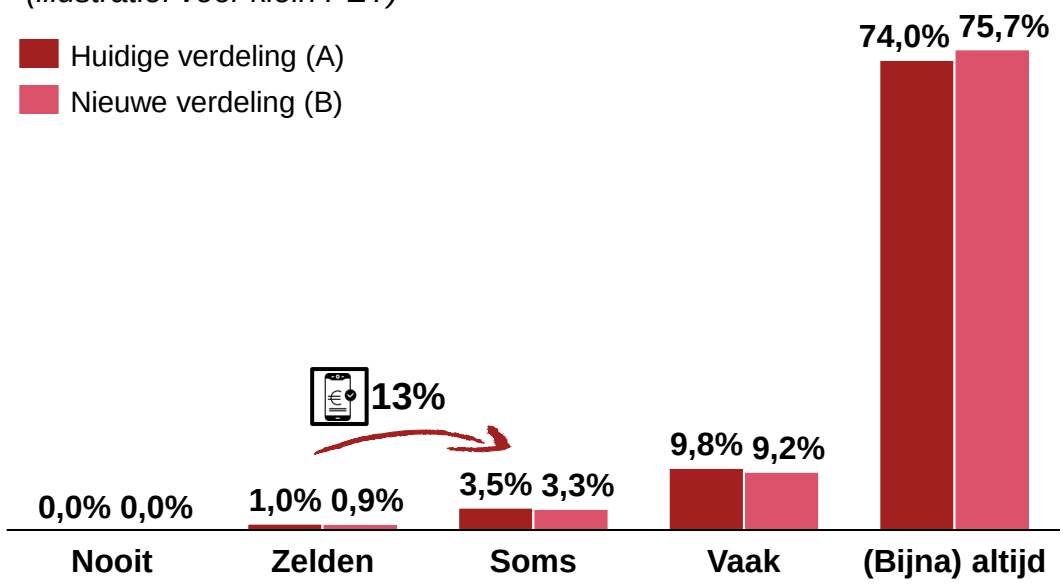

13% van de consumenten geeft aan meer in te gaan leveren bij terugbetaling via Tikkie; hierdoor neemt naar verwachting de inleverbereidheid met 0,62%-pt toe

Berekening impact op inleverbereidheid van de consument

Berekening nieuwe verdeling inleverbereidheid
(illustratief voor klein PET)

Huidige verdeling (A)
Nieuwe verdeling (B)

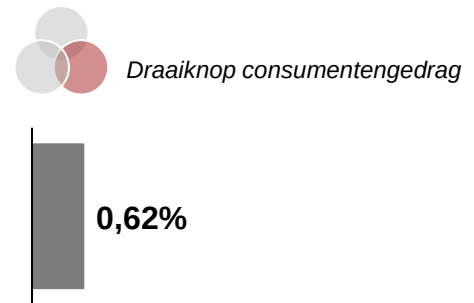

Verdeling consumenten per inleverbereidheid (%)				
Nooit	Zelden	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
X				
Inschatting inleverhoeveelheid (%) ³				
0%	25%	50%	75%	100%

Toelichting

- Uit Ipsos I&O volgt het **huidige aantal consumenten per inleverbereidheid** ('Nooit', 'Zelden', etc)¹
- We berekenen de **huidige totale inleverbereidheid (A)** door het aantal consumenten per inleverbereidheid te vermenigvuldigen met een ingeschatte inleverhoeveelheid (e.g. consumenten die "nooit" inleveren dragen 0% bij aan totale inleverbereidheid)
- Daarna berekenen we op dezelfde manier de **nieuwe totale inleverbereidheid (B)** bij terugbetaling via Tikkie in heel Nederland door steeds het deel van de consumenten wat aangeeft meer in te leveren (13%) één categorie in inleverbereidheid op te schuiven (e.g. 13% van consumenten verschuift van "zelden" naar "soms")
- Hiermee schatten we de **toename in totale inleverbereidheid (som van B - som van A)**

Geschatte toename in totale inleverbereidheid consumenten bij terugbetaling via Tikkie² (%-pt)

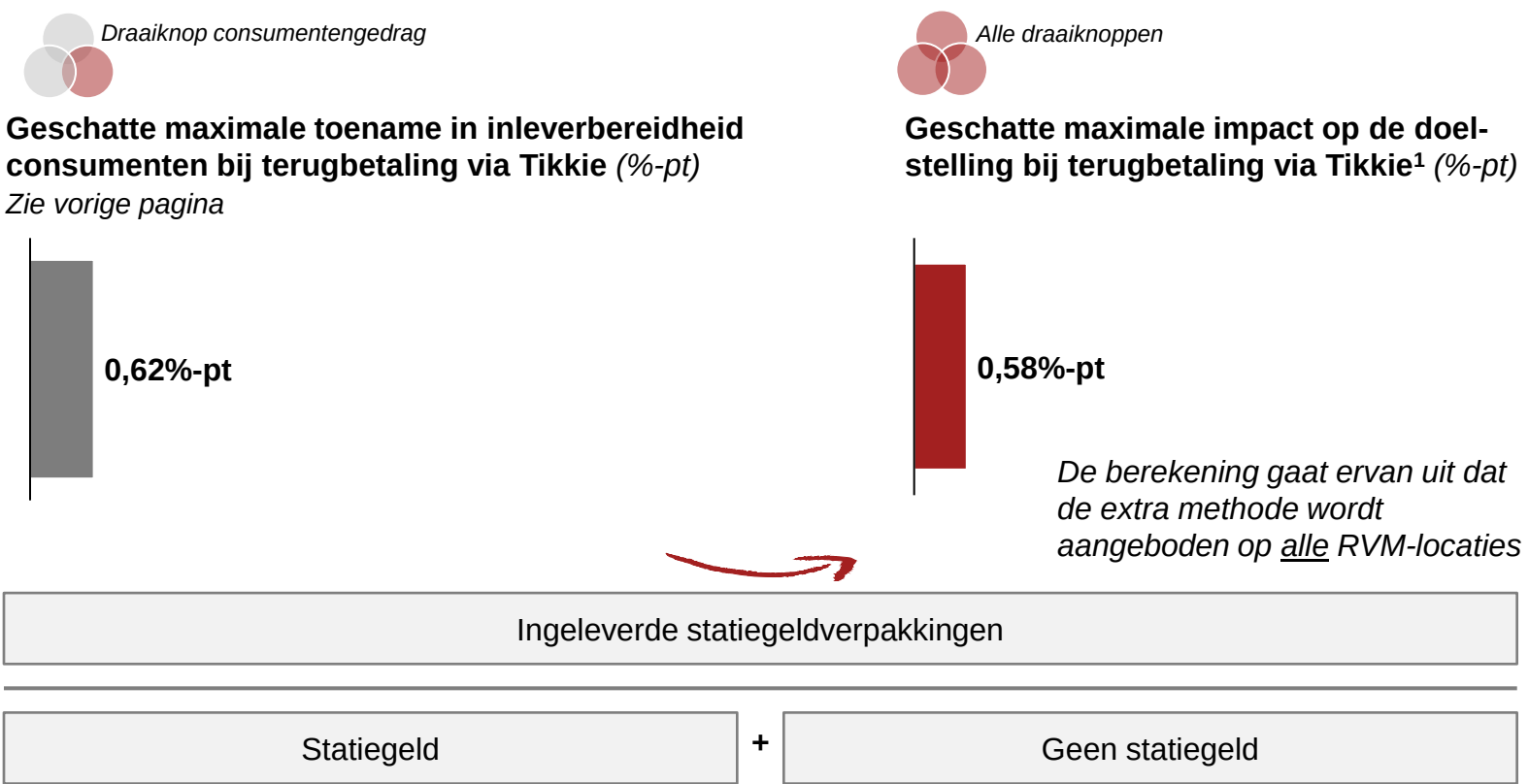

In de berekening is niet gecorrigeerd voor de intention behaviour gap; impact wordt mogelijk overschat

1) Figuur 3.4 op pagina 19; 2) Impactberekening wanneer deze wijze naast de huidige betalingsmethoden breed wordt uitgerold in Nederland; 3) Inleverhoeveelheid voor 'Nooit' is op 0% aangenomen en voor '(Bijna)'altijd' op 100%, daartussen is lineaire interpolatie toegepast

Een toename van de inleverbereidheid van 0,62%-pt wordt vertaald naar 0,58%-pt impact op de wettelijke doelstelling

Impact uitrol terugbetaling via Tikkie in heel Nederland op de inzameldoelstelling

Toelichting

- **Inleverbereidheid is niet gelijk aan inzameling** volgens de doelstelling
- **We corrigeren we de inleverbereidheid voor het aantal verpakkingen zonder statiegeld**, omdat consumenten alleen bereid zullen zijn verpakkingen met statiegeld in te leveren
- We corrigeren hier niet meer voor consumenten die niet bereid zijn om in te leveren omdat we dit in de berekening op de vorige pagina al meegenomen hebben in de verdeling van de inleverbereidheid

! In de berekening is niet gecorrigeerd voor de intention behaviour gap; impact wordt mogelijk overschat

APPENDIX

- **Onderbouwing LOD 5**
- Additioneel onderzoek
- Reikwijdte van het onderzoek en beschikbaarheid informatie

Pilot: Ter voorbereiding op de pilot in 4 supermarkten, is een fabriekspilot uitgevoerd bij een RVM fabrikant

Uitvoering pilot in testomgeving en pilot in 4 supermarkten

Pilot in testomgeving

Doelen

- Inzicht in **technische werking RVM vormvereisten**
- Inzicht in **spectrum beschadigde flessen** dat **geaccepteerd** wordt bij loslaten vormvereisten
- Inzicht in **mogelijke additionele misbruiken** bij loslaten vormvereisten

Een pilot in testomgeving is uitgevoerd ter voorbereiding op de pilot in testfase en om potentiële risico's in kaart te brengen

Pilot in 4 supermarkten met 7 RVMs totaal

Criteria voor representativiteit

- Binnen en buiten stadscentra
- Compacterende en niet-compacterende RVMs
- Supermarkten met één en meerdere RVMs

Periode

De totale pilot periode bedroeg 5 weken:

- 3 weken nulmeting (2/9 – 22/9) en 2 weken testperiode in de supermarkten (23/9 – 6/10)

Verzamelde data

Inleverdata

- Datapunten: 247.000 inleverpogingen; 154.000 tijdens nulmeting en 93.000 tijdens test periode
- Informatie per datapunt: Datum, tijd, barcode, type product, # geaccepteerde verpakkingen, sessienummer, bedrag uitbetaald/inleversessie, # vormweigeringen, # overige weigeringen

Uptime data

- Datapunten: 7, één per RVM
- Informatie per datapunt: Filiaalnummer, serienummer RVM, aantal klanten, % uptime, % onderhoud, % overig en # schoonmaakbeurten

Storingsdata

- Datapunten: 2933 alarmmeldingen; 1588 tijdens nulmeting en 1345 tijdens test periode
- Informatie per datapunt: Datum, tijd, serienummer machine, filiaalnummer, type storing, ernst storing

Gespreksverslagen ter onderbouwing van Last Onder Dwangsom 5

Onderbouwing Last Onder Dwangsom 5 - Gespreksverslagen

Nr.	Bron	Datum	Onderwerp
G1	RVM Fabrikant 1	9 September	Bespreken opzet pilot 4 supermarkten
G2	RVM Fabrikant 1/Supermarktketen 1	3 Oktober	Tussenevaluatie pilot 4 supermarkten
G3	RVM Fabrikant 1/Supermarktketen 1	15 Oktober	Eindevaluatie pilot 4 supermarkten
G4	Supermarktketen 1	23 Oktober	Handmatige inname in supermarkten
G5	Supermarktketen 2	24 Oktober	Handmatige inname in supermarkten
G6	Eigenaar tankstation	9 September	Handmatige inname beschadigde verpakkingen
G7	Verpact	2 Oktober	Inname via bestaande handmatige innamepunten en telcentra
G8	10 Handmatige innamepunten	2 Oktober	Interviews met 10 bestaande handmatige innamepunten
G9	Verpact	12 September	Mogelijke opzet voor handmatige inname via telcentra
G10	Verpact	8 Oktober	Implicaties inname beschadigde verpakkingen voor telcentra

Data ter onderbouwing van Last Onder Dwangsom 5

Onderbouwing Last Onder Dwangsom 5 – Data (1/2)

Nr.	Bron	Datum	Onderwerp	# datapunten	Informatie per datapunt	Data periode
D1	RVM Fabrikant 1	27 September	Inleverdata voor het versoepelen van vormherkenning	154.000	Datum, tijd, barcode, type product, # geaccepteerde verpakkingen, sessienummer, bedrag uitbetaald/inleversessie, # vormweigeringsen, # overige weigeringsen	02-09 tot 22-09
D2	Verpact	26 September	Locatiedata innamepunten	6375	Locatie, type innamepunt, uitbetalingsmethode, openingstijden, locatietype, leverancier	Zie datum
D3	RVM Fabrikant 1	27 September	Storingsdata voor het versoepelen van vormherkenning	1588	Datum, tijd, serienummer machine, filiaalnummer, type storing, ernst storing	02-09 tot 22-09
D4	RVM Fabrikant 1	27 September	Uptime data voor het versoepelen van vormherkenning	7	Filiaalnummer, serienummer RVM, aantal klanten, % uptime, % onderhoud, % overig en # schoonmaakbeurten	16-09 tot 22-09
D5	RVM Fabrikant 1	11 Oktober	Inleverdata tijdens het versoepelen van vormherkenning	93.000	Zie bovenstaande inleverdata	23-09 tot 06-10

Data ter onderbouwing van Last Onder Dwangsom 5

Onderbouwing Last Onder Dwangsom 5 – Data (2/2)

Nr.	Bron	Datum	Onderwerp	# datapunten	Informatie per datapunt	Data periode
D6	RVM Fabrikant 1	11 Oktober	Storingsdata tijdens het versoepelen van vormherkenning	1345	Zie storingsdata vorige pagina	23-09 tot 06-10
D7	RVM Fabrikant 1	11 Oktober	Uptime data tijdens het versoepelen van vormherkenning	7	Zie uptime data vorige pagina	23-09 tot 06-10
D8	RVM Fabrikant 1	16 September	Top 100 flessen met vormweigeringen	100	Barcode, # geaccepteerde flessen, aantal vormweigeringen, omschrijving in 1 maand	Maand 2024
D9	Verpact	21 Oktober	Schatting handmatig ingeleverde deel flessen met uitbetaling	1	% van ingeleverde verpakkingen handmatig ingenomen met uitbetaling	2023
D10	Verpact	22 Oktober	Inname bulk RVM	5	Aantal ingenomen grote en kleine flessen bulk RVM in Nederland per maand	2024

Mail correspondentie ter onderbouwing van Last Onder Dwangsom 5

Onderbouwing Last Onder Dwangsom 5 – Mail correspondentie

Nr.	Bron	Datum	Onderwerp
M1	RVM Fabrikant 1	18 Oktober	Check aanname
M2	RVM Fabrikant 1	4 Oktober	Kosten en tijdslijn versoepelen RVM vereisten
M3	RVM Fabrikant 1	3 September	Factory test verslag
M4	RVM Fabrikant 2	21 Augustus	Innamevereisten RVM

Rapporten ter onderbouwing van Last Onder Dwangsom 5

Onderbouwing Last Onder Dwangsom 5 - Rapporten

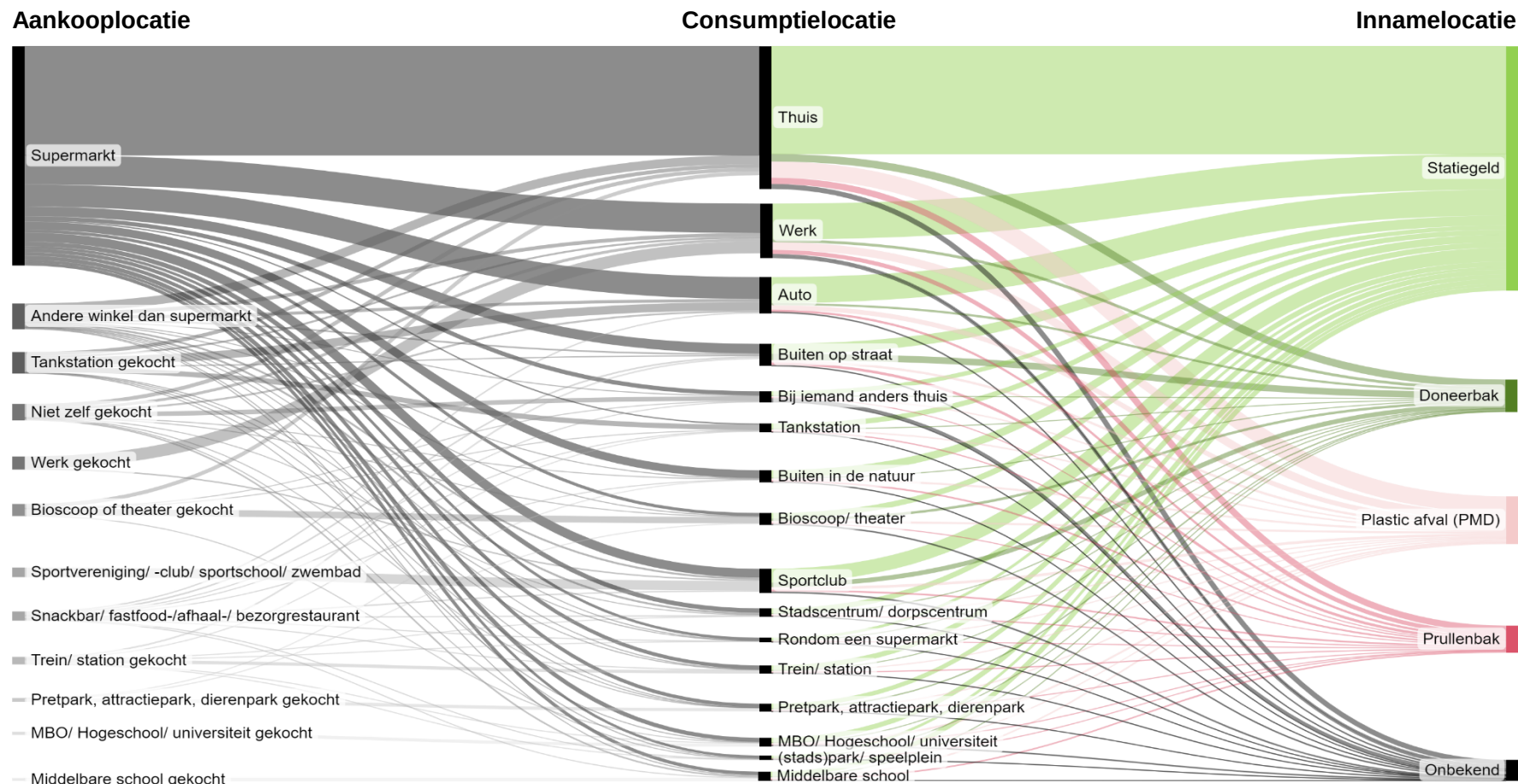
Nr.	Bron	Datum	Onderwerp
R1	Verpact	31 Juli	ILT rapportage Q2 2024
R2	Verpact	14 Augustus	Samenvatting scope overige plastics
R3	Verpact	11 September	Voorstel testplan supermarkt pilot

APPENDIX

- Onderbouwing LOD 5
- **Additioneel onderzoek**
- Reikwijdte van het onderzoek en beschikbaarheid informatie

Het probleem is diffuus: op alle locaties waar flesjes worden geconsumeerd, belandt een deel in de PMD- of prullenbak

Indicatieve massabalans kleine plastic flesjes

Observaties¹

- De grafiek geeft weer op welke locatie kleine plastic flesjes worden gekocht, geconsumeerd en afgedankt
- 87% van alle kleine plastic flesjes komen in aanmerking voor recycling via het statiegeldsysteem of via PMD-scheiding
- Het grootste deel van de kleine plastic flesjes wordt ingeleverd via een statiegeld innamepunt
- Een ander deel van de flesjes wordt ingeleverd in een doneerbak
- Tevens belandt een deel van de flesjes bij het plastic afval (PMD)
- Van alle flesjes die in de prullenbak belanden wordt ~23% thuis en ~15% op werk geconsumeerd
- Buiten op straat en op het (trein)station worden vaker flesjes in de prullenbak gegooid dan bij het plastic afval

Nulmeting pilot: We schatten dat ~3,2% van alle ingeleverde flessen vanwege een beschadiging niet wordt ingenomen

Schatting aandeel beschadigde flessen op basis van RVM inleverdata 0-meting pilot in 4 supermarkten

	1 # pogingen	2 # unieke flessen	Inschatting unieke flessen en aandeel	Toelichting
A Totaal	154k	143k	B2 + C2	- Nulmeting pilot omvat 154k pogingen om flessen in te leveren (bij 4 supermarkten over periode van 2 weken) - Sommige flessen worden meerdere malen aangeboden: pogingen staat dus niet gelijk aan aantal flessen
B Inleveren succesvol	133k	133k	B1	- Van de 154k pogingen om flessen in te leveren, zijn 133k pogingen succesvol geweest - Dit zijn 133k (unieke) flessen welke voldoen aan de innamecriteria zoals bijv. statiegeldlogo
C Weigeringen	21k	11k	E2 + F2	- Er zijn in totaal 21k geweigerde pogingen - Dit zijn 11k (unieke) flessen (flessen geweigerd o.b.v. andere reden dan vorm en beschadigde flessen)
D Correctie voor geweigerde flessen die na meerdere pogingen toch geaccepteerd zijn	5k	0k	n.v.t.	- Sommige flessen die succesvol zijn ingeleverd (B2), zijn meerdere malen aangeboden. Dit betreft 5k pogingen - Aantal (unieke) flessen is gelijk aan nul, want deze zijn al meegenomen in de 133k (unieke) flessen (B2)
E Correctie voor weigering o.b.v. andere reden dan vorm	9k	6k ²	E1 / 1,5	- Er zijn 9k geweigerde pogingen met andere reden dan de vorm (bijv. ontbreken statiegeldlogo en/of afwijkend gewicht). Deze informatie wordt door RVM geregistreerd - Aantal geweigerde pogingen is gecorrigeerd naar aantal flessen door te delen met factor 1,5: 6k (unieke) flessen - Want consument probeert een fles gem. 1,5¹ keer in te leveren via de RVM, als deze niet direct wordt ingenomen
F Beschadigde flessen	7k	5k	F1 / 1,5	- Er resteren 7k pogingen. Deze hebben te maken met beschadigingen (wel statiegeldlogo en leesbare barcode) - Ook hier wordt gecorrigeerd met factor 1,5, omdat beschadigde flessen vaak meermaals worden aangeboden: 5k (unieke) beschadigde flessen
G Aandeel beschadigde flessen	3,2%		F2 / A2	Aandeel unieke beschadigde flessen (als deel van totale unieke flessen) is het totale verbeterpotentieel, wanneer alle beschadigde flessen ingeleverd worden

APPENDIX

- Onderbouwing LOD 5
- Additioneel onderzoek
- **Reikwijdte van het onderzoek en beschikbaarheid informatie**

Reikwijdte van het onderzoek en beschikbaarheid informatie

Scope & proces

Doel, scope van de opdracht, en richtlijnen voor gebruik

Toelichting

PwC Strategy& heeft dit rapport opgesteld in opdracht van Stichting Verpact (hierna Verpact). Dit vervolgonderzoek is opgesteld naar aanleiding van de aan Verpact opgelegde Lasten Onder Dwangsom (LOD) door de Inspectie Leefomgeving & Transport (ILT). Dit rapport heeft als doel onderzoek te doen naar de inname van beschadigde flessen, en de consumentenonderzoeken (uitgevoerd door Ipsos I&O) naar de hoogte van het statiegeld en de wijze van terugbetalen nader te onderzoeken. We hebben ons gedurende het onderzoek gebaseerd op verschillende informatiebronnen. Wij hebben aangenomen dat deze informatie juist, volledig en niet misleidend is. Wij hebben geen accountantscontrole uitgevoerd met betrekking tot deze informatie, noch een beoordeling gericht op het vaststellen van volledigheid en juistheid daarvan conform internationale audit- of reviewstandaarden.

Reikwijdte van onderzoeken

Voorliggend onderzoek is gebaseerd op specifieke vragen die door de ILT gesteld zijn in de lasten. Dit betreft het identificeren van mogelijke maatregelen voor het innemen van beschadigde flessen (LOD 5). Hiervoor zijn desk research, expert interviews, praktijkonderzoek en consumentenonderzoek ingezet om de omvang, mogelijke maatregelen en impact in kaart te brengen. Daarnaast zijn voor LOD 3 en 4 additionele onderzoeken uitgevoerd, om de uitkomsten van onderzoeksbureau Ipsos I&O te vertalen naar potentiële impact op de doelstelling en benodigheden en neveneffecten te identificeren.

Toegang tot betrokkenen

Wij hebben toegang gehad tot relevante betrokkenen binnen Verpact; bestuurders, projectmanagers, jurist, business analisten, communicatie experts en accountmanagers. We hebben de uitkomsten met hen gevalideerd alvorens het rapport te finaliseren. Daarnaast hebben we uitgebreid contact gehad met een leverancier van RVMs (statiegeldautomaten) en hebben wij bij hen in de fabriek een pilot uitgevoerd. Ook hebben we contact gehad met een supply chain expert en een senior project manager van twee grote supermarktketens.

Toegang tot informatie

Dit rapport is opgesteld op basis van resultaten van het Ipsos I&O consumentenonderzoek en publiek beschikbare data. Daarnaast is het gebaseerd op de resultaten van de uitgevoerde fabrieks- en supermarktpilots. Hoewel de pilots ~247k aan datapunten hebben opgeleverd kunnen langere en omvangrijkere tests huidige inzichten m.b.t. impact op inzameling verder valideren en dieper inzicht bieden in mogelijke storingen. Gezien de opleverdatum was dit niet mogelijk. Tevens is het onderzoek gebaseerd op interviews met verschillende betrokkenen binnen Verpact en gecomplementeerd met expertise vanuit het PwC netwerk.

Duidelijkheid van informatie

De verstrekte informatie was duidelijk en volledig en heeft PwC Strategy& in staat gesteld inzicht en begrip te krijgen in de situatie en een goede basis geboden om de belangrijkste drijfveren en neveneffecten van de maatregelen te onderzoeken. Eventuele onduidelijkheden (bv. terminologie) zijn opgehelderd tijdens interviews en overleggen.

Belangrijke mededeling

- PwC Advisory N.V. (hierna: 'PwC', 'wij' of 'ons') is door Stichting Verpact (hierna: 'Cliënt') verzocht om een onderzoek uit te voeren naar als gevolg van de door de Inspectie Leefomgeving en Techniek (ILT) opgelegde Lasten Onder Dwangsom aan Verpact. Het onderzoek richt zich allereerst op de mogelijkheden voor inname van beschadigde flessen met een leesbare barcode (LOD 5). Daarnaast plaatst het onderzoek de uitkomsten van IPSOS I&O consumentenonderzoek in bredere context, vertaalt het de uitkomsten naar wettelijke inzameldoelstelling en identificeert het neveneffecten en risico's van het verhogen van statiegeld en het toevoegen van een andere wijze van terugbetaling (LOD 3 en 4)
- Op verzoek van Cliënt is door PwC een rapport opgesteld getiteld 'Vervolgonderzoek Lasten Onder Dwangsom', welk rapport is gedateerd op 30 oktober 2024 (hierna: het 'Rapport'). Het rapport is geadresseerd aan Cliënt en is uitsluitend opgesteld voor gebruik door Cliënt. Het rapport is niet bedoeld of bestemd voor derden
- PwC heeft zich bij het opstellen van het Rapport (mede) gebaseerd op documenten en informatie zoals PwC die van verschillende partijen (inclusief de Cliënt) heeft ontvangen (hierna: 'Informatie van Derden'). PwC heeft de Informatie van Derden gebruikt met de aanname dat deze informatie juist, volledig en niet misleidend is. De betrouwbaarheid van de Informatie van Derden is door PwC niet geverifieerd of vastgesteld. PwC heeft geen accountantscontrole uitgevoerd met betrekking tot de Informatie van Derden, noch een beoordeling gericht op het vaststellen van volledigheid en juistheid daarvan conform internationale audit- of reviewstandaarden. PwC verstrekt geen enkele expliciete of impliciete verklaring of garantie ten aanzien van de juistheid of volledigheid van de Informatie van Derden of de daaraan gerelateerde referenties in het Rapport
- Hoewel PwC zich heeft ingespannen een zo gedegen mogelijk rapport op te stellen en zij bij het opstellen van het rapport de nodige zorg heeft betracht, verstrekt PwC geen enkele expliciete of impliciete verklaring noch biedt PwC enige garantie ten aanzien van de juistheid of volledigheid van de in het rapport vervatte informatie. De Cliënt blijft te allen tijde zelf volledig verantwoordelijk voor eventuele op het rapport gebaseerde besluitvorming en/of beslissing(en). PwC geeft de Cliënt niet het recht om op het rapport te mogen vertrouwen
- PwC aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid (ook niet voor nalatigheid) voor de gevolgen van enig handelen of nalaten door de Cliënt en/of derden op basis van (de inhoud van) het rapport, en wijst iedere verantwoordelijkheid, zorgplicht en/of aansprakelijkheid -contractueel, op basis van onrechtmatige daad (inclusief nalatigheid) of anderszins - af voor enig besluit en/of enige beslissing waaraan (de inhoud van) het rapport ten grondslag ligt
- Het Rapport alsmede enig geschil voortvloeiende uit of verband houdend met (de inhoud van) het Rapport worden uitsluitend beheerst door Nederlands recht
- Al onze conclusies zijn gebaseerd op de feiten, informatie en assumpties zoals toegelicht in deze presentatie. Wij hebben onze werkzaamheden t.a.v. dit rapport op 30 oktober 2024 gefinaliseerd. Informatie die nadien beschikbaar is gekomen, is niet meegenomen in dit Rapport

